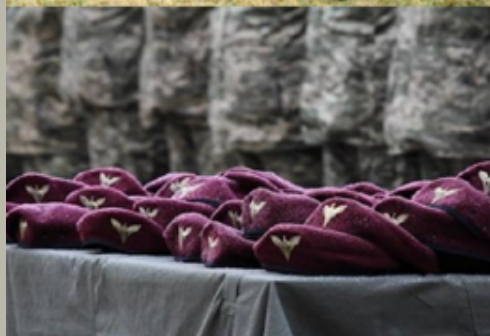

Прим. № ____

БП 3-03.57

**БОЙОВИЙ СТАТУТ
ДЕСАНТНО-ШТУРМОВИХ ВІЙСЬК
ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ
частина III
(рота, ротна тактична група)**

ЛИСТОПАД 2023

ОБМЕЖЕННЯ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ:

обмежень для розповсюдження немає.

**КОМАНДУВАННЯ ДЕСАНТНО-
ШТУРМОВИХ ВІЙСЬК ЗБРОЙНИХ СИЛ**

Командування Десантно-штурмових військ ЗС України

ДОКУМЕНТ СЕДО

Сертифікат 5B77CE19CBV35C64040000005950000019F00000

Підписувач Скибюк Ігор Анатолійович

Дійсний з 11/25/2022 12:00:00 AM по 11/24/2024 11:59:59 PM

117/20255 від 24.11.2023 17:53

Прим. № _____

БП 3-03.57

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Командування Десантно-
штурмових військ Збройних
Сил України
23.11.2023 року №255/нод

**БОЙОВИЙ СТАТУТ
ДЕСАНТНО-ШТУРМОВИХ ВІЙСЬК
ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ
частина III
(рота, ротна тактична група)**

Бойова публікація командирам
десантно-штурмових (парашутно-
десантних, аеромобільних)
підрозділів з порядку підготовки та
ведення бою (дій) ротою Десантно-
штурмових військ Збройних Сил
України

ЛИСТОПАД 2023

ОБМЕЖЕННЯ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ:
ОБМЕЖЕНЬ ДЛЯ
РОЗПОВСЮДЖЕННЯ НЕМАЄ.
КОМАНДУВАННЯ ДЕСАНТНО-
ШТУРМОВИХ ВІЙСЬК ЗБРОЙНИХ
СИЛ УКРАЇНИ СПІЛЬНО З
ВІЙСЬКОВОЮ АКАДЕМІЄЮ
(м. ОДЕСА)

ПЕРЕДМОВА

Бойовий статут Десантно-штурмових військ Збройних Сил України частина III (рота, ротна тактична група) (далі – Бойовий статут) розроблений робочою групою фахівців Військової академії (м. Одеса) та Командування ДШВ під загальним керівництвом Командувача Десантно-штурмових військ Збройних Сил України. У Бойового статуту описані основні положення, щодо підготовки та ведення сучасного бою (дій) десантно-штурмової, парашутно-десантної, аеромобільної, роти спеціального призначення та штурмової роти Десантно-штурмових військ Збройних Сил України у взаємодії з підрозділами інших видів і родів військ Збройних Сил України.

Форми і способи управління, підготовки, застосування, забезпечення і підтримки бою (дій) роти Десантно-штурмових військ Збройних Сил України адаптовані до основних операційних процедур, критеріїв та стандартів (нормативних документів) бойового застосування відповідних підрозділів аеромобільних та парашутно-десантних військ країн-членів НАТО.

Знання та вміле застосування положень Бойового статуту забезпечить своєчасне та ефективне виконання бойових завдань підрозділами Десантно-штурмових військ Збройних Сил України.

Положення Бойового статуту слід застосовувати творчо, відповідно до обстановки, яка складається в ході підготовки та ведення бою (дій) ротою Десантно-штурмових військ Збройних Сил України.

ЗМІСТ

	ПЕРЕДМОВА	2
	ЗМІСТ	3
	ВСТУП	6
1.	ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	7
1.1.	Призначення та основи бойового застосування десантно-штурмової (парашутно-десантної та аеромобільної, роти СпП, штурмової роти)	7
1.2.	Сили і засоби роти для ведення бою (дій)	7
1.3.	Підрозділи (засоби) підсилення роти	8
1.4.	Форми і способи ведення бою (дій)	8
1.5.	Об'єднана вогнева підтримка бою (дій)	12
1.5.1.	Загальні положення	12
1.5.2.	Управління вогнем роти	17
1.5.3.	Застосування доданих і підтримуючих підрозділів (вогневих засобів) артилерії ¹⁾	21
1.5.4.	Вогнева підтримка бою (дій) армійською авіацією (вертольотами)	27
1.5.5.	Вогнева підтримка бою (дій) з використанням БпЛА	33
1.6.	Забезпечення бою (дій)	35
2.	ОРГАНІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ	37
3.	ПІДГОТОВКА БОЮ (ДІЙ)	40
3.1.	Процедури організації бою (дій) роти	40
3.2.	Особливості процедур організації бою (дій) роти в умовах обмеженого часу	55
3.3.	Підготовка підрозділів роти до ведення бою (дій). Контроль готовності підрозділів роти до ведення бою (дій)	56
4.	РЕЙДОВІ ДІЇ	56
4.1.	Загальні положення	56
4.2.	Підготовка рейдових дій	58
4.2.1.	Особливості планування рейдових дій	58
4.2.2.	Особливості процедур організації рейдових дій в умовах обмеженого часу	61
4.2.3.	Особливості підготовки підрозділів роти до рейдових дій	61
4.3.	Ведення рейдових дій	62
4.4.	Дії роти в складі рейдового загону	65
4.5.	Перехід до оборони в ході рейдових дій	65
4.6.	Особливості зустрічного бою роти в ході рейдових дій	65

¹⁾ На підставі БП 3-07(11)56(57).01. Бойовий статут Сухопутних військ “Артилерія Збройних Сил України, частина II (дивізіон, батарея, взвод, гармата)”, затверджено наказом командувача СВ ЗС України 14.04.2021 № 273 (далі – Бойовий статут артилерії БП 3-07(11)56(57).01)

4.7.	Бій в оточенні	66
4.8.	Зустріч з підрозділами своїх військ	67
4.9.	Рейдові дії в особливих умовах	67
4.10.	Особливості об'єднаної вогневої підтримки роти у рейдових діях	71
4.11.	Забезпечення рейдових дій	72
5.	ДЕСАНТНО-ШТУРМОВІ ДІЇ	73
5.1.	Загальні положення	73
5.2.	Підготовка десантно-штурмових дій	78
5.2.1.	Особливості планування десантно-штурмових дій	79
5.2.2.	Особливості процедур організації десантно-штурмових дій в умовах обмеженого часу	80
5.2.3.	Особливості підготовки підрозділів роти до десантно-штурмових дій	81
5.3.	Ведення десантно-штурмових дій	81
5.4.	Десантно-штурмові дії в особливих умовах	85
5.5.	Особливості об'єднаної вогневої підтримки роти у десантно-штурмових діях	87
5.6.	Забезпечення десантно-штурмових дій	89
6.	ПОВІТРЯНИЙ ДЕСАНТ	90
6.1.	Загальні положення	91
6.2.	Підготовка повітряного десанту	94
6.2.1.	Особливості планування дій повітряного десанту	94
6.2.2.	Особливості процедур організації дій повітряного десанту в умовах обмеженого часу	96
6.2.3.	Особливості підготовки підрозділів роти до дій у повітряному десанті	96
6.3.	Десантування та ведення бою в тилу противника	98
6.4.	Зустріч з підрозділами своїх військ	101
6.5.	Дії повітряного десанту в особливих умовах	101
6.6.	Особливості об'єднаної вогневої підтримки роти під час дій у повітряному десанті	107
6.7.	Забезпечення дій роти у повітряному десанті	108
7.	ШТУРМОВІ ДІЇ	110
7.1.	Загальні положення	110
7.2.	Підготовка штурмових дій	113
7.2.1.	Особливості планування штурмових дій	113
7.2.2.	Особливості процедур організації штурмових дій в умовах обмеженого часу	115
7.2.3.	Особливості підготовки підрозділів до штурмових дій	115
7.3.	Ведення штурмових дій	117
7.4.	Штурмові дії в особливих умовах	125
7.5.	Особливості об'єднаної вогневої підтримки роти у штурмових діях	129

7.6.	Забезпечення штурмових дій	131
8.	ВІДНОВЛЕННЯ БОЄЗДАТНОСТІ ТА ПІДГОТОВКА РОТИ ДО ВИКОНАННЯ НАСТУПНИХ БОЙОВИХ ЗАВДАНЬ	133
8.1.	Завдання та особливості проведення заходів відновлення боєздатності роти	133
8.2.	Порядок проведення заходів відновлення боєздатності	133
8.3.	Навчальна матеріальна-технічна база та її ешелонування	134
8.4.	Готовність роти до виконання наступних бойових завдань	135
Додатки		
1	Особливості оформлення графічних бойових документів	136
2	Основні скорочення, що застосовуються в бойових документах	140
3	Основні умовні знаки	144
4	Порядок передачі сигналів, команд і постановки завдань по радіо	171
5	Витяг зі схеми організації зв'язку	173
6	Форма екстреного виклику вогню командиром підрозділу ДШВ (підготовленим спостерігачем) (варіант)	174
7	Бойовий наказ командира роти на штурмові дії	175
8	Робоча карта з рішення командира роти на бій (дії)	181
9	Десантно-штурмова рота у бойовій рухомій охороні під час рейдових дій	182
10	Дії роти під час десантно-штурмових дій зі знищення та виведення з ладу вогневих засобів противника	183
11	Дії роти у складі повітряного десанту під час десантування на об'єкт захоплення	184
12	Штурмові дії десантно-штурмової роти	185
13	Схема опорного пункту 1дшр	186
14	Журнал спостереження	187
15	Інженерні заходи з маскування військових об'єктів, терміни обладнання фортифікаційних елементів та витрати необхідних матеріалів	189
	ПОСИЛАННЯ НА ВІЙСЬКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ	195
	ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	196
	ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ	199
	ДЛЯ ЗАМІТОК	200

ВСТУП

Бойовий статут розроблений у відповідності з вимогами доктринальних документів Міністерства оборони України, Генерального штабу Збройних Сил України з урахуванням практичного досвіду застосування підрозділів Десантно-штурмових військ Збройних Сил України в умовах широкомасштабної агресії збройних сил російської федерації та досвіду збройних сил країн – учасників НАТО в підготовці за призначенням підрозділів Десантно-штурмових військ.

У Бойовому статуті детально описані основні положення щодо призначення та основи бойового застосування роти Десантно-штурмових військ Збройних Сил України, форми і способи ведення бою роти, процедур організації бою (дій) роти, підготовки підрозділів роти до ведення бою (дій).

Не виключаються відхилення від описаних у Бойовому статуті положень, які забезпечать ефективне виконання бойових завдань у визначених умовах обстановки бойових дій.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Призначення та основи бойового застосування десантно-штурмової (парашутно-десантної та аеромобільної, роти СпП, штурмової роти)

1.1.1. За функціональним призначенням підрозділи ДШВ поділяються на *десантно-штурмовий та повітрянодесантний компоненти*.

Десантно-штурмовий компонент – десантно-штурмові, аеромобільні, егерські та штурмові підрозділи, які призначені для ведення десантно-штурмових дій.

Повітрянодесантний компонент – парашутно-десантні, десантно-штурмові підрозділи, які призначені для виконання завдань, що покладаються на повітряні десанти.

1.1.2. Десантно-штурмова (парашутно-десантна, аеромобільна, рота СпП, штурмова рота) (далі – рота) є тактичним підрозділом Десантно-штурмових військ (далі – ДШВ) ЗС України. Рота - організаційно-штатний підрозділ батальйону (загону).

Під час ведення бойових дій у складі батальйону рота може виконувати бойові завдання в рейдових, десантно-штурмових, штурмових, стабілізаційних діях і повітряному десанті. Під час виконання інших окремих бойових завдань рота може діяти самостійно, у відриві від батальйону.

1.2. Сили і засоби роти для ведення бою (дій)

1.2.1. Склад десантно-штурмової (парашутно-десантної, аеромобільної, спеціальної, штурмової) роти залежить від організаційно-штатної структури. Організаційно рота складається з: управління роти, трьох взводів та взводу вогневої підтримки. До складу управління роти входять: командир роти, заступник командира роти – інструктор з повітрянодесантної підготовки (далі – ПДП), заступник командира роти з морально-психологічного забезпечення (далі – МПЗ), технік, головний сержант, сержант з МЗ (далі – МЗ), оператор БпЛА, старший бойовий медик, старший водій, навідник.

Організаційно взвод вогневої підтримки складається з: управління взводу, трьох гранатометних відділень та протитанкового відділення.

До складу управління взводу входять: командир взводу і бойовий медик. У кожне гранатометне відділення входить: особовий склад – 5 осіб; СПГ – 2 од., або АГС-17 – 2 од.; автомобіль – 1 од. У протитанкове відділення входять: особовий склад – 5 осіб; ПТРК – 1 од.; автомобіль – 1 од.

1.2.2. *На озброєнні роти знаходиться бронетанкове озброєння (військова техніка), гранатомети стрілецька зброя та інше озброєння відповідно табелю до штату.*

Під час ведення бою (дій) рота може використовувати *трофейне озброєння і військову техніку*.

1.3. Підрозділи (засоби) підсилення роти

1.3.1. З метою підвищення бойових можливостей та надання більшої самостійності, для виконання бойового завдання роті можуть бути придані або призначені для підтримки інші підрозділи.

За рішенням старшого командира для виконання окремих бойових завдань, на основі десантно-штурмової (парашутно-десантної, аеромобільної) роти, шляхом її підсилення силами і засобами інших родів військ (сил), може створюватись тимчасове військове формування – ротна тактична група (РТГр). Командиром РТГр стає командир роти на базі якої сформована РТГр.

Роті можуть бути придані: танковий, артилерійський, мінометний, протитанковий, гранатометний, зенітний артилерійський (зенітний ракетний) інженерно-саперний підрозділ, підрозділ хімічного, біологічного, радіологічного та ядерного захисту (далі – ХБРЯ) захисту.

Вихід їх із підпорядкування командира роти здійснюють за вказівкою старшого командира.

1.3.2. Придані підрозділи (сили і засоби) переходять у тимчасове підпорядкування командира роти і виконують поставлені ним завдання.

Підтримуючі артилерійські та мінометні підрозділи залишаються в підпорядкуванні старшого командира та виконують поставлені ним завдання, а також діють в інтересах роти, яку підтримують, в межах визначеного часу в плані ОВП старшого командира або за викликом. У ході бою (дій) нанесення вогневого ураження по незапланованій цілі (об'єкті) за викликом командира роти може бути виконано, якщо підтримуючий підрозділ, у цей час не виконує інші завдання за рішенням старшого командира.

1.4. Форми і способи ведення бою (дій)

1.4.1. Основною формою застосування роти (РТГр) під час виконання завдань за призначенням є загальновійськовий бій, в тому числі й в тилу противника.

Загальновійськовий бій, в тому числі й в тилу противника – узгоджені за метою, місцем і часом удари, вогонь і маневр, які проводяться за єдиним планом щодо знищення (розгрому) противника, відбиття його ударів у визначеній смузі або районі.

Основними видами загальновійськового бою є наступальний і оборонний бій.

1.4.2. Складовими елементами загальновійськового бою є: удар, вогонь і маневр.

Удар – складова частина операції, бою, а також особлива форма оперативного (бойового) застосування військ (сил), яка полягає в одночасному ураженні наземних, повітряних, морських об'єктів та угруповань військ (сил) противника шляхом потужного впливу на них зброєю або військами.

Вогонь – ураження противника стрільбою (пуском) з різних видів зброї (озброєння).

Вогонь розрізняють:

а) за тактичними завданнями, які вирішуються – на знищення, подавлення, виснаження, руйнування, задимлення (засліплення), освітлення, заборона дії, дистанційне мінування тощо;

б) за видами зброї – зі стрілецької зброї, гранатометів, танків (танкових гармат і кулеметів), бойових машин піхоти, бронетранспортерів, бойових машин (далі – ББМ), гармат, мінометів, протитанкових ракетних комплексів (далі – ПТРК), зенітних ракетних, зенітних ракетно-артилерійських, зенітних артилерійських комплексів (установок) тощо;

в) за способами ведення – прямою, напівпрямою наводкою, із закритих вогневих позицій;

г) за напруженістю – короткочасний (поодинокими пострілами, короткими або довгими чергами), безперервний, кинджальний, швидкий, методичний, залповий тощо;

д) за напрямком стрільби – фронтальний, фланговий, перехресний;

е) за способами стрільби – з місця, з зупинки (з короткої зупинки), з ходу, з борта, з розсіюванням по фронту, з розсіюванням у глибину, по площині та інші;

ж) за видами – по окремій цілі, зосереджений, загороджувальний, багатошаровий, багатоярусний тощо.

Вогонь є основним способом знищення противника в загальновійськовому бою. Він може вестись як окремим вогневим засобом або зосередженим вогнем роти.

Маневр – організоване пересування військ (сил, органів), запасів матеріально-технічного забезпечення під час підготовки і ведення операції на новий напрямок (рубіж, район), а також перенесення ударів ракетних військ і авіації, сил і засобів радіоелектронної боротьби та вогню артилерії.

Залежно від складу сил і засобів маневр здійснюється підрозділом та вогнем.

Видами маневру підрозділом є: охоплення, обхід, відхід.

Охоплення – маневр, який здійснюється підрозділами для виходу у фланг противника.

Обхід – більш глибокий маневр, який здійснюється підрозділами для виходу в тил противника.

Охоплення і обхід здійснюється в тактичній і вогневій взаємодії з підрозділами, які наступають з фронту, а іноді й з повітряним (морським) десантом (далі – ПДес).

Відхід – маневр, який здійснюється підрозділами (вогневими засобами) з метою виходу з-під ударів сил противника, що переважають, недопущення оточення або для зайняття більш вигідного положення для подальших дій. Відхід проводиться тільки з дозволу, або за наказом старшого командира.

Маневр вогнем полягає у зосередженні, розподіленні і перенесенні вогню. Зосередження вогню – ураження однієї цілі вогнем високої щільності в короткий проміжок часу.

Розподілення вогню – одночасне ураження підрозділом декількох цілей.

Перенесення вогню – послідовне ураження цілей або перенацілювання і ведення вогню по нових цілях у випадку їх виявлення.

Маневр повинен бути простим та виконуватися швидко і раптово для противника.

1.4.3. Основними принципами ведення загальновійськового бою є: постійна бойова готовність підрозділів до виконання бойового завдання; завчасна підготовка підрозділів, озброєння та військова техніка (далі – ОВТ) до ведення бою (дій); відповідність бойових завдань підрозділів їх бойовим можливостям; раптовість дій і застосування військової хитрості; зосередження зусиль на головному напрямку та у вирішальний момент; маневр підрозділами, вогневими засобами та вогнем; рішучість, активність і безперервність ведення бою; організація і підтримання безперервної взаємодії; тверде і безперервне управління підрозділами; постійне забезпечення бою (дій); надійний захист підрозділів; своєчасне відновлення боєздатності підрозділів; повна напруга моральних і фізичних сил в інтересах виконання бойового завдання.

Кожному виду загальновійськового бою (дій), визначаються способи (варіанти) їх ведення, які включають:

- а) послідовність вогневого ураження противника;
- б) напрямок головного удару (напрямок зосередження основних зусиль);
- в) побудова бойового порядку;
- г) характер застосування маневру;
- д) заходи введення противника в оману.

1.4.4. Основними способами ведення загальновійськового бою є послідовний розгром підрозділів противника або одночасне ураження противника на всю глибину побудови його бойового порядку.

Під час послідовного розгрому підрозділів противника важливе значення мають: надійне вогневе ураження найважливіших об'єктів (цілей) противника та своєчасний маневр ударами і вогнем; зосередження сил і засобів для утримання важливих рубежів (районів, позицій) і нарощування зусиль для розвитку успіху на головному напрямку; використання результатів ударів і вогню для завершення розгрому противника; постійна готовність військ до дій в умовах застосування засобів зброї масового ураження (далі – ЗМУ) і високоточної зброї (далі – ВТЗ).

Під час одночасного ураження противника на всю глибину побудови його бойового порядку важливе значення мають: вогневе ураження об'єктів (цілей) противника, який безпосередньо протистоїть, з одночасним вогневим впливом на його резерви і важливі об'єкти в глибині; рішуче сполучення ударів військами і вогню всіх засобів, широке застосування ВТЗ; підтримання взаємодії між підрозділами, які ведуть бій (дії) і засобами ураження; своєчасне відновлення

боєздатності військ і організація їх подальших дій; постійна готовність військ до дій в умовах застосування засобів ЗМУ і ВТЗ.

Рота може приймати участь у наступних способах дій ДШВ: рейдові дії; десантно-штурмові дії; дії у повітряному десанті; штурмові дії.

Загальновійськовий бій може вестися із застосуванням звичайної зброї, ЗМУ або нетрадиційних, імпровізованих засобів ураження.

Під імпровізованими засобами ураження слід розуміти комплекси різноманітних комерційних дистанційно керованих (безпілотних) засобів цивільного призначення, які пристосовані для застосування, доставки до цілі штатних або саморобних (перероблених) боєприпасів.

1.4.5. Підрозділи повинні вміти успішно вести бій із застосуванням звичайної зброї і завжди знаходитися у готовності до дій в умовах застосування противником ЗМУ, а також інших нетрадиційних засобів ураження.

Звичайна зброя складається з усіх вогневих і ударних засобів, які застосовують артилерійські, зенітні, авіаційні, стрілецькі боєприпаси і ракети в звичайному спорядженні; боєприпаси об'ємного вибуху, запалювальні боєприпаси і суміші.

Найбільш високу ефективність мають високоточні системи звичайної зброї, що забезпечують виявлення об'єктів для ураження, цілевказання і наведення на них в автоматизованому режимі, а також інші комплекси (системи) озброєння, що застосовують керовані (кореговані) і самонавідні ракети та боєприпаси, що здатні гарантовано знищувати цілі.

ЗМУ противника є найбільш потужним засобом ураження. Вона дозволяє в короткі терміни знищувати угруповання військ, створювати райони масових руйнувань і зони зараження.

До ЗМУ відносяться, хімічні, бактеріологічні, радіаційні, ядерні боєприпаси та засоби їх доставки.

До нетрадиційних засобів ураження відноситься зброя, дія якої спрямована на використання особливих фізичних принципів або властивостей речовин. До них відноситься лазерна, високочастотна, радіохвильова зброя та інші.

Особливими умовами ведення загальновійськового бою є ведення бою у населеному пункті, вночі, взимку, у горах, у лісі.

Під час підготовки бою (дій) і в ході його ведення в особливих умовах командир повинен враховувати фактори, які впливають на дії особового складу і застосування техніки, та вживати необхідних додаткових заходів.

В умовах застосування противником засобів РЕБ можливе виявлення систем зв'язку та управління зброєю (наприклад БпАК), їх радіоелектронне придушення у поєднанні з вогневим ураженням, викривлення інформації, що передається радіоелектронними засобами. Для зниження ефективності дії засобів РЕБ противника здійснюється:

- а) Використання проводового зв'язку (оборона/розташування на місці).
- б) Використання радіостанцій з дистанційним управлінням по проводовим лініям.
- в) Використання радіостанцій в режимі мінімальної потужності.

- г) Мінімальний час роботи радіостанцій на випромінювання.
- д) Використання коротких умовних команд і сигналів.
- е) Періодична зміна частот.
- ж) Періодична зміна позивних/робота без позивних.
- з) Використання завадозахищених засобів радіозв'язку.
- и) Використання засобів радіозв'язку з 256 бітним ключем, таблиць кодованого зв'язку.
- к) Вихід радіостанцій в ефір на місцевості поза розташування підрозділу.

1.4.6. Під час виконання бойових завдань підрозділи в залежності від обстановки діють у похідному, передбойовому і бойовому порядках.

Рота може діяти на ББМ, у пішому порядку (взимку – на лижах), а також десантом на танках.

Похідний порядок – шиккування роти для пересування в колоні.

Він застосовується на марші, під час переслідування, проведення маневру і повинен забезпечувати високу швидкість руху, зручне розгортання у передбойовий і бойовий порядки, найменшу уразливість від зброї противника, підтримання стійкого управління.

Передбойовий порядок – шиккування роти для пересування в колонах взводів у пішому порядку, які рознесені по фронту та в глибину.

Він повинен забезпечувати швидке розгортання у бойовий порядок, високі темпи пересування з подоланням загороджень, районів руйнувань, пожеж, затоплень, зон забруднення, найменшу уразливість від зброї противника, підтримання стійкого управління.

Бойовий порядок – шиккування підрозділів для ведення бою.

Він повинен відповідати завданню, замислу бою та забезпечувати: успішне ведення бою в умовах застосування противником ВТЗ та інших засобів ураження; найбільш повне використання бойових можливостей підрозділів; своєчасне зосередження зусиль на вибраному напрямку (районі); надійне ураження противника на всю глибину його бойового порядку; швидке використання результатів вогневого ураження противника (далі – ВУП) і вигідних умов місцевості; нарощування зусиль у ході бою і здійснення маневру; можливість відбиття ударів противника з повітря, знищення його повітряних десантів і диверсійно-розвідувальних сил (далі – ДРС); найменшу уразливість підрозділів від ударів усіх видів зброї; підтримку безперервної взаємодії і зручність управління підрозділами.

1.5. Об'єднана вогнева підтримка бою (дій)

1.5.1. Загальні положення

1.5.1.1. Об'єднана вогнева підтримка (*en: Joint Fire Support – JFS*) – це скоординоване застосування вогневих засобів компонентів наземного, морського та повітряного базування з метою вогневого впливу непрямим вогнем на угруповання військ (сил) і об'єкти противника. (посилання е).

Вогнева підтримка (*en: Fire Support – FS*) - скоординоване застосування вогневих засобів одного компонента з метою вогневого впливу непрямим вогнем на угруповання військ (сил) і об'єкти противника.

Об'єднана вогнева підтримка (далі – ОВГП) здійснюється підрозділами (засобами): ракетних військ, наземної артилерії, реактивних систем – залпового вогню (далі – РСЗВ), мінометів; ударними (бойовими, транспортно-бойовими) вертольотами армійської авіації (далі – АВ СВ); авіацією Повітряних Сил (далі – ПС); безпілотними авіаційними комплексами (далі – БпАК); вогнем штатного озброєння роти та міно-вибуховими загородженнями. ОВГП може посилюватись засобами радіоелектронної боротьби (далі – РЕБ), що здатні проводити електронні атаки.

Підрозділами (засобами) ОВГП роти є додані та/або, підтримуючі артилерійські підрозділи (ВгЗ), підрозділи (засоби) авіації ПС та АА СВ, протитанкові підрозділи (ВгЗ), гранатометні підрозділи (ВгЗ), кулеметний підрозділ (ВгЗ), танковий підрозділ (танки), підрозділи інженерних військ. Артилерія та авіація являються основними силами та засобам ВП (FS).

1.5.1.2. Планування ОВП (JFS) здійснюється під час загального планування бою (дій) та складається з планування: ВП, маневру підрозділів ВП (FS), маневру ударами і вогнем засобів ВП (FS).

Планування ОВГП складається з визначення: обсягу вогневих завдань; положення та розмірів об'єктів (ділянок, рубежів) ураження на місцевості; вогневих можливостей сил та засобів ОВГП і розподіл вогневих завдань між підрозділами (засобами) ОВГП відповідно до їх вогневих можливостей, маневрених можливостей, розташування, обмежень на застосування та умов спостереження цілей; послідовності та порядку виконання вогневих завдань; витрати боєприпасів по етапах бою (дій). Планування ОВГП здійснюється: в обороні – за ймовірними напрямками наступу противника та на кожному з них за періодами вогневого ураження і тактичним завданням; в наступі – за періодами вогневого ураження та тактичними завданнями. ОВГП під час ведення інших тактичних дій планується і виконується відповідно загального порядку, який визначено для наступу та/або оборони, з урахуванням самого змісту та особливостей цих дій та оговорені у відповідних розділах цього Бойового статуту.

Планування маневру підрозділів (засобів) ОВГП (FS) передбачає визначення (уточнення): підпорядкування (перепідпорядкування) на час бою (дій); порядку висування і розгортання в бойовий порядок; районів вогневих позицій, рубежів розгортання; маршрутів та порядку переміщення до початку та у ході ведення бойових дій; часу, необхідного для переміщення, і часу готовності до виконання завдань у нових районах (рубежах); рубежів початку переміщення та готовності; порядку організації зв'язку та сигналів управління.

Планування маневру ударами і вогнем засобів ОВГП полягає у зосередженні ударів та/або вогню засобів ОВГП високої щільності за найважливішими цілями противника, розподіленні їх для одночасного ураження

декількох цілей (об'єктів) або перенесенні ударів та/або вогню на нові цілі (об'єкти) під час бою (дій).

1.5.1.3. Командир роти під час бою (дій) координує свої дії щодо ОВГП з батальйонною групою управління вогневою підтримкою (далі – БГрУ-ВП) (en: Battalion Fire Support Element – Bn-FSE). Він повинен забезпечувати БГрУ-ВП (Bn-FSE) актуальною інформацією щодо положення (зайнятого рубежу, району, позиції тощо) роти (посилання е).

Важливими завданнями ОВГП бою (дій) роти є завдання, які підрозділ (засіб) ОВГП повинен виконати для того, щоб забезпечити досягнення мети і кінцевого результату бою (дій) роти в цілому.

1.5.1.4. Взаємодія сил та засобів ОВГП є необхідною умовою для інтеграції та узгодження дій під час маневру, ударів і вогню із суходолу, повітря та моря відповідно до замислу та плану командира і забезпечується БГрУ-ОВГП. За загальну інтеграцію ОВГП з діями десантно-штурмових (парашутно-десантних, аеромобільних) підрозділів під час бою відповідає командир батальйону, а безпосередньо – начальник штабу батальйону.

Для узгодження дій з силами та засобами ОВГП та недопущення ураження підрозділів, які атакують (штурмують), вогнем своєї артилерії (дружнім вогнем) – призначається *рубіж (рубежі) безпечної віддалення від розривів своїх снарядів (мін)*. Під час бою (дій) командир роти доповідає старшому командирі про вихід підпорядкованих сил та засобів на рубіж безпечної віддалення від розривів своїх снарядів (мін) визначеного калібру, що є підставою для артилерійського підрозділу, якій веде ВУП перед фронтом його підрозділу, на перенесення вогню на наступний рубіж за командою старшого командира встановленою командою (сигналом).

Безпечна відстань від розривів своїх снарядів залежить від способу визначення установок для стрільби на ураження, способу атаки та калібру снарядів (мін), які застосовуються по цілі перед фронтом або на фланзі підрозділу, що атакує (штурмує) об'єкт і складає¹⁾:

а) після проведення пристрілювання спостережних цілей:

Калібр боєприпасу, мм	Для підрозділів, які атакують у пішому порядку	Для підрозділів, які атакують на БМП (БТР)	Для танкових підрозділів
60 мм міни	100	-	-
82 мм міни	100	50	-
120 мм міни	350	250	150
105 мм снаряди	200	150	100
122 мм снаряди	300	200	100
125 мм снаряди	250	150	100
152 мм снаряди	400	300	200
155 мм снаряди	400	300	200

¹⁾ На підставі вимог заступника ГК ЗС України від 28.04.2023 № 28663/С

б) у випадку визначення установок для стрільби на ураження іншими способами: **800 м** – для 153, 155-мм снарядів; **500 м** для 120-мм мін, 105, 122 та 125-мм снарядів; **300 м** – для 82-мм мін; **150 м** – для 60-мм мін.

1.5.1.5. План вогневої підтримки складається з трьох компонентів: вказівки з виконання; перелік цілей; оверлей (схема) цілей.

Вказівки з виконання наводяться у відповідних пунктах бойового наказу. Якщо плановий вогонь повинен вестись у відповідності з графіком – він включається в додаток з ОВгП до бойового наказу.

Перелік цілей у плані ОВгП є основним документом, який використовується для передачі даних за плановими (запланованими) цілями (об'єктами ураження). Перелік цілей має містити всі цілі, які заплановані для ураження. В переліку цілей вказується номер цілі, характеристика та місцезнаходження кожної запланованої цілі.

Оверлей (схема) цілей – схема цілей до плану ОВгП, яка показує цілі, заплановані для ураження під час підтримки виконання бойового завдання ротою.

1.5.1.6. Бойові завдання ОВП (JFS), які виконує артилерія та авіація під час бою (дій), можуть бути вогневими або тактичними (посилання б, к).

Вогневе завдання – запланований (очікуваний) рівень впливу на ЖС або об'єкт (об'єкти) противника, який досягається шляхом ведення вогню (нанесення вогневого удару, здійснення пусків) засобами вогневого ураження.

Вогневі завдання виконуються шляхом вогневого ураження противника, яке складає основний зміст ОВгП бою (дій).

Тактичне завдання – встановлений кінцевий результат впливу сил та засобів вогневого ураження на підрозділ (об'єкт) та дії противника під час бою (дій) шляхом ведення вогню, нанесення ударів авіацією, маневру підрозділами і вогнем.

1.5.1.7. Структурно ОВП (JFS) поділяється на загальну і безпосередню (посилання б, е).

Загальна ОВгП – дії сил і засобів ОВгП у всьому районі (зоні, смузі) проведення об'єднаної операції в інтересах виконання її завдань у цілому. Вона здійснюється у формі вогневих ударів, вогневих нальотів та інших дій.

Безпосередня ОВгП – дії сил і засобів ОВгП у смузі загальновійськової бригади в інтересах виконання завдань бою в обмеженому просторовому районі (на напрямку дій). Вона здійснюється у формі вогневих ударів та вогневих нальотів сил і засобів ОВгП, об'єднаних у періоди ОВгП, які узгоджені із завданнями та діями військових частин (підрозділів).

Періоди безпосередньої ОВгП:

а) у наступі – вогнева підготовка наступу військ та вогнева підтримка військ, що наступають;

б) в обороні – вогнева підготовка відбиття наступу противника та вогнева підтримка військ, що обороняються.

1.5.1.8. Формою застосування сил та засобів вогневого ураження є **вогонь**, що являє собою вплив стрільбою (пусками) по цілям різними силами та засобами вогневого ураження звичайними та іншими видами боєприпасів з метою досягнення визначеного результату. Вогонь розрізняють¹⁾:

а) *за видами зброї*: зі стрілецької зброї, гранатометів, вогнеметів, танків (танкових гармат і кулеметів), ББМ, артилерії (буксированих та/або самохідних гаубиць (гармат), РСЗВ, мінометів, протитанкової артилерії (гармат, ПТРК), зенітних (ракетних, артилерійських) засобів (комплексів, бойових машин, установок) тощо;

б) *за завданням стрільби* (посилання б): нанесення противнику визначеного рівня безповоротних втрат; заборона виконання завдань противником; світлового забезпечення бою (дій) та/або стрільби артилерії вночі – освітлення місцевості та постановка світлових орієнтирів (створів); розповсюдження агітаційного матеріалу; цілевказання тощо;

в) *за способами ведення*: прямою наводкою (прямий вогонь); напівпрямою (змішаною) наводкою; із закритої вогневої позиції (далі – ЗВгП) (не прямий вогонь);

г) *за напруженістю (темпом)*: короточасний; безперервний; кинджальний; швидкий; методичний; залповий;

д) *за напрямком стрільби*: фронтальний; фланговий; перехресний;

е) *за способами стрільби*: з місця; з ходу; з коротких зупинок, а також з борта, з розсіюванням по фронту, з розсіюванням в глибину, по площині тощо;

ж) *за видами вогню*: вогонь по одиночній цілі (далі – ВОЦ); зосереджений вогонь (далі – ЗВ); загороджувальний вогонь²⁾ (нерухомий або рухомий); багатошаровий, багатоярусний тощо.

1.5.1.9. Ціль – об’єкт противника, який прийнятий до вогневого впливу (ураження). Відповідно до типових характерних ознак цілі поділяються³⁾:

а) *за середовищем функціонування (місцем розташування)* – наземні, повітряні, морські (надводні, підводні);

б) *за складом і структурою* – одиночні цілі, групові цілі;

в) *за умовами спостереження* – спостережні цілі (рубежі); неспостережувані цілі;

г) *за глибиною бойового порядку* – глибокі цілі – групові цілі глибиною **100 м і більше**; не глибокі – одиночні цілі або групові цілі глибиною до **100 м**;

д) *за рухомістю (мобільністю)* – рухомі цілі, нерухомі цілі;

е) *за ступенем укриття* – відкриті цілі; укриті цілі;

¹⁾ На підставі ВП 7(3)-(01-05)03.01. “Методичні рекомендації “Організація, управління та вдосконалення системи вогню в сучасних умовах” (за досвідом проведення ООС (раніше АТО)” (далі – Методичні рекомендації ВП 7(3)-(01-05)03.01)

²⁾ На підставі ВКДП 7-(01-05,07).03(56-58).01. Настанови зі стрільби і управління вогнем наземної артилерії (дивізіон, батарея, взвод, гармата), затверджена наказом командувача СВ ЗС України від 10.06.2021 № 410 (далі – Настанова зі СіУВ ВКДП 7-(01-05,07).03(56-58).01)

³⁾ На підставі Настанови зі СіУВ ВКДП 7-(01-05,07).03(56-58).01)

- ж) *за ступенем захищеності* – броньовані цілі; неброньовані цілі;
- з) *за маневреністю* – наземні високоманеврені цілі; наземні маневрені цілі; наземні низькоманеврені цілі; наземні стаціонарні (неманеврені) цілі;
- и) *за ознаками діяльності* – активні цілі; пасивні цілі;
- к) *за ознакою часу прийняття до ураження* – планові цілі (рубежі вогню); не планові цілі (рубежі);
- л) *за розмірами* – мало розмірні, середніх і великих розмірів.

1.5.2. Управління вогнем роти¹⁾

1.5.2.1. Командир роти, організувавши систему вогню, безперервно уточнює її під час бою (дій) у відповідності до бойової ситуації (обстановки).

Основними складовими управління вогнем є: розвідка цілей, оцінка їх важливості і визначення черговості ураження; вибір виду зброї і боєприпасів, виду і способу ведення вогню (стрільби); цілевказання; постановка завдань, визначення моменту відкриття вогню (подання команд на відкриття вогню); спостереження за результатами вогню та його коректування; маневр вогнем.

1.5.2.2. Розвідка цілей, оцінка їх важливості і визначення черговості ураження. Розвідка цілей противника проводиться за їхніми демаскуючими ознаками. Після виявлення цілі командир підрозділу визначає її характер, розташування, віддалення та, беручи до уваги бойове завдання і обстановку (бойову ситуацію), здійснює оцінку можливого впливу цілі на хід бою (дій) та приймає рішення щодо її ураження.

Важливими цілями вважають такі цілі, які за своїми вогневими можливостями можуть нанести значні втрати нашим підрозділам, або вогневий вплив на які, в бойовій ситуації, може полегшити та/або прискорити виконання бойового завдання. Важливі цілі, які ведуть вогонь по наших підрозділах (ВгЗ), але знаходяться за межами досяжності їх дійсного вогню – називають *небезпечними*. У першу чергу повинні уражатись важливі цілі, у другу чергу – небезпечні цілі, а у подальшому – усі останні.

1.5.2.3. Вибір виду зброї і боєприпасів, виду і способу ведення вогню (стрільби). Показниками для вибору виду зброї є: дальність до цілі; характер, вразливість цілі від визначеного виду зброї; важливість цілі; найбільша ефективність виконання вогневого завдання (з найменшою витратою боєприпасів і в найкоротший термін), ступінь нанесення супутніх збитків цивільним об'єктам та цивільному населенню.

Під час вибору виду зброї для впливу на ціль командир враховує основні бойові можливості підпорядкованих засобів ВУП, а саме: дальності ефективної стрільби, максимальну дальність дійсного вогню, дальність прямого пострілу, бойову швидкострільність, середню витрату боєприпасів і час на ураження типових цілей. Необхідно також враховувати, що з перших пострілів цілі

¹⁾ На підставі Методичних рекомендацій ВП 7(3)-(01-05)03.01)

звичайно вражаються в межах дальності прямого пострілу. В обороні на цих відстанях слід доводити вогонь до найбільшого напруження, створювати зони суцільного багатопарового вогню зі всіх вогневих засобів.

Під час вибору виду боєприпасів для ураження цілі необхідно виходити з наявних боєприпасів. Кумулятивні снаряди (гранати, постріли) краще використовувати для стрільби по танках і всіх швидкохідних броньованих цілях; осколково-фугасну гранату – по бронемашинах і ЖС.

1.5.2.4. Цілевказання. Мета цілевказання під час управління вогнем – швидко, чітко і коротко вказати місце розташування цілі противника своїм вогневим засобам або підрозділам для її знищення. Цілевказання є основним пунктом у постановці завдання і в команді на відкриття (виклик) вогню. Способами цілевказання від командира підрозділу ДШВ підпорядкованим силам і засобам є: *наведення зброї (приладу) на ціль (рубіж); від орієнтиру (маркера, пікету) або місцевого предмета (спосіб зміщення від контурної точки); полярними координатами (полюсний спосіб); прямокутними координатами (спосіб координатної сітки); від напрямку руху; по кодованій карті; сигнальними засобами; трасуючими кулями і снарядами тощо.*

Під час цілевказання необхідно вказати: положення цілі (від орієнтиру, від напрямку руху, за координатами кодованої карти тощо); найменування та характерні ознаки цілі і за необхідності місцевість безпосередньо біля неї.

У різних умовах бойової ситуації застосовується той спосіб цілевказання, який надійніше, простіше і швидше забезпечить вказання положення цілі іншій особі.

1.5.2.5. Постановка завдання (команда на відкриття вогню). Управління вогнем штатних, доданих і підтримуючих підрозділів (ВгЗ) командир роти здійснює шляхом постановки *вогневих та/або тактичних* завдань. Завдання можуть бути *планові або не планові*.

Постановку завдань (подання команд) командир роти здійснює по захищених напрямках (мережах) радіозв'язку, через зв'язних або за можливості та необхідності – особистим спілкуванням, а в обороні та під час розташування на місці – телефоном.

1.5.2.6. Виконання планових вогневих завдань здійснюється за встановленою під час планування бою (дій) командою (сигналом), наприклад: **“Кальмар”, Стій!, зосереджений перший, ВОГОНЬ!”** (зосередження вогню по плановій ділянці); **“Фікус”, “Шторм” Стій!, “Сніг” ВОГОНЬ!”** (перенесення вогню з однієї планової цілі (рубежу) на іншу (інший)); **“Фара”, Ціль 101-а, ВОГОНЬ!”** (виклик вогню артилерії по плановій цілі).

Під час постановки не планового вогневого завдання вказують: якому підрозділу (кому) ставиться завдання; місце розташування цілі (цілевказання); номер, у разі потреби найменування і характер дій цілі; вид вогню на ураження цілі; витрата боєприпасів та/або завдання стрільби (**“ЗНИЩИТИ”, “ПОДАВИТИ”** тощо), наприклад: **“Добрий-55”, орієнтир 2-й, лівіше 40,**

ближче 100, БМП веде вогонь – **ЗНИЩИТИ!**"; "Другому", від орієнтира 6-го в напрямку 3-го, висувається група піхоти до 20-ті осіб, **ЗНИЩИТИ!**".

1.5.2.7. Відповідно до бойової ситуації або у випадках браку часу на постановку вогневого завдання, спостереження за результатом вогню і його коректування – командир підрозділу ставить *тактичні завдання* підпорядкованим силам та засобам або застосовує різноманітні варіанти комбінації завдань, команд (сигналів) в інтересах здійснення управління вогнем роти.

Під час постановки тактичного завдання вказують: якому підрозділу (кому) ставиться завдання; найменування і характер дій цілі; місце розташування цілі (цілевказання); тактичне завдання ("**ЗУПИНИТИ...**", **ЗАБОРОНИТИ ...**", "**ПРИКРИТИ ВОГНЕМ...**", "**ВІДСІКТИ ...**", "**СПОСТЕРІГАТИ ...**", "**НЕ ДОПУСТИТИ ...**" тощо), наприклад: "**Добрий-55**" (*позивний командира першого взводу*), вогнем з місця **ЗАБОРОНИТИ ВИСУВАННЯ** противника від окремої будівлі з зеленим дахом, праворуч на околиці селища, в напрямку перехрестя доріг, що зліва від тебе"; "**Доцент**" (*командир другого взводу*), **ПРИКРИТИ ВОГНЕМ** відхід "**Тренера**" (*третій взвод*"); "**Першому (взводу)**, **СПОСТЕРІГАТИ** за ділянкою праворуч окреме дерево "**Коло**", ліворуч підбитий танк. **НЕ ДОПУСТИТИ** прориву противника. **ВОГОНЬ** за вашим рішенням"; "**Молот**", підготувати НЗВ "**Смерека**" на рубежі ... в напрямку ..., **ГОТОВНІСТЬ ЧЕРЕЗ 10 хвилин!**"

Для ведення вогню *по повітряним цілям* подають команду: "**Перший взвод, по вертольоту над гаєм, 3, п'ять фігур вліво – ВОГОНЬ!**"; "**Третьому взводу, по літаку над лісом загороджувальним – ВОГОНЬ!**".

Під час підготовки роти до бою (дій) після засвоєння повних команд на відкриття вогню, необхідно привчати ОС до скорочених, коротких команд, намагаючись досягти від них свідомих дій навіть під час раптових командах, наприклад: "**Праворуч танки і піхота – ВОГОНЬ!**".

1.5.2.8. Визначення моменту відкриття вогню (подання команди на відкриття вогню). Момент відкриття вогню визначається командиром підрозділу виконавчою командою – "**ВОГОНЬ**", "**ВОГОНЬ ЗА МОЄЮ КОМАНДОЮ**", "**ВОГОНЬ З ВИХОДОМ НА РУБІЖ ...**" тощо, виходячи з бойової ситуації (обстановки).

Якщо командир не зазначив момент відкриття вогню, його визначає сам виконавець вогневого завдання. Вогонь відкривається раптово для противника, особливо у фланг і з близької відстані.

1.5.2.9. Команда командиром роти на відкриття вогню повинна подаватися коротко, зрозуміло та з необхідними інтервалами так, щоб той хто приймає команду мав можливість з'ясувати її, та виконати кожний елемент команди.

Роті (взводам) можуть вказуватись положення цілі (цілей), дальність (відстані) до неї (них) і момент відкриття вогню, а в окремих випадках – тільки положення цілі (цілей) і виконавча команда ("**ВОГОНЬ**", "**ЗНИЩИТИ**", "**ПОДАВИТИ**" тощо).

УВАГА! Під час бою (дій) за умов зміни бойової ситуації (обстановки), через відсутність зв'язку або часу на отримання вказівок від старшого командира з управління вогнем, підпорядковані підрозділи (ОС) повинні проявляти розумну ініціативу для вогневого впливу на ЖС, об'єкт (об'єкти) або дії противника і виконання бойового завдання самостійно.

1.5.2.10. Спостереження за результатами вогню та його коректування командир підрозділу здійснює самостійно, а під час ведення вогню артилерією та нанесення ударів авіацією – згідно порядку, наведеному в пунктах 1.5.3 та 1.5.4 цього розділу.

Якщо вогонь коректує командир підрозділу (групи)– у команді він вказує тільки те, що підлягає зміні для коректування вогню та виконавчу команду. Все інше, вказане в попередній команді, залишається без змін, наприклад: **“Фікус”, приціл більше два. ВОГОНЬ!”**.

1.5.2.11. Маневр вогнем здійснюється для більш ефективного ураження та розгрому противника на визначеному напрямку (районі). Він є найважливішою складовою частиною управління вогнем та полягає в своєчасному *зосередженні, розподіленні та перенесенні вогню*.

Зосередження вогню – форма маневру вогнем шляхом перенесення (зміна) напрямку (сектору) стрільби всієї або призначеної частини вогневих засобів (стрілецької зброї, ББМ, артилерії, гранатометів тощо) за командою (сигналом) командира підрозділу з метою ураження однієї або групи цілей, розташованих на обмеженій ділянці місцевості. Зосередження вогню готується (планується) на ділянках місцевості на шляху ймовірного руху та/або зосередження противника та застосовують для ефективного ураження важливих або небезпечних цілей в найкоротший час.

Цілями для зосередженого вогню ББМ можуть бути: пускові установки ракет, пункти управління, бойові машини, групові цілі, інші великі (габаритні) цілі, у тому числі і надводні. Ротою зосереджений вогонь зазвичай ведеться по атакуючій групі піхоти у пішому порядку або на ББМ тощо. Підрозділи ДШВ можуть застосовувати зосередження вогню стрілецької зброї для ураження групових цілей (зосередження машин і піхоти, колони піхоти тощо), а також по окремим наземним і повітряним цілям на дальності до **600 м**.

Наприклад: “Рота, зосереджений по першій (ділянці зосередженого вогню), ВОГОНЬ!”; “Другому взводу, праворуч біля руїн – піхота, ВОГОНЬ!”.

Розподілення вогню – форма маневру вогнем шляхом перенесення (зміна) напрямку (сектору) стрільби визначених вогневих засобів за командою (сигналом) командира підрозділу з метою одночасного ураження декількох окремих цілей¹⁾ або різноманітних ділянок однієї групової цілі. Розподілення вогню застосовується в усіх видах бою та формах тактичних дій. Під час розподілу вогню підрозділу (окремим вогневим засобам) може бути поставлене

¹⁾ Окрема ціль – розташована окремо одиночна або групова ціль.

завдання, а іншим, одночасно, подана команда, *наприклад*: “Першому взводу, по піхоті, що перебігає, у чагарнику. Другому взводу по залеглій піхоті в лощині. Третьому взводу, по піхоті, що атакує в напрямку орієнтир сьомий, орієнтир другий. Рота ВОГОНЬ!”.

Перенесення вогню – форма маневру вогнем шляхом зміни напрямку (сектору) стрільби підрозділу (вогневого засобу (засобів)) за командою командира роти або самостійно командирами взводів (вогневих засобів). Воно застосовується: для послідовного ураження цілей; перенесення вогню на нову ціль після ураження попередньої цілі; у випадку виявлення найважливішої або небезпечнішої цілі, яку необхідно негайно уразити; з метою зосередження або розподілення вогню підрозділу. Для перенесення вогню потрібно припинити стрільбу по попередній цілі та/або подати команду для відкриття вогню по новій, *наприклад*: “Перший (взвод), Стій! Орієнтир 2-й, вправо 20, ближче 200, група піхоти. ВОГОНЬ!”; “Рота, зосереджений перший Стій! Зосереджений третій. ВОГОНЬ!”

Перенесення вогню може також здійснюватися за рішенням командира роти для зосередження вогню усіх ВгЗ на найважливішій цілі. Під час маневру вогнем може здійснюватися зміна порядку ведення вогню, тобто його темпу і щільності; перехід від методичного вогню до швидкого, від коротких черг до довгих тощо.

1.5.3. Застосування доданих і підтримуючих підрозділів (вогневих засобів) артилерії¹⁾

1.5.3.1. Артилерійські підрозділи (вогневі засоби) призначені для: *вогневого ураження об’єктів противника*: засобів зброї масового ураження (ЗМУ); наземних елементів систем високоточної зброї (ВТЗ); пускових установок тактичних ракет; артилерійських (мінометних) батарей (взводів), підрозділів реактивних систем залпового вогню (РСЗВ), протитанкових засобів; пунктів управління (ПУ) військами та зброєю; танків, бойових машин піхоти (БМП) та інших броньованих об’єктів; літаків, вертольотів на аеродромах і майданчиках приземлення; бойових кораблів і транспортних суден на приморських напрямках; живої сили і вогневих засобів (далі – ЖСіВгЗ) на позиціях і в районах зосередження; засобів протиповітряної оборони (ППО), розвідки, радіоелектронної боротьби (РЕБ); *руйнування фортифікаційних та інших споруд*; виконання завдань щодо: *дистанційного мінування місцевості, світлового забезпечення, постановки димових (аерозольних) завіс* тощо.

Протитанкові артилерійські підрозділи (вогневі засоби) призначені для знищення танків, іншої броньованої техніки противника, протитанкових засобів, а також вони можуть залучатись до руйнування фортифікаційних та інших споруд.

¹⁾ На підставі БП 3-07(11)56(57).01. Бойовий статут Сухопутних військ “Артилерія Збройних Сил України, частина II (дивізіон, батарея, взвод, гармата)”, затверджено наказом командувача СВ ЗС України 14.04.2021 № 273 (далі – Бойовий статут артилерії БП 3-07(11)56(57).01)

Підрозділи (засоби) артилерійської розвідки призначені для здобування розвідувальних даних про місцевість і противника з метою його ураження, а також для обслуговування стрільби артилерії.

1.5.3.2. Артилерійська батарея (протитанкова рота) – вогневий і тактичний підрозділ артилерії¹⁾. Вона може одночасно уражати одну-дві цілі не прямим вогнем (*стрільбою з закритої вогневої позиції*), або декілька цілей прямим вогнем (*стрільбою прямим наведенням*).

Вогневий (протитанковий) взвод – вогневий і тактичний підрозділ, який виконує вогневі завдання у складі артилерійської батареї (роти ВП (FS)) або самостійно.

1.5.3.3. Доданий підрозділ артилерії – це підрозділ, який переданий у повне підпорядкування командира підрозділу ДШВ на період ведення бою (дій) та виконує визначені ним вогневі та тактичні завдання. За рішенням старшого командира він може бути залучений до виконання завдань загального ВУП. Роті може бути додана артилерійська (мінометна) батарея (взвод).

Підтримуючий підрозділ артилерії – підрозділ, який залишається в підпорядкуванні старшого командира, виконує вогневі та тактичні завдання за викликом командира роти, яку він підтримує, у межах встановленого ресурсу боєприпасів (на етапі бою (дій), протягом визначеного часу).

1.5.3.4. Вогонь артилерії – форма застосування сил і засобів артилерії, що являє собою вогневий вплив на об'єкт (об'єкти) противника силами і засобами артилерії різними боєприпасами та видами вогню (посилання б).

Вогнева позиція (далі – ВгП) – ділянка місцевості, яка зайнята або підготовлена до зайняття вогневими взводами батареї (гарматами, мінометами) для ведення вогню. Вогневі позиції можуть бути закритими або відкритими.

Закритою називається ВгП (далі – ЗВгП), на якій гармати (міномети, РСЗВ) під час ведення вогню приховані (закриті) від наземного спостереження противника.

1.5.3.5. Командир роти вказує або погоджує командиру *доданого* артилерійського підрозділу місце КСП та район (райони) ВгП. Райони ВгП *підтримуючих* артилерійських підрозділів визначаються рішенням старшого командира.

1.5.3.6. Артилерійські підрозділи (ВгЗ) для ведення вогню із ЗВгП зазвичай розташовуються за *межами* опорних пунктів взводів роти. Віддалення району ВгП від переднього краю своїх підрозділів: для мінометів калібру **82-мм** – до **1 км**, **120-мм** – **1...1,5 км**, гаубиць, пушок, РСЗВ середнього калібру – **2...8 км**. Для ведення вогню *прямим (напівпрямим)* наведенням *додані* артилерійські підрозділи можуть розташовуватися в межах опорних пунктів взводів, на фланзі (флангах) опорного пункту роти або за ним.

¹⁾ Підрозділ артилерії (артилерійський підрозділ) – підрозділ гаубичної, гарматної, реактивної, протитанкової артилерії, мінометів, протитанкових ракетних комплексів.

У залежності від виду бою або форми тактичних дій та бойової ситуації за рішенням командира підрозділу ДШВ або пропозицією командира доданого артилерійського підрозділу віддалення ВгП може змінюватись.

1.5.3.7. Загальними вогневими завдання артилерійських підрозділів можуть бути: ураження цілей з метою нанесення їм визначеного обсягу безповоротних втрат, у наслідок яких об'єкти противника повністю або частково втрачають свою боєздатність; ураження цілей з метою заборони виконання завдань противником, у наслідок чого, він відмовляється або втрачає можливість діяти; здійснення світлового забезпечення бою (дій) підрозділів і стрільби артилерії вночі; розповсюдження агітаційного матеріалу; цілевказання тощо (посилання б, е).

Завданням стрільби під час ураження цілей з **метою нанесення їм визначеного обсягу безповоротних втрат** можуть бути *знищення, подавлення, руйнування цілі* (посилання б, е).

Знищення цілі – нанесення їй таких втрат (пошкоджень), отримавши які, вона повністю втрачає свою боєздатність не меш ніж на час бою (дій).

Подавлення цілі – нанесення їй втрат (пошкоджень) та/або створення таких умов, за яких вона тимчасово втрачає боєздатність.

Руйнування цілі – доведення її до стану, непридатного для подальшого використання.

Завданнями стрільби під час ураження цілей з **метою заборони виконання завдань противником** можуть бути *заборона дії, затримання або перешкоджання руху, недопущення просування, дистанційне мінування місцевості, виснаження, задимлення, засліплення, підпалювання*.

Заборона дії цілі полягає у нанесенні їй збитку, пошкоджень та створенні таких умов, за яких вона в певний період часу не зможе на реалізовувати свої бойові можливості або виконувати поставлені бойові завдання.

Затримання або перешкоджання руху полягає у вогневому впливі на підрозділи противника з метою недопущення їх висування та розгортання або пересування.

Недопущення просування полягає у вогневому впливі на підрозділи противника з метою не допустити просування атакуючих (контратакуючих), ББМ та ЖС противника, порушити його бойові порядки і створити сприятливі умови для ураження противника зосередженим вогнем із закритої ВгП, стрільбою високоточними боєприпасами (ВТБ) та вогнем прямою наводкою.

Дистанційне мінування місцевості полягає у *дистанційному встановленні* мінно-вибухових загороджень, які в короткий час прикривають фланги та позиції наших військ, а також сковують дії військ противника на найбільш загрозливих маршрутах прориву.

Виснаження полягає в морально-психологічному впливі на ЖС противника веденням вогню, що турбує обмеженою кількістю гармат і боєприпасів протягом встановленого часу.

Задимлення противника полягає у встановленні димових завіс з метою осліплення та задимлення окремих цілей (вогневих засобів, командних та спостережних пунктів).

Засліплення полягає у створенні світлової або димової (аерозольної) завіси перед вогневими засобами та/або спостережними пунктами противника.

Підпалювання полягає у створенні осередків пожеж.

Завданням стрільби **під час світлового забезпечення бою (дій)** підрозділів ДШВ і стрільби артилерії вночі можуть бути *освітлення місцевості та постановка світлових орієнтирів (створів)*.

Завданням стрільби **під час розповсюдження агітаційного матеріалу** є *доставка агітаційного матеріалу в місця розташування противника (НЗФ, ДРГ тощо)*.

1.5.3.8. Тактичними завдання артилерії за видами бою можуть бути:

в обороні: ураження противника, який готується до наступу, на підступах до оборони, під час його висування та на рубежах розгортання; підтримка підрозділів, які обороняють смугу забезпечення (передову позицію); участь у відбитті атаки противника; ураження противника під час його вклинення в оборону; прикриття вогнем флангів і проміжків між підрозділами; заборона просування противника в глибину і в сторони флангів; прикриття підрозділу ДШВ під час виходу з бою та відходу; участь в ураженні другого ешелону (резерву) противника тощо;

у наступі: прикриття перегрупування підрозділів ДШВ під час наступу з положення безпосереднього зіткнення з противником; прикриття висування та розгортання підрозділів ДШВ у бойовий порядок під час наступу з ходу;

участь у відбитті контратаки противника; участь у забезпеченні прольоту, підготовки висадження і підтримка дій тактичного повітряного десанту (десантно-штурмові дії); участь у підготовці та підтримка дій підрозділу ДШВ

під час форсування водних перешкод і закріпленні їх на захопленому плацдармі; підтримка підрозділу ДШВ під час закріплення на досягнутому (захопленому) рубежі тощо.

1.5.3.9. Вогневі та тактичні завдання артилерійським підрозділам передаються засобами зв'язку (іншим засобам управління) командами або розпорядженнями командиром підрозділу ДШВ через коректувальника артилерійського вогню (далі – КАВ) або особисто. *Вогневі завдання по планових цілях* (планові вогневі завдання) можуть ставитися письмово у вигляді витягів з таблиці вогню тощо. На підставі таблиці вогню може розроблятися графік (план) ВУП. Виклик вогню по планових цілях здійснюється радіоканалом встановленим сигналом (командою) (додаток 4).

Командами також здійснюється виклик вогню по не планових цілях, коректування, перенесення та припинення вогню. Команди подаються з дотриманням встановленого порядку, а розпорядження – у довільній формі. Дозволяється змінювати порядок команд, якщо це не затримує виконання вогневого завдання.

1.5.3.10. Види вогню артилерії – це класифікація артилерійського вогню за кількістю артилерійських засобів, які залучаються, способами підготовки установок для стрільби, порядком ведення вогню, тактичним призначенням та іншими типовими ознаками. Під час виконання завдань в інтересах підрозділів ДШВ артилерійські підрозділи можуть самостійно застосовувати наступні види вогню:

в обороні: вогонь по одиночній цілі; зосереджений вогонь; нерухомий і рухомий загороджувальний вогонь; вогонь високоточними боєприпасами;

у наступі: вогонь по одиночній цілі; зосереджений вогонь; для відбиття контратак противника – загороджувальний вогонь;

у стабілізаційних та інших формах тактичних дій – застосовують сполучення видів вогню, які застосовуються в обороні та наступі згідно із завданням підрозділу ДШВ та обстановки, що складається.

Під час ведення бою (дій) ротою артилерійські підрозділи також можуть застосовувати наступні способи виконання завдань з ураження противника: вогневий мішок; вогневий коридор; вогневі тиски; вогневе блокування; вогневе оточення; вогневе прочісування.

Окремий ВгЗ застосовує вогонь по одиночній цілі.

1.5.3.11. Маневр вогнем артилерії – це зосередження вогню по одній цілі або розосередження його для одночасного ураження кількох цілей. (Відповідно до БСА ч II). Може посилення зробити?

Він застосовується в інтересах забезпечення бою (дій) та узгоджується з маневром бойових підрозділів ДШВ під час бою (дій).

1.5.3.12. Командир доданого артилерійського підрозділу бере участь у рекогносцировці, що проводиться командиром роти, та в заходах підготовки бою (дій), погоджує вогневі завдання та витрату боєприпасів; райони ВгП і КСП, час і порядок їх заняття, порядок переміщення під час бою (дій); термін готовності до відкриття вогню (дій); погоджує сигнали управління, взаємодії та оповіщення тощо.

1.5.3.13. Виклик та коректування вогню¹ артилерії командир роти здійснює через КАВ або самостійно. Принципова структурно-логічна схема виклику та коректування вогню артилерії командиром роти під час бою (дій) надано на рисунку 1.5.1.

УВАГА! Кожний командир підрозділу ДШВ повинен бути готовим до самостійного виклику та коректування вогню доданого та/або підтримуючого підрозділу (ВгЗ) артилерії будь-яким доступним йому та зрозумілим для артилерійського підрозділу способом.

¹⁾ На підставі Бойового статуту артилерії БП 3-07(11)56(57).01

Рисунок 1.5.1

Порядок і способи виклику та коректування вогню, які надано у дійсному підрозділі, можна застосовувати для підрозділів (вогневих засобів) АГС-17 та СПГ-9 під час виконання вогневих завдань із закритої вогневої позиції з урахуванням особливостей, які описані в дійсному Бойовому статуті або відповідної Настанови зі стрілецької справи для АГС-17 або СПГ-9.

Функції КАВ може виконувати командир доданого та/або підтримуючого артилерійського підрозділу, спеціально підготовлений сержант (рядовий) або офіцер вогневої підтримки (*en: Fire Support Officer – FSO*) роти (батальйону) (далі – КАВ).

Виклик вогню артилерії – команда (сигнал, розпорядження), яка містить інформацію для відкриття вогню артилерії по обраній цілі (рубежу) (додаток 6).

Коректування вогню артилерії – зміна установок для стрільби по цілі за результатами оцінки відхилення розриву (центру групи розривів) снарядів (мін) під час пристрілювання та/або стрільби на ураження (ведення вогню по рубежу). Воно полягає у визначенні відхилення розриву (центру групи розривів) від центру цілі (рубежу) за дальністю (знаком) і напрямком, оцінці фронту розривів та внесення необхідних змін в установці для стрільби в ході пристрілки та стрільби на ураження цілі (ведення вогню по рубежу).

1.5.3.14. КАВ (командир доданої артилерійської батареї) під час бою (дій) повинен постійно знаходитись біля командира роти з метою: надання, у разі потреби, пропозиції та рекомендації щодо застосування доданої та/або підтримуючої артилерії з урахування оцінки бойової ситуації (факторів МЕТТ-ТС); здійснення виклику та коректування вогню артилерії відповідно

отриманого завданнями, постійного оновлення інформації про стан артилерійських підрозділів (вогневих засобів) та залишок артилерійських боєприпасів по видах, підбивниках та зарядах.

1.5.3.15. Для виклику вогню артилерії командир роти повинен вказати КАВ:

а) по плановій цілі: кого залучити до виконання вогневого завдання (позивний підрозділу); номер та характер цілі (для загороджувального вогню – найменування рубежу) або умовний сигнал на відкриття вогню, за потреби та виконавчу команду, *наприклад:* **“Дніпро”, ціль 101. Піхота укрита. ВОГОНЬ!”**; **“Буг”, НЗВ “Акація”. НАВЕСТИ!”**; **“Фара-29”, “Грім”. ВОГОНЬ!”** тощо;

б) по неплановій цілі: завдання стрільби; характер цілі та її розміри (за наявності); цілевказання будь-яким доступним способом; виконавчу команду, *наприклад:* **“Подавити піхоту укриту, 200 на 200. Орієнтир 31 вліво 0-40, далі 150. ВОГОНЬ!”**; **“Підготувати НЗВ. Центр рубежу X= ..., Y= ..., фронт 150, напрямок 58-00. ГОТОВНІСТЬ ЧЕРЕЗ 15 хвилин!”**, **“Вогнем мінометної батареї ЗАБОРОНИТИ АТАКУ ПРОТИВНИКА з рубежу ... , в напрямку... , ВОГОНЬ НЕГАЙНО!”** тощо.

Завдання стрільби для КАВ вказують словами: **“ЗНИЩИТИ”, “ПОДАВИТИ”, “ЗРУЙНУВАТИ”, “ПІДГОТУВАТИ (НЗВ, зосереджений вогонь тощо)”**, **“ПОСТАВИТИ (світлові орієнтири (створи), димову завісу)”**, **“ОСВІТИТИ (рубіж, район)”**, **“ЗАСЛІПИТИ (противника на рубежі)”** тощо.

Завдання стрільби на ураження (**“ЗНИЩИТИ”, “ПОДАВИТИ”, “ЗРУЙНУВАТИ”**), якщо в команді командир вказує витрату снарядів (мін) на ціль або серію вогню, можна не вказувати.

1.5.3.16. Коректування вогню артилерії здійснюється з метою визначення установок для стрільби на ураження пристрілюванням, підвищення ефективності вогню на ураження цілі (впливу на ціль) та скорочення витрати боєприпасів на виконання вогневого завдання. Воно здійснюється під час *пристрілювання та/або стрільби на ураження цілі (ведення вогню по рубежу).*

1.5.4. Вогнева підтримка бою (дій) армійською авіацією (вертольотами)

1.5.4.1. Армійська авіація (далі – АА) призначена для авіаційної підтримки військ (сил) шляхом ураження наземних переважно рухомих броньованих об’єктів противника на передньому краї і в тактичній глибині, а також для виконання визначених завдань забезпечення загальновійськового бою. АА застосовується у формі бойових дій шляхом виконання *бойових польотів* з нанесенням *авіаційних ударів* та *веденням повітряних боїв*, а також виконання *спеціальних бойових польотів*.

1.5.4.2. Армійська авіація спроможна виконувати **бойові завдання**, які включають: *вогнєві, десантно-транспортні, розвідувальні, спеціальні*. Бойовий політ АА може виконуватись з поєднанням кількох видів бойових завдань

Виконання *вогнєвих завдань* передбачає застосування по противнику авіаційних засобів ураження (далі – АЗУ) та інших боєприпасів. До вогнєвих завдань АА відносяться: вогнєве ураження об'єктів противника на передньому краї і в тактичній глибині; вогнєве ураження повітряного (морського) десанту, аеромобільних частин (підрозділів) у районі висадки; вогнєве ураження НСЗФ, ДРС (Г) противника; вогнєве ураження повітряних цілей противника.

Виконання *десантно-транспортних завдань* передбачає повітряні перевезення особового складу та вантажів. До десантно-транспортних завдань АА відносяться: десантування повітряних десантів (десантно-штурмові дії) (більш детально дивись розділ 8 та 9 відповідно); висадка (евакуація) розвідувальних (спеціальних) груп; повітряні перевезення особового складу та вантажів.

Виконання *розвідувальних завдань* передбачає добування розвідувальної інформації про противника або/та умови бойових дій. До розвідувальних завдань АА відносяться: повітряна розвідка противника; повітряна радіаційна та хімічна розвідка місцевості; повітряна інженерна розвідка місцевості.

Виконання *спеціальних завдань* не передбачає застосування по противнику АЗУ та здійснюється з метою підтримки бою (дій). До спеціальних завдань АА відносяться: коректування вогню артилерії; мінування з повітря; постановка димових (аерозольних) завіс; забезпечення управління військами та зв'язку в ході операції (бою); радіоелектронне придушення; пошук і рятування екіпажів вертольотів (літаків), що зазнали лиха; аеромедична евакуація.

1.5.4.3. *Авіаційна підтримка* є складовою ОВП і поділяється на *вогнєву підтримку авіацією* та *повітряне забезпечення бою (дій)* наземними силами.

Вогнєва підтримка авіацією (далі – ВПАв) – складова авіаційної підтримки, яка реалізується шляхом нанесення авіаційних ударів щодо знищення наземних, головним чином, малорозмірних та рухливих броньованих об'єктів противника переважно на лінії бойового зіткнення (передньому краї) та у тактичній глибині, знищення повітряних десантів противника, мінування місцевості з повітря та виконання інших завдань із застосуванням ударних і вогнєвих можливостей авіації. ВПАв поділяється на *загальну*, яка виконується в інтересах всіх учасників бою (дій) в цілому, та *безпосередню*, яка виконується в інтересах бою (дій) конкретного підрозділу ДШВ на лінії бойового зіткнення з противником.

Повітряне забезпечення бою (дій) підрозділу ДШВ – виконання тактичних завдань шляхом виконання спеціальних бойових польотів щодо перекидання, десантування та (або) евакуації своїх підрозділів, ведення повітряної розвідки та виконання інших завдань із застосуванням маневрених і транспортних можливостей авіації, а також шляхом ведення повітряних боїв з метою прикриття своїх наземних підрозділів від ударів авіації противника.

1.5.4.4. Підрозділи АА зазвичай не можуть бути в оперативному управлінні нижче рівня бригади (окремого батальйону, батальйонної тактичної групи), проте, бойові (транспортно-бойові, транспортно-десантні) вертольоти можуть вести пряму “повітря-земля” координацію з ротами та взводами під час бою (дій) через офіцера-авіанавідника (передового авіаційного навідника – ПАН).

Командир роти зазвичай здійснює запит ВП силами та засобами старшого командира, в першу чергу підрозділами (вогневим засобами) артилерії. Рішення щодо *безпосередньої авіаційної підтримки* (*en: Close Air Support – CAS*) роти приймає старший командир, якій має відповідні повноваження і виділений льотний ресурс¹⁾. Прямий запит на виклик АА командир роти може зробити лише для здійснення медичної евакуації поранених повітряними засобами АА.

За рішенням старшого командира координація безпосередньої авіаційної підтримки (далі – БАП) з діями підрозділу ДШВ здійснюється через ПАН або координатора авіаційної підтримки (*en: Aviation Support Coordinator – FAC*).

1.5.4.5. У критичних умовах бойової ситуації (обстановки) *запит на ВПАв та наведення авіації на ціль (рубіж)* командир роти здійснює виключно через старшого командира, ПАН або координатора авіаційної підтримки (далі – КАВП). У разі призначення на час бою (дій) ПАН (КАВП) має постійно перебувати біля командира роти та, за необхідності, надавати йому пропозиції та рекомендації щодо застосування виділеного ресурсу авіації, здійснювати виклик та наведення авіації на ціль відповідно до отриманого від командира роти запиту на ВПАв.

Виклик авіаційної підтримки – це коротка, зрозуміла і чітка команда (розпорядження) командира підрозділу передовому авіаційному навіднику (КАВП) щодо ВП *авіацією* або *повітряного забезпечення бою* (дій) роти. За відсутності ПАН (КАВП) командир роти виходячи з бойової обстановки може здійснити *запит на авіаційну підтримку* через старшого командира.

Запит на авіаційну підтримку бою (дій) – звернення до старшого командира або через ПАН (КАВП) щодо підтримки підрозділів роти, що ведуть бій (дії), силами та засобами армійської авіації.

У *запиті на авіаційну підтримку* командир роти надає коротке обґрунтування необхідності авіаційної підтримки та *цілевказання* по об’єкту ураження одним з доступних способів: *курсим (азимутальним) способом; від характерного орієнтиру біля цілі; по штучним візуальним маркерам; засобами позначення цілі; за допомогою квадратів кодової сітки карти; відносно опорного орієнтиру; комбінованим способом* або місця і часу застосування повітряного забезпечення бою (дій) підрозділів роти.

БАП поділяють на два види: *сплановану* (планову) та *негайну*.

Спланована БАП – це удар з повітря, який сплановано заздалегідь і передбачає детальну координацію та планування виконання. Це завдання

¹⁾ *Льотний ресурс* – це встановлена старшим начальником кількість вертольотів/льотів на виконання бойового завдання, які забезпечені ПММ, АЗУ (авіаційними засобами ураження) та іншими необхідними матеріальними засобами

поділяють на ті, які виконують за *графіком* або за *викликом* (по запланованій цілі (об'єкту ураження авіацією)).

Негайна БАП – це вогневе завдання, яке виконується силами і засобами авіації за викликом (запитом) командира взводу (відділення) відповідно обстановки, що складається в ході бою (дій).

1.5.4.6. Для *позначення позицій та взаємного розпізнавання* підрозділів роти та АА зі складу відділень призначаються спеціально підготовлені військовослужбовці для спостереження за сигналами взаємного розпізнавання та позначення переднього краю свого підрозділу. Командир роти доводить до підпорядкованих підрозділів та ВгЗ: *єдиний перелік сигналів візуального розпізнавання*; порядок, способи і засоби позначення, оповіщення та доповіді про результати спостереження.

Основними сигналами для взаємного розпізнавання та позначення є сигнал “Я свій літак”, “Ми свої підрозділи” та “Тут передній край”.

Сигнал **“Я свій літак”** – *основний сигнал для розпізнавання підрозділами ДШВ своєї авіації*. Він подається екіпажем у разі польоту над бойовими порядками свого підрозділу для надійного розпізнавання літака (вертольоту) за запитом з землі. Сигнал може подаватися шляхом відстрілу ракет установленої кількості та кольору, мигання бортовими вогнями, встановленими маневрами літака (вертольоту) в повітрі та інші дії, які встановлені під час організації взаємодії

Сигнал **“Ми свої війська”** подається підрозділами під час їх перебування на марші, у другому ешелоні або резерві, а також під час дій окремо від основних сил.

Сигналом **“Тут передній край”** позначається передова лінія своїх підрозділів і щойно зайняті позиції.

Засоби, якими можуть подаватися сигнали позначення та розпізнавання підрозділів роти, поділяються на *візуальні та радіотехнічні*.

1.5.4.7. *Засоби для подання візуальних сигналів взаємного розпізнавання і позначення позицій підрозділів ДШВ поділяються на: піротехнічні, інфрачервоні, сигнальні, освітлювальні.*

До піротехнічних засобів належать пірофакели різного кольору та димові шашки.

До інфрачервоних засобів належать різні прожектори та пристрої інфрачервоного маркування цілей, які входять до складу штатних інфрачервоних приладів нічного бачення ББМ, а також спеціалізовані інфрачервоні маяки.

До сигнальних засобів належать сигнальні ракети. Під час застосування сигнальні ракети потрібно відстрілювати перпендикулярно смузі фронту в напрямку противника під кутом 30-40 градусів до поверхні землі. Під час ведення бою (дій) у відриві від основних сил або в оточенні місце розташування свого підрозділу потрібно позначати по усьому периметру.

До освітлювальних засобів належать світлові імпульсні маяки, комплекти імпульсних вогнів, автомобільні фари. Необхідною умовою застосування цього

способу є потреба у прикритті (маскуванні) світлових маяків від противника спеціальними козирками.

1.5.4.8. *Радіотехнічні засоби і способи взаємного розпізнавання і позначення позицій підрозділів ДШВ* визначаються окремими нормативними (регуляторними) документами і стандартами.

1.5.4.9. *Цілевказання курсовим (азимутальним) способом* передбачає наступні дії: командир підрозділу ДШВ в команді на запит авіаційної підтримки через старшого командира повідомляє екіпажу азимут магнітний та дальність до цілі відносно свого місця розташування.

Наприклад: **“Граніт”, я “Добрий”. Від мене азимут 240, дальність 2000, ПТРК в окопі. Своє місце позначу двома зеленими ракетами”.**

1.5.4.10. *Цілевказання від характерного орієнтиру біля цілі* передбачає повідомлення для авіації даних про положення цілі відносно характерних контрастних, добре видимих орієнтирів розташованих поблизу цілі (окремий будинок, озеро, дерево тощо). Орієнтири обираються на дальності, що перевищує дальність застосування екіпажами вертольотів засобів ураження з ходу, наприклад: *інформація про танковий взвод противника, що знаходиться в 500 м лівіше заводської труби, може бути передана наступним чином: “Рубін”, я “Добрий”. Від мене вправо 20 градусів заводська труба. На південь від труби 500 м, чотири танки”*, де 20° – азимут на орієнтир з місця командира підрозділу.

1.5.4.11. *Цілевказання за штучними візуальними маркерами* передбачає наведення на них в умовах обмеженої видимості та вночі. Під час цілевказання означеним способом завчасно визначаються та приводяться в готовність засоби штучного візуального маркування. Напрямок на ціль може позначатися короткими чергами трасуючих набоїв або снарядів, прокладеними у напрямку цілі кольоровими димовими шашками, світловими маяками, пірофакелами тощо.

Для цього способу командир підрозділу ДШВ в команді на виклик авіаційної підтримки повинен вказати район виставлення штучних візуальних маркерів, характер штучних маркерів, відстань до цілі від крайнього маркеру та демаскуючі ознаки цілі, наприклад: **“Граніт», я “Добрий”. Зліва 50 метрів два жовті дими. Ціль танк в окопі. Відстань 2100”.**

Засоби цілевказання приводяться в дію спеціально виділеною групою за повідомленням старшого командира за **1,5-2 хвилини** до підльоту вертольотів.

Цілевказання даним способом забезпечує розпізнавання цілі на відстанях, що визначаються метеорологічною дальністю видимістю, з боковим відхиленням від наміченої лінії заданого напрямку до **100 м**, що дозволяє застосовувати авіаційні засоби ураження з першого заходу.

Різновидом зазначеного способу можна назвати *цілевказання засобами позначення цілі*. Засоби позначення цілі застосовуються для позначення цілі або напрямку на неї. Ціль позначається димовими, запальними, освітлювальними

мінами, а також розривами інших боєприпасів. Напрямок на ціль може позначатися розгорнутими полотнищами “Т”, трасами куль (перехрестям **2-3 трас**) або артилерійських пострілів.

1.5.4.12. Цілевказання за допомогою квадратів кодової сітки карти полягає в доповіді командиром підрозділу ДШВ старшому командирі закодованого квадрату карти, у якому розташовано ціль або координат Х та У, що знімаються з кодової карти (аерофотознімку або схеми з координатною сіткою). Наприклад: **“Барвінок”, я “Добрий”, в квадраті 33 56 3 пара 25-х”;** **“Шершень”, я “Граніт”. Яструб 16, двійка. Чотири 132-х”** або **“Спис”, я “Рубін”. Танковий взвод в квадраті 34 за “равликом” 1 (одиниця)”** (де: 25 та 132 – кодоване позначення типу цілі; Яструб 16, двійка, в квадраті 34 за “равликом” 1 – положення цілі (об’єкту ураження) за кодовою картою).

Цей спосіб зазвичай застосовується під час підходу атакуючих груп до району нанесення удару, для попереднього орієнтування екіпажу щодо місця знаходження цілі, а також, коли командир підрозділу ДШВ не спостерігає візуально об’єкт удару, але його положення відоме достовірно за результатами розвідки.

1.5.4.13. Цілевказання відносно опорного орієнтиру. Перед початком ведення бою (дій) у районі їх ведення або в наміченій для дій смузі (напрямку) заздалегідь намічаються, нумеруються та погоджуються з підрозділом авіаційної підтримки опорні контурні точки (орієнтири, маркери або пікети), за якими знімаються точні координати.

Опорними орієнтирами виступають наземні орієнтири (маркери, пікети), які добре видимі з малих висот на дальності **5-7 км**.

Через опорні орієнтири вибираються та наносяться на карту осьові маршрути. Усі орієнтири позначаються двозначними числами. Під час цілевказання спочатку вказують екіпажам район знаходження цілі, номер опорної контурної точки (КТ) та координати цілі відносно нього. Точність виходу вертольоту на ціль залежить від розміру бічного відхилення в момент проходження вертольоту опорного орієнтиру.

1.5.4.14. Цілевказання комбінованим способом потребує залучення для наведення підготовленого авіанавідника. Комбінований спосіб наведення складається з комбінації перелічених вище способів наведення. Під час використання цього способу екіпаж літака (вертольоту) може бути сповіщеним про номер квадрата кодової сітки карти, в якому знаходиться ціль, її характеристики, позивний ПАН (КАВП) та номер опорного орієнтира. При підльоті до району цілі екіпаж установлює радіозв’язок з ПАН (КАВП), далі наведення може здійснюватися за допомогою опорних, характерних і штучних візуальних маркерів, орієнтирів.

У разі необхідності екіпаж вертольоту подає ПАН (КАВП) команду на додаткове позначення цілі за допомогою візуальних штучних орієнтирів.

1.5.5. Вогнева підтримка бою (дій) з використанням БпЛА

Ударний безпілотний літальний апарат (далі – УБпЛА) призначений для пошуку, виявлення цілей противника та ураження (корегування) результатів ураження живої сили, неброньованого і легкоброньованого озброєння та спеціальної техніки противника, мінометних розрахунків, протитанкових та інші вогневих засобів а також для мінування з повітря.

Під час планування застосування УБпЛА командиру роти необхідно:

- а)** визначити відповідність заходів застосування УБпЛА із замислом бою (дій) роти, зосередженість на найважливіших напрямках (районах, об'єктах);
- б)** наявність і характер оборонних (інженерних) споруд противника (ступінь захисту і маскування, їх склад і характер діяльності, наявність і розташування РЛС, розташування орієнтирів, ділянки місцевості, де найбільш ймовірно розташування підрозділів противника);
- в)** місця розташування засобів наземної ППО противника;
- г)** забезпечити обхід районів роботи засобів РЕБ противника;
- д)** усвідомити мету завдання, цілі, завдання що вирішуються засобами старшого начальника в інтересах підрозділів роти, а також завдання сусідніх підрозділів, що можуть вплинути на застосування УБпЛА;
- е)** визначити сили та засоби бойової охорони та площадки запуску (приземлення) УБпЛА;
- ж)** забезпечити постійну готовність виконання бойового завдання (цілодобово, в складних погодних умовах і будь-яку пору року);
- з)** організувати та визначити порядок управління операторами УБпЛА в ході виконання бойового завдання;
- и)** організувати взаємодію з підрозділами в інтересах яких виконується завдання, підрозділами розташованими у районі запуску і бойової охорони та підрозділами ППО, РЕБ і авіації СВ ЗСУ.

Крім того при плануванні УБпЛА командиру роти необхідно враховувати, що глибина маршрутів польоту має бути в межах стійкого радіозв'язку і проходити як надалі від районів, в яких розміщені засоби ППО, РЕБ противника та лінії електромереж великої потужності. Розрахунковий час польоту кожного УБпЛА не повинен перевищувати 2/3 максимальної тривалості польоту згідно з ТТХ.

Підготовка УБпЛА до застосування в інтересах роти включає: завчасну підготовку УБпЛА та безпосередню підготовку УБпЛА до бойового застосування.

Завчасна підготовка УБпЛА до застосування включає: підготовку особового складу до виконання поставлених завдань; технічне обслуговування та підготовку УБпЛА до застосування. Під часі завчасної підготовки у вихідному районі оператора ударного УБпЛА.

Завчасна підготовка операторів УБпЛА до бойового застосування включає:

- а)** проведення підготовки операторів УБпЛА з урахуванням специфіки умов бойових дій, проведення тренажів та навчально-тренувальних польотів;
- б)** вивчення об'єктів противника та району бойових дій;

- в)** розробку варіантів виконання бойових завдань;
- г)** підготовку УБпЛА до застосування;
- д)** вивчення заходів безпеки під час застосування УБпЛА;
- ж)** вивчення порядку взаємодії з іншими підрозділами;
- з)** технічне обслуговування та підготовка УБпЛА до застосування.

Крім того, у рамках проведення завчасної підготовки проводиться:

індивідуальна бойова підготовка (за категоріями) та тренування операторів; відпрацювання порядку дій та взаємодії операторів УБпЛА у випадку виникнення нештатних ситуацій під час їх застосування.

Безпосередня підготовка операторів до застосування здійснюється після отримання бойового завдання і складає:

а) вивчення району виконання бойового завдання, в тому числі характеру місцевості, місцезнаходження штучних та природних об'єктів, які можуть бути перешкодою для станції наземного керування УБпЛА;

б) аналіз метеорологічних умов на час виконання завдань, визначення дій на випадок їх погіршення;

в) визначення порядку взаємодії усіх операторів УБпЛА роти, в тому числі у випадку виникнення нештатних ситуацій;

г) розробку маршрутів польоту з плануванням (розрахунком) швидкостей та висот на різних ділянках маршруту;

д) вибір майданчиків запуску (посадки) з урахуванням можливостей під'їзду транспортними засобами (підходу) до нього (них);

ж) уточнення форм звітності за результатами застосування;

з) прийняття рішення на застосування (політ).

Завдання операторам УБпЛА визначаються на глибину завдання роти та надаються бойовим наказом або бойовим розпорядженням командира роти. Вибір об'єктів (цілей) здійснюється відповідно до поставленого бойового завдання. Зліт УБпЛА здійснюється за визначеним часом або за встановленим сигналом.

Під час організації зльоту УБпЛА необхідно скоротити час зльоту та забезпечити його прихованість. Політ до району бойового завдання операторами УБпЛА здійснюється з обходом районів дій ППО, РЕБ противника.

Політ до району виконання бойового завдання над своєю територією здійснюється по найкоротшому маршруту, що ускладнює попередньо радіолокаційне виявлення противником, з дотриманням обмеженого радіообміну.

Проліт лінії бойового зіткнення здійснюється на визначених ділянках, висоті та за часом. Дії в районі об'єктів ударів УБпЛА складають: пошук; виявлення та розпізнавання цілей; зайняття вихідного положення для атаки; виконання першої та наступних атак противника, а також вихід з них.

Виявлення та розпізнавання об'єктів (цілій) виконується розвідувальними або УБпЛА візуально. Після виявлення та розпізнавання об'єктів (цілій) вони знищуються. Атака не розпізнаного об'єкту (цілі) забороняється. Вихід з району виконання бойових дій виконують найкоротшим маршрутом за сигналом і порядком які встановлені.

1.6. Забезпечення бою (дій)

1.6.1. Забезпечення бою (дій) здійснюється у підрозділах під час підготовки та ведення бою (дій) з виконанням заходів, які направлені на підтримку високої бойової готовності підрозділів та створення умов для своєчасного вступу в бій і успішного виконання поставлених завдань.

Забезпечення бою (дій) за характером завдань, які вирішуються, і заходи, які здійснюються, поділяється на розвідувальне, логістичне, медичне морально-психологічне забезпечення та підтримки бою (дій) підрозділів.

1.6.2. Командир роти є головний організатор забезпечення бою (дій) роти під час підготовки та ведення бою (дій).

Під час підготовки бою (дій) командир роти визначає заходи забезпечення бою (дій) роти та організовує їх виконання.

Заходи забезпечення бою (дій) роти є:

а) *з розвідувального забезпечення* – визначити та довести порядок ведення спостереження за противником та місцевістю в районі майбутніх дій, термін доповіді про виявлення важливих цілей та переміщення противника;

б) *з логістичного забезпечення* – визначити порядок та організувати накопичення до установлених норм військового майна, заправлення військової техніки пально-мастильними матеріалами, харчування та забезпечення водою особового складу, забезпечення речовим майном, порядок контролю витрат військового майна у ході бою (дій) та терміни його поповнення;

в) *з медичного забезпечення* – визначити та доповісти місце розташування медичного посту роти, порядок надання першої (домедичної) медичної допомоги (само-і взаємодопомоги) у разі отримання поранень і травм, збору і підготовки до евакуації поранених і хворих та їх евакуації;

г) *з морально-психологічного забезпечення* – визначити та організувати інформування особового складу про обстановку в районі майбутніх дій, згідно вимог міжнародного гуманітарного права та кодексу поведінки учасника бойових дій, заходах щодо підтримання статутної військової дисципліни, порядок відновлення морально-психологічного стану та недопущення панічних настроїв, випадків деморалізації і дезорганізації особового складу роти;

д) *з інженерного забезпечення* – визначити порядок обладнання КСП роти, надати потребу в інженерних боєприпасах та вибухової речовини, спланувати виконання інженерних заходів з маскуванню та захисту від ВТЗ, спланувати порядок залучення наявних сил і засобів до фортифікаційного обладнання району і позицій, які займаються ротою, визначити порядок подолання інженерних загороджень перед переднім краєм оборони противника;

е) *з хімічного, біологічного, радіологічного, ядерного захисту* командир роти визначає: порядок організації РХБ спостереження, оповіщення особового складу про хімічне, біологічне, радіаційне, ядерне зараження, дії особового складу в умовах РХБ зараження;

ж) *з радіоелектронної боротьби (далі – РЕБ)* – це сукупність взаємозв'язаних за метою, завданнями, місцем і часом заходів та дій військ із

виявлення систем і засобів управління військами та зброєю противника, їх вогневого ураження, захоплення (виведення із строю) та радіоелектронного подавлення, а також радіоелектронного захисту своїх систем та засобів управління військами і зброєю та протидії технічним засобам розвідки противника.

Під час підготовки та ведення дій у рейді, десантно-штурмових дій, дій у повітряному десанту та штурмових дій радіоелектронна боротьба здійснюється доданими силами і засобами які зосереджуються у напрямку виконання завдання роти. Переміщення сил і засобів здійснюється разом з підрозділами роти з одночасним виконанням завдань з радіоелектронної боротьби.

Під час підготовки і ведення оборонного бою, бою в оточенні та виходу з оточення роти, радіоелектронна боротьба здійснюється доданими силами і засобами розташованих в опорних пунктах взводів. Основні зусилля зосереджуються на радіоелектронне ураження, радіоелектронне подавлення радіоелектронних об'єктів першого ешелону противника на напрямку зосередження основних зусиль. Додані сили і засоби РЕБ застосовуються раптово.

Під час розташування на місці додані сили і засоби радіоелектронної боротьби розгортаються по периметру району розташування підрозділів роти, з дотриманням електронної сумісності радіоелектронних засобів. У кожному підрозділі призначаються чергові сили і засоби та передбачається їх нарощування. З метою приховання дійсного району розташування засоби радіоелектронної боротьби виконують завдання в пасивному режимі у постійній готовності до переходу на активний режим роботи у разі загрози нападу противника на район (підрозділи), який охороняється. Особлива увага звертається на виявлення і подавлення розвідувально-сигналізаційних засобів противника.

Радіоелектронний захист підрозділів роти включає: захист від радіоперешкод та від ураження самонавідної на випромінювання зброї противника; захист від електромагнітного імпульсу електромагнітної зброї противника; забезпечення електромагнітної сумісності своїх радіоелектронних засобів.

Радіоелектронний захист досягається жорстким дотриманням правил прихованого управління військами, скороченням до мінімуму необхідного часу випромінювання радіозасобів в ефір, а також забезпеченням електромагнітної сумісності своїх радіоелектронних засобів і виключенням радіоперешкод своїм засобам радіозв'язку.

Для оптико-електронного подавлення засобів розвідки та управління зброєю противника можуть застосовуватися: термодимова апаратура, системи пуску димових гранат, інфрачервоні прожектори, димові шапки і гранати, а також димоутворювальні пристрої та інфрачервоні пастки з підручних матеріалів.

Радіоелектронний захист підрозділів від ураження радіокерованими вибуховими пристроями забезпечується шляхом оснащення малогабаритними

передавачами перешкод, або оснащення озброєння та військової техніки передавачами перешкод.

Для забезпечення РЕЗ повинна бути організований суворий контроль за виконанням встановлених режимів роботи і правил використання системи зв'язку і передачі даних.

Для зниження ефективності дій засобів РЕБ противника необхідно:

використовувати радіостанції з дистанційним управлінням по провідним лініям зв'язку в режимі мінімальної потужності, коротких умовних команд і сигналів та на завадозахищених засобах радіозв'язку;

проводити мінімальний час роботи на випромінювання;

періодично змінювати частоти, позивні посадових осіб;

здійснювати вихід радіостанції в ефір на місцевості поза розташування підрозділів;

використовувати провідний зв'язок під час переходу до оборони та розташуванні на місці.

Командир роти при організації протидії технічним засобам розвідки противника організовує пошук і знищення загороджувальних радіоперешкод, які розповсюджуються передавачами перешкод, також розвідувально-сигналізаційних пристроїв (радіомаяків, ретрансляторів, датчиків акустичної розвідки і радіо закладок).

Особовий склад роти, який використовує радіостанції проводить маневр частотами, в ході ведення радіозв'язку в умовах впливу навмисних перешкод. Забороняється використовувати особисті мобільні телефони для управління підрозділами.

з) *з інженерного забезпечення* – визначити порядок обладнання КСП роти, надати потребу в інженерних боєприпасах та вибухових речовинах, спланувати виконання інженерних заходів з маскуванню та захисту від ВТЗ, спланувати порядок залучення наявних сил і засобів до фортифікаційного обладнання району і позицій, які займаються ротою, визначити порядок подолання інженерних загороджень перед переднім краєм оборони противника (додаток 15).

з) *з хімічного, біологічного, радіологічного, ядерного захисту* командир роти визначає: порядок організації РХБ спостереження, оповіщення особового складу про хімічне, біологічне, радіаційне, ядерне зараження, дії особового складу в умовах РХБ зараження.

Командир роти визначає роль і місце головного сержанта роти під час організації та здійснення заходів забезпечення.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ

2.1. Управління підрозділами роти – це цілеспрямована робота командира роти, його заступників та головного сержанта роти щодо підготовки роти до виконання бойових завдань за призначенням, підтримання постійної бойової готовності та боєздатності підпорядкованих підрозділів, забезпечення виконання

поставлених завдань у ході ведення бою (дій). Командир роти несе відповідальність за організацію управління в роті, командири підлеглих підрозділів – за організацію управління в підрозділах.

Метою управління ротою є забезпечення максимального використання бойових можливостей підрозділу та найбільш ефективного застосування сил і засобів у ході ведення бою (дій) з найменшими витратами матеріальних засобів та людського ресурсу.

Процес управління підрозділами включає: організацію та здійснення заходів щодо підвищення (підтримання) бойової готовності підрозділів і забезпечення (відновлення) їх боєздатності; безперервне добування, збір, узагальнення, аналіз, оцінка даних обстановки; відпрацювання робочих карт та прийняття рішення; постановку завдань підлеглим; організацію та підтримання взаємодії, забезпечення, управління; практичну роботу в підпорядкованих підрозділах з метою їх своєчасної та якісної підготовки до виконання поставлених завдань (додаток 1, 2).

Управління повинно бути ефективним, стійким, оперативним, безперервним і прихованим.

2.2. *Організаційно-технічну основу управління складає система управління – сукупність функціонально і структурно пов'язаних між собою органів управління (командирів), ПУ і засобів управління.*

Система управління повинна мати високу бойову готовність, забезпечувати ефективне управління штатними і доданими підрозділами, можливість централізованого і децентралізованого управління, бути надійно захищеною від вогневого та інформаційного впливу противника.

2.3. *Орган управління – це організаційно-штатний колектив, який складається із посадових осіб, що наділені певними правами і обов'язками з управління підпорядкованими підрозділами. У роті орган управління включає заступників командира роти та головного сержанта роти.*

Командир роти очолює орган управління і керує підрозділами особисто та через своїх заступників і головного сержанта роти. *Пункт управління – це спеціально обладнане та оснащене технічними засобами місце, з якого здійснюється управління підрозділами під час підготовки бою (дій) та у ході його ведення.*

2.4. *Технічну основу управління у роті складають засоби управління, а це є засоби зв'язку. Для забезпечення управління застосовуються радіо- проводові і сигнальні засоби зв'язку (додаток 5).*

Радіозасоби є найважливішими, а інколи єдиними засобами, які здатні забезпечити управління підрозділами.

Командир управляє підрозділами роти по радіо командами, які подаються. Під час роботи на радіостанціях суворо дотримуються правил переговорів. Порядок передачі сигналів, команд і постановки завдань по радіо (додаток 4).

Проводові засоби зв'язку застосовуються в комплексі з радіозасобами під час розташування на місці, у вихідному районі або в обороні.

Сигнальні засоби зв'язку застосовуються для передачі команд, сигналів оповіщення, розпізнавання, управління і взаємодії.

2.5. Командир роти здійснює управління діями підлеглих з командно-спостережного пункту (КСП), який призначений для спостереження за противником і місцевістю в районі дій та управління підрозділами під час підготовки і у ході ведення бою (бойових дій). Він обладнується у захищеній споруді або з використанням бойової машини командира роти у такому місці, звідки гарантовано забезпечується зручність управління діями підлеглих та спостереження за місцевістю і противником перед фронтом і на флангах підрозділу, у тому числі у разі втрати БпЛА.

Для спостереження за противником, місцевістю та діями підрозділів командир роти використовує: БпЛА системи відеоспостереження, камери яких монтуються якнайвище (підйомні та стаціонарні щогли, вежі, висотні будівлі, стовпи, тощо) та оптичні (оптико-електронні) прилади. **КСП роти** очолює командир роти.

В обороні КСП роти обладнується у захищеній споруді за опорними пунктами взводів першого ешелону, а в окремих випадках і в межах другого ешелону роти.

При веденні наступу з положення безпосереднього зіткнення з противником командир роти здійснює управління з КСП, який розгортається у захищеній споруді, або з використання бойової машини, в глибині опорного пункту роти першого ешелону, що обороняється, або іншому визначеному місці звідки найкраще управляти діями підрозділів.

Під час наступу із висуванням із глибини (з ходу) КСП роти розгортається завчасно, в опорному пункті роти першого ешелону, що обороняється попереду (в окремих випадках і поза його межами), у місці звідки якнайкраще здійснюється управління висуванням і розгортанням підрозділів та веденням ними наступального бою. В окремих випадках управління підрозділами може здійснюватися з КСП, який висувається у складі колони своїх підрозділів з подальшим його розгортанням у завчасно визначеному місці.

У ході ведення наступального бою, незалежно від його виду та способу ведення, КСП роти переміщується після виконання найближчого завдання роти за підрозділами першого ешелону на відстані, яка забезпечує найкраще спостереження за противником, місцевістю та управління діями підлеглих.

На КСП роти разом з командиром, як правило, знаходяться головний сержант роти, а також група управління, до складу, якої зазвичай, входять: командири доданих підрозділів; зв'язківець та спостерігачі, які призначаються рішенням командира роти зі складу підпорядкованих підрозділів. У залежності від умов обстановки, для виконання завдань управління, рішенням командира роти до складу групи управління можуть призначатися й інші посадові особи. На КСП роти першого ешелону батальйону також може знаходитись командир

доданого артилерійського підрозділу або артилерійський корегувальник підрозділу, що підтримує.

3. ПІДГОТОВКА БОЮ (ДІЙ)

Підготовка бою (дій) – сукупність заходів і робіт, які спрямовані на досягнення (відновлення) ротою спроможностей для виконання отриманого бойового завдання.

Підготовка бою (дій) роти складається з: *організації бою (дій)*; *підготовки підпорядкованих сил та засобів¹⁾ до бою (дій)*, *підготовки району (рубежів, позицій тощо) до бою (дій)*.

Вона починається негайно з отриманням від старшого командира *бойового завдання* у формі бойового наказу (*en: Operation order – OPORD*) або попереднього розпорядження (*en: Warning Order – WARNO*), а під час ведення бою (дій) – бойового розпорядження (*en: Fragmentary Order – FRAGO*) та завершується *доповіддю про готовність* роти до виконання поставленого бойового завдання.

Організація бою (дій) виконує функцію планування та управління. У підрозділах рівня роти і нижче ці функції реалізуються через застосування стандартизованих *процедур організації бою (дій) підрозділу* (*en: Troop Leading Procedures – TLP*).

3.1. Процедури організації бою (дій) підрозділу

3.1.1. Процедури організації бою (дій) підрозділу (далі – ПОБ(Д)П) – прийнятий порядок безперервних та динамічних дій (процедур), який використовується командирами підрозділів рівня роти і нижче з метою: усвідомлення та аналізу отриманого бойового завдання; оцінки обстановки; вироблення (усвідомлення) замислу бою (дій), способу та порядку виконання поставленого бойового завдання; прийняття рішення на бій (дії) та доведення його у формі бойового наказу (бойового розпорядження) підпорядкованим силам та засобам; практичної роботи командира підрозділу щодо контролю, надання допомоги підпорядкованим силам і засобам та удосконалення підготовки до бою (дій).

Процедури організації бою (дій) підрозділу складаються з **восьми етапів** (посилання **л, м, п**):

ПЕРШИЙ ЕТАП – отримання бойового завдання;

ДРУГИЙ ЕТАП – віддання попереднього розпорядження;

ТРЕТІЙ ЕТАП – вироблення замислу бою (дій);

ЧЕТВЕРТИЙ ЕТАП – початок необхідних переміщень (рух);

П'ЯТИЙ ЕТАП – розвідка та рекогносцировка;

ШОСТИЙ ЕТАП – прийняття рішення на бій (дії);

¹⁾ Підпорядковані сили та засоби – штатні і додані сили та засоби роти

СЬОМИЙ ЕТАП – віддання бойового наказу;
ВОСЬМИЙ ЕТАП – контроль готовності.

Виконання всіх етапів ПОБ(Д)П є обов'язковим, проте послідовність і повний перелік заходів і робіт (кроків) кожного з етапів не є жорсткими. Перші три етапи ПОБ(Д)П (отримання бойового завдання, віддання попереднього розпорядження та вироблення замислу) зазвичай виконуються за встановленою послідовністю. Проте, виконання ПОБ(Д)П на наступних етапах може здійснюватись в залежності від обстановки, доцільності та можливостей, наприклад: виконання першочергових заходів, необхідні переміщення (рух) та розвідка можуть починатися вже після отримання вказівок на першому етапі; проведення рекогносцировки може відбуватись декілька разів; окремі заходи і роботи восьмого етапу (нагляд, практична робота у підрозділах, надання допомоги та удосконалення питань організації бою (дій)) можуть відбуватись впродовж всієї ПОБ(Д)П тощо.

3.1.2. ПЕРШИЙ ЕТАП ПОБ(Д)П – отримання бойового завдання, складається з трьох основних кроків:

усвідомлення бойового завдання та доповідь, за вимогою, старшому командирі, про його отримання та усвідомлення;

швидкий аналіз отриманого завдання, первинна оцінка бойової ситуації та попередній розрахунок часу на підготовку бою (дій);

віддання вказівок підпорядкованим підрозділам (ОС) щодо першочергових заходів, які необхідно розпочати негайно для пришвидшення підготовки до виконання отриманого бойового завдання (далі –першочергові заходи), доведення попереднього розрахунку часу на підготовку бою (дій).

Основними результатами першого етапу ПОБ(Д)П мають бути: усвідомлене бойове завдання, мета та терміни підготовки бою (дій), вказівки підпорядкованим силам та засобам (ОС) щодо з першочергових заходів, попередній розрахунок часу на підготовку бою (дій).

3.1.3. Усвідомлення отриманого бойового завдання – це процес, під час якого командир роти з'ясовує: вид та мету бою (дій); район проведення бою; завдання і замисел старшого командира на бій (дії) на один (два рівня вище); який противник, місцевість та погода в районі виконання; завдання роти, сили та засоби підсилення, час і порядок їх переходу в підпорядкування командира роти; завдання, які виконуються силами і засобами старшого командира на напрямку (в інтересах) бою (дій) роти; сусіди, їх завдання і порядок взаємодії з ними; встановлені запаси (витрати) боєприпасів та інших матеріальних засобів на бій (дії); обмеження; сигнали управління та оповіщення; час готовності до виконання бойового завдання.

Під час усвідомлення отриманого завдання командир роти повинен нанести на робочу карту: намір і замисел старшого командира на бій (дії) на два та один рівні вище; бойове завдання свого підрозділу; завдання сусідів і

розмежувальні лінії з ними; завдання, які вирішуються засобами старших командирів на напрямку дій роти, та інші необхідні дані.

3.1.4. У вказівках щодо першочергових заходів командир роти *орієнтує* підпорядковані підрозділи (ОС) щодо району проведення бою (дій) та до якого виду бою (форми тактичних дій) готувати підпорядковані сили і засоби *та вказує*: порядок поповнення підрозділів ОС та ОВСТ; строки та район проведення розвідки (дорозвідки) противника та/або місцевості; строки, обсяг і загальний порядок підготовки ОВСТ до застосування; порядок, час і місце отримання (поповнення) боєприпасів та інших матеріальних засобів; порядок дозаправки ББМ паливно-мастильними матеріалами; час початку та місце переміщення (рух) підрозділів (ОС, ВгЗ) відповідно до бойового завдання (за необхідності); час готовності ОС і ОВСТ до виконання бойового завдання, інші необхідні заходи. Відповідальність за загальну організацію та контроль підготовки ОС та ОВСТ до бою (дій) командир роти зазвичай покладає на головного сержанта роти, а за напрямками – на відповідних посадових осіб.

3.1.5. Попередній розрахунок часу повинен містити часові показники, які визначені старшим командиром у наказі (розпорядженні) та параметри, які на першому етапі ПОБ(Д)П командир роти може визначити самостійно під час усвідомлення отриманого бойового завдання.

До часових показників (параметрів) типових заходів і робіт відносять час (строки): отримання бойового завдання; участі у заходах старшого командира, які визначені у його БН (ПР, БР); необхідний на підготовку і віддання попереднього розпорядження; розвідки маршрутів висування та/або району майбутніх дій (противника); на вироблення замислу бою (дій) та його доповіді старшому командирі; час початку необхідних переміщень (рух); проведення рекогносцировки; прийняття рішення; віддання бойового наказу; заслуховування командирів підпорядкованих сил та засобів; практичної роботи у підпорядкованих підрозділах з перевірки, надання допомоги та уточнення питань управління, взаємодії та забезпечення; проведення тренувань; перевірки готовності підпорядкованих сил та засобів до виконання бойового завдання; доповідь старшому командирі про готовність до виконання бойового завдання, тощо.

Опрацювання попереднього розрахунку часу здійснюється *методом зворотного планування* – від встановленого часу готовності роти до бою (дій) у зворотному напрямку до часу отримання бойового завдання, призначаючи строки здійснення типових заходів і робіт щодо підготовки бою (дій).

На наступних етапах ПОБ(Д)П командир роти, в залежності від детальної оцінки та/або розвитку ситуації уточнює показники розрахунку часу на підготовку бою (дій) та визначає (усвідомлює) часові показники на ведення бою (дій) у визначених старшим командиром межах.

За будь яких умов командир роти *для розподілу часу на підготовку бою (дій)* повинен дотримуватись правила “**1/3-2/3**”, де: **1/3** – максимальна частина загального часу на підготовку бою (дій), яка може бути використана командиром

від отримання бойового завдання до віддачі свого БН; **2/3** – мінімальна частина загального часу, яка повинна бути надана підлеглим на підготовку бою (дій).

3.1.6. ДРУГИЙ ЕТАП ПОБ(Д)П – віддання попереднього розпорядження (ПР) командир роти виконує після віддання вказівок щодо першочергових заходів, попереднього розрахунку часу, швидкого аналізу бойового завдання та попередньої оцінки обстановки не чекаючи на додаткову інформацію від старшого командира. За результатами аналізу і оцінки бойової ситуації (факторів МЕТТ-ТС) на наступних етапах ПОБ(Д)П, або отримання додаткової інформації командир роти може доводити окремі розпорядження, що забезпечить надання підпорядкованим силам і засобам достатньо часу на власне планування та підготовку до бою (дій). Командир може віддавати розпорядження в будь-який час, коли цим потрібно поширити додаткову інформацію, що стосується планування або, щоб розпочати (скорегувати) здійснення визначених заходів (робіт) під час підготовки бою (дій).

ПУНКТ ПЕРШИЙ – ОБСТАНОВКА (*en: situation*). Містить стисле викладення обстановки, в тому числі: майбутній район бою (дій); відомості про противника та характер його дій на два та один рівень вище; відомості про свої сили і засоби на два і один рівень вище, попередній характер їх дій; сусіди; сили і засоби посилення та ті, що передаються, час та місце їх прибуття (вибуття) і порядок приймання (передачі) у підпорядкування; очікуваний вплив цивільного фактору на виконання бойового завдання та зворотній вплив виконання бойового завдання на цивільний фактор; вказівки командира щодо особливостей планування та ведення бою (дій).

ПУНКТ ДРУГИЙ – БОЙОВЕ ЗАВДАННЯ (*en: mission*). Містить стисле викладення отриманого бойового завдання (**ЩО ПОТРІБНО ВИКОНАТИ**), його мету та кінцевий результат, напрямок зосередження основних зусиль та критичні точки (рубежі, події) бою (дій) згідно з вимогами наказу (розпорядження) старшого командира (**ХТО, ЩО, ДЕ, КОЛИ, ЧОМУ**); специфічні завдання (задачі), які необхідно виконати (за необхідності); визначені старшим командиром часові та просторові показники на ведення бою (дій).

ПУНКТ ТРЕТІЙ – ВИКОНАННЯ (*en: execution*). Містить викладення частини БН (ПР) старшого командира або власне попереднє бачення командиром роти порядку і способу виконання бойового завдання (**ЯК ЦЕ ВИКОНАТИ**), а саме: намір, кінцевий результат бою (дій); замисел бою (дій) роти, якій визначено старшим командиром у ПР (БР) або БН (за відсутності – вказує орієнтовний час **“буде визначено ... (коли і де)”**); задачі підпорядкованим підрозділам (ОС), які відомі на момент віддачі ПР; необхідні переміщення (рух); загальні *координаційні інструкції*; час та місце доведення БН, час готовності до виконання бойового завдання.

Координаційні інструкції – будь яка інформація, доступна на час видання ПР, яку необхідно врахувати під час підготовки бою (дій) щодо розвідки (розвідувального забезпечення), організації взаємодії та обмежень, а саме: організація та ведення розвідки під час підготовки бою (дій); вимоги командира щодо необхідного мінімуму критичної (особливо важливої) інформації

(*en: Commander's Critical Information Request – CCIR*); відомі обмеження та заборони на застосування зброї і підрозділів; вказівки щодо організації взаємодії; обмеження на рух (пересування); вимоги щодо правил застосування сили (*en: rules of engagement – ROE*); питання управління ризиками, безпеки та введення противника в оману, маскування, цивільного фактору (посилання ж, к, л, п).

ПУНКТ ЧЕТВЕРТИЙ – ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ (*en: sustainment*). Містить основні та невідкладні заходи та вказівки щодо логістичного, морально-психологічного, медичного забезпечення та підтримки (інженерної, ХБРЯз, топогеодезичної та навігаційної тощо) під час підготовки та ведення бою (дій) згідно з вимогами наказу (розпорядження) старшого командира.

Вказівки щодо логістичного забезпечення зазвичай охоплює питання транспорту та встановлених логістичних обмежень, зокрема: встановлена витрата або обмеження на витрату боєприпасів за видами (типами) ОВСТ та ресурсів МТЗ на виконання бойового завдання; порядок та пункти поповнення ОС, ОВСТ та інших МТЗ; забезпечення особистих потреб ОС тощо.

ПУНКТ П'ЯТИЙ – КОМАНДУВАННЯ, УПРАВЛІННЯ І ЗВ'ЯЗКУ (*en: Command, Control, and Communications*). Містить питання командування, управління, комунікацій та зв'язку.

Командування – посадові особи (хто буде виконувати обов'язки на заміну тих, що вибули) та підпорядкованість; місце старшого командира та своє місце (КСП).

Управління та зв'язок – вказівки щодо організації управління, сигнали бойового управління і взаємодії, таблиця позивних посадових осіб і підрозділів; порядок організації зв'язку та обмеження на застосування засобів зв'язку до початку бою (дій); інструкції щодо порядку та часу надання доповідей; паролі та порядок взаємного розпізнавання; питання доведення команд і сигналів оповіщення та бойового управління до початку бою (дій).

3.1.7. ТРЕТІЙ ЕТАП – вироблення замислу бою (дій) командир роти розпочинає з поглибленого аналізу отриманого бойового завдання, детальної оцінки обстановки та уточнює розрахунок часу на підготовку і ведення бою (дій) із застосуванням стандартних процедур аналізу та оцінки бойової ситуації (факторів МЕТТ-ТС) за складовими: бойове завдання (*en: M-mission*); противник (*en: E-enemy*); місцевість та погодні умови (*en: T-terrain and weather*); свої сили та сили і засоби посилення¹⁾ (*en: T-troops and support available*); доступний час (*en: T-time available*); цивільні аспекти (*en: C- civilians considerations*).

3.1.8. Під час аналізу отриманого бойового завдання (M-mission) командир роти повинен конкретизувати для себе та врахувати на подальших етапах: мету та кінцевий результат бою (дій); завдання, замисел бою (дій) старшого

¹⁾ Сили і засоби посилення – додані та підтримуючі сили і засоби (підрозділи, окремі фахівці (група фахівців) інших родів військ (сил), вогневі або спеціальні засоби тощо)

командира на два та один рівні вище; бойове завдання роти; обмеження, які визначені старшим командиром.

Оцінка противника (E-enemy) здійснюється за показниками: склад та чисельність; стан, розташування (дислокація) та бойовий порядок; можливість посилення; бойова діяльність та активність, сильні та слабкі сторони; можливий характер та ймовірні варіанти дій; найнебезпечніші для нас варіанти дій противника в смузі відповідальності. Крім того визначається перелік інформації щодо противника, яку необхідно додатково отримати для прийняття обґрунтованого рішення.

Оцінка місцевості та погодних умов (T-terrain and weather) – це вивчення природних властивостей місцевості, їх впливу на ведення бою (дій) та впливу погодних та кліматичних умов на властивості місцевості. *Оцінка місцевості (en: terrain)* включає аналіз військових аспектів місцевості та оцінку впливу місцевості на ведення бою (дій). *Оцінка погодних умов (en: weather)* містить аналіз очікуваних погодних параметрів (видимість, вітер, опади, хмарність, температура, вологість, надзвичайні погодні явища) та їх вплив на ведення бою (дій).

Аналіз та оцінка своїх підрозділів та сил і засобів підсилення (T-troops and support available) здійснюється по наявним і виділеним ресурсам за показниками: наявний склад (особовий склад, ОВСТ, екіпіровка і бойове оснащення); розташування; забезпеченість ресурсами по категоріях; виділені ресурси.

Підрозділи, що підтримують, оцінюються лише за можливостями, місцем та/або часом застосування визначеного в розпорядженні командира роти ресурсу¹⁾.

Аналіз та оцінка наявного часу (T-time available) на цьому етапі передбачає: уточнення, у разі потреби, розрахунку наявного часу на підготовку бою (дій) та доведення його до підпорядкованих сил та засобів. Під час цієї процедури командир роти також усвідомлює з отриманого БН (ПР, БР) важливі часові показники (строки) на ведення бою (дій), а саме: основних подій (етапів, фаз) бою (дій); переміщення (маневру) підрозділів під час бою (дій); досягнення кінцевого результату бою (дій). Відсутні проміжні часові показники командир роти опрацьовує самостійно та погоджує із старшим командиром на наступних етапах ПОБ(Д)П.

За результатами аналізу та оцінки доступного часу уточняється розрахунок часу на підготовку бою (дій) з обов'язковим визначенням або підтвердження часу початку необхідних переміщень, з'єднання з іншим підрозділом, здійснення попередніх перевірок, проведення рекогносцировки і тренувань підрозділів та інші необхідні часові показники підготовки, а також ведення бою(дій) роти.

Аналіз та оцінка цивільних факторів (C-civilians) включає визначення впливу розбудованої інфраструктури, цивільних установ, настроїв та дій цивільних лідерів (керівництва), населення та організацій, релігійної та політичної ситуації у районі бою (дій) на виконання бойового завдання.

¹⁾ Під "виділеним ресурсом" підтримуючих сил і засобів будемо розуміти: виділену кількість боєприпасів; льотний ресурс; час застосування тощо в інтересах роти

3.1.9. На підставі проведеного поглибленого аналізу отриманого бойового завдання, детальної оцінки обстановки та часових показників підготовки і ведення бою (дій) командир роти переходить безпосередньо до вироблення замислу бою (дій).

Вироблення замислу бою (дій) складається з п'яти основних кроків (посилання л, м, п):

перший – розробка варіантів дій (*en: COAs development*);

другий – аналіз варіантів дій (*en: COAs analysis*);

третій – порівняння варіантів дій (*en: COAs comparison*);

четвертий – затвердження єдиного варіанту дій (*en: COA approval*).

п'ятий – формування єдиного замислу бою (дій).

До розробки варіантів дій, їх аналізу та порівняння командир підрозділу може залучити командирів підпорядкованих сил та засобів. Проте, командир роти одноосібно відповідає за обрання єдиного варіанту дій, на якому він буде будувати свій попередній план бою (дій).

Для умов, коли порядок і спосіб ведення бою (дій) на виконання бойового завдання визначено в бойовому наказі (розпорядженні) старшого командира (встановлено єдиний варіант дій) – командир роти на цьому етапі деталізує (прораховує) його для підпорядкованих сил та засобів.

3.1.10. Під час розробки варіанту дій (порядку і способів ведення бою (дій)) командир роти опирається на аналіз застосування різних шляхів і способів виконання завдання, варіанти складу та розподілу підпорядкованих сил та засобів, їх ОВП під час бою (дій) визначення місця і порядку дії кожного підрозділу (під час виконання кожного завдання (етапу, фази бою (дій)) відповідно більш небезпечним варіантам дій противника, які були визначені на другому етапі ПОБ(Д)П. Головна мета кожного варіанту дій – найбільш ефективно виконання поставленого бойового завдання з повним використанням можливостей підрозділів.

Кожний варіант дій повинен бути: *реальним* – має приводити до виконання поставленого бойового завдання і підтримувати замисел старшого командира; *обґрунтованим* – відповідати можливостям підрозділу та забезпечувати його боєздатність після виконання завдання; *з відмінностями* – різні варіанти повинні істотно відрізнятися один від одного.

3.1.11. Аналіз варіантів дій здійснюється шляхом оцінки результатів дій підрозділу в різних варіантах дій проти більш небезпечних варіантів дій противника.

Основні фактори, які командирі потрібно враховувати: можливість виконання бойового завдання; доступний час для виконання завдання; ризики; можливі втрати.

3.1.12. Під час порівняння варіантів дій (COAs) командир за встановленими (обраними) показниками і критеріями та власним уявленням і

досвідом розглядає переваги та недоліки кожного варіанту дій, а також бере до уваги вплив критично важливих подій на нього.

3.1.13. За результатами порівняння варіантів дій (COAs) командир роти *обирає єдиний варіант дій, який найбільш надійно забезпечує виконання поставленого бойового завдання.*

Обираючи єдиний варіант дій, командир роти опирається на свій досвід і бере до уваги: успішність виконання бойового завдання; наявний час на виконання завдання; ризики; можливості підпорядкованих сил та засобів; можливі втрати.

3.1.14. На підставі обраного варіанту дій командир роти *опрацьовує замисел бою (дій)* та встановленим порядком доповідає його старшому командирі.

У замислі бою (дій) командир роти визначає: напрямок зосередження основних зусиль; якого противника, у якій спосіб та у якій послідовності розгромити; порядок ОВП бою (дій); бойовий порядок роти, заходи щодо введення противника в оману.

Після затвердження замислу старшим командиром – командир роти виконує наступні етапи ПОВ(Д)П, а у протилежному випадку – повторює процедури другого та третього етапу.

3.1.15. ЧЕТВЕРТИЙ ЕТАП – початок необхідних переміщень (рух)

Переміщення роти можливе в район зосередження; вихідний район, у новий район.

Командир роти повинен планувати переміщення (рух) роти в район, який вказаний у бойовому наказі (розпорядженні) старшого командира. Підрозділи можуть починати своє переміщення (висування, зосередження, передислокацію тощо) до завершення командиром підрозділу планування бою (дій) або проведення рекогносцировки. За цей етап можуть відповідати підпорядковані командири. Він може проводитись в будь який час під час виконання ПОВ(Д)П.

ПР або БН старшого командира може містити чітко вказаний час до якого будь який або визначений рух підрозділу (підрозділів) заборонено. В цьому випадку командир підрозділу узгоджує та виконує необхідні переміщення (рух) з урахуванням зазначеної заборони.

3.1.16. П'ЯТИЙ ЕТАП – розвідка та рекогносцировка

Розвідку та рекогносцировку під час виконання ПОВ(Д)П, проводять з метою вивчення району майбутніх дій, підтвердження розвідувальної інформації стосовно противника, уточнення оцінки місцевості, перевірки висновків з аналізу бойового завдання, адаптації замислу бою (дій) до місцевості, підтвердження (перевірки) шляхів та часу будь-яких важливих переміщень (дій) тощо.

Розвідка в інтересах планування бою (дій) ведеться у роті спостережними постами та із застосуванням БпАК з метою надання командирі необхідної інформації для прийняття обґрунтованого рішення на бій (дії).

Рекогносцировка командиром роти проводиться на місцевості для отримання нової та/або підтвердження наявної інформації стосовно місцевості, противника з метою уточнення замислу бою (дій) та завдань підпорядкованих сил та засобів на місцевості.

3.1.17. ШОСТИЙ ЕТАП – прийняття рішення на бій (дії)

На підставі даних розвідки, змін в обстановці та проведеної рекогносцировки командир роти, за потреби, уточнює замисел бою (дій), якій складає основу рішення, та приймає рішення на бій (дії).

У рішенні на бій (дії) командир роти визначає: замисел бою (дій); бойові завдання підпорядкованим силам та засобам; основні питання взаємодії, управління та забезпечення бою (дій).

Бойові завдання підпорядкованим силам та засобам командир роти визначає суворо у відповідності з порядком виконання поставленого завдання.

Під час формування основних заходів та завдань щодо взаємодії, управління та забезпечення командир роти повинен:

а) *щодо взаємодії* – узгодити за етапами бою (дій), по рубежах, напрямках і часом способи виконання завдань та дії штатних і приданих підрозділів, добиватися єдиного розуміння командирами завдань і способів їх виконання;

б) *з управління* – під час формування заходів управління командир роти повинен: визначити порядок організації зв'язку; заходи із забезпечення стійкості і безперервності управління; уточнити радіодані та порядок користування радіозасобами;

в) *з забезпечення* – під час формування заходів забезпечення командир роти повинен визначити заходи складових забезпечення (розвідувального, логістичного, медичного, морально – психологічного забезпечення та підтримки бойових дій), які спрямовані на виключення раптового нападу противника, зменшення ефективності його дій, створення підрозділам сприятливих умов для організованого вступу в бій і успішного виконання визначених завдань;

г) *з розвідувального забезпечення* – командир роти визначає порядок ведення спостереження за противником та доповіді про виявлення важливих цілей і відходу противника;

д) *з логістичного забезпечення* – командир роти визначає: порядок та час накопичення до встановлених норм матеріально-технічних засобів, заправлення військової техніки пально-мастильними матеріалами; порядок контролю витрати МТЗ у ході бою (дій);

е) *з медичного забезпечення* – командир роти визначає: порядок надання само- і взаємодопомоги в разі отримання поранень і травм; порядок збору, охорони і підготовки до евакуації поранених і хворих та їх евакуації; місце розташування медичного поста роти;

ж) *з морально-психологічного забезпечення* – командир роти визначає: порядок інформування особового складу обстановки в районі майбутніх дій;

нормах міжнародного гуманітарного права та кодексу поведінки учасника бойових дій; визначає заходи щодо підтримки військової дисципліни та недопущення панічних настроїв, випадків деморалізації і дезорганізації особового складу.

Під час формування основних заходів та завдань підтримки бойових дій командир роти повинен визначити заходи інженерного забезпечення, хімічного, біологічного, радіаційного та ядерного захисту:

а) *з інженерного забезпечення* – командир роти визначає під час переходу до оборони – характер, черговість і терміни фортифікаційного обладнання опорного пункту роти, порядок влаштування мінно-вибухових та невибухових загороджень на критичних напрямках (ділянках, об'єктах) (додаток 11).

б) *з хімічного, біологічного, радіаційного та ядерного захисту* – командир роти визначає порядок: організації РХБ спостереження, оповіщення особового складу про хімічне, біологічне, радіаційне, ядерне зараження, дій особового складу в умовах РХБ зараження.

3.1.18. СЬОМИЙ ЕТАП – віддання бойового наказу (OPORD)

Бойовий наказ відповідно до прийнятого формату складається з п'яти пунктів, які містять (**посилання ж, л, м, п**):

ПУНКТ ПЕРШИЙ – ОБСТАНОВКА (*en: situation*). Командир стисло надає підпорядкованим командирам (ОС) загальну інформацію стосовно компонентів бойової ситуації, які впливають на виконання бойового завдання, за наступними підпунктами:

а) Район, що має особливе значення для командира з точки зору поточних цілей або перспективних дій, що включає виділені йому зони: бойового впливу, бою (дій) та зону відповідальності і сусідні з ним зони (*en: area of interest*);

б) Узагальнені висновки із оцінювання району (смуги) виконання завдання:

1) Узагальнені висновки із оцінювання місцевості – *опишіть аспекти місцевості, які впливають на хід операції*;

2) Узагальнені висновки із оцінювання погодних умов – *опишіть аспекти погоди, які впливають на хід операції*;

в) Узагальнені висновки із оцінювання противника – *вказіть противника на два і один рівень вище та оцініть його загальні спроможності. Опишіть побудову, склад та чисельність, розташування, бойовий порядок та варіанти ймовірних дій противника, сильні та слабкі сторони, відомі або потенційні загрози в межах району бою (дій)*;

г) Узагальнені висновки із оцінювання своїх військ:

1) Бойове завдання та намір старшого командира (на дві та одну ланку управління вище);

2) Завдання сусідів – *визначте та сформулюйте бойові завдання сусідніх підрозділів та інших підрозділів, чий дії мають значний вплив на виконання вашим підрозділом бойового завдання*;

д) Урядові та неурядові організації в районі (смузі) виконання бойового завдання та їх вплив на хід виконання завдань – із якими місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та з яких питань організувати взаємодію;

е) Цивільні аспекти – опишіть критичні аспекти цивільної обстановки яка впливає на хід бою (дій);

ж) Додані та які передаються сили і засоби – надайте перелік підрозділів (засобів) доданих, або тих, що передаються в інші підрозділи, за рішенням старшого командира; вкажіть порядок прийому-передачі в безпосереднє підпорядкування визначених сил та засобів;

и) Припущення – перелічить припущення, що використовуються при розробці БН.

ПУНКТ ДРУГИЙ – БОЙОВЕ ЗАВДАННЯ (en: mission) (ЩО ПОТРІБНО ВИКОНАТИ) – сформулюйте бойове завдання підрозділу – коротке викладення ХТО, ЩО (задача), КОЛИ, ДЕ і ЧОМУ (мета), яке чітко указує на те, які дії необхідно виконати та причину їх виконання.

ПУНКТ ТРЕТІЙ – ВИКОНАННЯ (en: execution) (ЯК ЦЕ ВИКОНАТИ) – цей пункт викладається відповідно з особливостями конкретного виду бою (форми тактичних дій). Коротко викладається та/або надається: намір та замисел командира на бій (дії); конкретні задачі (завдання) кожному безпосередньо підпорядкованому підрозділу (елементу бойового порядку) та засобу на виконання замислу бою (дій) та його підтримку; деталізована інформація щодо організації та координації виконання задач.

У наступних підпунктах командир роти визначає:

а) Намір командира (мета бою (дій), ключові завдання, кінцевий результат бою (дій)) – командири формулюють свій намір особисто. Намір командира є чітким, стислим викладенням ЩО підрозділ (ОС) повинен робити та кондиції, які підпорядковані сили та засоби повинні встановити по відношенню до противника, місцевості та цивільних аспектів, що всі разом ведуть до досягнення бажаного кінцевого стану. Стисло опишіть на чому засновується успіх бою (дій) та надайте мету та кондиції, які визначають бажаний кінцевий стан. Намір командира має бути легким для запам'ятовування та ясно зрозумілим на два ешелони донизу. Намір командира включає:

мету – розширений опис мети бою (дій) поза межі «ЧОМУ» у викладенні бойового завдання.

ключові задачі – такі значні заходи, що здійснюють підрозділами (ОС) в цілому для досягнення бажаного кінцевого стану.

кінцевий стан – опис бажаних майбутніх кондицій, які представляють собою досягнення успіху.

б) Замисел бою (дій) – Викласти затверджений старшим командиром замисел бою (дій). Він може бути наданий окремим підрозділом, розподілений на два і більше пунктів. Якщо замисел бою (дій) передбачає розбиття на фази,

опишіть кожну фазу у підпункті. Позначте ці підпункти як «Фази» з подальшим відповідним позначенням римськими цифрами, наприклад, «Фаза І»;

в) Схема переміщення та маневру – опишіть порядок висування у смугу оборони (вихідний район для наступу, рубіж переходу в атаку, сектор (район) стабілізаційних дій); бойовий порядок (комплекс заходів щодо створення бойового порядку у визначеній смузі (районі) Для наступальних задач, визначте форму маневру. Для оборонних задач, визначте тип оборони. Для стабілізаційних задач, опишіть роль маневрених підрозділів через основні стабілізаційні задачі. Якщо операція розбита на фази, визначте головні зусилля за фазами. Визначте та включіть пріоритети та переміщення для резерву;

г) Основні питання розвідки – опишіть як передбачаєте організувати розвідувальне забезпечення замислу бою (дій). Включіть пріоритет зусиль для розвідки обстановки, організації ураження цілей та вироблення оцінок. Сформулюйте пріоритет розвідувального забезпечення підрозділів та ділянок місцевості.

д) Порядок вогневої підтримки (завдання, місце (цілі) і час вогневого впливу на противника та об'єкти, способи, методи і засоби вогневого ураження) – опишіть, свій намір щодо застосувати вогню для підтримки здійснення замислу бою (дій) з наголосом на порядок маневру. Сформулюйте задачі вогневої підтримки та мету виконання кожної задачі. Сформулюйте пріоритети для вогневої підтримки, розподілу вогню та обмежень щодо вогневого ураження;

е) Заходи захисту військ – опишіть, як передбачається організувати захист підрозділів для забезпечення виконання замислу бою (дій). Визначте пріоритети у захисті за підрозділами та ділянками місцевості. Включіть живучість. Опишіть заходи безпеки для району бою (дій), включаючи безпеку маршрутів, баз та критичної інфраструктури. Визначте мету, способи, завдання, сили і засоби для їх виконання. Використовуйте підпункти для категорій захисту військ (наприклад: інженерне забезпечення та знешкодження вибухових речовин, ХБРЯ захист, протиповітряна оборона, заходи щодо введення противника в оману та протидії технічним засобам розвідки) засновуючись на ситуації;

ж) Оцінка – опишіть пріоритети для оцінки та встановлення показників ефективності, що використовуються для оцінки досягнення кінцевого стану та ураження об'єктів (цілей);

и) Бойові завдання підрозділам (ОС, ВгЗ) – сформулюйте задачу, яка призначається кожному підрозділу (групі, обслузі ВгЗ, військовослужбовцю), а також кожному елементу бойового порядку (групам), що створюються та який безпосередньо підпорядковується командирі який видає наказ. Кожна задача повинна включати ХТО (підпорядкований підрозділ (група, обслуга ВгЗ, військовослужбовець), якому ставиться задача), КОЛИ, ДЕ та ЧОМУ (мета). Використовуйте окремий пункт для кожного підрозділу (групи, обслуги ВгЗ, військовослужбовця). Перелік підрозділів (груп, обслуг ВгЗ, військовослужбовців) у організаційній структурі підпорядкованих сил та засобів надавати послідовно. Також надається й інша інформація, наприклад: інструкції з порядку доповідей, очікувані просторово-часові показники виконання бойового завдання, часові

показники щодо заходів підготовки бою (дій) часу готовності до бою (дій) тощо. Розмістить завдання, які стосуються двох і більше підрозділів в підрозділі 3к (Координаційні інструкції).

Командир роти вказує, наприклад:

взводам (тактичним групам) – склад, засоби посилення; мету дій, завдання щодо знищення противника; місце у бойовому порядку; порядок дій під час виконання завдання;

бронегрупі – місце у бойовому порядку роти; завдання щодо підтримки дій підрозділу (груп); напрямок (кроки маршруту) руху (основні і запасні вогневі рубежі); цілі для ураження і порядок ведення вогню; порядок маневру під час бою (дій);

резерву – склад; завдання, до виконання яких бути готовим; місце на вихідній позиції; порядок переміщення під час бою (дій);

старшому бойовому медику – завдання щодо медичного забезпечення, порядку розшуку і збору поранених, надання їм першої медичної допомоги та подальшої евакуації, місце пунктів евакуації;

к) Координаційні інструкції та питання взаємодії – надайте перелік тільки тих інструкцій та задач, які застосовуються для двох і більше підрозділів.

- 1) Час або умови за яких БН вступає у дію;**
- 2) Вимоги командира щодо критичної інформації – перелічити вимоги командира щодо критичної інформації (CCIR);**
- 3) Важливі елементи дружньої інформації – перелічити важливі елементи дружньої інформації;**
- 4) Засоби координації вогневої підтримки – перелічити важливі засоби (заходи) управління або координації вогневої підтримки;**
- 5) Засоби (заходи) координації повітряного простору – перелічити важливі засоби (заходи) управління або координації повітряного простору з наказу старшого командира;**
- 6) Правила застосування сили – перелічити Правила застосування зброї;**
- 7) Засоби регулювання пом'якшення ризиків – сформулюйте засоби (заходи), що є специфічними для цього бойового завдання і які не включені до СОПр підрозділу. Вони можуть включати положення індивідуальних засобів захисту, вказівки щодо допустимих доз опромінення, критерії забезпечення безпеки підрозділів в умовах застосування ЗМУ, та заходи уникнення братовбивства;**
- 8) Заходи координації евакуації особового складу;**
- 9) Аспекти навколишнього середовища – за потреби, акцентуйте увагу на заходах щодо уникнення вирішального впливу навколишнього середовища на виконання задач по фазах (етапах) бою (дій) застосуванням сил та засобів інженерного забезпечення.**
- 10) Загальні обов'язки солдат та командирів – сформулюйте вказівки щодо цільової аудиторії (групи) та вимоги щодо інформування.**
- 11) Інші Координаційні інструкції – надайте перелік у пунктах та додаткових координаційних інструкціях і задачах, що стосуються двох і**

більше підрозділів, таких, як календарний план та будь-які інші критичні часові параметри, або події.

ПУНКТ ЧЕТВЕРТИЙ – ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ (*en: sustainment*) – опишіть замисел забезпечення, включаючи пріоритети у забезпеченні за підрозділами, або ділянками місцевості. Включіть інструкції з адміністративних переміщень, розгортання та транспортних перевезень. Використовуйте наступні пункти для визначення загального замислу для логістики, особового складу та медичного забезпечення. Надайте детальні інструкції для кожного виду забезпечення

а) Загальний порядок забезпечення бою (дій) підрозділу – надайте достатню інформацію щодо пояснення основного порядку забезпечення бою (дій) роти за необхідними видами. Стисло опишіть виконання заходів і робіт щодо забезпечення бою (дій) з боку відповідних служб;

б) Логістика – перелічите основні заходи логістичного забезпечення потреб бою (дій) та вкажіть МТЗ і послуги за видами: за порядком і місцем постачання, встановленими нормами запасів і витрати, технічному обслуговуванню, транспортуванню (перевезенню), і облаштуванню, а також виконання і розподіл сил та засобів за місцем і етапами (фазами) під час підготовки і ведення бою (дій);

в) Особовий склад – укажіть потрібну чисельність підрозділів, порядок їх заміни і поповнення; основні заходи підготовки ОС до бою (дій); заходи морально-психологічного забезпечення; процедури поводження з військовополоненими тощо;

с) Медичне забезпечення – вкажіть основні заходи медичного забезпечення підготовки та ведення бою (дій), у т.ч.: поповнення запасів медичних засобів; порядок надання медичної допомоги і евакуації поранених; місця (пункти) збору поранених; медичні профілактичні заходи тощо;

ПУНКТ П'ЯТИЙ – КОМАНДУВАННЯ, УПРАВЛІННЯ І ЗВ'ЯЗКУ (*en: Command, Control, and Communications*) – командир доводить завдання та інформацію щодо встановлених старшим командиром: системи управління і зв'язку; процедурах управління, розпізнання та ідентифікації; обмеження на застосування засобів зв'язку тощо.

Пункт п'ятий наказу може містити наступні підпункти:

а) Командування – вказати, за необхідності, посадових осіб (на один рівень вище), місце знаходження старшого командира та командира підрозділу під час бою (дій), призначених виконуючими обов'язків на час бою (дій) замість відсутніх (поранених, хворих) або на вакантні посади, хто приймає на себе обов'язки командира підрозділу у випадку виходу з ладу КСП, сформулюйте вимоги щодо організації зв'язку для взаємодії;

б) Управління – вкажіть місце знаходження КСП старшого командира та командира роти до початку бою (дій), за фазами (етапами) бою (дій) та порядок їх переміщення під час бою (дій), надайте, за потреби, перелік донесень, що не зазначені у СОПр;

с) Організація зв'язку – вкажіть мережі (радіо напрямки) та радіочастоти, загальні і поточні паролі; порядок застосування провідних та радіо засобів зв'язку до початку, з початком та під час бою (дій); порядок

доведення до посадових осіб команд і сигналів бойового управління та оповіщення; способи і терміни надання доповідей; порядок цілевказання і коректування вогню; позивні посадових осіб, сигнали бойового управління та оповіщення.

За необхідності опрацьовуються спеціалізовані додатки до БН за встановленим (стандартним) змістом.

3.1.19. Віддачу БН командир підрозділу здійснює вербально (усно) і доповнює, якщо треба графічними матеріалами (оверлеями, схемами, аерофотознімками тощо) та іншими засобами (заходами) управління в районі майбутніх дій (АО) на ділянці місцевості, яка забезпечує візуальне спостереження об'єктів противника (цілей) та основних рубежів (точок) прийняття (уточнення) рішення (*en: decision points*) тощо.

Якщо можливості віддати БН на місцевості немає з огляду на питання безпеки та інші фактори вимушеного характеру – використовують макет місцевості, детальну схему, карти або інші доступні підручні засоби.

До віддачі БН залучаються командири підпорядкованих сил та засобів. Якщо можливості одночасної віддачі БН не має – командир підрозділу може віддавати його підпорядкованим підрозділам за видами, формами і напрямками дій. Командир відділення може ставити бойові завдання всьому ОС одночасно, функціональним (бойовим) групам або особисто кожному військовослужбовцю в частині, що його стосується.

Після віддачі БН або під час виконання восьмого етапу ПОБ(Д)П командир може вимагати від підлеглих доповісти окремі задачі (основні, допоміжні, критичні), бойове завдання (встановлені завдання) в частині, що стосується, доповісти та/або показати на місцевості (макеті, схемі тощо) порядок дій на виконання покладених завдань (задач) підрозділом та/або особистих дій.

3.1.20. ВОСЬМИЙ ЕТАП – контроль готовності.

Контроль готовності полягає в практичній роботі командира, головного сержанта та інших посадових осіб управління роти в підпорядкованих підрозділах з метою надання необхідної допомоги, уточнення питань організації управління, взаємодії та забезпечення у підпорядкованих підрозділах та контролю їх готовності до бою (дій).

Контроль готовності роти (особового складу, ОВТ і майна) до бою (дій) проводиться командиром з метою виявлення слабких місць в готовності підрозділів до бою (дій) та їх усунення.

Під час контролю готовності командир особисто та через посадових осіб управління роти перевіряє знання особовим складом бойового завдання, сигналів оповіщення, управління, взаємодії і порядку дій за ними, здійснює перевірку необхідного обладнання (оснащення) та екіпірування особового складу. У ході контролю готовності підрозділу командир надає необхідну допомогу підпорядкованим командирам.

3.2. Особливості процедур управління підрозділами (TLP) роти в умовах обмеженого часу

3.2.1. *В умовах обмеженого часу* командир роти з дозволу або розпорядженням старшого командира на третьому етапі ПОБ(Д)П опрацьовує тільки один варіант дій.

Підрозділи рівня роти і нижче зазвичай отримують від старшого командира достатньо деталізоване завдання на бій (дії), яке містить не тільки саме бойове завдання (ЩО ВИКОНАТИ), але і порядок та спосіб виконання поставленого завдання (ЯК ЦЕ ВИКОНАТИ) і тому, на третьому етапі ПОБ(Д)П (вироблення замислу бою (дій)) командири малих підрозділів зазвичай опрацьовують тільки один, визначений старшим командиром, варіант дій замість декількох і більше уваги приділяють практичним складовим підготовки бою (дій) (веденню розвідки та проведенню рекогносцировки, організації управління, взаємодії, забезпечення, надання практичної допомоги і контроль готовності тощо).

У випадку значної (різкої) зміни бойової ситуації під час бою (дій) командир роти може самостійно, без отримання завдання від старшого командира, виконати в стислий термін ПОБ(Д)П для внесення необхідних змін у замисел бою (дій), бойові завдання підпорядкованих сил та засобів, перегрупувати підрозділи тощо відповідно змінам у бойовій ситуації (факторів МЕТТ-ТС) та доповісти старшому командиру про зміни в бойовій ситуації (обстановці) та прийняте рішення. Для уточнення (визначення) підрозділу бойового завдання або окремої задачі на етапі бою (дій) командир роти замість БН або ПР застосовує короткі БР (FRAGO).

В умовах дефіциту часу на ПОБ(Д)П командир роти, опираючись на рівень підготовленості та власний досвід, вирішує, як скоротити час на виконання ПОБ(Д)П.

Типовими заходами, які дозволяють заощадити час на планування бою (дій) і прискорити готовність до бою (дій) можуть бути: максимальне застосування методу паралельного планування, виконання якого в умовах обмеження часом є критичним; обмеження кількості варіантів можливих дій за рахунок проведення командиром швидкої оцінки обстановки, ментального обрання єдиного варіанту бою (дій) та опрацювання тільки цього варіанту. Цей метод значною мірою залежить від професійної підготовленості та досвіду командира підрозділу та наскільки чітко він уявляє собі бойову ситуацію, з якою мають зіткнутись підпорядковані йому сили та засоби.

Короткі усні ПР під час підготовки бою (дій) є більш цінними, ніж повний БН, виданий пізніше. Додатково до ПР, підрозділи повинні обмінюватись всією наявною інформацією (особливо розвідувальною) якомога швидше. Під час бою (дій) бойові завдання доводяться тільки короткими БР.

3.2.2. *Бойові документи тактичного рівня, які розробляє командир роти:* бойовий наказ командир взводу; робоча карта з рішенням на бій (дії); схема

ротного опорного пункту; робочий зошит; витяг зі схеми організації зв'язку; журнал спостереження (додатки 5,7,8,13,14).

3.3. Підготовка підрозділів роти до ведення бою (дій). Контроль готовності підрозділів роти до ведення бою (дій)

3.3.1. *Підготовка підрозділів роти до бою (дій) складається з:*

- а)** доукомплектування особовим складом, ОВТ, майном;
- б)** поповнення боєприпасами на кожний вид озброєння;
- в)** перевірка готовності ОВСТ, заправлення ББМ ПММ;
- г)** визначення порядку евакуації хворих і поранених на місце збору;
- д)** проведення тренувань з підпорядкованими силами та засобами.

Організацію підготовки, контроль готовності підрозділів роти до бою (дій) здійснює головний сержант роти.

За наявності часу, під час підготовки бою (дій), з підрозділами роти можуть проводитись тренування з відпрацюванням усіх або найбільш складних етапів майбутнього бою (дій).

У ході тренувань досягається чітке розуміння командирами і особовим складом способів виконання завдання і порядку дій, практично відпрацьовуються питання управління та взаємодії, виявляються і усуваються недоліки в діях.

3.3.2. *Контроль готовності підрозділів роти до бою (дій) складається з:*

- а)** перевірки укомплектованості підрозділів особовим складом та ОВТ;
- б)** перевірки наявності комплекту боєприпасів до ОВТ;
- в)** перевірки знання командирами та особовим складом бойових завдань та порядку їх виконання;
- г)** перевірки знання командирами та особовим складом важливих складових управління, взаємодії, забезпечення.

4. РЕЙДОВІ ДІЇ

4.1. Загальні положення

4.1.1. Рейдові дії (рейд) – узгоджені та взаємопов'язані за метою, завданнями, місцем, часом дії загальновійськових частин, підрозділів у тилу противника за підтримки військових частин, підрозділів видів, окремих родів військ (сил) збройних сил, які проводяться за єдиним планом щодо стрімкого просування маршрутом(ми) або у напрямку, знищення живої сили і техніки противника, захоплення (знищення, виведення з ладу, руйнування, утримання) його воєнних об'єктів, захоплення (утримання) районів або рубежів.

Виконання завдань рейдових дій досягають раптовістю, швидкістю, активністю, рішучістю та прихованістю дій і маневру. Склад сил і засобів, у т.ч. підсилення, роти для ведення рейдових дій повинні забезпечувати можливість самостійно виконувати завдання, які на неї покладені. Під час рейдових дій

підрозділи ДШВ мають широко застосовувати засоби для введення противника в оману.

4.1.2. Рота здійснює рейд у складі головних сил батальйону (рейдового загону), а самотійно – в бойовій рухомій охороні (далі – БРО) або в розвідувальному загоні. Для охорони головних сил рейду з флангу роту можуть призначати в бокову бойову рухому охорону, а для охорони з тилу – в тильну бойову рухому охорону (додаток 9).

Рота здійснює рейд самотійно для знищення (виводу з ладу) об'єктів противника поза смугою рейдових дій батальйону або для з'єднання з головними силами десанту після десантування на окремий майданчик приземлення (висадки). У ході рейду рота може здійснювати нальоти, влаштовувати вогневі засідки, форсувати водні перешкоди, вести розвідувальні і диверсійні дії та виконувати інші завдання.

Рота починає рейдові дії після виконання найближчого завдання в тилу противника, або після введення рейдового загону в створену ділянку прориву оборони противника. У такому випадку рота діє у складі батальйону за наказом його командира.

4.1.3. Рейдові можливості характеризуються здатністю роти вести бій (дії) у відриві від головних сил, середньою швидкістю пересування колони, глибиною і тривалістю рейду і залежать від опору противника, стану маршруту, пори року, доби і погоди, вміння командирів вести колони, технічного стану бойових і транспортних машин, маршової підготовки механіків-водіїв і водіїв, організації забезпечення рейду. Залежно від обставин, які склались, рейдові дії необхідно здійснювати з застосуванням усіх бойових можливостей та максимальною швидкістю руху підрозділами роти.

Глибина рейду визначається умовами обстановки, поставленим завданням, маршовими можливостями роти, і може бути для роти в складі батальйону до 30-40 км.

Тривалість рейду залежить від отриманого завдання, а також від матеріального і технічного забезпечення. Рота в складі батальйону може вести рейдові дії до 1-ї доби.

4.1.4. Бойову рухому охорону відправляють від рейдового загону за маршрутом руху на віддаленні **5-10 км** для попередження головних сил від раптового нападу противника і створення вигідних умов для вступу їх в бій. Для безпосередньої охорони, а також для огляду місцевості, від бойової рухомої охорони в складі посиленої роти висилають головний дозор (ГД) – до взводу на віддаленні до 3 км., а від головного дозору – дозорне відділення, на віддалення, що забезпечує спостереження за ним і підтримку його вогнем. Для охорони з флангів у разі потреби і з тилу висилають дозорні відділення.

Окрім того, бойовій рухомій охороні можуть визначатися завдання щодо захоплення перевалів, тіснин, мостів, переправ, вузлів доріг і знищення окремих об'єктів противника на маршруті руху і в прилеглій смузі. У низці випадків БРО,

що діє на фланзі, може займати і утримувати вигідні рубежі, влаштовувати засідки і загородження на шляхах підходу резервів противника з метою заборони виходу їх до головних сил рейду.

4.1.5. Рота здійснює рейд у похідному порядку, в колонії. Пересування здійснюється із максимально можливою швидкістю, з використанням захисних властивостей місцевості. Колона роти зазвичай складається з підрозділу охорони і головних сил роти.

Побудова похідного порядку роти для ведення рейдових дій у тилу противника, має відповідати умовам обстановки та забезпечувати швидке розгортання в бойовий порядок для виконання поставлених завдань, дії у високому темпі, можливість маневру, стійку взаємодію та управління, а також готовність до відбиття ударів повітряного і наземного противника. Місця приданих підрозділів у колонії роти визначаються порядком їх вступу в бій під час зустрічі з противником відповідно до замислу бою. Зенітні підрозділи рухаються в колонії підрозділів, які прикривають.

Командир роти перебуває в колонії роти за місцем, згідно з рішенням, затвердженим командиром батальйону.

Управління ротою під час ведення рейдових дій здійснюється засобами радіозв'язку короткими розпорядженнями, командами та сигналами.

4.2. Підготовка рейдових дій

4.2.1. Підготовка рейдових дій – сукупність заходів, які спрямовані на забезпечення готовності підрозділу до виконання бойових завдань.

Підготовка рейдових дій роти складається з: планування рейдових дій, підготовки підрозділів (особового складу, озброєння, військової і спеціальної техніки та матеріально-технічних запасів, проведення тренувань) до рейдових дій, контролю та перевірки готовності підрозділів до виконання визначеного завдання.

Підготовка рейдових дій роти розпочинається з отриманням від старшого командира *бойового завдання* у формі бойового наказу (**OPORD**) або попереднього бойового розпорядження (**WARNO**).Процедури планування рейдових дій розпочинаються після отримання попереднього розпорядження або бойового завдання.

4.2.2. Підготовку рейдових дій роти зазвичай здійснюють у районі зосередження, у вихідному районі для десантування, іншому районі згідно наказу командира батальйону.

4.2.1. Особливості планування рейдових дій

4.2.1.1. Під час планування рейдових дій роти необхідно виконати заходи, які наведені в підрозділі 3.1 “Процедури організації бою (дій) роти)” розділу 3 цього Бойового статуту. Додаткові заходи викладені нижче.

4.2.1.2. НА ПЕРШОМУ ЕТАПІ. Під час усвідомлення бойового завдання командир роти повинен зрозуміти: мету рейду; завдання батальйону та роти; місце в похідному порядку батальйону; за яким маршрутом (в якому напрямку) веде рейдові дії рота; глибину і тривалість рейдових дій; умови, в яких відбувається рейд; місця можливої зустрічі з противником.

Під час визначення заходів, які необхідно здійснити негайно: визначає, які заходи з підготовки підрозділів роти до рейдових дій необхідно виконати негайно.

Під час оцінювання обстановки командир роти необхідно вивчити: маршрут руху і характер місцевості; склад, положення, можливий характер дій противника; пору року, погодні умови, час доби та їхній вплив на підготовку і ведення рейду.

4.2.1.3. НА ТРЕТЬОМУ ЕТАПІ. Командир роти зобов'язаний виконати заходи, які наведені в статтях 3.1.9., 3.1.10., 3.1.11., 3.1.12., цього Бойового статуту.

4.2.1.4. НА ЧЕТВЕРТОМУ ЕТАПІ. Переміщення роти можливе в район зосередження, або у вихідний район. Район буде вказаний у бойовому наказі (бойовому розпорядженні).

4.2.1.5. НА П'ЯТОМУ ЕТАПІ. Під час підготовки рейдових дій роти рекогносцировка не планується, вивчення місцевості здійснюється по карті (плану, аерофотознімкам, документам за результатами роботи БпЛА і т.і.). Питання взаємодії підрозділів відпрацьовуються на макеті місцевості або за допомогою великомасштабної карти (плану місцевості).

4.2.1.6. НА ШОСТОМУ ЕТАПІ. У ході завершення формування плану рейдових дій командир роти, на підставі даних розвідки, змін в обстановці, обраного остаточного варіанту рейдових дій, уточнює попередній замисел (дій), який був визначено під час розробки варіантів рейдових дій, та визначає замисел на рейдові дії, використовуючи заходи, які наведено в статті 3.1.15., цього Бойового статуту.

У рішенні на рейдові дії командир роти визначає: бойові завдання десантно-штурмовим взводам (аеромобільним, взводу вогневої підтримки) та приданим підрозділам; основні заходи взаємодії, управління та забезпечення.

Під час формування основних заходів та завдань взаємодії, управління і забезпечення командир роти визначає:

а) з взаємодії – під час формування заходів взаємодії командир роти повинен: узгодити дії підрозділів роти з приданими підрозділами по рубежам, напрямкам і часу, добиваючись єдиного розуміння усіма командирами завдань та способів їх виконання під час рейдових дій роти;

б) з управління – під час формування заходів управління на рейдові дії командир роти повинен: визначити порядок організації зв'язку; заходи із

забезпечення стійкості і безперервності управління; уточнити радіодані та порядок користування радіозасобами;

в) з забезпечення – під час формування заходів забезпечення командир роти повинен визначити заходи складових забезпечення (розвідувального, логістичного, медичного, морально – психологічного забезпечення та підтримки бойових дій), які спрямовані на виключення раптового нападу противника під час рейду, зменшення ефективності його дій, створення підрозділам сприятливих умов для ведення рейдових дій.

4.2.1.7. НА СЬОМОМУ ЕТАПІ. Для віддання бойового наказу командир роти виконує заходи, які наведені в статті 3.1.16. “Процедури організації бою (дій) роти” з урахуванням особливостей підготовки рейдових дій.

У бойовому наказі на рейдові дії командир роти додатково вказує підрозділам: місце в складі роти і порядок руху; маршрут руху; рубіж переходу до рейдових дій; характер маневру під час висування до об’єкта, спосіб дій під час захоплення і знищення (виведення з ладу) об’єктів; пункт збору після виконання завдання.

4.2.1.8. У бойовому наказі на рейдові дії бойовій рухомій охороні під час постановки завдань підрозділам командир роти вказує:

а) взводів – місце в колонії і порядок пересування; який об’єкт захопити, знищити (вивести з ладу); характер маневру під час висування до об’єкту; спосіб дій під час захоплення та знищення (виведення з ладу) об’єктів противника; порядок дій після виконання завдання; порядок відкриття вогню по повітряних цілях;

б) резерву – склад; місце в колонії; маршрут і порядок пересування; завдання до виконання яких бути готовим;

в) артилерії та іншим вогневим засобам – місце в похідному і бойовому порядках; можливі райони розгортання і час готовності до ведення вогню; завдання щодо вогневого ураження противника;

г) зенітному підрозділу – місце в похідних і бойових порядках; завдання з прикриття підрозділів; порядок переміщення і розгортання;

д) приданому інженерно-саперному підрозділу і підрозділу ХБРЯ захисту – місце в похідному і бойовому порядку; завдання з забезпечення рейдових дій БРО;

е) підрозділу охорони – склад; маршрут пересування; час проходження вихідного пункту; рубежі для прикриття головних сил БРО; порядок дій у разі зустрічі з противником; порядок ведення вогню по повітряних цілях.

4.2.1.9. НА ВОСЬМОМУ ЕТАПІ. Робота командира роти, його заступників, командирів взводів та головного сержанту роти в підпорядкованих підрозділах полягає в практичній перевірці виконання основних заходів підготовки їх до рейдових дій та надання необхідної допомоги.

Контроль готовності роти (особового складу, ОВТ і майна) до рейдових дій проводиться командиром з метою виявлення слабких місць у готовності підрозділів до рейдових дій та їх усунення.

Під час контролю готовності командир перевіряє знання особовим складом завдань рейду, сигналів оповіщення, управління, взаємодії і порядку дій за ними, здійснює перевірку необхідного обладнання (оснащення) та екіпірування особового складу. У ході контролю готовності підрозділу командир роти надає необхідну допомогу підпорядкованим командирам.

4.2.2. Особливості процедур організації рейдових дій в умовах обмеженого часу

4.2.2.1 *В умовах обмеженого часу* командир роти в пункті 3.1 “Процедури організації бою (дій) роти” з дозволу старшого командира має право розробляти тільки один варіант дій.

В умовах обмеженого часу на підготовку рейдових дій командир роти виконує всі етапи ПОБ(Д), але у скороченому обсязі відповідно наявного часу.

4.2.3. Особливості підготовки підрозділів роти до рейдових дій

4.2.3.1. Під час підготовки підрозділів роти до рейдових дій здійснюють: доукомплектування особового складу (**PS**) і підготовку його до рейду; підготовку ОБТ і майна (поповнення боєприпасів, пального і продовольства) до встановлених норм (**SUST**), перевірку бою озброєння та приведення його до нормального бою; перевірку готовності особового складу (**PS**), озброєння і бойової техніки до виконання завдання.

Про готовність до рейдових дій командир роти доповідає командир батальйону.

4.2.3.2. Підготовка підрозділів роти до бою (дій) складається з:

а) доукомплектування особовим складом, ОБТ, майном; *підготовки до десантування індивідуальної та колективної зброї і боєприпасів*, якщо рейдові дії плануються після десантування та виконання найближчого завдання ротою в тилу противника;

б) поповнення боєприпасами на кожний вид озброєння;

в) перевірки готовності озброєння і ОБТ, заправлення ПММ;

г) визначення порядку евакуації хворих і поранених на місце збору;

д) проведення тренувань.

Організацію підготовки, контроль готовності підрозділів роти до бою (дій) здійснюють командири взводів та головний сержант роти.

За наявності часу під час підготовки до рейдових дій, з підрозділами роти можуть проводитися тренування з відпрацюванням всіх або найбільш складних етапів дій роти.

Під час тренувань досягається чітке розуміння командирами і особовим складом способів виконання визначеного завдання і порядку дій, практично відпрацьовуються питання управління та взаємодії, виявляються і усуваються недоліки у діях.

4.2.3.3. Контроль готовності підрозділів роти до рейдових дій складається з:

- а) перевірки укомплектованості підрозділів особовим складом та ОВТ;
- б) перевірки наявності комплекту боєприпасів до ОВТ;
- в) перевірки знання командирами та особовим складом бойових завдань та порядку їх виконання;
- г) перевірки знання командирами та особовим складом важливих складових управління, взаємодії, забезпечення.

4.3. Ведення рейдових дій

4.3.1. *Рота, яку призначено в БРО, в напрямку руху, у встановлений час проходить вихідний пункт і рухається згідно визначеного маршруту з установленою швидкістю перед головними силами батальйону з метою не допустити раптового нападу противника і проникнення його розвідки до головних сил рейдового загону, а також забезпечити підрозділам, які охороняє, необхідний час і вигідні умови для розгортання і організованого вступу в бій.*

Зі складу ГПЗ може виділятися дозорне відділення, яке рухається попереду на відстані, що забезпечує візуальний контакт з ГПЗ.

ГПЗ з дозорним відділенням рухається попереду на встановленій дистанції. Командир роти перебуває в колонні роти за визначеним місцем, згідно з рішенням, затвердженим командиром батальйону, стежить по карті за маршрутом руху, особисто веде розвідку противника і місцевості. Тіснини, мости та інші вузькі місця, рота проходить невпинно. Зруйновані мости, заміновані чи заражені ділянки місцевості згідно маршруту БРО обходить, позначаючи напрямки обходу покажчиками.

Для здійснення спостереження за наземним і повітряним противником і підтримання постійної готовності до відбиття нападу противника з будь-якого напрямку в БРО призначають спостерігачів, застосовують БпЛА.

Дрібні групи противника ГД, БРО знищує з ходу на бойових машинах.

У разі зустрічі дозорного відділення з противником, що переважає, воно займає вигідну позицію (рубіж), вогнем бойових машин та приданих вогневих засобів наносить йому ураження і забезпечує вступ у бій роти. Після знищення противника ГПЗ продовжує виконувати завдання.

У разі зустрічі ГПЗ з противником, що переважає, вона займає вигідний рубіж та забезпечує маневр, розгортання і вступ у бій головних сил батальйону. Після знищення противника ГПЗ продовжує виконувати завдання.

Рота, яка призначена в бокову БПЗ, діє на фланзі на рівні голови колони головних сил рейдового загону. Дрібні групи противника, які з'явилися на фланзі колони, рота знищує з ходу. Якщо виникає загроза нападу сил противника, який переважає, рота завчасно займає вигідний рубіж та утримує його. Діями з засідок, улаштуванням загороджень і перешкод приданими саперами рота затримує просування противника та напад на колону головних сил. У подальшому рота швидкою атакою завершує знищення противника та продовжує виконувати поставлене завдання.

Про виявлені засоби високоточного озброєння, пункти управління, вузли зв'язку й інші важливі об'єкти противника, командир роти негайно доповідає безпосередньому начальнику.

Рота, яка призначена в ТПЗ, висувається за колоною головних сил рейдового загону. Дрібні групи противника рота знищує вогнем із засідок.

Якщо виникає загроза виходу сил противника, який переважає до колони головних сил рейду, рота займає вигідний рубіж, вогнем усіх засобів завдає поразки противнику, затримує його просування і не допускає його виходу у фланг і тил головних сил рейдового загону. З метою затримки противника командир ТПЗ за наказом командира, що вислав охорону, організовує руйнування переправ, мостів і ділянок доріг. Руйнування об'єктів здійснюють силами охорони або приданими саперами.

Під час привалів і зупинок колони головних сил БРО займає позиції по вигідному рубежу для відсічі противника з можливого напрямку наступу та продовжує виконувати завдання з її охорони.

4.3.2. Рота, яку призначено в розвідувальний загін

Під час проведення нальоту рота приховано висувається до визначеного об'єкта. Командир роти організовує розвідку, уточнює систему охорони і оборони противника, визначає способи його знищення (виводу з ладу) і шляхи відходу, вказує завдання сусідніх підрозділів і порядок взаємодії з ними.

Для виконання завдання рота приховано займає вихідне положення і за командою (сигналом) командира роти уражує противника вогнем усіх засобів. Приданий інженерно-саперний підрозділ проводить розгородження на напрямку атаки роти та знищує (виводить з ладу) об'єкт. Противника, який залишився в живих, захоплюють у полон. Документи, виявлені під час огляду убитих, вилучають. Нові зразки озброєння і бойової техніки за можливості забирають і передають командирі батальйону. Знищення (виведення з ладу) об'єкта здійснюють шляхом підриву, підпалу, механічного ушкодження або зосередженим вогнем підрозділів роти.

Після нальоту рота відходить у зазначений район і продовжує діяти відповідно до поставленого завдання.

4.3.3. Під час проведення вогневої засідки рота приховано розташовується на вірогідному шляху руху противника. Успіх засідки залежить від правильного вибору місця розташування підрозділу, витримки, раптового відкриття вогню, умілих і рішучих дій особового складу.

Підрозділи приховано займають вказані ним позиції, маскують бойову техніку і сліди її руху, готуються до ведення вогню, за наявності часу проводять інженерне обладнання позицій. Якщо за умовами місцевості скритне розташування на позиціях не забезпечується, підрозділи можуть перебувати в укриттях і приховано висуватись на позиції тільки з підходом противника на дальності дійсного вогню його зброї.

З наближенням противника (**ENEMY**) до місця засідки за сигналом (командою) командира роти, особовий склад одночасно відкриває вогонь зі всіх видів зброї і знищує противника.

Після виконання завдання за сигналом командира, рота пересувається на пункт збору, командир роти доповідає про виконання завдання.

4.3.4. *Під час ведення розвідувально-диверсійних дій* рота самостійно розвідує і знищує (виводить з ладу) засоби високоточного озброєння, пункти управління, радіотехнічні засоби, лінії зв'язку і електропередач, трубопроводи і насосні станції, споруди на шосе і залізницях, пункти постачання, колони противника на марші, військові ешелони та інші об'єкти. Тому в окремих випадках рота може бути додатково забезпеченою спеціальною зброєю та спорядженням. Роті можуть надавати 1-2 відділення саперів з підривними зарядами, мінами, з вибуховими речовинами, фахівців і засоби радіо і радіотехнічної розвідки. Для ведення бойових дій роті видають додатково боєприпаси, ручні гранати, вибухові і запальні засоби.

Об'єкти противника знищують вогнем із гармат бойових машин і протитанковими керованими ракетами на граничній дальності стрільби, мінуванням, підривом та іншими способами.

4.3.5. Під час здійснення рейду застосовуються БпЛА, які можливо запускати під час руху колони, особливо, якщо БпЛА придані бойовій рухомій охороні. Найбільш ефективним є застосування ударних БпЛА, які працюють у повітрі в інтересах рейдового підрозділу з метою негайного знищення виявленого противника та забезпечення охорони головних сил рейдового загону.

4.3.6. Рейдові дії можуть здійснюватися малими силами: для виконання особливо важливих завдань зі знищення елементів командних пунктів, звільнення полонених, захоплення та знищення важливих об'єктів противника (РСЗВ, ППО та ін.), здобуття документів на зразки озброєння, тощо.

Рішення на такі дії приймає старший начальник. Рейдові підрозділи (1-2 десантно-штурмові взводи або десантно-штурмова рота) діють на сучасних ББМ або на вертольотах. Для виконання таких завдань рішенням старших начальників сили рейду підсилюються артилерією з достатньою дальністю вогню та застосуванням боєприпасів ВТО, армійською авіацією (бойовими вертольотами, з вогневої підтримки, засобами РЕБ, ПТКР) та застосовуються розвідувально-ударні БпЛА). За час застосування БпЛА необхідно запам'ятати, що під час здійснення рейду застосовуються БпЛА, які є можливість запускати під час руху колони. Найбільш ефективним може бути застосування оперативно-тактичних ударних БпЛА, які можна запускати працювати в повітрі до 10 годин спільно з рейдовими підрозділами, забезпечуючи його дії і повернення у вихідний район.

Після виконання завдання рейду рота може розташовуватись у районі зосередження (**AREAS**) батальйону або в районі збору роти для підготовки до виконання нових завдань, відновлення боєздатності і відпочинку особового складу).

4.4 Дії роти в складі рейдового загону

4.4.1. Рота, яка не призначена в БРО, і не діє самостійно під час рейдових дій, рухається та виконує завдання у складі основних сил рейдового загону. Уточнення визначених роті бойових завдань проводиться особисто командиром батальйону безпосередньо на місцевості після зустрічі БРО з противником.

4.5. Перехід до оборони в ході рейдових дій

4.5.1. Оборонний бій роти складає послідовне виконання тактичних завдань, основними з яких є: нанесення ураження підрозділам противника під час їх розгортання і переході в атаку перед переднім краєм оборони; відбиття атаки противника (резервів) і утримання зайнятого опорного пункту (позицій роти); знищення противника, який увірвався або вклинився на передній край та в оборону роти.

4.5.2. Перехід до оборони розпочинається із закріплення на досягнутому рубежі або з захопленням вигідного рубежу. Десантно-штурмова рота займає бойовий порядок, готується до кругової оборони, створює систему вогню, обладнує опорний пункт в інженерному відношенні та ретельно маскується. Вогневі позиції для бойових машин обладнуються на флангах та за позиціями відділень. Особовий склад роти здійснює фортифікаційні роботи першої черги.

Командир роти здійснює та організовує систему вогню, спостереження за противником та забезпечує готовність роти до ведення оборони.

Рота має бути постійно готова до тривалого ведення оборонного бою в умовах застосування противником усіх видів зброї та засобів радіоелектронної боротьби (РЕБ) і здатною відбити атаку сил танків і піхоти, які переважають і підтримуються вогнем артилерії та ударами авіації, БпЛА, активними діями десантів та диверсійно-розвідувальних груп (ДРГ). Підрозділи роти повинні утримувати опорний пункт (позиції) і не залишати його без наказу старшого командира. Дії особового складу повинні бути рішучими і активними.

4.6. Особливості зустрічного бою роти в ході ведення рейдових дій

4.6.1. Зустрічний бій – бій, в якому обидві сторони намагаються виконати поставлені завдання веденням наступальних дій.

Зустрічний бій в ході ведення рейдових дій може виникати з резервами противника, які висуваються для нарощування зусиль, зайняття вигідних рубежів та блокування (знищення) підрозділів рейдового загону.

У всіх випадках підрозділи роти мають приймати заходи щодо уникнення зустрічного бою та обходу об'єктів противника, які не призначені для знищення в ході ведення рейдових дій.

4.6.2. Бойовий порядок роти у зустрічному бою будується на основі бойового (передбойового, похідного) порядку, який був створений для

виконання попереднього завдання з урахуванням можливості забезпечити завдання потужного початкового удару противнику і будується в один ешелон з виділенням загальновійськового резерву.

Для прикриття відкритих флангів і перешкоджання виходу противника у фланг і тил основних сил рейдового загону на загрозливі напрямки можуть висилатися протитанкові, гранатометні та інші спеціально виділені підрозділи.

Рота, що складає загальновійськовий резерв батальйону переміщується на відстані до **1,5 км** у готовності до вступу в бій.

4.6.3. Вогневе ураження противнику у зустрічному бою під час рейдових дій здійснюється з метою зриву організованого його висування, розгортання і вступу в бій.

4.6.4. Роті в зустрічному бою ставиться найближче завдання та вказується напрямок подальших дій.

Найближче завдання роти, яка діє у якості БРО, полягає в розгромі підрозділів розвідки та охорони противника, захопленні вигідного рубежу та забезпеченні розгортання і вступу в бій головних сил рейдового загону.

Найближче завдання роти, яка діє у складі головних сил на напрямку головного удару рейдового загону, полягає в розгромі на своєму напрямку основних сил підрозділу першого ешелону противника, знищенні або захопленні його артилерії та оволодінні рубежем, що забезпечує вигідні умови для знищення резервів, які рухаються в бік рейдового загону.

4.6.5. Вогневе ураження противника в зустрічному бою під час рейдових дій здійснюється з метою зриву організованого висування, розгортання і вступу в бій підрозділів противника.

4.7. Бій в оточенні

4.7.1. *Бій в оточенні* – це оборона в умовах, коли противник знаходиться одночасно перед фронтом, на флангах і в тилу роти, що обороняється та з'єднання зі своїми військами неможливе.

Під час бою в оточенні рота повинна утримувати район, який займає, не втрачати безпосереднього контакту з противником і не допустити зосередження своїх сил і засобів на малому просторі, де вони можуть отримати ураження від вогневих ударів противника, а також не допустити розчленування підрозділу. Із врахуванням усіх вимог роті необхідно стійко утримувати район оточення.

4.7.2. Для досягнення успіху під час бою в оточенні необхідно: перейти до кругової оборони; вогнем ББМ та інших вогневих засобів швидко і рішуче уражати противника, який намагається стиснути фронт оточення або розчленувати підрозділ; зосередженим вогнем знищувати противника, що вклинився.

4.7.3. Початком бою в оточенні вважається момент виходу сил противника, який переважає, на фланги і тил підрозділу і перехоплення усіх шляхів руху, тобто момент створення фронту оточення.

Умови ведення бою в оточенні будуть найбільш складними, коли противник одночасно з оточенням буде намагатись розсікти бойовий порядок роти для знищення її частинами. Це можливо коли рота утримує важливий район або вузол місцевості і не дозволяє противнику використати їх для розвитку успіху.

Атака противника відбивається вогнем усіх засобів роти, продовжуючи утримувати зайняті позиції.

Якщо противник перейшов в наступ одночасно на декількох напрямках, то успіх бою роти в оточенні буде залежати від швидкого маневру підрозділами, вогнем, вогневої підтримки іншими силами та засобами.

У разі вклинення противника в оборону, командир роти вживає всі заходи, щоб зупинити його подальше просування нанесенням йому максимальних втрат вогнем усіх видів зброї, нанесенням контратак другим ешелonom (резервом).

Якщо противник зміг розсікти бойовий порядок, то командир роти організовує дії усіх взводів та приданих вогневих засобів з метою знищення противника, який вклинився між ними. Об'єднаними зусиллями усіх взводів, зосередженим вогнем усіх підрозділів командир відновлює передній край оборони роти та готується для відбиття нових атак противника.

Рота веде бій в оточенні стільки, скільки це необхідно або доцільно відносно умов тактичної обстановки, що складається. Вихід з оточення може здійснюватися тільки з дозволу (за наказом) старшого командира.

4.8. Зустріч з підрозділами своїх військ

4.8.1. Вихід до своїх військ, (зустріч зі своїми підрозділами) після завершення рейду залежить від обстановки, яка склалася на цей час.

Бойові завдання на час зустрічі з підрозділами своїх військ командир роти отримує від командира батальйону особисто, або через одного з заступників командира батальйону.

За першим варіантом рота в складі батальйону після завершення завдань та захоплення (знищення) визначених об'єктів має висуватись на зустріч з передовими військовими частинами (підрозділами), які здійснюють наступ з фронту.

Відповідно до іншого варіанту дій, рота у складі батальйону після захоплення (знищення) визначених об'єктів має утримувати їх, райони або рубежі в тилу противника до підходу передових частин (підрозділів), які здійснюють наступ з фронту.

4.9. Рейдові дії в особливих умовах

4.9.1. Рота може виконувати бойові завдання в будь яких особливих умовах. Рейдові дії рота у складі рейдового загону або самостійно може

здійснювати вночі або в інших умовах обмеженої видимості, взимку, в лісостеповій місцевості та інших умовах, якщо цього вимагає обстановка з метою максимальної реалізації бойових можливостей та виконання поставлених завдань.

У населених пунктах рейдові дії не здійснюються, під час рейдових дій великі та середні населені пункти обходяться, малі населені пункти можуть долатися з ходу.

4.9.2. *Командир роти, з отриманням бойового наказу на рейдові дії вночі виконує заходи, які наведені у підрозділі п. 3.1 “Процедури організації бою (дій) роти” розділу 3, цього Бойового статуту, з урахуванням особливостей умов та дій вночі.*

Ніч сприяє досягненню раптовості і зменшенню втрат від вогню противника, обмежує спостереження, орієнтування на місцевості і маневр силами та засобами. У нічних умовах ускладнюється управління підрозділами і підтримка взаємодії між ними, підвищується стомлюваність особового складу і збільшується навантаження на його психіку. Рейдові дії вночі можуть бути достатньо ефективними після ретельної підготовки і розвідки, а також в результаті вмілого використання приладів нічного бачення і засобів освітлення.

Під час рейдових дій вночі підрозділи діють несподівано, приховано, непомітно займати вигідні рубежі, що дає можливість діяти раптово, ефективно та вводити противника в оману.

Основними особливостями рейдових дій вночі є:

а) негативні:

1) труднощі ведення спостереження та орієнтування на протязі усіх дій, зниження ефективності вогню усіх засобів ураження;

2) обмеження маневру, ускладнення управління, взаємодії та злагоджених спільних дій підрозділів роти, можливість виникнення випадкових несподіваних обставин;

3) підвищення втомливості особового складу, як виняток послаблення активності, стрімкості дій підрозділів; присутність нервово-психологічних впливів, зростання тривоги, відчуття ізольованості в особовому складі.

4) можлива дезорієнтація підрозділів, що може призвести до їх виходу на заміновані ділянки місцевості.

б) позитивні:

1) забезпечення кращих умов маскування від спостереження та вогню противника, у т. ч. від ВТО;

2) можливість досягнення раптовості, прихованості проведення дій та маневрів, особливо під час зустрічі з противником та ведення бойових дій;

3) нічні умови сприяють успішному, безперервному розвитку ведення бойових дій.

Бойовий порядок підрозділів будується, як в звичайних умовах вдень тільки на скорочених відстанях. Фронт та глибина завдань підрозділів під час

рейдових дій та веденні наступального бою вночі може бути такими як вдень, або менше. Звичайно глибина завдань підрозділів — визначається глибиною об'єктів атаки. Підготовка підрозділів до рейдових дій вночі проводиться завчасно, у світлий час доби.

4.9.3. Командир роти, з отриманням бойового наказу на рейдові дії взимку виконує заходи, які наведені в підрозділі п. 3.1 “Процедури організації бою (дій) роти” розділу 3, цього Бойового статуту, з урахуванням особливостей умов та дій взимку.

Характерними особливостями рейдових дій взимку є: обмежена кількість придатних для пересування доріг, низька температура повітря, можливі різкі коливання температури, снігопади, глибокий сніговий покрив і рихлий сніг. Значно зростає обсяг заходів щодо обладнання районів, рубежів, створення додаткових МТЗ, спеціального екіпірування особового складу і обладнання техніки засобами підвищення прохідності. Ці особливості суттєво впливають на підготовку, ведення та зниження усіх показників рейдових дій взимку.

Глибина бойового завдання роти може бути меншою, ніж у звичайних умовах. Темп здійснення рейду також зменшується. В умовах бездоріжжя необхідно вживати заходів щодо підвищення прохідності машин, завчасного створення додаткових запасів ракет, боєприпасів, пального, продовольства і медичного майна, також інколи передбачається прийом матеріально-технічних засобів з вертольотів. Під час здійснення організаторської роботи командир роти в ході організації забезпечення повинен додатково визначити: кількість пунктів обігріву та заходи для запобігання переохолодженню й обмороженню особового складу; порядок підготовки озброєння, військової техніки і засобів індивідуального захисту до застосування в умовах низьких температур, а також фарбування ОВТ під фон місцевості і забезпечення підрозділів маскувальними костюмами. У деяких випадках здійснення рейдових дій взимку взагалі не доцільно.

4.9.4. Командир роти, з отриманням бойового наказу на рейдові дії в горах виконує заходи, які наведені в підрозділі п. 3.1 “Процедури організації бою (дій) роти” розділу 3, цього Бойового статуту, з урахуванням особливостей умов та дій в горах.

Особливості рейдових дій в горах. Під час здійснення рейду в горах командир роти враховує наступні фактори: обмеження кількості доріг, різка пересіченість рельєфу, наявність великої кількості перешкод, різкі зміни погоди, розрідженість повітря та екранізуюча дія гір, що ускладнює роботу засобів радіо зв'язку.

Поряд з цим, гірська місцевість має низку позитивних властивостей: наявність великої кількості прихованих підступів до об'єктів атаки, можливість маскуванню підрозділів, здійснення обходів і охоплень.

Рота здійснює рейд у складі батальйону діє на визначеному напрямку уздовж доріг, долин, гірських хребтів та по іншим доступним напрямкам.

Особлива увага під час підготовки роти до рейдових дій приділяється перевірці справності механізмів бойових машин, їх ходової частини, засобів буксирування та розчистки завалів. На бойових машинах заздалегідь готуються додаткові пристрої для гальмування, збільшуються запаси пального. Під час рейду швидкість руху на підйомах, спусках і інших важкодоступних ділянках може зменшуватись, а дистанції між машинами збільшуються до межі безпечних. Перевали, щілини, гірські проходи і каньйони рота долає безупинно, на максимально можливій швидкості. Окремі машини, у випадку вимушеної зупинки відводяться в місця, де вони не заважатимуть руху. На окремих небезпечних ділянках руху за командою старшого командира особовий склад може спішуватись. Для охолодження двигунів командир роти за дозволом старшого начальника може зупиняти колону. Зупинки слід вибирати в місцях де дорога має рівну ділянку, безпечну від каменепадів і снігових лавин. Забороняється робити зупинки в руслах висохлих річок, на водостоках, крутих підйомах і спусках, над урвищами або під ними.

Під час руху пішим порядком на крутих підйомах крім малих привалів організовуються короткі зупинки на 3-5 хвилин через кожні 15-20 хвилин руху. Під час подолання гірських річок, крутих підйомів і спусків особовий склад забезпечується канатами, “кішками”, кірками-мотиками, а в деяких випадках і спеціальним взуттям із шипами. Під час руху в пішому порядку командир роти зобов’язаний організувати бойову охорону на панівних висотах, щілинах і інших небезпечних місцях.

4.9.5. *Командир роти, з отриманням бойового наказу на рейдові дії в лісі* виконує заходи, які наведені в підрозділі п. 3.1 “Процедури організації бою (дій) роти” розділу 3, цього Бойового статуту, з урахуванням особливостей умов та дій у лісі.

Участь роти в рейдових діях у лісі ускладняється спостереження, орієнтування, маневр, особливо бойовою технікою, цілевказання та корегування вогню, а також управління підрозділами і взаємодія.

Ускладнюючими факторами для дій і маневру підрозділів у лісі є наявність лісових пожеж, завалів, застій отруйних речовин, щільне задимлення тощо.

Поряд з цим, ліс сприяє скритним діям підрозділів в пішому порядку та досягненню раптовості.

Осередки лісових пожеж підрозділи переважно обходять, а під час вимушеного подолання осередків пожеж, долають їх на максимально можливій швидкості із розміщенням особового складу в бойових машинах із закритими люками і працюючими фільтрово-вентиляційними приладами. З виходом із зон вогню підрозділи зупиняються в укриттях з навітряного боку і організовують гасіння пожежі на бойових машинах за допомогою штатних і підручних засобів.

Особлива увага приділяється оснащенню бойової техніки засобами підвищення прохідності, буксирування та розчищенню завалів. Під час руху в лісі командир роти має суворо дотримуватись орієнтування, слідкувати за рухом по дорозі, просіці чи колонному шляху, звертаючи особливу увагу на готовність особового складу до боротьби із засідкам та ДРГ противника.

4.10. Особливості об'єднаної вогневої підтримки роти у рейдових діях

4.10.1. Під час дій в рейдовому загоні роті може бути додано вогнеметне відділення, гранатометний або протитанковий взвод, артилерійська (мінометна) батарея. Ці підрозділи під час рейду роти рухаються в її колоні і мають бути постійно готовими до відбиття атак противника з будь-якого напрямку та забезпечення розгортання і організованого вступу роти в бій.

Основний обсяг завдань ВП (FS) з метою забезпечення ведення дій РейдЗ в глибині оборони та в тилу противника виконує артилерія. Перед початком рейдових дій старший командир уточнює склад артилерії та її розподіл між підрозділами РЗаг. До складу рейдових підрозділів зазвичай призначають підрозділи самохідної артилерії. Підрозділи артилерії, що входять до складу роти (БРО), забезпечуються збільшеним запасом боєприпасів. Потреба в артилерійських боєприпасах залежить від тривалості ведення рейдових дій і характеру об'єктів, що підлягають захопленню або знищенню.

ВП (FS) рейдових дій в залежності від обстановки, що склалась відповідає порядку і способам застосування артилерійських підрозділів під час наступу, оборони, здійснення маршу в умовах передбачення зустрічі з противником та розташування на місці.

4.10.2. ВП (FS) *під час введення в бій* підрозділів РейдЗ організовується старшим командиром. За його рішенням проводиться артилерійська підготовка рейдових дій.

До артилерійської підготовки може залучатися артилерія, яка входить до складу рейдових підрозділів.

Артилерія, яка призначена для підтримки рейдових дій, забезпечує рух РейдЗ до смуги здійснення рейду.

4.10.3. *Під час висування до рубежу початку рейдових дій* артилерійські підрозділи, що входять до складу РейдЗ, висувається за БРО. Артилерійські підрозділи, які залишаються в безпосередньому підпорядкуванні командира РейдЗ розташовуються ближче до голови колони основних сил РейдЗ.

Під час рейдових дій в глибині оборони та у тилу противника артилерійські підрозділи, що входять до складу рейдового підрозділу, рухаються в його колоні.

Під час виходу роти до об'єкта знищення (виведення з ладу) артилерійські, мінометні підрозділи наносять ураження підрозділам прикриття противника та забезпечують виконання завдання.

Додане вогнеметне відділення наносить ураження живій силі та легкоброньованій техніці противника, виконує поставлені командиром роти завдання.

Протитанкове відділення знищує броньовані цілі, та руйнує довгочасні (укріплені) вогневі точки противника.

4.11. Забезпечення рейдових дій

4.11.1. Командир роти під час підготовки і дій у рейді організовує забезпечення роти та виконує заходи, які наведені в підрозділі п. 1.6 розділу 1 “Забезпечення бою (дій)” цього Бойового статуту.

Під час визначення заходів забезпечення рейдових дій командир роти повинен:

а) з *розвідувального забезпечення* – визначити порядок ведення розвідки противника та доповіді про виявленого противника;

б) з *логістичного забезпечення* – у зв’язку з веденням рейдових дій ротою у відриві від своїх військ організувати жорсткий контроль щодо накопичення до установлених норм військового майна, продовольства та води, заправлення військової техніки паливно-мастильними матеріалами, контроль екіпіровки особового складу;

в) з *морально-психологічного забезпечення* – визначити та організувати заходи, які направлені на підтримання статутної військової дисципліни, морально-психологічного стану під час підготовки та ведення рейдових дій.

г) з *інженерного забезпечення* – уточнити порядок проходження своїх інженерних загороджень, організувати взаємодію з командиром групи розмінування і розгородження щодо проходження загороджень по пророблених проходах та вогневої підтримки дій цих груп; створити позаштатні групи розмінування в роті та визначити їм основні завдання, отримати необхідну кількість інженерних боєприпасів та вибухової речовини.

4.12. Медичне забезпечення ведення рейдових дій

4.12.1. Медичне забезпечення ведення рейдових дій організовується і здійснюється для збереження боєздатності та здійснення лікувально-евакуаційних заходів особового складу: розшук та збір поранених (уражених), медичне сортування, своєчасне надання невідкладної (домедичної), першої медичної, долікарської та першої лікарської допомоги пораненим, травмованим та хворим, передевакуаційна підготовка та евакуація.

Основною метою медичного забезпечення рейдових дій є своєчасність, безперервність, послідовність та спадкоємність лікувально-евакуаційних заходів з визначеним обсягом надання медичної допомоги пораненим та хворим військовослужбовцям.

Успішне виконання завдань з медичного забезпечення рейдових дій потребує ретельної підготовки та планування, а саме:

а) забезпечення високого рівня навченості особового складу за напрямком тактична медицина та комплектування підрозділів, що залучаються до рейдових дій штатними та позаштатними бойовими медиками;

б) вивчення майбутнього району ведення бойових дій щодо здійснення евакуації, визначення безпечних маршрутів руху в район для евакуації поранених та повернення в райони базування (райони розміщення медичних закладів). Також проводиться визначення основних та запасних площадок

приземлення для аеромедичної евакуації для всіх етапів рейдових дій;

в) визначення кількості засобів наземної евакуації та їх екіпажів, відповідно до кількості особового складу залученого до виконання рейдових дій;

г) визначення складу та кількості евакуаційних груп аеромедичної евакуації;

д) забезпечення особового складу підрозділів та бойових медиків індивідуальними та груповими засоби медичного оснащення відповідно до штатних потреб.

Під час проведення етапу підготовки, медична допомога буде надаватися в обсязі перша медична допомога, долікарська медична допомога (фельдшерська), перша лікарська силами та засобами медичного пункту батальйону та медичної роти бригади з подальшою евакуацією до найближчого стабілізаційного пункту та військового лікувального закладу. Для надання медичної допомоги підготовчому етапі, переважно використовуються сили та засоби медичної служби, які не будуть задіяні у рейдових діях.

Під час етапу ведення рейдових дій медична допомога надається безпосередньо на місці поранення (ураження) у вигляді само- та взаємодопомоги військовослужбовцями, старшими бойовими медиками, бойовими медиками десантно-штурмових загонів (груп).

В подальшому, за рішенням командира рейдового загону, проводиться евакуація поранених силами та засобами АА СВ. Рішення про евакуацію поранених приймається з урахуванням тактичної обстановки, кількості та важкості стану поранених.

Після виходу до своїх військ (зустрічі зі своїми військами) під час здійснення рейдових та залежно від умов оперативної обстановки проводиться евакуація поранених та хворих відповідно до потреби в наданні медичної допомоги санітарним транспортом бригади що проводила рейдові дії, або санітарним транспортом старшого начальника до найближчого військового лікувального закладу.

5. ДЕСАНТНО-ШТУРМОВІ ДІЇ

5.1. Загальні положення

5.1.1. Десантно-штурмові дії (*en: Air assault actions*) – узгоджені та взаємопов'язані за метою, завданнями, місцем, часом дії підрозділів Десантно-штурмових військ та армійської авіації Сухопутних військ у складі десантно-штурмових загонів (груп) за підтримки військових частин, підрозділів видів, окремих родів військ (сил) збройних сил, які проводяться у тилу противника за єдиним планом щодо здійснення десантування, проведення повітряно-штурмової атаки воєнних об'єктів з використанням удару, вогню, маневру, протягом нетривалого часу задля їх знищення (виведення з ладу, руйнування).

Важливою рисою десантно-штурмових дій є їх повітряно-наземний характер, який обумовлюється обов'язковим застосуванням вертольотів для вирішення бойових завдань.

Застосування вертольотів армійської авіації СВ (транспортно-бойових, вогневої підтримки) в ході ведення десантно-штурмових дій забезпечує проведення десантування, повітряно-штурмової атаки об'єктів противника та маневру в тилу противника.

Десантування полягає у перекиданні підрозділів повітрям вертольотами у тил противника для виконання бойового завдання.

Десантно-штурмова (парашутно-десантна, аеромобільна) рота під час ведення десантно-штурмових дій здійснює десантування виключно вертольотами, посадочним способом, безпосередньо на визначений об'єкт або укріплений опорний пункт, район підготовленої оборони противника, як правило одним вильотом і діє спільно з підрозділами армійської авіації СВ в тилу противника в складі десантно-штурмового загону (групи) до складу якого вони входять.

5.1.2. Головний принцип десантно-штурмових дій: маневр – удар – маневр, нешаблонні способи дій, ретельна відповідність обстановці. Удари, які наносяться по противнику і його об'єктах, повинні бути стрімкі, а зіткнення з противником – короткотривалі.

Дії повинні носити наступально-диверсійний характер, без довготривалого зіткнення з силами противника, з обов'язковим швидким маневром (відходом) в інші райони або поверненням на свою територію для відновлення боєздатності і поповнення витрат.

Особливістю десантно-штурмових дій є їх повітряно-наземний характер, який дозволяє проводити спільні, узгоджені за місцем, часом дії військових частин, підрозділів Десантно-штурмових військ, армійської авіації СВ у складі десантно-штурмового загону або групи та сил і засобів, що їх підтримують щодо стрімкого та рішучого просування після висадки з вертольотів у пішому порядку до об'єкту атаки десантно-штурмових, парашутно-десантних, аеромобільних підрозділів, знищення підрозділів противника за постійної й безпосередньої авіаційної підтримки їх дій на землі, ударами вертолітних частин, підрозділів задля захоплення визначеного воєнного об'єкту в тилу противника або укріпленого опорного пункту, району підготовленої оборони противника під час проведення повітряно-штурмової атаки для виконання бойового завдання.

5.1.3. *Складовими десантно-штурмових дій є:* десантування; повітряно-штурмова атака; бойові дії всіх родів авіації ПС крім транспортної авіації, ракетних військ і артилерії, військ ППО, застосування БпЛА щодо прикриття та підтримки десантно-штурмового загону (групи); ведення розвідки, радіоелектронної боротьби, підтримка та всебічне забезпечення десантно-штурмових дій.

Повітряно-штурмова атака полягає у спільних та узгоджених за місцем, часом дій підрозділів ДШВ, армійської авіації СВ у складі аг (ДШГ) та сил і засобів, що їх підтримують щодо стрімкого та рішучого просування після висадки з вертольотів у пішому порядку до об'єкту атаки, знищення (виведення з ладу) підрозділів противника за постійної й безпосередньої авіаційної підтримки їх дій на землі, ударами підрозділів АА СВ.

5.1.4. Виконання бойового завдання у ході десантно-штурмових дій полягає: у вогневому ураженні противника засобами старшого командира та ударами авіації ПС, вертольотами зі складу десантно-штурмового загону (групи) під час десантування, застосуванні БпЛА до початку та під час десантування; висадженні передової групи та захопленні площадок приземлення задля забезпечення і організованого проведення повітряно-штурмової атаки головними силами десантно-штурмового загону (групи); захопленні визначеного об'єкту в тилу противника або укріпленого опорного пункту, району підготовленої оборони противника та їх знищенні (виведенні з ладу, руйнуванні); зборі підрозділів десантно-штурмового загону (групи) та поверненні у розташування своїх військ (вихідний район для десантування) або здійсненні маневру для захоплення наступного воєнного об'єкту в тилу противника або укріпленого опорного пункту, району підготовленої оборони противника та їх знищення (виведення з ладу, руйнування).

Десантно-штурмовий (парашутно-десантний, аеромобільний) роти визначається бойове завдання, яке складається із завдань, що вирішуються послідовно в залежності від обраного варіанту ведення десантно-штурмових дій (десантно-ударних або десантно-рейдових дій).

5.1.5. Бойове завдання роти визначається на весь період десантно-штурмових дій. Вказуються найближче завдання та порядок подальших дій, і за необхідності – район (пункт) збору.

5.1.6. Найближче завдання роти *на десантно ударні дії* зазвичай полягає у знищенні противника в районі приземлення і захопленні, знищенні (виведенні з ладу) розвіданого об'єкту противника. Глибина найближчого завдання відповідає глибині об'єкта з позиціями підрозділів його охорони.

Порядок подальших дій роти передбачає: здійснення маневру з виходом у район збору для повернення через лінію зіткнення.

5.1.7. Найближче завдання роти *на десантно рейдові дії* зазвичай полягає у знищенні противника в районі приземлення і захопленні, знищенні (виведенні з ладу) розвіданого об'єкту противника. Глибина найближчого завдання відповідає глибині об'єкта з позиціями підрозділів його охорони.

Порядок подальших дій роти передбачає: ведення дій у визначеному напрямку щодо виявлення (дорозвідки) та послідовного захоплення із послідовним знищенням (виведенням з ладу) декількох об'єктів у тилу противника та повернення через лінію зіткнення.

5.1.8. Рота в ході десантно-штурмових дій у тилу противника може виконувати наступні бойові завдання щодо захоплення і знищення (виведення з ладу):

- а) засобів ядерного нападу;
- б) пунктів управління;
- в) елементів аеродромів (авіаційних баз);

- г) мостів (переправ) на водних перешкодах;
- д) об'єктів військово-морської бази (порту);
- е) важливих об'єктів у населеному пункті;
- ж) об'єктів у горах (мостів, тунелів, шляхопроводів, тощо);
- з) складів і баз матеріально-технічних засобів;
- и) трубопроводів і станцій перекачки на них;
- к) залізничних вузлів (станцій), річкових портів (пристаней);
- л) дорожніх споруд на комунікаціях та рокадних дорогах (мостів, віадуків, шляхопроводів, транспортних розв'язок на автомагістралях).

5.1.9. Для проведення десантно-штурмових дій призначається: вихідний район для десантування або район зосередження в межах якого визначаються основні та запасні посадочні площадки, в окремих випадках райони очікування та аеродроми; вихідний рубіж для побудови бойового порядку вертольотів АА СВ; смуга прольоту в межах якої визначаються маршрути прольоту, контрольні пункти (рубежі) та пункт (рубіж) бойового розходження; район десантування в межах якого визначаються основні, запасні площадки приземлення та район збору після знищення об'єкту (об'єктів); рубіж припинення вогню артилерії; основні, запасні посадочні площадки в районі збору після знищення об'єкту.

5.1.10. *Вихідний район для десантування* призначається для підготовки роти та підрозділу армійської авіації СВ до десантування і бойових дій. Він охоплює основні й запасні райони зосередження та посадкові площадки.

5.1.11. *Район зосередження* призначається для прихованого розташування роти та завершення підготовки їх до десантування і виконання бойових завдань. Він забезпечує: розосереджене та приховане розміщення особового складу, озброєння і матеріальних засобів; можливість швидкого збору підрозділів і висування їх у вказаному напрямку; сприятливі санітарно-епідемічні умови; достатню кількість джерел води, доріг і під'їзних шляхів для автотранспорту. Розміри району роти повинні бути – **2-2,5 км²**.

5.1.12. *Посадочні площадки* у ВРД призначаються для завантаження у вертольоти АА СВ озброєння, техніки і матеріальних засобів, посадки особового складу батальйону та зльоту на десантування. Посадкові площадки можуть призначатися безпосередньо в районі зосередження підрозділів батальйону, або поблизу них. Запасні посадкові площадки використовуються у разі виходу з ладу основних.

У випадку значного віддалення району зосередження від посадкових площадки може призначатись *район очікування*. Він вибирається на відстані до **3 км** від посадкових площадок.

Завантаження вертольотів, залежить від характеристики типів вертольотів, які використовуються. Максимально допустиме завантаження залежить від висоти польоту, температури повітря, відповідно відрізняється від рельєфу та кліматичних умов, для району виконання завдань.

5.1.13. *Смуга прольоту* призначається для прольоту вертольотів від ВРД до району десантування. Вона, зазвичай, призначається над місцевістю, яка не зайнята противником або там, де противник має найменшу кількість засобів ППО. Відносно смуги прольоту визначається смуга придушення засобів ППО для прольоту вертольотів армійської авіації СВ. Смуга придушення засобів ППО розпочинається від лінії зіткнення і закінчується на глибині початку району для десантування.

Маршрут прольоту вибирається з огляду на ефективне використання місцевості та зниження вразливості підрозділів під час перельоту. Після визначення маршрутів прольоту проводиться їх розподіл. У випадку залучення великої кількості вертольотів, їх розосередження досягається шляхом використання додаткових повітряних маршрутів. Для підвищення ефективності вогневої підтримки перельоти здійснюються на обмеженій кількості маршрутів (або навіть по-одиначку).

5.1.14. *Вихідний рубіж та рубіж* припинення вогню артилерії, *контрольні пункти (рубежі)* вибирають на маршруті польоту і в місцях різкої зміни напрямку та профілю польоту. Кожна контрольна точка (рубіж) знаходиться на відстані 3-5 км від посадкової площадки та відповідно площадки приземлення. Контрольними пунктами (рубежами) визначаються характерні, чітко видимі на місцевості елементи рельєфу або точки зафіксовані електронними навігаційними приладами.

5.1.15. *Рубіж бойового розходження* призначають для перешикування частин (підрозділів) армійської авіації СВ, заходу їх на площадки приземлення та об'єкти атаки. Віддалення його від площадок приземлення (об'єктів для атаки з повітря) повинно забезпечити виконання маневру для посадки вертольотів та завдання ударів по цілях противника з повітря.

5.1.16. *Район десантування* призначається на місцевості, яка забезпечує зручну посадку вертольотів та вигідні умови для подальших дій. У районі десантування для роти призначаються одна-дві площадки приземлення. Розмір площадки приземлення визначається кількістю бойових підрозділів які необхідно перемістити транспортно-бойовими вертольотами АА СВ за один раз. Площадки приземлення не повинні мати перешкод.

У разі, якщо місцевість не забезпечує безпеку приземлення вертольотів, висадка особового складу може проводитись “по штурмовому” (на ходу) – з висоти 1,5-2 м за швидкості польоту вертольотів 10-15 км/год., або десантуванням у режимі зависання за допомогою комплексу знімного бортового обладнання (КЗБО) “Канат-М1”.

5.1.17. *Район (пункт) збору* призначається для збору підрозділів роти, перевірки їх стану і підготовки до подальших дій після десантування або виконання завдання. Знаходження підрозділів у районі (пункті) збору має бути короткочасним і прихованим.

5.1.18. На період десантно-штурмових дій рота може діяти в складі батальйону як ДШГ, або самостійно як аг.

Десантно-штурмовий загін – елемент бойового порядку батальйону, призначений для виконання бойових завдань у тилу противника шляхом охоплення його повітрям. Для виконання бойового завдання аг може надаватися: артилерійський, протитанковий, гранатометний, кулеметний, інженерно-саперний, вогнеметний підрозділи; група розвідувального підрозділу; підрозділи БпЛА (розвідувальні, ударні), РЕБ та підрозділ снайперів та підрозділи АА СВ.

Бойовий порядок десантно-штурмового загону, складається з передової групи, десантно-штурмових груп, загальновійськового резерву, підрозділів прикриття, підрозділів блокування, протитанкового резерву, рухомого загону загороджень, підрозділів артилерії, ППО та інших вогневих засобів.

Десантно-штурмовий загін діє без ББМ.

5.1.19. *Десантно-штурмова група* призначена для розгрому противника в районі десантування і виконання завдання. Вона складається із десантно-штурмової роти із засобами підсилення. До неї включаються підрозділи розвідки, групи захоплення, вогнеметний підрозділ, які виконують блокування та знищення (виведення з ладу) противника.

5.1.6. Після висадження особовий склад аг (ДШГ) максимально швидко висувається за визначеними маршрутами на рубіж переходу в атаку. На рубіж переходу в атаку підрозділи виходять у визначеному командиром бойовому порядку. Атака полягає у стрімкому і безперервному русі. аг (ДШГ) розвиває наступ у глибину і виконує бойове завдання.

Бойові і транспортно-бойові вертольоти під час виконання аг (ДШГ) бойового завдання перебувають у районі ведення десантно-штурмових дій із завданням знищення танків та інших броньованих цілей противника, або можуть перебувати на площадках базування на віддаленні 6-8 км від району ДШД.

5.1.7. БпЛА може застосовуватися для моніторингу, оцінки реального стану району висадження та прилеглої місцевості під час переміщення та десантування, управління та координації дій підрозділів аг (ДШГ) під час проведення атаки об'єкту. Безпосередньо перед початком бойового польоту в район десантування за допомогою БпЛА отримуються оновлені дані щодо майданчика приземлення, та розвідувальна інформація про противника в районі десантування.

5.2. Підготовка десантно-штурмових дій

5.2.1. *Підготовка десантно-штурмових дій роти* складається з: планування десантно-штурмових дій; підготовки підрозділів роти до десантно-штурмових дій; контролю та перевірки готовності підрозділів до виконання завдання.

Підготовка десантно-штурмових дій роти розпочинається з отриманням від старшого командира *бойового завдання* у формі бойового наказу (**OPORD**) або попереднього бойового розпорядження (**WARNO**).

5.2.1. Особливості планування десантно-штурмових дій

5.2.1.1. Під час планування десантно-штурмових дій роти необхідно виконати заходи, які наведені в підрозділі 3.1 “Процедури організації бою (дій роти)” розділу 3 цього Бойового статуту з урахуванням особливостей ведення десантно-штурмових дій.

5.2.1.2. НА ПЕРШОМУ ЕТАПІ. Під час усвідомлення бойового завдання командир роти повинен зрозуміти: завдання батальйону та роти на десантування і дії у тилу противника; по яких об’єктах (цілях) на напрямку дій роти здійснюється вогневе ураження засобами старших командирів; завдання сусідів та порядок взаємодії з ними; чим підсилюється рота, порядок та терміни виконання бойового завдання, на який посадковий майданчик здійснюють десантування, бортовий номер вертольотів, час готовності до десантно-штурмових дій.

Під час оцінювання обстановки командир роти необхідно вивчити об’єкт захоплення, характер його охорони та оборони, склад, положення та можливий характер дій противника поблизу та в районі висадження (здійснення засідок, ведення вогню з закритих вогневих позицій з мінометів, артилерії, БпЛА, становлення мінно-вибухових загороджень та інших перешкод), на об’єкті і підступах до нього, місця розташування його вогневих засобів, його сильні та слабкі сторони; напрямок можливого відходу противника з об’єкта, місцеположення та розмір основного та запасного району висадження; концентрація сил противника, його протиповітряну оборону та спроможності реагувати на десантування роти.

5.2.1.3. НА ДРУГОМУ ЕТАПІ. У третьому пункті попереднього бойового розпорядження командир роти додатково визначає: заходи підготовки колективної зброї до десантування та транспортування до об’єкта захоплення (знищення) та уточняє порядок розміщення предметів екіпіровки на десантнику.

У четвертому пункті необхідно встановити терміни та обсяг підготовки та обслуговування спорядження десантника (під час десантування з комплектом знімного бортового обладнання).

5.2.1.4. НА ТРЕТЬОМУ ЕТАПІ. Командир роти виконує заходи, які наведено в статтях 3.1.9., 3.1.10., 3.1.11., 3.1.12., цього Бойового статуту.

У попередньому замислі на десантно-штурмові дії командир роти додатково визначає способи дій десанту: на чому зосередити основні зусилля роти; порядок десантування (з яких посадкових майданчиків, якими вертольотами, на який майданчик приземлення та яким способом здійснювати десантування); порядок ураження противника під час висадки і в ході виконання бойового завдання.

5.2.1.5. НА ЧЕТВЕРТОМУ ЕТАПІ. Переміщення роти можливе у вихідний район для десантування, район зосередження, район очікування.

Командир роти повинен планувати переміщення (рух) роти в район, який вказаний у бойовому наказі (бойовому розпорядженні) старшого командира.

5.2.1.6. НА П'ЯТОМУ ЕТАПІ. Проведення рекогносцировки безпосередньо на місцевості в районі підготовки десантно-штурмових дій здійснюється за допомогою топографічних карт та картографічного веб-сервісу Google-map.

5.2.1.7. НА ШОСТОМУ ЕТАПІ. Під час уточнення попереднього замислу та формулювання рішення на десантно-штурмові дії командир роти виконує заходи, які наведені в статті 3.1.15., цього Бойового статуту і додатково визначає: порядок висадки для кожного підрозділу та його ОВТ; місце розташування основної та запасного майданчика приземлення (поблизу, або на відстані від об'єкта захоплення), у випадку не визначення його місця старшим командиром; причини у відмові від десантування(висадки).

5.2.1.8. НА СЬОМОМУ ЕТАПІ. Під час віддання бойового наказу на десантно-штурмові дії командир роти у третьому пункті бойового наказу визначає завдання:

а) взводам – посилення, місце у бойовому порядку роти, завдання (об'єкт захоплення та напрямок подальшого наступу), пункт збору після виконання завдання;

б) приданим підрозділам – місце в бойовому порядку, завдання, напрямок дій, порядок десантування колективної зброї.

5.2.1.9. НА ВОСЬМОМУ ЕТАПІ. Командир роти додатково здійснює перевірку наявності боєприпасів, сигнальних боєприпасів згідно з розрахунком, їх розміщення для десантування. Перед завантаженням десанту перевірити стан засобів десантування – Комплекту знімного бортового обладнання (далі – КЗБО) Канат-1, Адаптер-М1 та надійність їх монтажу.

5.2.2. Особливості процедур організації десантно-штурмових дій в умовах обмеженого часу

5.2.2.1. В умовах обмеженого часу командир роти в пункті 3.1. “Процедури організації бою (дій) роти” має право розробляти тільки один варіант дій. Для розробки тільки одного варіанту дій він повинен отримати від старшого командира розпорядження (дозвіл).

В умовах обмеженого часу, на підготовку дій повітряного десанту, командир роти виконує всі етапи ПОБ(Д) у скороченому обсязі.

5.2.3. Особливості підготовки підрозділів роти до десантно-штурмових дій

5.2.3.1. Підготовка підрозділів роти складається з наступних додаткових заходів, а саме:

- а)** розміщення не більше трьох десантно-штурмових груп одночасно у вихідному районі для десантування;
- б)** дотримання тактичного маскування з дотриманням заходів світлової, звукової дисципліни та радіомаскування у вихідному районі для десантування;
- в)** швидке переміщення в темну пору доби до визначених районів;
- г)** заборона перебування особового складу на площадки посадки до початку завантаження у вертольоти;
- д)** уникнення скупчення особового складу підрозділів роти в одному місці;
- е)** забезпечення безпосередньої охорони та оборони в вихідному районі для десантування.

5.2.3.2. З підрозділами роти під час підготовки до десантно-штурмових дій проводяться:

- а)** заняття на всіх рівнях з метою покращення розуміння командирами визначених завдань, що дозволить забезпечити синхронізацію дій всіх залучених підрозділів;
- б)** тренування із завантаження у вертольоти як в денний, так і в нічний час.

5.2.3.3. Підрозділи проводять підготовку ОВТ до виконання завдання. Особовий склад забезпечується продовольством та боєприпасами. Особисте спорядження та обладнання, яке не потрібне під час виконання завдання, упаковується та здається на зберігання в підрозділи тилового забезпечення.

5.3. Ведення десантно-штурмових дій

5.3.1. Десантно-штурмові дії аг (ДШГ) підтримуються ударами бойових (транспортно-бойових) вертольотів та вогнем артилерії. Вогнева підтримка спрямовується для знищення противника на майданчиках приземлення, та у ході проведення атаки об'єкта.

У випадку, якщо дальність вогню артилерії поза дистанцією підтримки дій аг, артилерія та міномети можуть бути доставлені повітрям.

5.3.2. Ведення десантно-штурмових дій, охоплює: зліт вертольотів з десантом на борту; побудову бойового порядку підрозділу вертольотів у повітрі; бойовий політ у район десантування; висадку десанту на майданчиках

приземлення в районі десантування та виконання бойового завдання; вихід у пункт збору після виконання завдання; повернення у вихідний район.

Зліт вертольотів розпочинається за командою командира, який застосовує десант.

Бойовий політ у район десантування може здійснюватися на малих і гранично малих висотах переважно однією колоною.

Безпосередньо перед висадженням десанту в районі ведення десантно-штурмових дій, наносять удари бойові вертольоти.

Основними об'єктами для ударів артилерії і вертольотів є: броньована техніка; опорні пункти; артилерія на вогневих позиціях та інші критично важливі об'єкти противника.

Підрозділи бойових вертольотів, які залучаються для авіаційної підтримки роти, знаходяться на майданчиках базування (підскоку), зазвичай, у першій ступені готовності, що дозволяє наносити удари після отримання команди.

5.3.3. Передова десантно-штурмова група ДШЗ (ДШГ) яка висаджена в район десантування, відповідає за охорону і оборону майданчиків приземлення і безпечної підтримки подальших посадок вертольотів. Позначає майданчики приземлення з використанням засобів, які менш за все демаскують майданчики.

Дим також може використовуватися для позначення площадки приземлення та допомоги пілоту у визначенні напрямку вітру. Для дій в темну пору доби використовуються хімічні ліхтарі, ліхтарі, польові засоби або інші методи, щоб показати напрямок посадки та позначити окремі точки посадки. Під час денних та нічних десантно-штурмових дій позначаються всі перешкоди. За необхідності, передова десантно-штурмова група може позначити початкові місця збору особового складу, спорядження та боєприпасів. Вона повинна вибирати такі місця, які допоможуть забезпечити швидкий, ефективний збір та покидання місця посадки.

5.3.4. З початком висадки посадковим способом особовий склад залишає вертоліт, негайно займає кругову оборону в положення лежачи на відстань 15-20 метрів в сторону від вертольоту. Висадка здійснюється на одну сторону, протилежній стороні від позицій противника.

Особовий склад повинен залишатися в положенні для стрільби лежачи до тих пір, доки вертоліт не покине майданчик приземлення. У разі появи противника особовий склад негайно відкриває вогонь на подавлення противника для захисту зльоту та відльоту вертольоту.

Для забезпечення наступних рейсів необхідно організувати оборону району десантування. Штурмовим групам призначається смуга вогню.

Після покидання вертольотами району десантування особовий склад переходить з положення лежачи в перед бойове положення і негайно здійснює переміщення в укриття (такі як лісосмуга) клином або іншим бойовим порядком визначеним командиром ДШЗ (ДШГ).

Вихід ДШЗ (ДШГ) у пункт збору здійснюється швидко, організовано, у передбойовому порядку із забезпеченням прикриття. Особовий склад веде вогонь та рухається в сторону від майданчика висадження до найближчого укриття. Під час виявлення позиції ворога, підрозділи ДШЗ (ДШГ) негайно атакують їх. Після того, підрозділи ДШЗ (ДШГ) переміщуються у визначені пункти збору.

У пункті збору командир ДШЗ (ДШГ) повинен особисто перевірити і переконатися в наявності особового складу та озброєння, встановлює зв'язок із старшим командиром, уточнює бойові завдання командирам підрозділів ДШЗ (ДШГ).

5.3.5. Під час висадки по-штурмовому із зависанням або протягуванням, особовий склад після приземлення, використовує складки місцевості, займає вказане місце на позиції, у разі необхідності веде вогонь по противнику.

5.3.6. Під час десантування на об'єкт атаки штурмові групи ДШЗ негайно вступають та вступають в бойове зіткнення з противником. Оскільки майданчик приземлення знаходиться безпосередньо на об'єкті атаки, бій за контроль над майданчиком приземлення є критично важливим для виконання завдання, а продовження захоплення об'єкта є пріоритетом. Під час посадки на небезпечний майданчик приземлення командир ДШЗ (ДШГ) приймає остаточне рішення, що включає посадку, і командир екіпажу вертольоту його виконує. Штурмова група, яка здійснила посадку на небезпечний майданчик приземлення може бути спрямована на сковування противника, тоді як основні сили ДШЗ зосереджуються для здійснення атаки на об'єкт з запасного майданчика приземлення.

5.3.7. Під час десантування на деякому віддаленні від об'єкта ДШЗ (ДШГ) під прикриттям вогню бойових вертольотів та артилерії, у передбойовому порядку висувається у напрямку об'єкта для спостереження за місцевістю, розгортається в бойовий порядок і атакує охорону та об'єкт противника.

У ході бою під час оволодіння об'єктом командир роти підтримує зв'язок зі старшим командиром, стежить за діями сусідів. Окремі вогневі точки, де противник чинить опір, підрозділи роти обходять і атакують їх з флангу і тилу. Основними видами маневру під час захоплення об'єктів у районі ведення десантно-штурмових дій є охоплення і обхід – вихід на фланги та в тил противника, що обороняє об'єкт, із метою нанесення одночасного удару з різних напрямків у найуразливіших місцях. Для маневру використовують складки місцевості і відкриті фланги противника, для маскування застосовуються дими. Після нанесення вогневого ураження противнику рота стрімкою атакою, у взаємодії з іншими підрозділами, завершує його знищення, оволодіває об'єктом і виконує бойове завдання.

Бойові і десантно-транспортні вертольоти під час виконання ДШЗ бойового завдання знаходяться в районі ведення десантно-штурмових дій. Основним їх завданням є знищення танків й інших броньованих цілей противника (додаток 10).

У визначений час рота виходить у пункт збору. У пункті збору командир роти доповідає старшому командиру щодо виконання бойового завдання та стан роти.

З метою повернення за командою командира особовий склад здійснює посадку у вертольоти. Першими завантажують поранених, останніми посадку

здійснюють військовослужбовці групи прикриття.

Якщо в подальшому рота має (отримує) завдання на десантно-штурмові дії у новому районі, рота здійснює перекидання на вертольотах у цей район.

5.3.8. Для досягнення тактичної несподіванки атаку об'єкта можливо здійснити без підтримки вогнем. Запланована вогнева підтримка для десантно-штурмових дій повинна бути інтенсивна та короткочасна з великим ступенем вогневого ураження. Вогнева підготовка повинна розпочатися перед приземленням вертольоту.

5.3.9. Під час захоплення об'єкту в тилу противника командир ДШЗ визначає бойовий порядок дій щодо виконання бойового завдання. Бойовий порядок ДШЗ може складатись з: розвідувальної групи в складі приданого розвідувального підрозділу, підрозділу БпЛА; штурмових груп, приданого інженерно-саперного підрозділу та підрозділу РЕБ.

Розвідувальна група безпосередньо перед атакою (після десантування ДШЗ) проводить дорозвідку району з метою уточнення місць розміщення підрозділів противника. Якщо умови не підходять для проведення атаки виявлених сил противника, розвідувальна група продовжує вести розвідку і спостереження. У будь-якому випадку, розвідувальній групі необхідно уникнути виявлення противником.

Штурмові групи можуть переміщатися за розвідувальною групою або розміщатися в районі поблизу ведення десантно-штурмових дій в готовності здійснити бойовий політ та десантування в район, як тільки сили противника будуть виявлені. Після виявлення району розміщення тилу противника, штурмові групи проводять десантування та атакують противника у визначеному районі. Штурмові групи проводять атаку і знищують підрозділи охорони району розміщення тилу противника одночасно блокують шляхи відходу противника

Придані артилерійські та гранатометні підрозділи підтримуються вогнем атакуючі підрозділи.

Для ураження противника на маршрутах висування застосовуються удари бойових (транспортно-бойових) вертольотів.

5.3.10. Для ведення вогню по повітряним низько літаючим цілям, призначаються чергові вогневі засоби. Розташування приданих зенітних підрозділів визначає командир ДШЗ, забезпечуючи найбільш ефективну реалізацію їх зон ураження в якомога більшій смузі ведення десантно-штурмових дій.

За рішенням командира ДШЗ для протидії противнику у застосуванні БпЛА може бути створена спеціалізована зведена група у складі вогневих засобів ППО, сил та засобів РЕБ та десантно-штурмових підрозділів.

5.4. Десантно-штурмові дії в особливих умовах

5.4.1. Особливості десантно-штурмових дій вночі

Десантно-штурмові дії вночі мають важкий характер. Успіх ДШЗ в нічному бою залежить від ретельної його підготовки, ступеня натренованості особового складу під час дій вночі, а також від умілого використання приладів нічного бачення і засобів освітлення.

Під час підготовки десантно-штурмових дій вночі командир ДШЗ визначає:

- а) порядок подавлення приладів нічного бачення та засобів світлового забезпечення противника;
- б) порядок позначення досягнутого рубежу;
- в) порядок застосування приладів нічного бачення;
- г) порядок освітлення місцевості;
- д) порядок забезпечення підрозділів освітлювальними і сигнальними засобами, набоями з трасуючими кулями.

Висадку ДШЗ (ДШГ) доцільно проводити під час заходу сонця.

Захоплення об'єкта вночі рота виконує в наступальному бою.

У ході наступу вночі необхідно:

- а) точно витримувати вказаний напрямок;
- б) установленим порядком позначати своє положення на досягнутих рубежах;
- в) виконувати заходи забезпечення безпеки під час подолання важкопрохідних ділянок;
- г) вміло використовувати прилади нічного бачення і засоби освітлення місцевості.

Напрямки дій позначається світовими орієнтирами (створами), а досягнутий підрозділами рубіж – сигнальними ракетами або іншими сигналами, які видно.

Атака вночі проводиться так, щоб не допустити зустрічних рухів і загрози взаємного ураження вогнем під час здійснення маневру. Інтервали між підрозділами в ході бою повинні суворо дотримуватись. Вказані напрямки дій повинні суворо витримуватись.

Освітлювальні засоби використовуються таким чином, щоб освітити (осліпити) противника та, одночасно з цим, не демаскувати свої підрозділи та виключити перешкоди щодо застосування своїх приладів нічного бачення.

Рота, увірвавшись на об'єкт, знищує противника вогнем та гранатами і захоплює об'єкт.

5.4.2. Особливості десантно-штурмових дій взимку

Характерними особливостями десантно-штурмових дій взимку є: обмежена кількість доріг, низька температура повітря, можливі різкі коливання температури, снігопади, снігові буревії і завірюхи, глибокий сніговий покрив і рихлий сніг.

Ефективним способом десантування в зимових умовах є десантування з вертольотів посадковим способом або безпарашутним способом за допомогою канату.

Під час підготовки десантно-штурмових дій взимку командир роти необхідно визначити порядок та можливості підготовки особового складу, озброєння, військової техніки і засобів індивідуального захисту до використання в умовах низьких температур, до дій на місцевості з глибоким сніговим покривом. Необхідно виконати заходи щодо попередження переохолодження й обмороження особового складу.

Захоплення об'єкта взимку рота виконує в наступальному бою.

Ведення десантно-штурмових дій ротою взимку здійснюється зручними напрямками вздовж доріг та річок.

Під час ведення бою на відкритій місцевості необхідно бути готовим уточнювати командирам завдання, указувати азимут наступу

5.4.3. Особливості десантно-штурмових дій в горах

Фізико-географічні умови гірської місцевості носять складний характер:

- а)** різка пересіченість рельєфу;
- б)** обмежена кількість доріг;
- в)** постійна небезпека виникнення обвалів, каменепадів, зсувів;
- г)** роз'єднаність напрямів, доступних для дій військ;
- д)** екрануючий вплив гір на роботу радіо – і радіотехнічних засобів;
- е)** різноманітність кліматичних умов у залежності від висоти, часу доби пори року, непередбачені зміни погоди, суттєвий вплив метеорологічних умов на влучність стрільби вогневих засобів, особливо артилерії і мінометів;
- ж)** велика кількість мертвих зон і прихованих підступів;
- и)** труднощі проведення інженерних робіт.

5.4.4. Захоплення об'єкта в горах ДШЗ (ДШГ) здійснює в наступальному бою.

У горах ДШЗ (ДШГ) веде наступ у пішому порядку вздовж доріг, гірських хребтів, схилами висот в поєднанні з обходами.

Захоплення об'єкта в горах ДШЗ (ДШГ) здійснює в наступальному бою. У горах ДШЗ (ДШГ) веде наступ у пішому порядку вздовж доріг, гірських хребтів, схилами висот в поєднанні з обходами.

Під час атаки об'єкта з багатоярусним розташуванням живої сили і вогневих засобів противника здійснюється їх подавлення одночасно на всіх ярусах. Під час атаки першого ярусу частину вогневих засобів доцільно залишати на вихідних позиціях з метою забезпечення безперервної підтримки атакуючих підрозділів вогнем з місця.

5.4.5. Особливості десантно-штурмових дій в лісі

Фізико-географічні умови місцевості в лісі мають складний характер:

- а)** закрита місцевість для ведення дій;
- б)** обмежена кількість доріг, доступних для руху підрозділів;

в) можливість тривалого застою отруйних речовин, виникнення лісових пожеж;

г) ліс дозволяє противнику широко застосовувати під час ведення оборонного бою інженерні загородження, влаштовувати завали на маршрутах висування та ділянки пожеж.

Командир роти, з отриманням бойового наказу на десантно-штурмові дії у лісі виконує заходи, які наведені у підрозділі п. 3.1 “Процедури організації бою (дій) роти” розділу 3, цього Бойового статуту, з урахуванням умов та дій роти.

Під час організації дій у лісі командир ДШЗ, окрім звичайних питань, визначає:

а) азимут напрямку дій підрозділам першого ешелону та інші заходи щодо орієнтування і взаємного розпізнавання військ;

б) порядок подолання лісових завалів і важкопрохідних ділянок місцевості порядок гасіння вогнищ або пожеж, напрямки їх обходу;

в) порядок знищення противника, якій веде вогонь з дерев або залишився в тилу підрозділів, що наступають;

г) порядок подолання галявин, просік і виходу з лісу.

Наступ на противника, передній край оборони якого проходить по узліссю, починається атакою та захопленням виступів лісу. Після оволодіння виступами лісу рота рішучою атакою у фланг і тил противника знищує його в опорних пунктах на узліссі, в подальшому стрімко проникає в ліс і розвиває дії за доступними напрямками.

У глибині лісу ДШЗ атакує противника на більш вузькому фронті і з близьких відстаней, обходячи великі галявини і вирубки.

Перед виходом з лісу командир роти повинен заздалегідь організувати розвідку противника і місцевості, а також передбачити перешикування бойового порядку, щоб уникнути втрат від раптового вогню противника.

5.5. Особливості об'єднаної вогневої підтримки роти у десантно-штурмових діях

5.5.1. *Вогнева підтримка ДШД* здійснюється за єдиним планом старшого командира, якій призначив ДШЗ. *Загальне ВУП* під час ведення ДШД здійснюють авіацією ПС, АВ СВ та артилерією старшого командира, *безпосереднє ВУП* – підпорядкованими силами та засобами ДШЗ та за підтримки сил та засобів старшого командира.

5.5.2. Бойове застосування артилерії, авіації визначається характером та особливостями бою у тилу противника та відповідно бойової ситуації під час знищення (виведення з ладу) об'єкта, об'єднує види та способи вогневої підтримки десантування та десантно-штурмових дій.

Штурмова авіація може здійснювати вогневе ураження по позиціям та цілям, які перебувають під візуальним контролем підрозділів ДШЗ (ДШГ) під час штурму. Успішна авіаційна підтримка залежить від чіткого зв'язку між авіацією та підрозділами ДШЗ (ДШГ).

5.5.3. Під час організації ВП (FS) в районі ведення ДШД (Assault Attack) узгоджуються: рубежі безпечного віддалення та заходи координації вогневої підтримки; безпечні напрямки і висоти заходу вертольотів у район висадки ДШЗ; час та порядок ураження об'єктів (цілей) противника ударами тактичної авіації, яка підтримує, вертольотів вогневої підтримки та вогнем своєї артилерії перед висадкою та під час ведення ДШД (Assault Attack); тривалість вогневої підготовки висадки та атаки; порядок висадки підрозділу, дій після висадки та час висування підрозділів на рубіж переходу в атаку; час готовності інших елементів бойового порядку; напрямки і час атаки підрозділів десанту, порядок їхніх дій під час знищення (виведення з ладу) об'єкта (об'єктів); майданчики базування вертольотів у районі ведення ДШД (Assault Attack), порядок їхньої охорони та оборони, а також способи виклику вертольотів; сили і засоби ППО та винищувальної авіації, що прикривають ДШЗ (ДШГ) у районі дій, зони і висоти їх прольоту; порядок виклику винищувачів та вогню артилерії; порядок доставки МтЗ у підрозділи, евакуації поранених та порятунку екіпажів вертольотів під час дій; заходи щодо забезпечення взаємної безпеки ДШЗ (ДШГ), вертольотів, підрозділів артилерії та авіації; сигнали управління, оповіщення, цілевказання і взаємного розпізнавання (позначення) з авіацією та підрозділами, що виходять у район ведення ДШД.

5.5.4. Безпосередньо перед висадкою ДШЗ (ДШГ), якщо підрозділ прикриття висаджується на підступах до району десантування, по об'єктах противника в районі десантування проводиться вогнева підготовка десантування (висадки) аг шляхом нанесення ракетних ударів та ударів тактичної авіації, а також бойовими вертольотами. Ракетні удари і вогневе ураження противника здійснювати з обов'язковим залученням засобів повітряної розвідки, для фіксації результатів та оцінки ефективності ударів. У випадку активної роботи засобів РЕБ противника та неможливості застосувати БпАК, пристрілювання виявлених цілей доцільно здійснювати за допомогою РЛС артилерійської розвідки та виявлення наземних цілей противника.

Під час виявлення ворожих об'єктів (артилерії на ВП, тощо) вогонь артилерії, у районі десантування, корегується за допомогою БпАК, чергова батарея (взвод) у визначеному районі виконує вогневе завдання.

5.5.5. Висування до рубежу переходу в атаку рота здійснює під прикриттям вогню бойових вертольотів, артилерії та ударами БпЛА (камікадзе). З переходом в атаку здійснюється *вогнева підтримка атаки*.

Рота, яка контратакує, знищує противника вогнем усіх засобів з вигідного рубежу. Відбиття контратаки підрозділів противника на ББМ здійснюється штатними протитанковими засобами підрозділів та вертольотами вогневої підтримки.

5.6. Забезпечення десантно-штурмових дій

5.6.1. Командир роти під час *підготовки і ведення десантно-штурмових дій* (Assault Attack) організовує забезпечення роти та виконує заходи, які наведені в підрозділі п. 1.6 розділу 1 “Забезпечення бою (дій)” цього Бойового статуту.

Під час визначення заходів забезпечення десантно-штурмових дій командир роти повинен:

а) з *розвідувального забезпечення* – визначити та довести порядок ведення спостереження за противником під час висадки десанту на майданчиках приземлення в районі десантування, відльоту вертольота, висування та захоплення об’єкта;

б) з *логістичного забезпечення* – у зв’язку з веденням десантно-штурмових дій ротою у відриві від своїх військ організувати жорсткий контроль щодо накопичення до установлених норм військового майна, продовольства та води, заправлення військової техніки пально-мастильними матеріалами, контроль екіпіровки особового складу, призначеної для десантування; організувати порядок поповнення запасів та проведення медичної евакуації з повітря, організувати порядок поповнення запасів з повітря;

в) медичне забезпечення десантно-штурмових (Assault Attack) має на меті надання своєчасної домедичної, першої медичної та долікарської допомоги пораненим, травмованим та хворим під час виконання десантно-штурмових операцій, а також передевакуаційну підготовку та евакуацію до найближчого лікувального закладу.

Успішне виконання завдань з медичного забезпечення ДШД (Assault Attack) потребує ретельної підготовки, та планування, а саме:

а) забезпечення високого рівня навченості особового складу десантно-штурмових загонів (груп) за напрямком тактична медицина та комплектування десантно-штурмових загонів штатними та позаштатними бойовими медиками;

б) вивчення майбутнього району ведення бойових дій щодо здійснення евакуації, визначення безпечних маршрутів руху в район для евакуації поранених та повернення в райони базування (райони розміщення медичних закладів). Також проводиться визначення основних та запасних площадок приземлення для аеромедичної евакуації.

в) визначення складу та кількості евакуаційних груп аеромедичної евакуації.

г) забезпечення особового складу десантно-штурмових загонів (груп) та бойових медиків індивідуальними та груповими засоби медичного оснащення відповідно до штатних потреб.

Можливий обсяг надання медичної допомоги під час проведення ДШД (Assault Attack) буде здійснюватися в залежності від етапу проведення ДШД (Assault Attack).

Під час проведення етапу підготовки, який проводиться у вихідному районі для десантування, або районі зосередження, медична допомога буде надаватися в обсязі перша медична допомога, долікарська медична допомога (фельдшерська), перша лікарська силами та засобами медичного пункту

батальйону та медичної роти бригади з подальшою евакуацією до найближчого стабілізаційного пункту та військового лікувального закладу.

Під час перельоту у район десантування та етапу десантування медична допомога буде надаватись в об'ємі домедичної та першої медичної допомоги безпосередньо у повітряному судні шляхом само- та взаємодопомоги військовослужбовцями, старшими бойовими медиками, бойовими медиками десантно-штурмових загонів (груп).

Під час висадки десантно-штурмових загонів (груп) в районі десантування та захоплення (знищення) об'єкту (об'єктів) медична допомога надається безпосередньо на місці поранення (ураження) у вигляді само- та взаємодопомоги військовослужбовцями, старшими бойовими медиками, бойовими медиками десантно-штурмових загонів (груп). В подальшому, за рішенням командира аг (ДШГ), проводиться евакуація поранених силами та засобами армійської авіації СВ. Рішення про евакуацію поранених приймається з урахуванням оперативно-тактичної обстановки, кількості та важкості стану поранених.

Після повернення у розташування своїх військ (зустрічі зі своїми військами) під час здійснення ДШД (Assault Attack) та залежно від умов оперативної обстановки проводиться евакуація поранених та хворих відповідно до потреби в наданні медичної допомоги санітарним транспортом бригади, або санітарним транспортом старшого начальника до найближчого військового лікувального закладу. У випадку важкого стану пораненого, евакуація здійснюється до найближчої площадки приземлення для аеромедичної евакуації з подальшою евакуацією пораненого до найближчого лікувального закладу;

д) з морально-психологічного забезпечення – визначити та організувати заходи, які направлено на підтримання статутної військової дисципліни, морально-психологічного стану під час перельоту в район десантування та ведення бою у глибині оборони противника;

е) з інженерного забезпечення – визначити порядок: перевірки майданчиків приземлення та маршрутів маневру (переміщення) на наявність МВЗ противника; знищення об'єктів або підготовки їх до руйнування; інженерного обладнання опорного пункту роти у випадку отримання завдання у ході ведення десантно-штурмових дій на перехід до оборони;

ж) з хімічного, біологічного, радіологічного, ядерного захисту – порядок організації РХБ спостереження, оповіщення особового складу про хімічне, біологічне, радіаційне, ядерне зараження, дій особового складу в умовах РХБ зараження.

6. ПОВІТРЯНИЙ ДЕСАНТ

6.1. Загальні положення

6.1.1. Дії повітряного десанту являють собою узгоджені та взаємопов'язані за метою, завданнями, місцем, часом дії військових частин, підрозділів Десантно-штурмових військ та авіації Повітряних Сил, армійської авіації Сухопутних військ за підтримки військових частин, підрозділів видів, окремих

родів військ (сил) збройних сил, які проводяться за єдиним планом щодо здійснення десантування, ведення загальновійськового бою у тилу противника, рейдових дій та їх всебічного забезпечення.

Десантування (en: Landing) – це перекидання та висадження (викидання) підрозділу (підрозділів) для виконання бойових завдань в тилу противника.

Воно складається з: зльоту літаків (вертольотів) з десантом (*en: aircraft takeoff*), шиккування бойових порядків (*en: setting up combat formations*), перельоту в район десантування (*en: flight to the landing area*), викидання або висадження десанту в районі десантування (*en: landing in the area*).

Десантування може здійснюватись: військово-транспортною авіацією – парашутним, посадковим або комбінованим способом; вертольотами АВ СВ – посадковим способом, із зависанням вертольота (на висоті 1-1,5 метра), на ходу – “по-штурмовому” (на висоті не більше 1,5-2,0 метра від землі та швидкості до 10-15 км/год), а в окремих випадках парашутним способом.

Десантування “по-штурмовому” вимагає від десантників та екіпажів вертольотів особливої підготовки і може застосовуватись на відносно рівній місцевості за відсутності перешкод. Для десантування передової групи (групи розвідників) у складних умовах (якщо інші способи десантування неможливі) можна застосовувати безпарашутний спосіб десантування за допомогою комплекту **КЗБО М1** (комплект знімного бортового обладнання) – по канату.

Десантування можна проводити в будь-яку пору року, вдень і вночі, в простих і складних метеорологічних умовах, у яких забезпечується робота повітрянодесантної техніки і безпечне приземлення особового складу.

Десантування характеризується дальністю, глибиною, тривалістю, висотою польоту авіації і висотою викидання (висадження) десанту.

Дальність десантування (en: range landing) – це відстань від вихідного району для десантування (дальня межа району від лінії зіткнення сторін) до району десантування.

Глибина десантування (en: depth landing) – відстань від лінії зіткнення сторін на початок викидання десанту до району десантування.

Тривалість десантування (en: duration landing) – це час необхідний на зліт авіації, побудову бойових порядків, переліт у район десантування, викидання або висадження десанту в районі десантування.

Висота польоту (en: flight altitude) – це відстань від поверхні землі до літаків (вертольотів) у ході польоту авіації від вихідного району для десантування, до району десантування. Вона залежить від дальності десантування, ступеню придушення ППО противника, пори року і часу доби. Політ авіації здійснюється з перемінним профілем.

Висота викидання (висадження) (en: landing height) – це відстань від поверхні землі до літака (вертольота) на час, коли здійснюють викидання (висадження) десанту. Вона залежить від ТТХ повітрянодесантної техніки, побудови бойових порядків авіації за висотою і рельєфу місцевості в районі десантування. Викидання десанту здійснюють із малих висот.

6.1.2. За доставку повітряного десанту в район десантування відповідає командир авіаційної частини (підрозділу), після викидання (висадження) авіація повертається на свої аеродроми, а десант діє самостійно.

Для організованого десантування повітряному десанту призначають *вихідний район для десантування, смугу прольоту, основні та запасні райони десантування.*

Вихідний район для десантування включає: основні і запасні аеродроми (посадкові майданчики) для частин АВ СВ та ТрА ПС; основні і запасні райони зосередження (для роти – до 3 кв.км); основні і запасні райони очкування.

Аеродроми призначають для завантаження в літаки озброєння, техніки і матеріальних засобів, посадки особового складу та зльоту на десантування. Їх призначають, якщо можна, поблизу районів зосередження. Запасні аеродроми використовують у випадку виходу з ладу основних.

6.1.3. *Райони зосередження і очкування* призначають для скритного розташування підрозділів та підготовки їх до десантування і бою.

У районі зосередження проводиться: видача боєприпасів, засобів індивідуального захисту і медичної допомоги, сухих пайків; екіпірування особового складу; дозавантаження боєприпасів у бойові машини; перевірка укомплектованості засобів десантування швартувальними деталями відповідно до призначення; перевірка стану, за необхідності і переукладання парашутів і парашутних систем; технічне обслуговування машин; постановка завдань підрозділам на марш у район очкування і формування колони.

З району зосередження в район очкування рота здійснює марш на бойових машинах (бронетранспортерах, автомобілях). В окремих випадках, під час підготовки до десантування в обмежені терміни або під час розташування району зосередження від аеродрому на віддаленні не більше 15 км підрозділи можуть виходити безпосередньо на аеродром, минаючи район очкування.

6.1.4. *Район очкування* включає:

а) місця для розміщення особового складу, бойової та іншої техніки, автотранспорту і матеріальних засобів;

б) майданчики для перевірки парашутів і підготовки озброєння, техніки та матеріальних засобів до десантування.

У районі очкування проводиться: завершення підготовки підрозділів до десантування; організація десантування і бою; постановка бойових завдань особовому складу.

У разі десантування з вертольотів район очкування не призначають, заходи, які необхідно виконати в цьому районі, виконують в районі зосередження. В такому випадку майданчик для завантаження призначається поблизу району зосередження або безпосередньо в ньому.

6.1.5. Зміна району зосередження (очкування) здійснюється за наказом старшого командира приховано. У випадку, коли не можна зволікати (радіоактивне зараження, пожежа або загроза затоплення району, викликані

застосуванням противником зброї масового ураження або стихійним лихом), зміну району проводять негайно за рішенням командира роти, про що він попередньо доповідає старшому командирі.

6.1.6. *Під час десантування роти парашутним способом* розмір району десантування має бути **2–2,5 км²** та, якщо є можливість, призначатись якомога ближче до об'єктів захоплення (знищення). Основний майданчик приземлення позначається суцільною лінією і нумерується цифрами (1, 2, ...), а запасні – пунктирною лінією і нумерується цифрами з буквою (1а, 2а, ...).

6.1.7. Десантування для захоплення (знищення) об'єкта може бути здійснено: безпосередньо на об'єкт; поблизу об'єкта (на віддаленні до **3 км**); на деякому віддаленні від об'єкта (на віддаленні **більше 3 км**).

6.1.8. На весь період бойових дій у тилу противника роті визначають найближче завдання і порядок подальших дій.

Найближче завдання роти полягає в захопленні (знищенні) об'єктів противника в районі десантування і оволодінні визначеним районом (рубежем). Глибина найближчого завдання буде відповідати глибині об'єкта або глибині району, яким має оволодіти десант.

Подальші дії включають всі подальші дії роти в тилу противника. Рота може захоплювати (знищувати) інші об'єкти в новому районі, діяти назустріч військам, що наступають з фронту або утримувати райони (рубежі) до їх підходу.

6.1.9. Під час підготовки до десантування бойову техніку (автомобілі) дозаправляють паливом і мастильними матеріалами, за необхідності проводять додаткове кріплення агрегатів і вузлів машин.

Підготовку озброєння, техніки і матеріальних засобів до десантування проводять на спеціальних майданчиках, на яких мають бути: місця для розвантаження і розміщення озброєння, техніки, матеріальних засобів і засобів десантування; пункти для спорядження автоматичних пристроїв; місця для розташування особового складу і автотранспорту. Завершення підготовки до десантування бойових машин (бронетранспортерів) проводять безпосередньо на аеродромі перед завантаженням у літаки.

Всі роботи з підготовки озброєння, техніки та матеріальних засобів до десантування здійснює екіпаж (обслуги) під керівництвом командирів підрозділів. Контроль здійснює командир роти та заступник командира роти – інструктор із повітрянодесантної підготовки.

Для завантаження техніки і матеріальних засобів, перевірки і одягання парашутів, посадки особового складу в літаки підрозділи виводять у *вихідне положення*.

Завантаження озброєння, техніки і матеріальних засобів у літаки (вертольоти), їх швартування та підготовку до викидання здійснює особовий склад підрозділів під керівництвом командирів екіпажів літаків (вертольотів).

Після завантаження озброєння, техніки і матеріальних засобів командири підрозділів десанту, фахівці повітрянодесантної служби спільно з командирами екіпажів літаків (вертольотів) проводять передполітний огляд завантаженої техніки і вантажів для визначення готовності їх до викидання.

6.1.10. Вихід підрозділів із району очікування на аеродром у вихідне положення для завантаження і посадки в літаки здійснюють у призначений командиром десанту і узгоджений із командиром від транспортної авіаційної частини час за командою старшого аеродромної групи.

У вихідному положенні техніка, вантажі та особовий склад, призначений для завантаження, зосереджуються на вказаних місцях поблизу стоянки літаків (вертольотів) і у встановлений час за командою командира роти приступають до завантаження.

Час початку завантаження техніки і вантажів визначає старший командир (начальник).

Одягання парашутів здійснює: особовий склад, що десантується з технікою, – біля літаків після закінчення завантаження техніки; без техніки – у вихідному положенні для завантаження і посадки.

Посадка особового складу в літаки здійснюється за сигналом (командою) з командного пункту військово-транспортної авіаційної частини і закінчують до запуску двигунів.

6.2. Підготовка повітряного десанту

Підготовка повітряного десанту – сукупність заходів, які спрямовані на забезпечення готовності роти до виконання бойових завдань.

Підготовка повітряного десанту роти починається з отриманням від старшого командира *бойового завдання* у формі бойового наказу (**OPORD**). Або попереднього бойового розпорядження (**FRAGO**).

Підготовка повітряного десанту роти включає: планування дій, підготовку підрозділів (особового складу, озброєння, військової і спеціальної техніки та матеріально-технічних запасів, проведення тренувань) до бою (дій), контроль та перевірка готовності підрозділів до виконання поставленого завдання.

6.2.1. Особливості планування дій у повітряному десанті

6.2.1.1. Під час планування дій роти у повітряному десанті необхідно виконати заходи, які наведені в підрозділі 3.1 “Процес прийняття військового рішення, розділу 3 цього Бойового статуту з урахуванням особливостей десантування та ведення бою в тилу противника.

6.2.1.2. НА ПЕРШОМУ ЕТАПІ. Під час усвідомлення бойового завдання (**MISSION**) командир роти повинен додатково зрозуміти завдання батальйону та роти, по яких об’єктах (цілях) на напрямку дій роти здійснюють вогневе ураження засобами старших командирів, завдання сусідів та порядок взаємодії з ними, чим підсилюється рота, порядок та терміни виконання бойового завдання,

на який посадковий майданчик здійснюють десантування, бортові номери літаків (вертольотів), час готовності до початку повітряного десанту.

Під час оцінювання обстановки командир роти має додатково вивчити: об'єкт захоплення, характер його охорони та оборони; склад, положення та можливий характер дій противника на об'єкті та на підступах до нього; місця розташування його вогневих засобів; його сильні та слабкі сторони; найбільш вірогідні напрямки дій танків, літаків та вертольотів на малих та гранично малих висотах; можливі місця влаштування засідок; систему загороджень, охорони та оборони об'єктів противника на напрямку дій роти; напрямки можливого відходу противника з об'єкта; стан, забезпеченість та можливості роти і приданих вогневих засобів.

6.2.1.3. НА ТРЕТЬОМУ ЕТАПІ. Командиру роти необхідно виконати заходи, які наведені в статтях 3.1.9., 3.1.10., 3.1.11., 3.1.12., цього Бойового статуту.

У замислі під час підготовки повітряного десанту до десантування та ведення бою в тилу противника командир роти додатково визначає: способи дій десанту; на чому зосередити основні зусилля роти; порядок десантування (з яких посадкових площадок, якими вертольотами, на який площадки приземлення та яким способом здійснювати десантування); порядок ураження противника під час підльоту до району десантування, під час висадки і в ході виконання бойового завдання; заходи щодо введення противника в оману; бойовий порядок.

6.2.1.4. НА ЧЕТВЕРТОМУ ЕТАПІ. Командир роти визначає порядок переміщення з району зосередження в район очікування (район посадки, аеродром).

6.2.1.5. НА П'ЯТОМУ ЕТАПІ. Рекогносцировка не проводиться, у зв'язку з неможливістю проведення рекогносцировки безпосередньо на місцевості в районі підготовки повітряного десанту. Цей етап не проводиться.

6.2.1.6 НА ШОСТОМУ ЕТАПІ. Під час формулювання рішення, під час підготовки повітряного десанту до десантування та ведення бою у тилу противника командир роти в процесі формулювання основних заходів взаємодії, управління та забезпечення повинен керуватися статтею 3.1.15., цього Бойового статуту.

6.2.1.7. НА СЬОМОМУ ЕТАПІ. Під час віддання бойового наказу на бойові дії повітряного десанту в тилу противника командир роти в третьому пункті бойового наказу визначає завдання:

а) взводам – місце в бойовому порядку роти, завдання (об'єкт захоплення та напрямок подальшого наступу); пункт збору після виконання завдань;

б) приданим підрозділам – місце в бойовому порядку, завдання, напрямок дій, порядок десантування колективної зброї.

6.2.1.8. НА ВОСЬМОМУ ЕТАПІ. Полягає в практичній роботі командира роти та головного сержанта в підпорядкованих підрозділах з метою контролю готовності їх до десантування та ведення бойових дій у тилу противника. Під час виявлення недоліків, слабких місць у готовності підрозділів приймаються рішення для їх усунення.

6.2.2. Особливості процедур організації дій повітряного десанту в умовах обмеженого часу

6.2.2.1. *В умовах обмеженого часу* командир роти в пункті 3.1 “Процедури організації бою (дій) роти” має право розробляти тільки один варіант дій. На розробку тільки одного варіанту дій він повинен отримати від старшого командира розпорядження (дозвіл).

В умовах обмеженого часу, на підготовку дій повітряного десанту, командиром роти виконуються заходи пункту 3.1 в повному обсязі: **ПЕРШИЙ, ДРУГИЙ, СЬОМИЙ, ВОСЬМИЙ** етапі.

Особливості ТРЕТЬОГО, ЧЕТВЕРТОГО, П'ЯТОГО, ШОСТОГО етапів командир роти необхідно виконувати, як викладено у статті 3.2.1., цього Бойового статуту.

НА ТРЕТЬОМУ ЕТАПІ. Командир роти розробляє замисел на дії у повітряному десанті.

НА ЧЕТВЕРТОМУ ЕТАПІ. Етап виконується, згідно статті 6.2.1.5.

НА П'ЯТОМУ ЕТАПІ. Командир роти виконує заходи згідно статті 6.2.1.7.

НА ШОСТОМУ ЕТАПІ. Командир роти формулює рішення на дії у повітряному десанті.

6.2.3. Особливості підготовки підрозділів роти до дій у повітряному десанті

6.2.3.1. *Підготовка роти до дій у повітряному десанті складається з додаткових заходів:*

а) *підготовка особового складу роти до дій у повітряному десанті* – якісної екіпіровки особового складу, підготовки індивідуальної зброї та боєприпасів; приймача апаратури “Збір”; продовольства; засобів РХБЯ захисту; комплектів індивідуальної медичної допомоги; шанцевого інструмента; приладів нічного бачення, засобів індивідуального бронезахисту, бронешолому та інших засобів які необхідні для виконання бойового завдання;

б) *підготовки колективної зброї* – доукомплектування особового складу ОВТ; майна; поповнення боєприпасами на кожний вид озброєння. Це досягається: зберіганням бойової техніки і засобів десантування в постійній готовності до десантування і бойового застосування; умінням командира роти самостійно проводити підготовку, швартовку, завантаження і передполітний огляд бойової техніки; умілими і злагодженими діями особового складу під час підготовки швартовки і завантаження бойової техніки в літаки (вертольоти);

в) *за підготовку роти до десантування і виконання бойового завдання* відповідає командир роти. Безпосереднє керівництво підготовкою озброєння,

бойової та повітрянодесантної техніки, запасів матеріальних засобів до десантування здійснює головний сержант роти.

Перед завантаженням десанту необхідно перевірити:

а) у районі зосередження під керівництвом командира роти проводиться: видача особовому складу боєприпасів; засобів індивідуального захисту і медичної допомоги, сухих пайків; екіпірування особового складу; дозавантаження боєприпасів у бойові машини; перевірка укомплектованості засобів десантування; перевірка стану, а у разі потреби і переукладання парашутів і парашутних систем; технічне обслуговування машин; постановка завдань підрозділам на марш в районі очікування і формування колони;

б) у районі очікування в першу чергу особовий склад роти усуває несправності і проводиться технічне обслуговування ОВТ, дозаправка паливом і мастильними матеріалами техніки, яка десантується, розвантаження парашутних платформ з автомобілів і причепів, розміщення платформ згідно порядкових номерів літаків і положення для десантування, укомплектування швартовочними деталями, у разі потреби проводиться додаткове кріплення агрегатів і вузлів машин;

в) підготовка до десантування бойової техніки на парашутно-реактивних і парашутних безплатформних систем проводиться зазвичай в місцях її розміщення, а озброєння і техніка на парашутних платформах – по підрозділам в приданих для цих цілей в місцях її розміщення, або уздовж доріг з дотриманням вимог її розсердженого розміщення, маскування і захисту від високоточної зброї. Під час підготовки ОВТ та матеріальних засобів до дій у повітряному десанті і бою в тилу противника виконуються екіпажами (розрахунками) під керівництвом командира роти. Перевірка готовності радіотехнічної апаратури “Збір” на ББМ до роботи здійснюється командирами взводів роти;

г) підготовка ОВТ і матеріальних засобів до дій у повітряному десанті і бою в тилу противника вважається закінченою, коли ОВТ і вантажі зашвартовані на парашутні платформи, проведений монтаж парашутних (парашутно-реактивних, безплатформних) систем, автоматичні пристрої встановлені на об’єкти, проведена перевірка всіх робіт з швартування, оформлена документація, парашутні платформи з зашвартованими на них озброєнням, бойовою технікою і вантажами, зачеплені за автомобілі-тягачі і готові до транспортування на аеродром (до літаків);

д) озброєння та військова техніка, яка десантується посадковим способом, приводяться у стан, що відповідає вимогам їх транспортування повітряним транспортом. Завантаження ОВТ і матеріальних засобів в літаки (вертольоти), їх кріплення і підготовка до десантування проводиться особовим складом підрозділів під керівництвом командирів екіпажів, літаків (вертольотів);

е) під час десантування за допомогою КЗБО Канат-1, Адаптер-М1 – надійність монтажу КЗБО на вертольоті, справність його основних вузлів, наявність контровки основних вузлів обладнання, справність карабінів, що страхують, технічний стан канатів та надійність їх кріплення до балок-консолей;

ж) перед польотний огляд завантажених в літаки (вертольоти) озброєння і бойової техніки і визначення їх готовності до дій у повітряному десанті і бою в

тилу противника проводиться командиром роти спільно з фахівцями повітрянодесантної служби і командиром екіпажу літака (вертольота).

Надягання парашутів здійснюється: особовим складом, які десантуються з технікою біля літаків після закінчення завантаження техніки; без техніки – в початковому положенні для навантаження і посадки.

6.2.3.2. Заняття і тренування з підрозділом можуть складатися з дій особового складу під час посадки (висадки) у вертоліт та діях у ході перельоту:

- а)** користування індивідуальною аптечкою та надання першої медичної допомоги пораненим;
- б)** дій особового складу по порядку посадки (висадки) з вертольота та діях під час перельоту;
- в)** порядку дій під час виявлення МВЗ, їх позначення, пророблення проходу, позначення обходу;
- г)** порядку ведення радіообміну;
- д)** перевірка бою та приведення зброї до нормального бою, перевірки прицілних приладів;
- е)** проведення практичних занять.

6.3. Десантування та ведення бою в тилу противника

6.3.1. Десантування роти здійснюється літаками (вертольотами) одним вильотом у встановлений час у призначеному районі (на посадковий майданчик та/або майданчик приземлення).

Командир роти після приземлення позначає своє місце, встановлює зв'язок з підлеглими, перевіряє готовність їх до вступу в бій, доповідає про результати десантування старшому командиру, відповідно до сформованої обстановки уточнює (ставить нові) завдання підрозділам, наполегливо і рішуче домагається якнайшвидшого захоплення об'єкта, вживає заходів щодо відбиття можливих контратак, за наявності на майданчику приземлення (посадковий майданчик) противника організовує його знищення.

6.3.2. Чотири види наступальних дій – зближення з ворогом, атака (напад), розвиток успіху та переслідування. Висадка десанту хоч і має наступальний характер, є однією з шести форм дій нарощення сили.

Зближення з ворогом є видом наступальних дій, спрямованої на розвиток ситуації і встановлення або відновлення контакту (FM 3-0). Командир проводить зближення з ворогом, коли ситуація противника нечітка або недостатньо визначена, щоб провести атаку.

Атака – це наступальні дії, метою яких є знищення або нанесення поразки силам противника, захоплення і збереження утримання місцевості. Атака відрізняється від зближення з ворогом, тому що основні диспозиції противника принаймні частково відомі, що дозволяє командиру досягти більшої синхронізації. Це більш ефективно дозволяє йому підсилити наслідки бойової потужності атакуючих сил в атаці, ніж під час зближення з ворогом.

Розвиток успіху це тип наступального бою, який швидко слідує після успішного завершення атаки і призначений дезорганізувати противника в глибину (FM 3-0). Розвиток успіху полягає в повній дезінтеграції противника.

Переслідування це наступальний бій, призначений спіймати або відрізати ворожу силу під час спроби до втечі, з метою її знищення (JP 1-02). Переслідування зазвичай слідує за вдалим розвитком успіху. Однак, якщо очевидно, що опір противника зламано повністю, і ворог біжить з поля бою, будь-який інший вид або форма наступальної операції може переходити в переслідування.

Під час уточнення бойових завдань підрозділам командир вказує спосіб дій (на бойових машинах або в пішому порядку), напрям висування, рубежі розгортання в передбойовий і бойовий порядки, рубіж переходу в атаку, напрям атаки, сигнал переходу в атаку, пункт збору, час готовності до атаки.

6.3.3. Під час викидання (висадження) безпосередньо на об'єкт рота вступає в бій з повітря, вогнем знищує живу силу і вогневі засоби противника в районі приземлення. Підрозділи на ходу приймають бойовий порядок, вогнем і рішучою атакою знищують противника, захоплюють важливі елементи об'єкта, знищують їх (виводять із ладу) і виходять у пункт збору, або займають вказаний рубіж. Бойові машини та інші вогневі засоби вогнем із місця знищують найбільш важливі цілі, займають свої місця в бойовому порядку підрозділів та підтримують їх вогнем. Під час десантування на об'єкт, який призначений для захоплення (знищення), або поблизу нього артилерійський підрозділ здійснюють ВУП з метою підтримки дій десанту безпосередньо (додаток 11).

6.3.4. Під час десантування поблизу об'єкта підрозділи швидко виходять у вихідне положення для наступу, за встановленим сигналом атакують у пішому порядку противника, що обороняє об'єкт.

Бойові машини знищують противника вогнем з місця приземлення, висуваються в бойові порядки підрозділів і підтримують їх вогнем.

Під час атаки на бойових машинах посадка особового складу здійснюється в початковому положенні для наступу.

Артилерійські підрозділи підтримують дії роти вогнем.

6.3.5. Під час десантування на деякому віддаленні від об'єкта рота після збору здійснює посадку на бойові машини, в похідному або передбойовому порядку висувається до об'єкта захоплення і атакує його з ходу знищує його вогневі засоби та атакує противника з різних сторін.

Дрібні групи противника рота знищує вогнем із ходу, осередки опору обходить, прикриваючись частиною сил. Під час підходу до рубежу переходу в атаку підрозділи роти розгортаються в бойову лінію і атакують противника з ходу.

6.3.6. Вогневе ураження противника по об'єктам захоплення роти, засобам ППО та живої сили і вогневим засобам в районі десантування роти до початку бойових дій здійснюється засобами старшого начальника. Якщо рота діє на

вертольотах то вогневе ураження об'єктів захоплення (знищення) може здійснюватися вертольотами вогневої підтримки до висадки роти.

Відкриття вогню артилерії та бойових машин необхідно чітко узгоджувати з рухом до об'єкта захоплення підрозділів роти. Команду (сигнал) на відкриття вогню артилерії подає старший командир десанту, який особисто спостерігає за пересуванням підрозділів. Для більш ефективного управління вогнем артилерії і підтримки тісної взаємодії командири артилерійських підрозділів зі своїми засобами розташовуються на КСП роти.

6.3.7. Артилерійська підтримка військ, що наступає полягає в ураженні цілей (артилерійських і мінометних батарей, командних пунктів, протитанкових засобів, а також окремих елементів об'єкта, який захоплюють) у глибині оборони противника. Перенесення вогню здійснюють за сигналами (командами) командира роти.

6.3.8. Підрозділ ППО приданий роті після приземлення швидко приводить себе в готовність до ведення вогню, займає позиції в межах майданчику приземлення на найбільш ймовірних напрямках дій повітряного противника, безперервно веде розвідку і з появою повітряного противника відкриває вогонь. У ході наступу він переміщується за бойовим порядком роти на віддалені – 200 – 400 м, обираючи позиції, які забезпечують найбільш ефективну реалізацію його зони ураження в якомога більшій смузі ведення наступу роти, зосереджуючи основні зусилля на прикритті від ударів з повітря КСП роти.

6.3.9. Для знищення важливих елементів об'єкта захоплення у смузі ведення наступу роти може бути створено група руйнування, яка оснащена необхідними засобами підризу.

Група руйнування включає інженерно-саперне відділення. Ця група діє в бойовому порядку роти і по мірі захоплення об'єкта знищує або виводить із ладу його елементи. Командир роти має забезпечити прикриття групи руйнування, яке здійснює знищення важливого елементу в об'єкті захоплення вогнем підрозділу роти, який наступає на цьому напрямку.

6.3.10. Після виконання завдання по захопленню і знищенню об'єкта підрозділи роти виходять у район збору. В районі збору рота розташовується повзводно в готовності до відбиття атак наземного та повітряного противника з будь-яких напрямків. Підрозділи доцільно розташовувати приховано, уздовж доріг, просік для швидкої їх побудови в колони і виходу в зазначеному напрямку.

Командир роти в районі збору вживає всіх заходів із відновлення боєздатності штатних і приданих підрозділів, доповідає старшому командиру про стан підрозділів та вжиті заходи, організовує розвідку, ставить завдання підлеглим на подальші дії. Час перебування в районі збору залежить від стану підрозділів, їх забезпеченості, подальшого завдання, що вимагає відповідної підготовки, наявності і характеру дій найближчих резервів противника.

6.3.11. У районі збору рота може отримати завдання на подальші дії в загальновійськовому резерві батальйону. У такому випадку вона переміщується за першим ешелonom (підрозділами, що захоплюють об'єкт) у вказаному їй напрямку.

До рубежу введення в бій рота висувається на максимальній швидкості, з ходу розгортається в бойовий порядок і за підтримки вогневих засобів швидко атакує противника або займає вигідний для відбиття контратаки противника рубіж.

6.3.12. Рота, яку призначено для прикриття дій підрозділів, що захоплюють об'єкт, після десантування захоплює вказаний рубіж і готується для відбиття можливих атак противника.

Командир роти після десантування зобов'язаний вислати розвідку в напрямку ймовірної появи противника, організувати систему вогню і взаємодію. З появою противника рота вогнем із займаного рубежу знищує його на дальніх підступах і перед позиціями роти. У разі обходу противником командир роти, застосовуючи маневр вогнем і підрозділами, знищує його. Стійкою обороною, активними діями підрозділів рота блокує прорив противника і вихід його в фланг і тил підрозділів, що захоплюють об'єкт.

6.4. Зустріч з підрозділами своїх військ

6.4.1. Зустріч повітряного десанту з підрозділами своїх військ може відбуватися:

У першому варіанті повітряний десант під час ведення рейдових дій назустріч діям наступаючих передових частин (підрозділів) своїх військ.

За першої нагоди командир роти повинен:

а) до виконання бойового завдання встановити порядок дій після зустрічі з своїми військами (підрозділами);

б) встановити зв'язок з підрозділом, який рухається на зустріч;

в) забезпечити взаємодію з підрозділом, щодо місця та часу зустрічі.

У другому варіанті повітряний десант під час ведення оборонного бою в тилу противника, для утримання захопленого об'єкта до підходу своїх військ (підрозділів), що здійснюють наступ з фронту визначених об'єктів, рубежів.

За будь яким варіантом командир роти повинен вислати представника від роти на зустріч та супроводу підрозділів які першими досягнуть району бойових дій роти.

6.5. Дії повітряного десанту в особливих умовах

6.5.1. Дії повітряного десанту в місті (населеному пункті)

Для захоплення об'єкта в місті рота десантується на найближчих до нього підступах, а окремі підрозділи без важкої техніки десантуються на керованих парашутах на стадіони, площі й інші відкриті ділянки.

Для захоплення об'єкта, що підготовлений до оборони рота може скласти штурмову групу. До складу штурмової групи можуть включатися підрозділи

артилерії, протитанкових керованих ракет, гранатометів, мінометів, а також підрозділи ХБРЯ захисту та інженерно-саперні підрозділи.

Командир роти, з отриманням бойового наказу на дії повітряного десанту в місті (населеному пункті) виконує заходи, які наведені у підрозділі п 3.1 “Процедури організації бою (дій) роти” розділу 3, цього Бойового статуту, з урахуванням умов та дій в місті (населеному пункті).

Під час організації бойових дій із захоплення об’єкта в місті (населеному пункті) командир роти вивчає:

- а) розташування об’єкта, вулиць, площ, мостів і важливих будівель на напрямі дій роти їх призначення і характеристики;
- б) розташування противника на підступах до об’єкта;
- в) систему охорони й оборони об’єкта;
- г) розташування найближчих резервів;
- д) можливості використання підземних комунікацій і інших шляхів для скритного і швидкого виходу до об’єкта захоплення, і визначає завдання і порядок дій підрозділів.

Командири підрозділів забезпечуються картами (планами, фотознімками) крупного масштабу з нанесеними на них важливими об’єктами і спорудами. Квартали міста і особливо важливі об’єкти нумеруються або позначаються умовними найменуваннями.

6.5.2. Дії повітряного десанту вночі

Командир роти, з отриманням бойового наказу на дії повітряного десанту вночі виконує заходи, які наведені у підрозділі п 3.1 “Процедури організації бою (дій) роти” розділу 3, цього Бойового статуту, з урахуванням умов та дій вночі.

Під час підготовки дій повітряного десанту вночі командир роти, окрім загальних питань визначає:

- а) завдання щодо знищення (придушення) приладів нічного бачення і засобів світлового забезпечення противника;
 - б) заходи щодо маскуванню своїх підрозділів від приладів нічного бачення противника;
 - в) захисту особового складу від світлового випромінювання ядерних вибухів;
 - г) порядок світлового забезпечення і переходу від нічних дій до денних.
- Під час організації взаємодії командир роти додатково вказує (погоджує):
- а) видимі вночі орієнтири та порядок постановки світлових орієнтирів;
 - б) азимут основного напрямку дій підрозділів роти;
 - в) порядок використання приладів нічного бачення, освітлення місцевості й об’єкта захоплення, позначення проходів у загородженнях і рубежу, що досягнутий підрозділами;
 - г) сигнали взаємного розпізнавання і цілевказівок.

Під час підготовки до десантування і виконання бойового завдання вночі вживаються заходи з висвітлення робочих місць із дотриманням світломаскування, посилюють комендантську службу.

Для виведення підрозділів у вихідне положення для навантаження і посадки і до стоянок (майданчиків завантаження) у літаки (вертольоти) призначають провідників, із якими попередньо проводять рекогносцировку маршрутів руху до майданчиків завантаження.

Під час десантування вночі командир роти повинен забезпечити швидкий збір і приведення підрозділів у готовність до бою після приземлення. З метою швидкого виявлення особовим складом установленого світлового сигналу збору та уникнення демаскування майданчика приземлення користування електричними ліхтарями повинно бути обмежене, а їх світло повинно маскуватися. Рух бойових машин здійснюється з використанням приладів нічного бачення. Після збору й уточнення завдань підрозділи стрімко атакують противника і захоплюють призначений об'єкт (рубіж). Освітлення місцевості й об'єктів (цілей) в районі дій противника узгоджується з просуванням роти. Іноді атака і бій із захоплення об'єкта (рубежу) можуть проводитися без застосування засобів освітлення, з використанням тільки приладів нічного бачення.

Перед атакою частина артилерії, що знаходиться в підпорядкуванні старшого командира, може перепідпорядковуватися командирі роти. Сигнали про перенесення та припинення вогню артилерії сповіщає командир роти.

У ході бою необхідно суворо втримувати вказані напрямки руху до об'єкта, уникати перетинання маршрутів руху підрозділів і зустрічних маневрів. Особлива увага приділяється веденню розвідки та забезпеченню флангів.

Для підрозділів можуть призначатися світлові (звукові) розпізнавальні сигнали.

Під час переходу від нічних дій до денних командир роти повинен: уточнити місцезнаходження підрозділів і порядок їх дій, організувати розвідку, не допустити раптових контратак противника.

6.5.3. Особливості дій повітряного десанту взимку

Командир роти, з отриманням бойового наказу на дії повітряного десанту взимку виконує заходи, які наведені у підрозділі п 3.1 “Процедури організації бою (дій) роти” розділу 3, цього Бойового статуту, з урахуванням умов та дій роти взимку.

Взимку додатково передбачають:

- а)** заходи щодо обігріву особового складу;
- б)** розчищення майданчиків і маршрутів виходу підрозділів;
- в)** прогрівання двигунів машин перед завантаженням у літаки для забезпечення їх швидкого запуску після приземлення;
- г)** забезпечення підрозділів маскувальними костюмами, лижами, а машин – пристосованими для підвищення прохідності в умовах глибокого снігового покриву;
- д)** маскувальне фарбування бойової техніки і транспортних засобів.

Десантування парашутним способом взимку дозволяється проводити за температурі повітря не нижче **мінус 35°C**, швидкості вітру по висотах за температури нижче **мінус 20°C** не повинна перевищувати **7 м/с**. Рішення про десантування за умов, що перевищують вказані показники приймає командир.

Це залежить від умов бойової обстановки та підготовленості особового складу і військової техніки.

Під час десантування в зимових умовах площадки приземлення доцільно призначати на рівнинах та покритих льодом водоймах. Площадка приземлення повинен мати достатній сніговий покрив, який забезпечить безпечне приземлення десантників. Обираючи майданчик приземлення, командир роти потрібно особисту увагу звернути на те, щоб під снігом не було лісових вирубок (пеньків), великих камінців і інших перешкод, які можуть загрожувати безпеці приземлення.

Стрибки з парашутом взимку на замерзлі водойми дозволяється проводити на лід товщиною не менш **20 см** зі сніговим покривом, що оберігає десантників від проковзування у момент приземлення. Стрибки на голий лід та замерзлий ґрунт без снігового покриву проводяться лише у виключних випадках за умови, якщо швидкість вітру не перевищує **4 м/с** і десантники мають високу підготовку.

Особовий склад, десантується з парашутом взимку у штатному зимовому обмундируванні.

Зважаючи на те, що виконання стрибків у зимовому обмундируванні деякою мірою ускладнює дії десантника в повітрі, командир роти звертає увагу на підгонку обмундирування за зростом, а також на підгонку підвісної системи парашута. Підвісну систему взимку потрібно підганяти трохи вільніше у порівнянні з підгонкою її для стрибка влітку.

Під час завантаження в літак десантники повинні збити заledenілий сніг із каблуків взуття, щоб не підсковзнутись під час руху по металевому покритті вантажної кабіни та в момент відділення від літака (вертольота).

Збираючи парашут після приземлення, десантник повинен укласти всі частини парашута в переносну сумку та сховати (замаскувати) її з метою запобігання демаскування площадки приземлення та запам'ятати місце схову.

6.5.4. Особливості дій повітряного десанту у горах

У горах на бій (дії) підрозділів впливає:

- а)** різка пересіченість рельєфу, наявність важко прохідних ділянок, перешкод;
- б)** обмежена кількість доріг;
- в)** можливість обвалів, каменепадів;
- г)** тривалого застою отруйних речовин в ущелинах, тунелях і глибоких долинах;
- д)** велика кількість мертвих зон і прихованих підступів;
- е)** розрідженість повітря, різкі зміни погоди протягом доби.

Командир роти, з отриманням бойового наказу на дії повітряного десанту в горах виконує заходи, які наведені в підрозділі п. 3.1 “Процедури організації бою (дій) роти” розділу 3 цього Бойового статуту з урахуванням умов та дій роти в горах.

Переважаання кам'янистих ґрунтів ускладнює інженерне обладнання місцевості. Екранування гір впливає на роботу радіостанцій.

Рота в горах десантується безпосередньо на об'єкт або на зручну ділянку поблизу і за можливості вище нього і діє уздовж доріг, долин, гірських хребтів та інших доступних напрямках. Для дій у високогірному районі підрозділи забезпечуються гірським спорядженням.

Для захоплення гірського перевалу рота десантується без бойових машин. Якщо безпосередньо на перевал десантуватися неможливо, тоді рота десантується поблизу нього, оволодіває прилеглими до нього панівними висотами, потім виходить у фланг і тил противника, що обороняє перевал, і знищує його.

Під час захоплення гірського проходу і наступу по вузькій гірській долині рота в першу чергу оволодіває прилеглими висотами, з яких прострілюється прохід (долина). Висоти захоплюються узгодженими діями підрозділів, що наступають одночасно долиною і по хребту.

Під час захоплення висоти з багатоярусним розташуванням вогневих засобів знищення цих засобів здійснюється вогнем бойових машин, приданої і підтримувальної артилерії одночасно на всіх ярусах. Особливо надійно подавлюється противник в опорних пунктах, прилеглих до доріг на напрямках наступу підрозділів. Для збільшення дальності стрільби окремі гармати розгортаються на панівних висотах. Підрозділи гаубичної артилерії і мінометів використовуються для ураження противника на зворотних схилах висот. Засоби протиповітряної оборони займають вогневі позиції з урахуванням рельєфу місцевості і напрямків найбільш імовірної появи повітряного противника, особливо на малих висотах, і прикривають підрозділи від ударів з повітря.

6.5.5. Особливості дій роти у повітряному десанті в лісі

Ліс є серйозною перешкодою для підрозділів, які наступають. Наявність у лісі дерев, завалів та інших важкодоступних ділянок, обмеженість і поганий стан доріг, значно ускладнюють дії роти. У лісі ускладнюються спостереження, цілевказання, коректування вогню, управління ротою, підтримання безперервної взаємодії і ведення наступу особовим складом на ББМ.

Разом із тим ліс створює сприятливі умови для маскування, прихованого підходу і несподіваної атаки противника, просочування підрозділів роти в глибину оборони противника та атаки його з флангу і в тилу.

Командир роти, з отриманням бойового наказу на дії повітряного десанту у лісі виконує заходи, які наведені у підрозділі п 3.1 “Процедури організації бою (дій) роти” розділу 3, цього Бойового статуту, з урахуванням умов та дій роти.

Десантування з літаків в лісі здійснюється на великі галявини або на околиці лісу. Ефективним способом десантування в лісі є десантування з вертольотів посадковим способом або безпарашутним способом десантування за допомогою канату.

Під час десантування в лісі командир роти окрім загальних питань повинен: визначити і довести до командирів взводів умови десантування (висадки) особового складу, район (пункт) збору підрозділів після приземлення, порядок подальших дій після приземлення (висадки), азимут основного

напрямку дій та підрозділ, який направляє.

Висування до об'єкту захоплення (знищення) здійснюється уздовж доріг, лісових просік по вказаних напрямках, діючи у пішому порядку на скорочених інтервалах.

Атака об'єкта ротою здійснюється одночасно з декількох напрямків з використанням скритих підступів і маскуючи властивості лісу, що дозволяє максимально використати фактор раптовості та ввести противника в оману щодо чисельності нападників.

6.5.6. Дії повітряного десанту у степовій місцевості

Особливості дій повітряного десанту в степовій місцевості ускладнюють відкритий її характер, незначна рослинність або повна її відсутність; складність орієнтування, маскування, забезпечення підрозділів водою, паливом та будівельними матеріалами; різкі перепади температур, вплив піску і пилу на застосування ОВТ.

Командир роти, з отриманням бойового наказу на дії повітряного десанту у степовій місцевості виконує заходи, які наведені у підрозділі п. 3. П 3.1 “Процедури організації бою (дій) роти” розділу 3, цього Бойового статуту, з урахуванням умов та дій роти у степовій місцевості.

Рота у степовій місцевості може вести наступальний бій у складі аг (ДШГ) самотійно на окремому напрямку в рейдовому або обхідному загоні.

Перехід у наступ здійснюється з ходу ведеться на широкому фронті і за напрямками, які виводять у тил противнику, що обороняє важливі райони й об'єкти. Для активних і рішучих наступальних дій найчастіше використовується нічний час.

Бойовий порядок роти будується з урахуванням можливості самотійних дій підрозділів, особлива увага приділяється забезпеченню відкритих флангів і проміжків. Для цього може виставлятися бойова охорона, а також збільшуватися кількість розвідувальних органів.

Для ураження найважливіших об'єктів противника на напрямку зосередження основних зусиль передбачається централізація управління артилерією та широко застосовується маневр вогнем.

Під час організації наступального бою в степовій місцевості командир роти, крім звичайних питань, визначає: азимут напрямку наступу та порядок позначення маршрутів висування і рубежів розгортання; заходи щодо маскування, захисту від ВТЗ, забезпечення флангів і тилу; порядок підготовки ОВТ до застосування в умовах пилових бур і попередження перегріву особового складу; порядок забезпечення підрозділів водою, а також дотримання санітарно-епідеміологічних вимог на пунктах водопостачання і в місцях розташування особового складу.

В ході організації взаємодії особлива увага приділяється узгодженню дій підрозділів, які наступають на розбіжних напрямках, між собою та з обхідним загonom, а також порядку орієнтування, взаємного розпізнавання і позначення свого положення.

Під час підготовки підрозділів виконуються заходи щодо захисту ОВТ від піску і пилу; машини забезпечуються додатковим запасом пального, води, повітряними фільтрами і укомплектовуються засобами підвищення прохідності; у підрозділах створюються додаткові запаси питної води; особовому складу робляться запобіжні щеплення, вживаються заходи з попередження теплових і сонячних ударів, а також захисту очей та дихальних шляхів від піску.

Рота починає атаку противника після вогневої підготовки атаки, яка проводиться зазвичай в окремих осередках оборони противника та його опорних пунктах і може розпочинатись на кожному напрямку у різний час. У ході вогневої підготовки атаки для ураження і подавлення вогневих засобів противника широко застосовуються гармати і бойові машини, що виділені для стрільби прямою наводкою.

В ході ведення наступального бою на широкому фронті забезпечення відкритих флангів досягається веденням розвідки і посиленням спостереження на загрозових напрямках, пересуванням другого ешелону (ЗВРез) ближче до них та маневром вогню артилерії.

Прикриття підрозділів від ударів повітряного противника здійснюється на широкому фронті, особлива увага приділяється виявленню і знищенню цілей на малих висотах та прикриттю джерел води і пунктів водопостачання.

6.6. Особливості об'єднаної вогневої підтримки роти під час дій у повітряному десанті

6.6.1. Вогневе ураження і радіоелектронне подавлення засобів ППО противника, а також військ противника в смузі прольоту, у районі десантування і районах які до нього прилягають до початку і під час десантування зорганізується і здійснюється старшим начальником, що застосовує десант.

Загальне ВП здійснюється за рішенням старшого начальника, якій застосовує десант, виділеним силами та засобами ракетних військ, авіацією, артилерією, а на приморському напрямку, крім того, корабельною авіацією, радіоелектронне подавлення – підрозділами і засобами радіоелектронної боротьби на всю глибину десантування.

Безпосередня ВП під час бою на землі планується командиром десанту, а на його основі – командирами підрозділів десанту.

ВП десантування і бою планується і організовується за періодами: вогнева підготовки десантування та вогнева підтримки дій десанту.

Вогнева підготовка десантування проводиться для зниження втрат десанту під час висадки в тилу противника. Вона розпочинається у визначений час і проводиться до початку висадки передової групи десанту. Ураження наноситься противнику, який знаходиться на майданчику приземлення та навколо.

Вогнева підтримка бойових дій десанту розпочинається з моменту висадки його передової групи і проводиться упродовж виконання десантом бойового завдання. Вона здійснюється вертольотами, силами та засобами вогневого ураження старшого командира.

6.6.2. Під час дій у складі ПвД для посилення ВП рота може отримати мінометну батарею (взвод), протитанкове відділення, коректувальника артилерійського вогню.

Артилерійський підрозділ підтримує дії роти ДШВ вогнем з закритих ВгП та вогнем прямою (напівпрямою) наводкою.

6.6.3. Командир роти уточняє командиру приданого підрозділу артилерії розрахунок на десантування: порядок завантаження озброєння і посадки ОС, бортовий номер (номера) вертольоту (вертольотів) для завантаження; майданчик приземлення (посадкові майданчики) в основному і запасному районах десантування, порядок взаємодії під час та після десантування; район (пункт) збору після десантування; напрямок (порядок) дій після захоплення (знищення, виведення з ладу)) об'єкта; район (пункт) збору після виконання бойового завдання.

Командир приданого мінометного підрозділу *під час польоту* в район десантування знаходиться разом з командиром роти ДШВ, а командири мінометних взводів (командири мінометів) разом з обслугами мінометів у вертольоті роти, якому він приданий (призначеному вертольоті або вертольотів).

Після висадки мінометний підрозділ займає ВгП на майданчику приземлення (біля посадкового майданчику) або висувається в район (пункт) збору (призначеної ВгП) та виконує вогневі завдання за викликом або відкриває вогонь по виявлених цілях.

Після знищення (виведення з ладу) об'єкта артилерійський підрозділ разом із підрозділом ДШВ діє у вказаному напрямку (порядку дій) або виходить у призначений район (пункт) збору.

Під час евакуації (у пункті збору) завантаження мінометних підрозділів (обслуг мінометів) проводиться після завантаження поранених.

6.7. Забезпечення дій роти у повітряному десанті

6.7.1. Командир роти під час підготовки і дій у повітряному десанті організовує забезпечення роти та виконує заходи, які наведені у підрозділі п. 1.6 розділу 1 “Забезпечення бою (дій)” цього Бойового статуту.

Забезпечення бою (дій) роти включає розвідувальне забезпечення, логістичне забезпечення, медичне забезпечення, морально-психологічне забезпечення, та підтримку бойових дій.

Під час визначення заходів забезпечення дій у повітряному десанті командир роти повинен:

а) з розвідувального забезпечення – визначити та довести порядок ведення спостереження за противником під час висадки десанту на майданчика приземлення в районі десантування в тилу противника, висування до об'єкта захоплення (знищення) його;

б) з логістичного забезпечення – у зв'язку з діями повітряного десанту у тилу противника командир роти повинен організувати: жорсткий контроль за

розходом боєприпасів, продовольства та води, пально-мастильних матеріалів; контроль бойового екіпірування особового складу, призначеного для десантування та ведення бою;

в) *медичне забезпечення* повітряних десантних дій має на меті збереження боєздатності бригади, забезпеченні своєчасного та ефективного надання медичної допомоги пораненим, травмованим та хворим під час виконання повітряних десантних операцій.

Рівень надання медичної допомоги та об'єм медичної допомоги будуть змінюватись залежно від плану операції, залучених сил та засобів, особливостей місцевості та тривалості операції. Основні зусилля будуть зосереджені на наданні домедичної, першої медичної допомоги та долікарської (фельдшерської) допомоги безпосередньо на полі бою з метою збереження життя пораненого та стабілізації стану до моменту евакуації до лікувального закладу.

Успішне виконання завдань з медичного забезпечення повітряного десанту потребує ретельної підготовки та планування, а саме:

а) забезпечення високого рівня навченості особового складу повітряного десанту за напрямком тактична медицина та комплектування повітряних десантів штатними та позаштатними бойовими медиками;

б) вивчення майбутнього району ведення бойових дій щодо здійснення евакуації, визначення безпечних маршрутів руху в район для евакуації поранених та повернення в райони базування (райони розміщення медичних закладів). Також проводиться визначення основних та запасних площадок приземлення для аеромедичної евакуації для всіх етапів дій повітряного десанту.

в) визначення кількості засобів наземної евакуації та їх екіпажів, відповідно до кількості особового складу залученого до повітряного десанту.

г) визначення складу та кількості евакуаційних груп аеромедичної евакуації;

д) забезпечення особового складу десантно-штурмових загонів (груп) та бойових медиків індивідуальними та груповими засоби медичного оснащення відповідно до штатних потреб.

Під час проведення етапу підготовки, який проводиться у вихідному районі для десантування, або районі зосередження, медична допомога буде надаватися в обсязі перша медична допомога, долікарська медична допомога (фельдшерська), перша лікарська силами та засобами медичного пункту батальйону та медичної роти бригади з подальшою евакуацією до найближчого стабілізаційного пункту та військового лікувального закладу.

Під час етапу перельоту у район десантування медична допомога буде надаватись в об'ємі домедичної та першої медичної допомоги безпосередньо у повітряному судні шляхом само- та взаємодопомоги військовослужбовцями, старшими бойовими медиками, бойовими медиками десантно-штурмових загонів (груп) з подальшою евакуацією до найближчої площадки приземлення для аеромедичної евакуації, після висадки повітряного десанту.

На етапі десантування, ведення загальновійськового бою у тилу противника та рейдових дій медична допомога надається безпосередньо на місці поранення (ураження) у вигляді само- та взаємодопомоги

військовослужбовцями, старшими бойовими медиками, бойовими медиками десантно-штурмових загонів (груп). В подальшому, за рішенням командира повітряного десанту, проводиться евакуація поранених силами та засобами армійської авіації СВ. Рішення про евакуацію поранених приймається з урахуванням оперативно-тактичної обстановки, кількості та важкості стану поранених.

На етапі зустрічі зі своїми військами проводиться евакуація поранених та хворих відповідно до потреби в наданні медичної допомоги санітарним транспортом бригади, або санітарним транспортом старшого начальника до найближчого військового лікувального закладу. У випадку важкого стану пораненого, евакуація здійснюється до найближчої площадки приземлення для аеромедичної евакуації з подальшою евакуацією пораненого до найближчого лікувального закладу;

е) з морально-психологічного забезпечення – визначити та організувати заходи, які направлено на підтримання військової дисципліни, стійкого морально-психологічного стану під час перельоту в район десантування та ведення бою у тилу противника;

ж) з інженерного забезпечення – визначити порядок: перевірки майданчиків приземлення та маршрутів маневру (переміщення) на наявність МВЗ противника; знищення об'єктів або підготовки їх до руйнування; інженерного обладнання захопленого об'єкту, з метою його утримання до підходу головних сил;

з) з хімічного, біологічного, радіологічного, ядерного захисту – порядок організації РХБ спостереження, оповіщення особового складу про хімічне, біологічне, радіаційне, ядерне зараження, дій особового складу в умовах РХБ зараження.

7. ШТУРМОВІ ДІЇ

7.1. Загальні положення

7.1.1. Штурмові дії – узгоджені та взаємопов'язані за метою, завданнями, місцем, часом дії підрозділів у складі штурмового загону або групи за підтримки підрозділів видів, окремих родів військ (сил) збройних сил щодо рішучого подолання, прориву переднього краю оборони противника, знищення його підрозділів не затримуючись на окремих осередках опору, стрімкого просування вперед за постійної й безпосередньої вогневої підтримки задля захоплення визначеного укріпленого опорного пункту, воєнного об'єкту, позицій району підготовленої оборони противника або оволодіння населеним пунктом зайнятими противником.

7.1.2. Штурм поєднує нанесення вогневого ураження з маневром, для здобуття вигідних позицій над противником, що обороняється. Вогонь гармат, танків, ББМ, інших вогневих засобів, що виділені для стрільби прямою наводкою; вогонь танків, ББП, протитанкових засобів, гранатометів і стрілецької

зброї, ударів БпЛА, захищає штурмові групи по мірі їх наближення до противника.

7.1.3. Штурмові дії рота проводить з метою захоплення, або зачищення опорного пункту (об'єкта) противника, обладнаного інженерними загородженнями та фортифікаційними спорудами.

Рота може виконувати в складі батальйону або самостійно. Під час дій у складі батальйону рота може складати: *штурмовий загін, загін прикриття та закріплення, або загальновійськовий резерв.*

7.1.4. Штурмова атака – спільні та узгоджені за місцем, часом дії штурмового загону або групи та сил і засобів, що їх підтримують щодо рішучого подолання, прориву переднього краю оборони противника, знищення його підрозділів, стрімкого просування вперед та захоплення визначеного укріпленого опорного пункту, воєнного об'єкту, позицій району підготовленої оборони противника або оволодіння населеним пунктом противника.

7.1.5. Роті, яка призначена до дій у якості штурмового загону, можуть надаватися: танковий, артилерійський, протитанковий, гранатометний, кулеметний, інженерно-саперний, вогнеметний підрозділи; група розвідувального підрозділу; підрозділи БпЛА (розвідувальні, ударні), РЕБ та підрозділ снайперів.

Штурмовому загону визначається найближче завдання та напрямок продовження наступу.

7.1.6. Найближче завдання може полягати в оволодінні одним-двома об'єктами (квартал, споруда) або його частиною (взводного опорного пункту) противника.

Напрямок продовження наступу визначається за глибиною (обсягами), яка забезпечує виконання найближчого завдання батальйону.

Завдання загону прикриття і закріплення полягає у відбитті контратак противника, зачистці та утриманні (підготовки до знищення) об'єкта (об'єктів) штурму (атаки), забезпеченні виконання подальшого завдання батальйону (виконання атаки з іншого напрямку, зачищення позиції противника, охорона тилу або флангів бойового порядку штурмового загону, підтримка вогнем), нарощування зусиль, поповнення втрат в штурмових групах та евакуацію поранених.

7.1.7. *Штурмовий загін* поділяється на 1-2 штурмові групи (групи захоплення). До складу штурмової групи входить десантно-штурмовий взвод.

Бойовий порядок штурмового загону складається з: групи управління та розвідки (ГутаР), груп захоплення (Гзах), групи резерву (Грез), групи прикриття і закріплення (ГпіЗ), групи вогневої підтримки (ГВп), групи розгородження (ГРз), групи евакуації (Гевк).

ГутаР призначено для планування і управління підрозділами та здобування розвідувальних даних про противника у ході проведення штурмових дій. До складу може входити підрозділ БпЛА (розвідувальний).

Гзах призначено для виконання найближчого завдання.

ГпіЗ призначено для прикриття флангів і тилу групи захоплення і відбиття контратак, а також для закріплення захопленого об'єкта та його утримання.

Грез призначено для посилення розвитку успіху, виконання завдань, які раптово виникають, поповнення втрат у штурмових групах.

ГВп призначається для підтримки вогнем штурмових груп у ході виконання бойового завдання. До складу ГВп входить приданий артилерійський (мінометний), гранатометний, протитанковий підрозділ, підрозділ снайперів, БпЛА (ударних) та відділення РЕБ.

ГРз призначається для пророблення проходів в інженерних загородженнях, а також підготовки об'єктів до знищення.

Гевк призначена для евакуації поранених.

7.1.8. Штурмові дії проводяться в наступальному бою з положення безпосереднього зіткнення з противником або з ходу із висуванням з глибини.

Штурмовий загін займає вихідне положення для штурму (атаки) з положення безпосереднього зіткнення з противником після перегрупування або після зміни підрозділів, які вели оборонний бій.

Перехід до штурму (атаки) з ходу із висуванням з глибини здійснюється із вихідного району. Для організованого висування, розгортання в бойовий порядок і переходу в атаку роті (штурмовому загону) визначається маршрут висування, вихідний рубіж (пункт), рубіж розгортання у взводні колони і рубіж переходу в атаку, а для штурму в пішому порядку – рубіж спішування.

Рубіж розгортання у взводні колони призначається, за можливості, за складками місцевості **2-3 км** від переднього краю оборони противника (об'єкта).

Рубіж переходу в атаку вибирається так, щоб його віддалення забезпечувало підрозділам ведення дійсного вогню з основних видів зброї та безупинне досягнення переднього краю оборони противника на максимальній швидкості у встановлений час. Він може призначатися на віддаленні до **600 м** від переднього краю оборони противника (об'єкта), а іноді й більше.

Рубіж спішування призначається якомога ближче до рубежу переходу в атаку, але з урахуванням нормативу розгортання підрозділів у бойовий порядок.

Для забезпечення безпеки дії штурмових груп призначається рубіж безпечного віддалення від розривів своїх снарядів і мін та узгоджуються з артилерійськими та танковими підрозділами, які ведуть вогонь із закритих вогневих позицій.

Безпечне віддалення для штурмових груп, які атакують: у пішому порядку – 400 м; на ББМ – 300 м; для танкових підрозділів – 200 м. Під час ведення вогню артилерією по знов виявленим цілям безпечні відстані від розривів своїх снарядів складають 150-800 м.

7.1.9. Штурмові дії проводяться у пішому порядку за підтримкою або без підтримки ББМ. Залежно від обстановки, яка складається, ББМ здійснюють підтримку штурмових груп безпосередньо в бойових порядках підрозділів, або

за викликом. Штурмові групи висуваються з рубежу спішування до об'єкта штурму за ББМ або з одного боку машини.

7.2. Підготовка штурмових дій

Підготовка штурмових дій роти включає: планування дій; підготовку підрозділів роти, озброєння та військової техніки до штурмових дій; контроль та перевірка готовності підрозділів до виконання поставленого завдання.

7.2.1. Особливості планування штурмових дій

7.2.1.1. Планування штурмових дій починають після отримання бойового наказу, або попереднього розпорядження.

Під час планування штурмових дій необхідно виконати заходи, які, наведені в підрозділі 3.1. розділу 3 цього Бойового статуту, з урахуванням особливостей ведення штурмових дій із оволодінням сильно укріплених позицій опорних пунктів, а також під час оволодіння об'єктами (будівлями) в населеному пункті, які розглядаються далі.

7.2.1.2. НА ПЕРШОМУ ЕТАПІ. Під час усвідомлення бойового завдання командир роти має додатково зрозуміти роль і місце роти у виконанні бойового завдання батальйону.

Під час оцінювання обстановки командир роти повинен додатково *вивчити*:

а) рельєф (характер) місцевості та основні його характеристики (величини, конфігурація, планування, щільність і поверховість забудови, дороги, паркани, наявність річок, каналів, також ярів, які можуть приховати підхід резервів противника;

б) особливості укріплених позицій в опорних пунктах, будівлі (споруди) а саме: комплекси будівель, тип будівлі, товщина стін, перекриття, наявність підземних споруд і комунікації, входів і виходів, характер укріплень, місця прихованих амбразур, місця улаштованих загороджень і їх типи, наявність траншей, ділянки кругового руху, природна місцевість чи мости, а також комунікації для зв'язку зі своїми підрозділами;

в) розташування вогневих засобів противника, їх вогневі сектори і мертві простори і можливість ведення вогню з сусідніх опорних пунктів, будівель;

г) можливість скритого підходу до вигідних рубежів і раптового переходу в атаку, просочування дрібних груп у тил і фланги об'єктів штурму (атаки);

д) проміжки між опорними пунктами;

е) обмежені зони застосування ПТКР противником;

ж) рівень підготовки особового складу противника;

з) розпорядок життєдіяльності противника.

Передбачати: можливий контакт з повітряними силами та засобами противника через складання шаблону повітряних коридорів та типових дій вертольотів та літаків фронтової авіації противника; обмеження використання вогню артилерії у забудованій місцевості; вплив уламків, утворених під час нанесення масованого ударів авіації, БпЛА та артилерійського вогню на хід проведення штурму у населеному пункті; ефект освітлення та пожеж у населеному пункті на використання приладів нічного бачення.

7.2.1.3. НА ДРУГОМУ ЕТАПІ. Командир роти має керуватися підрозділом 3.1. розділу 3 цього Бойового статуту.

7.2.1.4. НА ТРЕТЬОМУ ЕТАПІ. Командир роти має керуватися підрозділом 3.1. розділу 3 цього Бойового статуту.

7.2.1.5. НА ЧЕТВЕРТОМУ ЕТАПІ. У разі необхідності здійснення маневру для заняття вигідного положення для штурму (атаки) командир роти повинен визначити порядок переміщення підрозділів.

7.2.1.6. НА П'ЯТОМУ ЕТАПІ. У ході проведення рекогносцировки (RECON) командир роти: вивчає місцевість, вказує (призначає) орієнтири та уточнює їх на місцевості; уточнює рубіж переднього краю оборони противника та розташування його вогневих засобів; місця влаштування і характер загороджень, перешкод; уточнює цілі (об'єкти), що уражаються засобами старшого командира у смузі дій підрозділу; уточнює завдання роти, завдання підрозділів та сусідів; вивчає (уточнює) інші необхідні питання. З метою економії часу та зменшення ризиків доцільно застосувати БпЛА для проведення рекогносцировки, ведучи пряму відеотрансляцію зображення місцевості.

7.2.1.7. НА ШОСТОМУ ЕТАПІ. Під час визначення основних заходів взаємодії, управління та забезпечення командир роти повинен керуватися підрозділом 3.1 розділу 3 цього Бойового статуту і додатково використати під час переходу до штурму із положення безпосереднього зіткнення з противником, ведення противника в оману відносно напрямку, часу та місця атаки, використанням несподіванки для здобуття переваги та ініціативи. Визначає слабкі сторони в обороні противника для проведення атаки.

7.2.1.8. НА СЬОМОМУ ЕТАПІ. Під час віддання бойового наказу командир штурмового загону вказує:

а) групі управління та розвідки – склад, місце в бойовому порядку, порядок переміщення в ході бою та порядок здобування розвідувальних даних про противника;

б) групам захоплення – склад груп, місце в бойовому порядку, бойове завдання (вихідна позиція для переходу в наступ, порядок подолання загороджень, оволодіння першої траншеї, фортифікаційної споруди, переміщення по головному ходу сполучення, знищення вогневих точок);

в) групі прикриття і закріплення – склад групи, бойове завдання, місце у бойовому порядку, порядок переміщення в ході бою по головному ходу, зачистка та блокування тупикових траншей, блокування та знищення передових підрозділів;

г) групі резерву – склад, до виконання яких завдань бути готовим, місце в бойовому порядку, порядок переміщення в ході бою;

д) групі вогневої підтримки – склад, місце в бойовому порядку, бойове завдання, порядок переміщення в ході бою;

е) групі розгородження – склад підгрупи, бойове завдання, місце в бойовому порядку, порядок переміщення в ході бою;

ж) групі резерву – склад, до виконання яких завдань бути готовим, місце у бойовому порядку, порядок переміщення в ході бою;

з) групи евакуації – склад, місце в бойовому порядку, порядок евакуації поранених.

У вказівках щодо взаємодії необхідно додатково встановити: сигнали взаємодії між штурмовими групами, танками і артилерією; уточнені сигнали виклику та перенесення вогню; позначення своїх підрозділів під час дії авіації; місця улаштування проходів в інженерних загородженнях; порядок ведення вогню групою вогневої підтримки по вогневих точках, що прикривають підступи до об'єкта штурму (атаки); порядок і способи взаємного розпізнавання і позначення свого положення.

7.2.1.9. НА ВОСЬМОМУ ЕТАПІ. Командир роти керується діями, які наведені в підрозділі 3.1. розділу 3 цього Бойового статуту.

7.2.2. Особливості процедур організації штурмових дій в умовах обмеженого часу

7.2.2.1. Під час підготовки штурмових дій може бути критична обстановка нехватки часу на виконання заходів підготовки штурмових дій, тому складаються умови обмеженого часу.

В умовах обмеженого часу на підготовку штурмових дій командир роти має право розробляти тільки один варіант дій. Командир роти на розробку тільки одного варіанту дій повинен отримати від старшого командира розпорядження (дозвіл).

В умовах обмеженого часу на підготовку штурмових дій, з отриманням бойового завдання, командиром роти виконує всі етапи ПОБ(Д) у скороченому обсязі.

7.2.3. Особливості підготовки підрозділів до штурмових дій

7.2.3.1. Під час підготовки підрозділів командир роти необхідно керуватися пунктом 3.3 розділу 3 цього Бойового статуту.

В залежності від якості підготовки підрозділів роти та характеру місцевості, проведення штурмових дій з підрозділами роти проводяться

тренування з відпрацювання дій під час ведення штурму (атаки) укріплених позицій опорних пунктів, а також оволодінні об'єктом (будівлею) в населеному пункті. Якщо штурмові дії плануються для проведення вночі, необхідно провести додаткове тренування вночі.

Під час тренувань необхідно навчити особовий склад діяти у виконанні завдань, ідеально, в умовах, які максимально наближені до тих, які очікуються під час ведення штурму. Тренування зазвичай проводяться в районі підготовки до проведення штурмових дій.

7.2.3.2. Під час зайняття вихідного положення для проведення штурмових дій/для проведення штурмової атаки, штурмові групи (групи захоплення) повинні вийти на визначені їм вихідні позиції (райони), створити бойовий (похідний) порядок, систему вогню, виконати заходи інженерного обладнання вихідних позицій (маршрутів висування, рубежів розгортання) і завершити підготовку до ведення штурму (атаки). Вихідне положення для проведення штурмової атаки/штурму з положення безпосереднього зіткнення з противником займається після необхідного перегрупування або зміни підрозділів, які обороняються.

Підрозділи роти перегруповуються приховано, зазвичай, вночі або за інших умов обмеженої видимості з виконанням заходів введення противника в оману під виглядом посилення оборони.

Придана артилерія займає підготовлені вогневі позиції завчасно. Підрозділи штурмового загону виходять на вихідні позиції у ніч перед наступом або безпосередньо у ході вогневої підготовки атаки. Вогневі засоби, що виділені для ведення стрільби прямою наводкою, розташовуються в обладнаних завчасно укриттях, а з початком вогневої підготовки атаки займають вогневі позиції і ведуть вогонь по призначених цілях.

БМП (БТР), танки та інші вогневі засоби, які розташовані в опорних пунктах взводів у смузі майбутнього штурму (атаки), залишаються на місці на попередніх вогневих позиціях, а з початком вогневої підготовки атаки використовуються для ведення стрільби прямою наводкою. Танкові підрозділи зазвичай займають очікувальні позиції в глибині оборони.

7.2.3.3. Зміна підрозділів здійснюється з метою виведення на лінію зіткнення з противником нових підрозділів замість тих, що діяли там раніше.

До початку зміни підрозділи зосереджуються у вихідному районі. У визначений час підрозділи встановленими маршрутами виходять у район зміни. Першими у призначені райони переміщуються штурмові групи, а потім танкові і артилерійські підрозділи штурмових груп.

7.2.3.4. Штурмові групи висуваються з вихідного району на ББМ. З підходом до рубежу, який проглядається засобами візуальної розвідки противника та БпЛА, особовий склад спішується і визначеними маршрутами висувається до місць зустрічі з провідниками, які по ходах сполучення і траншеях скрито виводять їх на позиції. При цьому ББМ залишаються в укриттях

на місцях спішування. До своїх підрозділів вони висуваються під час вогневої підготовки атаки або в інший зручний час.

Штурмові групи (групи захоплення) виходять на вихідні позиції, як правило, в ніч перед наступом або безпосередньо у ході вогневої підготовки штурму (атаки). Вогневі засоби, що виділені для ведення стрільби прямою наводкою, розташовуються в обладнаних завчасно укриттях, а з початком вогневої підготовки штурмової атаки займають вогневі позиції і ведуть вогонь по призначених цілях.

7.2.3.5. ББМ, танки та інші вогневі засоби, займають очікувальні позиції на попередніх опорних пунктах, а висування до місця посадки своїх підрозділів здійснюють під час вогневої підготовки штурму (атаки). У разі подавлення артилерії противника та забезпечення ППО, ББМ, танки розташовуються в опорних пунктах штурмових груп (груп захоплення), а з початком вогневої підготовки атаки використовуються для ведення стрільби прямою наводкою.

Артилерійські підрозділи ГВп залишають попередні вогневі позиції лише після того, як штурмові групи (групи захоплення), зайняли свої опорні пункти та організували систему вогню і управління.

Підрозділи, які обороняють передову позицію або знаходяться в бойовій охороні, змінюються в останню чергу.

Розвідувальні органи, що діють в тилу противника від підрозділу, який змінюється, на час виконання завдання перепідпорядковуються командирі підрозділу, який прибув для зміни.

У штурмових групах, що зайняли вихідне положення для штурмових дій/штурмової атаки, негайно організовується спостереження, охорона, система вогню. Командири уточнюють завдання підлеглим і вживають заходи щодо найшвидшої підготовки до дій і відбиття можливих атак противника.

7.2.3.6. Командир штурмового загону, який прибув для заняття вихідного положення, управляє діями підлеглих з КСП роти, який розгортається завчасно. Як правило, він знаходиться разом із командиром підрозділу, який обороняється, на його КСП роти. Для управління використовуються діючі лінії дротового зв'язку підрозділів, що обороняються.

7.2.3.7. Якщо під час заняття вихідного положення противник переходить в наступ, то його заняття припиняється і всі підрозділи відбивають його атаку. Управління боєм у цей час покладається на командира підрозділу, який обороняється, йому підпорядковуються і підрозділи зі складу штурмового загону. Після відбиття атаки противника заняття вихідного положення підрозділів продовжується.

7.3. Ведення штурмових дій

7.3.1. Штурм зазвичай починається після потужної, тривалої вогневої підготовки у ході якої артилерія, авіація, БпЛА та підрозділи, що перебувають у

безпосередньому зіткненні з противником, уражають живу силу і вогневі засоби противника в опорних пунктах, артилерію на вогневих позиціях, пункти управління та інші важливі об'єкти.

7.3.2. Приданий танковий підрозділ під прикриттям вогневої підготовки атаки починає висування з очікувальної позиції до рубежу переходу в атаку.

З підходом приданого танкового підрозділу до вихідного рубежу (РПА) особовий склад штурмового загону готується до атаки, а після проходження танками вихідного рубежу (РПА) – залишає траншеї (окопи) і атакує противника вслід за танками. ББМ, які маневрують від рубежу до рубежу (від укриття до укриття), діють за своїми підрозділами на відстані, яка забезпечує надійну підтримку їх вогнем своєї зброї.

7.3.3. У разі значного віддалення рубежу переходу в атаку від переднього краю оборони противника зближення з ним штурмові підрозділи здійснюють на ББМ. Посадка особового складу у бойову техніку здійснюється під час вогневої підготовки атаки. ББМ за командою (сигналом) командира ШЗ приховано підходять до своїх підрозділів і, використовуючи складки місцевості, роблять зупинку для посадки особового складу.

7.3.4. Район (місця) посадки особового складу визначаються та уточнюються відповідно до обстановки, яка складається. Особовий склад швидко здійснює посадку на машини і готується до ведення вогню. ББМ слідом за танками переходять в атаку, ведучи вогонь по противнику з усіх вогневих засобів.

7.3.5. Під час наближення до рубежу переходу в атаку танкові підрозділи розгортаються у бойовий порядок і, продовжуючи рух з максимальною швидкістю, переходять в атаку, ведучи вогонь по противнику з ходу. Танки, які були визначені для стрільби прямою наводкою, з початком розгортання ШЗ у бойовий порядок займають місця і атакують разом з ними.

7.3.6. Пророблення проходів у своїх мінних полях здійснюється до початку наступу. За сприятливих умов обстановки здійснюються обхід міноного полю (загородження) противника, свої мінні поля на напрямку атаки демонтуються повністю. Проходи в мінних полях противника перед його переднім краєм пророблюються вибуховим способом і за допомогою мінних тралів у ході вогневої підготовки атаки, а також інженерно-саперними підрозділами в темний час доби перед наступом.

7.3.7. Якщо штурмові групи рухаються через вузькі смуги у проходах, вони розосереджуються та підтримуються вогнем. Командир штурмового загону рухається там, звідки він може найкраще управляти та здійснювати вогневу підтримку штурмових груп.

З виходом груп захоплення на рубіж переходу в атаку, вони атакують противника і стрімко просуваються до переднього краю його оборони, використовуючи прикриття за складками місцевості, прихованість, задимлення та вогневу підтримку.

7.3.8. Для безперервності вогневої підтримки груп захоплення, вогневі засоби групи вогневої підтримки переміщуються слідом за групами захоплення перекатами, здійснюючи взаємне прикриття. Одночасно з ними просуваються групи прикриття і закріплення, група розгородження, евакуаційна група.

Якщо групи захоплення під час руху попадають під вогонь противника, вони швидко переміщуються та виходять із зони ураження. Під час зустрічі з противником поблизу об'єкта штурму, негайно відкривається вогонь у відповідь. Командир групи захоплення, який має контакт з противником, викликає підтримуючий вогонь та коректує його. В залежності від місця знаходження та дій противника, групи захоплення можуть обійти позиції ворога.

7.3.9. Штурмові дії можуть вестись одночасно з правого та лівого флангів під прикриттям засобів вогневого ураження застосуванням артилерії, мінометів та гранатометів, використовуючи характерні ознаки місцевості. Штурм здійснюється безперервно, послідовно від позиції до позиції або одночасно – за умов наявності сил та засобів. Першими знищуються об'єкти (позиції), які складають основу оборони противника. Штурмові групи повинні зачищати позиції противника так швидко, наскільки це можливо. Командир штурмового загону здійснює моніторинг обстановки, аналізує отриману інформацію та корегує діями штурмових груп (додаток 12).

7.3.10. Під час зіткнення групи захоплення з наступними позиціями або оборонними спорудами у глибині опорного пункту, група розгородження здійснює пророблення проходів у перешкодах. Група захоплення та вогневої підтримки здійснюють вогневе прикриття.

7.3.11. Для розвитку успіху та продовження штурму командир штурмового загону повинен бути готовим задіяти групу резерву. Грез також може відбивати контратаки противника в ході переходу до оборони захоплених позицій і перегруповання. Під час дії штурмового загону у розосередженому порядку, Грез може мати певні обмеження у своєчасному реагуванні. У кожній штурмовій групі повинна бути група резерву, для заміни підрозділів, що втратили боєздатність.

Основною ділянкою місцевості, що дозволяє контролювати об'єкт штурму, повинна стати вирішальним пунктом для штурмових груп. Зазвичай штурмові групи рухаються в траншеях противника, щоб уникнути небезпеки від вогню противника.

7.3.12. Після захоплення опорного пункту (об'єкта) командир штурмового загону швидко організовує закріплення успіху та уточнює завдання на подальші

дії, проводить заходи щодо поповнення втрат особового складу та боєприпасів для завершення виконання завдання.

7.3.13. Під час переходу до штурму з ходу з висуванням із глибини штурмовий загін у встановлений час або за командою (сигналом) починає висування до рубежу переходу в атаку і здійснює його згідно з проведеними розрахунками.

Під час висування до рубежу переходу в атаку всі підрозділи суворо дотримуються встановлених командиром заходів маскування і захисту від ВТЗ.

7.3.14. Придані підрозділи (вогневі засоби) висуваються разом підрозділами ШЗ. Із зазначених рубежів (пунктів) вони розгортаються у взводні колони, а з виходом до рубежу переходу в атаку – у бойовий порядок.

Вогневі засоби, ГВп висуваються і займають підготовлені вогневі позиції у темну пору доби перед штурмом, а якщо це неможливо – з початком вогневої підготовки атаки.

Група розгородження (ГРз), група управління та розвідки (ГутаР), група резерву (Грез), група прикриття і закріплення (ГпіЗ), група вогневої підтримки (якщо вони не залучалися до участі у вогневій підготовці атаки) висуваються за групами захоплення та розміщуються так, щоб розвинути успішну атаку.

Приданий підрозділ ППО, який здійснює прикриття штурмових груп від ударів з повітря, під час штурму рухається за штурмовими групами, обираючи позиції, які забезпечують найбільш ефективну реалізацію його зони ураження. Окремі стрільці-зенітники можуть діяти в бойових порядках штурмових груп.

Органи розвідки виконують завдання на передньому краю оборони противника в готовності до ведення розвідки в під час штурму.

7.3.15. У випадку, якщо противник завдає масованих вогневих ударів під час висування до рубежу переходу в атаку, підрозділи, які зберегли боєздатність, швидко виходять з району ураження і продовжують виконувати поставлені завдання. У разі застосування противником запалювальної зброї підрозділи швидко виходять з району пожежі, гасять осередки вогню на техніці та озброєнні і продовжують виконувати завдання.

7.3.16. Мінні поля, встановлені засобами дистанційного мінування противника, у період висування долаються проходами, проробленими загонами забезпечення руху старшого командира або групою розгородження.

Проходи в своїх мінних полях пророблюються до початку штурму, зазвичай вручну силами підрозділів, що знаходяться в безпосередньому зіткненні з противником. Кількість та напрямки цих проходів повинні відповідати кількості та напрямку проходів, які заплановані до пророблення в інженерних загородах противника перед переднім краєм його оборони. За сприятливих умов обстановки свої мінні поля на ділянці прориву можуть зніматися повністю.

7.3.17. З виходом штурмових груп на рубіж переходу в атаку за командою (сигналом) старшого командира починається вогнева підтримка, у ході якої штатна і придана артилерія безперервно веде вогонь по противнику, що перешкоджає штурму. У ході вогневої підтримки штурмових груп, команди на виклик, перенесення і припинення вогню подає командир штурмового загону або командира штурмової групи (захоплення).

7.3.18. Командир штурмового загону: спостерігає за допомогою БпЛА за результатами ВУП, здійснює оцінку обстановки і прогнозує її розвиток; управляє вогнем і діями штурмових груп, забезпечує організований і своєчасний вступ їх у бій і виконання ними бойового завдання; визначає і здійснює заходи щодо нарощування зусиль груп захоплення, у разі потреби уточнює завдання штурмовим групам; підтримує (під час порушення – відновлює) взаємодію, управління і забезпечення.

7.3.19. Вогневі засоби ГВп знищують планові цілі та виявлені штурмовими групами, які підтримують вогнем спочатку проходження ними проходів у мінних полях та проведення штурму об'єкта, рухається позаду груп захоплення через пророблений прохід і займають декілька позицій для ведення ефективного вогню по противнику. Зміна вогневих позицій виконується часто, ведучи безперервний вогонь протягом проведення штурму.

7.3.20. З підходом штурмових груп до рубежу безпечного віддалення від розривів своїх снарядів і мін артилерія переносить вогонь у глибину оборони противника.

7.3.21. Приданий танковий підрозділ і ББМ штурмового загону долають мінні поля противника самостійно за допомогою мінних тралів, а ті, що їх не мають, по проробленим проходам. Особовий склад штурмових груп під час атаки у пішому порядку долає мінні поля за танками по їх коліях і проробленими проходами.

ББМ, які не обладнані мінними трапами, подолавши мінні поля проробленими проходами, доганяють свої підрозділи і вогнем своєї зброї підтримують їх дії. Подолання мінних полів перед переднім краєм оборони противника здійснюється під прикриттям вогню артилерії, а також протитанкового, гранатометного і кулеметного підрозділів.

7.3.22. Під час штурму підрозділи, у встановлений час вриваються на передній край оборони противника, знищують його живу силу і вогневі засоби, оволодівають опорними пунктами (об'єктами) нанесення удару по флангам або в тил противника.

7.3.23. За умов потужної вогневої підтримки штурмові групи на бойових машинах прориваються на передній край або на глибину взводних опорних пунктів першого ешелону, після переносу підтримуючого вогню, в глибину

взводного опорного пункту противника здійснюють висадку особового складу та проводять штурм позицій з декількох напрямків. ББМ стрімко відходять з рубежу висадки десанту та підтримують штурмові підрозділи вогнем прямою наводкою.

7.3.24. Штурм у пішому порядку без застосування ББМ виконується за наступних умов, якщо: противник зайняв заздалегідь підготовлені позиції та має велику кількість протитанкових засобів; місцевість та перешкоди не дають можливості застосування ББМ.

У разі проведення штурму в пішому порядку без застосування ББМ рубежі розгортання в передбойовий, бойовий порядок, рубіж переходу в атаку призначаються якомога ближче до переднього краю оборони противника.

Висування та розгортання здійснюються в темну пору доби, використовуючи складки місцевості. Проводяться заходи щодо введення противника в оману, вогнева підготовка атаки як правило не проводиться.

7.3.25. Штурмовий загін (група) може отримати завдання по зачищенню району, об'єкта під час штурму для спрощення переміщення підрозділів батальйону, або зачищення будівлі в населеному пункті. Штурмовий загін може виконувати тактичне завдання щодо зачищення тіснини, міжгір'я, ущелин, включаючи висоти, що оточують вузькі проходи у ньому, лісистій місцевості, забудованих ділянок місцевості, доріг, стежок, або інших вузьких коридорів. Це може включати усунення перешкод, або інших завад на дорогах, а також лісистих та забудованих ділянках, що до них прилягають.

7.3.26. Штурм у населеному пункті повільній ніж в бою на відкритій місцевості, він ведеться безперервно до повного оволодіння об'єктом. Складний характер забудованої місцевості робить непростим проведення штурму. Присутність великої кількості цивільного населення, зачищення будинків та пошук протитанкових засідок, снайперів та мін-пасток зменшує спроможності дій штурмових груп.

У населеному пункті противник проводить засідки на вулицях, веде вогонь з флангів, дахів будинків, застосовує вогонь артилерії, мінометів та снайперський вогонь.

7.3.27. Штурмовий загін може проводити штурм багатоповерхового будинку, або групи одноповерхових будинків. Штурм кварталу виконується ШЗ у складі батальйону. Об'єкти штурму можуть знаходитись в забудованих районах, що буде вимагати від ШЗ переміщення через ці райони та іншу місцевість для досягнення об'єкта штурму.

7.3.28. З метою безпечного виходу ШЗ до об'єкта штурму проводиться розвідка (методом візуального спостереження, БпЛА, інженерної розвідки) всіх найближчих окремих будинків розташованих на підступах до населеного пункту.

7.3.29. Перед штурмом під час підходу до населеного пункту, здійснюється вогневе ураження об'єктів противника з залученням усіх сил і засобів, домагаючись відходу підрозділів противника із займаних позицій. Командир штурмового загону може використовувати дими для приховування штурмових груп, що виконують штурм. Фланги штурмових груп прикриваються вогнем групи вогневої підтримки.

7.3.30. Під час пересування в населеному пункті необхідно використати приховані маршрути (пересування крізь будинки), пересування тільки після подавлення вогневих засобів противника, пересування здійснити вночі чи в інші періоди обмеженої видимості, відкриті ділянки місцевості перетинати швидко з використанням маскування або задимлення та введення противника в оману. Придані артилерійські підрозділи можуть бути розподілені повзводно (окремими гарматами) для посилення штурмових груп. Під час підходу до населеного пункту, гармати, які виділені для стрільби прямою наводкою, висувуються на відкриті вогневі позиції в бойових порядках ШЗ і під прикриттям вогню з закритих вогневих позицій і димів з ходу розгортаються та знищують вогневі засоби противника, руйнують будівлі, пристосовані до оборони та фортифікаційні споруди. Вогневі позиції вибирають на безпечній відстані від кам'яних і легкозаймистих споруд.

7.3.31. З виходом штурмових груп до околиці населеного пункту, придані артилерійські підрозділи переносять вогонь по будівлям і укриттям в глибині опорних пунктів і забороняє підхід резервів противника до об'єктів, які атакуються. З наближенням штурмових груп до об'єктів штурму, гармати, які призначені для стрільби прямою наводкою, відкривають вогонь по амбразурам, вікнам і проломам у верхніх поверхах будівель. Для стрільби прямою наводкою вогневі позиції гармат готують в кутових будинках, в нижніх і напівпідвальних поверхах за кам'яними парканами і стінами, звідки забезпечується ведення вогню вздовж вулиць.

Закриті ВП для артилерійських підрозділів вибирають в парках, на майданах, стадіонах, звідки забезпечується можливість ведення вогню.

7.3.32. Під час пересування в населеному пункті необхідно використати приховані маршрути (пересування крізь будинки), пересування тільки після подавлення вогневих засобів противника, пересування здійснити вночі або інші періоди обмеженої видимості, відкриті ділянки місцевості перетинати швидко з використанням маскування або задимлення та введення противника в оману.

7.3.33. Штурмові групи під час вогневої підготовки атаки займають вихідне положення як найближче до об'єкта атаки, і за допомогою димів та підтримання вогню групи у встановлений час розпочинають штурм зазвичай на одному із флангів оборони об'єкта. Штурмом першого поверху виконується прохід в стінах, тиліві або бокові входи.

7.3.34. Вогневі засоби групи вогневої підтримки знищують противника в будинках, які атакуються, і сусідніх будівлях, а групи захоплення, використовуючи проломи в стінах, підземні комунікації і ходи сполучень наближаються до об'єкта атаки і під прикриттям вогню і аерозольних (димових) завіс штурмують його. Атака проводиться стрімко, із застосуванням ручних гранат через вікна будівель по вогневих точках і живій силі.

7.3.35. Штурм з даху та просування донизу може застосовуватись, коли штурмовий загін має доступ до верхніх поверхів будинку, до даху за допомогою драбини, або з вікон, дахів сусідніх будинків, або за допомогою вертольота за умови подавлення ППО противника. Посадка вертольотами здійснюються на ті будинки, які мають відповідні вертолітні майданчики, в той же час військовослужбовці штурмових груп можуть виконувати швидку висадку за допомогою спускових пристроїв (канату) на дах будинку або виконувати штурмове десантування після зависання вертольота над дахом. Для проникнення на нижчі поверхи крізь зроблені отвори, проходи в даху або стінах можливо використати канати чи інші засоби. Використання драбини для штурму вищих поверхів повинно використовуватись як останній засіб.

7.3.36. Увірвавшись у будинок, штурмові групи захоплюють сходові клітини, майданчики і закріплюються на них, звільняють від противника прилеглі приміщення, намагаючись роз'єднати сили противника та позбавити його можливості спілкуватись і підтримувати один одного. Бій у великому будинку може розпадатися на окремі роз'єднані сутички в під'їздах і на поверхах. Під час зачищення багатоповерхового будинку штурмові групи можуть виконувати зачищення поверхів будівлі по черзі. Забарикадовані кімнати, холи і під'їзди штурмові групи повинні обійти та зберегти темп проведення штурму. Група розгородження пророблює проходи в стінах і міжповерхових перекриттях, а за потреби розміновує захоплені будинки. За неможливості обходу барикад або перешкод вони перевіряються на наявність мін-пасток, після чого проводиться їх розбирання. За необхідності групи захоплення та група резерву можуть виконувати проходи в перешкодах.

7.3.37. Під час ведення штурму захоплений будинок або квартал, зачищається, окремі осередки опору та дрібні групи противника знищуються групою прикриття і закріплення або групою резерву. Особливо міцні довготривалі вогневі споруди блокуються і підриваються разом з гарнізонами, які їх обороняють. Захоплені важливі будинки і перехрестя вулиць закріплюються. Виходи з підземних комунікацій охороняються або руйнуються. Під час зачищення будинку командир штурмового загону залишає підрозділ для охорони з метою попередження повернення противника в зачищені будинки.

7.3.38. Для розвитку успіху та досягнення несподіванки під час штурму, Грез повинна атакувати ворога з іншого напрямку. В наслідок того, що Грез може виконувати різноманітні завдання, командир Грез повинен постійно стежити за

розвитком тактичної обстановки, знати бойові завдання. Група резерву може надаватися до загальновійськового резерву батальйону.

7.3.39. КСП ШЗ під час штурму розгортається, використовуючи природні укриття. Переміщення здійснюється з дозволу старшого командира швидко, приховано, з використанням захисних властивостей місцевості. Напрямок переміщення визначає старший командир, а місце розгортання – командир ШЗ. Про місце розгортання КСП командир ШЗ доповідає старшому командирі та інформує командирів підрозділів, які взаємодіють і сусідів.

7.3.40. Під час ведення бою в населеному пункті командир ШЗ надається більше тактичної самостійності.

7.3.41. Під час виконання заходів забезпечення влаштовуються: місця зберігання інженерних засобів (штурмових драбин, містків, кішок, канатів, перехідні мостики та інші пристрої), призначених для подолання перешкод; створення підвищеного запасу ракет, боєприпасів та ПММ; підготовка джерел води для забезпечення побутових і технічних потреб особового складу.

7.3.42. У ході проведення штурму (атаки) підвіз води і боєприпасів здійснюється у темний час доби, під час захвату об'єкта штурму протягом години. Евакуацією поранених здійснює група евакуації.

7.3.43. Після виконання завдання ШЗ може здійснюватися заміна (передача позиції) підрозділами та виводитись на відновлення боєздатності.

7.4. Штурмові дії в особливих умовах

7.4.1. Особливості штурмових дій вночі та в умовах обмеженої видимості

Умови підготовки і ведення штурму вночі ускладнюють орієнтування, управління підрозділами та підтримку взаємодії між ними, обмежують маневр силами і засобами, підвищують утомленість особового складу та збільшують навантаження на його психіку. В той же час ніч сприяє досягненню раптовості дій і зменшенню втрат від вогню противника. Штурм вночі може бути продовженням денного наступу. Якщо нічний штурм є розвитком денних бойових дій, перехід до нього організовується без перерви, щоб противник не міг використати ніч для підтягування резервів і перегрупування своїх сил і засобів.

7.4.2. Бойове завдання роті вночі вказується на таку ж глибину, як і вдень. Напрямки наступу вночі вибираються з урахуванням виходу підрозділів до намічених рубежів (об'єктів) найкоротшим шляхом без проведення ними складного маневру.

7.4.3. Підготовка до ведення наступального бою вночі проводиться завчасно у світлий час доби. Під час його організації командир ШЗ, крім

звичайних питань, визначає: видимі вночі орієнтири, азимут напрямку наступу і направляючу штурмову групу; порядок застосування приладів нічного бачення, світломаскувальних пристроїв, освітлення місцевості і способи позначення проходів у загородженнях; порядок забезпечення підрозділів освітлювальними і сигнальними засобами, трасувальними снарядами і патронами з трасувальними кулями; порядок переходу від нічних дій до денних. Рекогносцировка проводиться у світлий час доби з наступним уточненням необхідних питань вночі. Під час її проведення командир роти, крім звичайних питань, уточнює: видимі вночі орієнтири, місця постановки світлових орієнтирів і напрямки світлових створів; об'єкти противника, які підлягають освітленню (засліпленню).

7.4.4. Під час постановки завдань командир роти додатково вказує: ШГ – азимут напрямку наступу; рубежі вирівнювання і час їх досягнення; рубіж, яким необхідно оволодіти до світанку; ГрВП – завдання щодо постановки світлових орієнтирів (створів,) освітлення місцевості і цілей (об'єктів) противника, осліплення його засобів візуального спостереження та управління зброєю.

7.4.5. Під час організації взаємодії командир ШЗ додатково узгоджує: порядок здійснення світлового забезпечення за тактичними завданнями, рубежами та часом; дії особового складу щодо захисту від світлового впливу противника; порядок переходу від нічних дій до денних. Крім того, командир роти доводить сигнали взаємного розпізнавання і порядок позначення свого місця положення.

7.4.6. Штурмові дії вночі починаються після вогневої підготовки атаки, під час проведення якої, окрім виконання звичайних вогневих завдань, подавляються засоби радіолокаційної розвідки, освітлення та прилади нічного бачення противника, засліплюються його СП та вогневі засоби, освітлюється місцевість та об'єкти (цілі).

Особлива увага приділяється веденню розвідки і забезпеченню флангів. В умовах відсутності суцільного фронту оборони противника командир ШЗ повинен вміло використовувати нічні умови для охоплення та обходу опорних пунктів противника з метою атаки їх у темряву, або на світанку одночасно з різних напрямків і з тилу.

7.4.7. Особливості штурмових дій взимку

На підготовку та ведення штурмових дій взимку впливає ускладнення прохідності шляхової мережі, маневру підрозділами, підвозу і евакуації, інженерного обладнання та маскування військ, скорочення світлого часу доби і низький температурний режим. Значно зростає обсяг заходів щодо обладнання районів, рубежів, позицій, створення додаткових запасів МтЗ, спеціального екіпірування особового складу і обладнання техніки засобами підвищення прохідності.

7.4.8. У ході організації штурму в зимових умовах командир ШЗ, крім звичайних питань, визначає: вигідні для дій підрозділів, напрямки, порядок

подолання заболочених ділянок та районів з глибоким сніговим покривом; заходи для запобігання переохолодженню й обмороженню особового складу; порядок підготовки ОБТ і засобів індивідуального захисту до застосування в умовах низьких температур; фарбування озброєння і техніки під фон місцевості і забезпечення підрозділів маскувальними костюмами.

7.4.9. У разі переходу в наступ із положення безпосереднього зіткнення з противником командир роти організовує завчасну підготовку вихідного рубежу (вихідних позицій), приділяє особливу увагу обладнанню укриття для обігріву особового складу.

7.4.10. Організовуючи взаємодію, командир ШЗ особливо детально погоджує дії підрозділів, що штурмують, вогневих засобів і бойової охорони, яка виставляється на відкриті фланги (стики); уточнює порядок взаємного розпізнавання, цілевказання та орієнтування.

7.4.11. Під час штурму на важкопрохідній місцевості окремими доступними напрямками штурмові групи діють на значних інтервалах, організовуючи додаткову розвідку і бойову (похідну) охорону перед фронтом і на флангах.

7.4.12. Під час проведення вогневої підготовки атаки для знищення окремих цілей і руйнування сніго-льодових загороджень частіше застосовуються гармати, танки і протитанкові засоби, які виділені для стрільби прямою наводкою.

7.4.13. Штурм, якщо глибокий сніговий покрив та інші складні умови здійснюється в пішому порядку. Танки наступають у бойовій лінії штурмових підрозділів або за ними. ББМ у цьому випадку діють за танками і вогнем своєї зброї знищують противника, який перешкоджає просуванню своїх підрозділів і танків. На важкодоступних напрямках вони просуваються дорогами.

7.4.14. Особливості штурмових дій в горах

Підготовка та ведення штурмових дій в горах здійснюється з урахуванням обмеженої кількості доріг та складності просування поза дорогами; великої кількості мертвих просторів і прихованих підступів; можливості утворення гірських обвалів, завалів і сніжних лавин; складності виконання інженерних робіт і застосування мінних тралів; тривалості застою отруйних речовин в ущелинах і глибоких долинах; (різкої зміни температур вдень та вночі), розрідженості повітря, екранування дій гір.

7.4.15. Значною завадою в горах є річки, які мають швидку течію, високі круті береги та різкі зміни рівня води. Під час пересування машин у горах підвищується витрата пального, а на великих висотах знижується потужність двигунів. Висування штурмового загону в горах ведеться схилами висот, уздовж

хребтів, долин і доріг, а також іншими доступними напрямками з широким застосуванням обхідних загонів. Не зайняті противником ділянки гірської місцевості використовуються підрозділами для їх виходу у фланг і тил.

7.4.16. Під час організації бою в горах командир ШЗ повинен уміло використовувати особливості гірської місцевості. Оцінюючи обстановку він додатково вивчає наявність та характер важливих об'єктів в обороні противника, його систему вогню на всіх ярусах оборони, можливі місця засідок, завалів, каменепадів; визначає напрямки, доступні для дій своїх ББМ та переміщення артилерії, а також можливі напрямки для дій обхідного загону.

7.4.17. Формулюючи рішення командир ШЗ, крім звичайних питань, визначає: найважливіші об'єкти, захоплення яких значно порушить стійкість оборони противника (перевал, тунель, перехрестя важливих доріг, панівна висота, тощо) та порядок їх захоплення; завдання ШГ, що здійснюють обхід (охоплення); заходи щодо прикриття флангів і тилу, знищення засідок противника, боротьби з його обхідними загонами і ДРГ.

7.4.18. Під час організації взаємодії командир ШЗ особливо детально погоджує дії підрозділів, які атакують, з артилерією, ББМ, що висуваються доступними для них напрямками, а також обхідного загону з підрозділами, які діють з фронту.

7.4.19. Крім того, командиром ШЗ уточнюється порядок підтримання зв'язку, виклику і коректування вогню артилерії та ударів авіації, а також організовується виконання заходів щодо: захисту підрозділів від обвалів, лавин, селів; забезпечення орієнтування, витримування напрямку наступу та позначення положення підрозділів; забезпечення підрозділів необхідним гірським спорядженням.

7.4.20. Ведення бою в горах розпочинається з ураження противника в ході вогневої підготовки атаки, яка проводиться з урахуванням багатоярусної побудови його оборони і знищення цілей (об'єктів) на зворотних схилах висот, в ущелинах та підземних спорудах.

У разі штурму підрозділів ШЗ окремими напрямками вогнева підготовка атаки може розпочинатися одночасно або в різний час на кожному з напрямків і мати різну тривалість.

7.4.21. Штурм в горах здійснюється одночасно з різних напрямків, частиною сил з фронту, рештою – з флангу і тилу, або частиною сил противник сковується боєм з фронту, забезпечуючи вихід решти сил у фланг і тил для подальшої атаки.

7.4.22. Під час наступу вузькою долиною (ущелиною) насамперед захоплюються прилеглі висоти, з яких прострілюється долина (ущелина).

Особлива увага звертається на узгоджені дії підрозділів, які одночасно наступають долиною і по хребту. Підрозділи, використовуючи не зайняті противником ділянки, долають ущелину, виходять у фланг або тил противника, який обороняє перехід, і за підтримки вогню танків і артилерії несподіваною атакою оволодівають ним.

7.5. Особливості об'єднаної вогневої підтримки роти у штурмових діях

7.5.1. Система вогню у ході штурму ШЗ включає: вогонь приданої артилерії із закритих вогневих позицій за періодами вогневого ураження; вогонь гармат, танків, ББМ, інших вогневих засобів, що виділені для стрільби прямою наводкою; вогонь танків, ББП, протитанкових засобів, гранатометів і стрілецької зброї, ударів БпЛА та за етапами наступального бою; маневр вогнем усіх вогневих засобів у ході виконання підрозділами бойових завдань.

7.5.2. Основа вогню ШЗ складається з вогню штурмових груп, групи вогневої підтримки і доданих вогневих засобів.

ВУП у ході штурму поділяється на загальне та безпосереднє. Воно організовується і проводиться на глибину бойового завдання роти у всій смузі наступу, а також за напрямками під час виконання окремих тактичних завдань.

7.5.3. За участі в загальному вогневому ураженні противника вогневі засоби роти можуть залучатись до вогневих завдань, які виконуються за планом старшого командира, а також для ураження найважливіших цілей (об'єктів) противника з їх виявленням. На початку проведення штурму здобувається вогнева перевага над противником великим об'ємом вогневого ураження і підтримується в ході проведення штурму.

7.5.4. Під час безпосереднього вогневого ураження противника вогневі завдання виконуються в інтересах штурмових груп під час вирішення ними тактичних завдань за періодами – вогнева підготовка атаки та вогнева підтримка військ, що атакують. Вогнева підготовка атаки починається у визначений час і проводиться до виходу підрозділів на рубіж переходу в атаку. Вогнева підготовка атаки проводиться на всю глибину бойового порядку противника.

7.5.5. Під час вогневої підготовки руйнуються, засліплюються і подавляються довготривалі вогневі споруди в смузі і на флангах роти (штурмового загону), виконуються інші завдання ВУП, а також пророблюються проходи в інженерних загородах. В окремих випадках до вогневої підготовки може проводитися попереднє вогневе руйнування довготривалих вогневих споруд із застосуванням високоточних і бетонобійних боеприпасів. Для руйнування довготривалих вогневих споруд (окремих вогневих точок) та інших укріплених споруд, знищення їх підрозділів застосовуються артилерія, авіація, а для стрільби по амбразурах – ПТРК, протитанкові гармати, вогнемети та БпЛА.

7.5.6. Командир ШЗ застосовує вогонь артилерії старшого начальника, приданої артилерії та вогонь групи вогневої підтримки для подавлення (знищення) вогневих засобів противника, які перешкоджають руху штурмових груп, підтримання групи розгородження під час пророблення проходу та штурму під час подолання штурмовими групами зони ураження.

7.5.7. Під час перенесення вогню артилерії старшого начальника та приданої артилерії, група вогневої підтримки посилює вогонь для продовження подавлення вогневих засобів противника. Командир ШЗ (ШГ) може призначити відповідальність щодо ведення вогню по визначених цілях командирам штурмовим групам.

7.5.8. Для погіршення умов спостереження противника під час пророблення проходів, або прикриття маневрування штурмових груп можливо використати переваги задимлення під час маневру, наприклад, під час обходу, або для введення противника в оману. Підсвічення позицій противника освітлювальним вогнем виконується під час ведення штурму вночі.

7.5.9. З метою досягнення раптовості та за умов обстановки, яка складається, під час ведення штурму (у тому числі й в тилу противника), вогнева підготовка атаки може не проводитись.

7.5.10. Вогнева підтримка військ починається за командою (сигналом) старшого командира або командира ШЗ із закінченням артилерійської підготовки атаки і продовжується до завершення виконання бойового завдання або початку виконання наступного тактичного завдання в глибині оборони противника. В ході вогневої підтримки, вогонь по вогневим засобах, резервах й інших важливих цілях противника ведеться безперервно.

У разі перенесення вогню старшим начальником, вогневі засоби групи підтримки посилюють темп вогню для продовження подавлення цілей противника.

7.5.11. Під час виконання окремих тактичних завдань, таких як введення у бій групи резерву, зазвичай організовується вогнева підготовка виконання визначеного завдання і його вогнева підтримка.

7.5.12. Вогнева підтримка штурмових підрозділів, здійснюється методом ведення вогню по окремих цілях за викликом та цілевказаннями командирів штурмових груп. Зосереджений вогонь, рухомий та нерухомий загороджувальний вогонь застосовуються по резервам противника на маршрутах їх висування та рубежах розгортання для проведення контратак.

7.5.13. Вогонь групи вогневої підтримки під час штурму у населеному пункті як правило зосереджується по верхніх поверхах будівель.

Під час штурму об'єкта (об'єктів) штурму (рубежу) противника у лісі (лісосмузі) вогонь може вестись по кронах дерев.

Протитанкові засоби застосовуються для знищення довготривалих вогневих споруд та кулеметних розрахунків.

7.5.14. Під час оволодіння (захоплення) об'єкта (об'єктів) штурму (рубежу) створюється система вогню, яка повинна забезпечити застосування всіх наявних вогневих засобів. Під час організації системи вогню призначаються планові вогневі цілі (завдання) для артилерійських (мінометних підрозділів), ділянки зосередженого вогню для гранатометних підрозділів та штурмових груп. Для виконання раптових завдань призначаються чергові вогневі засоби. За наявністю часу планові цілі заздалегідь пристрілюються.

7.6. Забезпечення штурмових дій

7.6.1. Забезпечення бою (дій) підрозділів включає розвідувальне забезпечення, морально-психологічне забезпечення, логістичне забезпечення, медичне забезпечення та підтримку бойових дій.

Під час визначення заходів забезпечення штурмових дій командир роти повинен:

а) з *розвідувального забезпечення* – визначити та довести бойове завдання групі розвідки, розрахунку БпЛА, а також порядок ведення та доповіді результатів спостереження;

б) з *логістичного забезпечення* – у зв'язку з веденням штурмових дій організувати жорсткий контроль накопичення та використання боєприпасів, військового майна, заправлення військової техніки пально-мастильними матеріалами, контроль екіпіровки особового складу;

в) з *медичного забезпечення* – визначити та доповісти порядок надання першої (домедичної) медичної допомоги (само – і взаємодопомоги) у разі отримання поранень у ході бою. Під час підготовки та ведення штурму основна увага медичного забезпечення приділяється наданню першої допомоги пораненим і хворим, їх збору, винесенню (вивозу) і евакуації з поля бою на рубежі спішування, під час бою за оволодіння опорними пунктами на передньому краї і в глибині оборони противника.

г) з *морально-психологічного забезпечення* – визначити та організувати заходи, які направлено на підтримання статутної військової дисципліни, морально-психологічного стану під час підготовки та ведення штурмових дій. Під час підготовки та ведення штурму основні зусилля МПЗ спрямовані на: підтримку і нарощування моральних і духовних сил військовослужбовців, створення у них високого наступального пориву, розвиток прагнення безумовного виконання бойового завдання і повного розгрому противника; забезпечення безперервної позитивної інформаційно-психологічної дії на особовий склад у будь-яких умовах обстановки. Основна увага зосереджується на підрозділах штурмових груп;

д) з інженерної підтримки – визначити та довести завдання групі розгороджень щодо інженерної розвідки противника і місцевості у вихідному районі і на очікувальних позиціях, інженерне обладнання вихідного району, підготовка і утримання шляхів висування із вихідного району, маневру, розгортання на рубіж переходу в атаку, місць та черговості пророблення проходів в інженерних загородженнях, пророблення проходів в мінних полях противника, улаштування переходів через перешкоди перед переднім краєм оборони противника, будівлях, а також порядку виведення з ладу (знищення) визначених об'єктів (будівель, укріплень);

е) з хімічного, біологічного, радіологічного, ядерного захисту – наявність засобів індивідуального захисту (протигаз, ОЗК), готовність до застосування приданих вогнеметників, наявність табельних засобів аерозольного маскування, готовність термодимової апаратури бойових машин.

7.6.2. Під час дій у пішому порядку стрільці-санітари взводів, санітарні інструктори рот, просуваються за своїми підрозділами, ведуть спостереження за полем бою, помічають місця виходу зі строю особового складу, відшуковують поранених, надають їм першу допомогу і зосереджують в найближче укриття для подальшої евакуації:

7.6.3. Особлива увага приділяється недопущенню обмороження поранених і хворих. Для їх евакуації, а також для подачі МтЗ використовується техніка високої прохідності, лижні пристосування, волокуші та інші підручні засоби.

7.6.4. Командири штурмових груп ретельно перевіряють екіпіровку солдатів під час підготовки до виконання завдання. Боєприпаси, вода, зброя, екіпірування та медичні запаси зазвичай є предметами, які переносяться під час штурму.

7.6.5. Під час наступу в бездоріжжя вживають заходів щодо підвищення прохідності машин, завчасного створення додаткових запасів ракет, боєприпасів, ПММ, продовольства і медичного майна, а також передбачається прийом МТЗ.

7.6.6. У високогірних районах особовий склад забезпечується спеціальним спорядженням, теплим одягом, засобами обігріву і сонцезахисними окулярами, а машини укомплектовуються засобами підвищеної прохідності додаткового гальмування, у разі потреби і зимовими видами пального та охолоджувальною рідиною, яка низько-замерзає.

7.6.7. Під час ведення штурму в горах командир роти особливу увагу приділяє веденню розвідки і забезпеченню флангів. Розвідка ведеться більшою, ніж у звичайних умовах, кількістю РД (БРД), Сп і спостерігачів.

8. ВІДНОВЛЕННЯ БОЄЗДАТНОСТІ ТА ПІДГОТОВКА РОТИ ДО ВИКОНАННЯ НАСТУПНИХ БОЙОВИХ ЗАВДАНЬ

Внаслідок ведення інтенсивних бойових дій рота може понести бойові втрати у особовому складі, озброєнні та військовій техніці, внаслідок чого частково або повністю втратити свої бойові спроможності.

З метою відновлення бойових спроможностей роти проводиться комплекс заходів відновлення боєздатності.

Відновлення боєздатності та підготовка роти до виконання бойових завдань – це цілеспрямований процес, який полягає у поступовому та планомірному набутті (відновленні) підрозділами своїх бойових спроможностей.

8.1. Завдання та особливості проведення заходів відновлення боєздатності роти

8.1.1 Завдання відновлення боєздатності роти полягають у досягненні такого рівня укомплектованості особовим складом, ОВТ і МТЗ, навченості командирів, особового складу та злагодження підрозділів, який гарантовано забезпечить ефективне виконання ротою бойових завдань.

Особливостями підготовки роти, яка відновлює боєздатність (набуває, удосконалює) здатність виконувати бойові завдання є:

а) набуття командиром роти та командирами взводів, відділень спроможностей щодо планування застосування та управління підпорядкованими підрозділами під час ведення бою (дій) у взаємодії з приданими (підтримуючими) підрозділами та підрозділами інших військових формувань та правоохоронних органів;

б) підвищення навичок особового складу щодо використання штатного озброєння, виконання практичних стрільб, зокрема в умовах обмеженої видимості (вночі), та дій на полі бою у складі штатних і зведених підрозділів в будь-яких умовах обстановки з урахуванням стандартів збройних сил країн НАТО і набутого бойового досвіду.

Заходи відновлення боєздатності роти можуть проводитись у складі батальйону або самостійно. Для відновлення боєздатності військовим частинам і підрозділам призначаються відповідні райони (ділянки місцевості, полігони, навчальні центри, об'єкти) та виділяється необхідна навчальна матеріально-технічна база.

8.2. Порядок проведення заходів відновлення боєздатності

8.2.1. Терміни проведення заходів відновлення боєздатності залежать від поставки у військову частину (підрозділ) підготовленого особового складу та ОВТ. Заходи колективної підготовки розпочинаються під час укомплектування військової частини (підрозділу) особовим складом понад 70%, основними зразками ОВТ не менш 50%.

Процес відновлення боєздатності може проводитись за двома варіантами:
перший – плановий, який проводиться у разі, якщо обстановка дозволяє виконувати заходи в повному обсязі (доукомплектування підготовленим особовим складом, поповнення ОВТ і МТЗ та проведення заходів бойового злагодження);

другий – прискорений, який застосовується у разі, якщо обстановка не дозволяє провести заходи відновлення боєздатності у повному обсязі.

Орієнтовні строки відновлення боєздатності встановлюються:

у випадку втрати боєздатності понад 50% – до 50 діб (індивідуальна підготовка – до 30 діб, бойове злагодження – до 20 діб: відділення – до 5 діб, взвод – до 4 діб, рота (батарея) – до 4 діб, батальйон (дивізіон) – до 4 діб, бригада (полк) – до 3 діб);

у випадку втрати боєздатності від 31% - до 50% - до 30 діб (індивідуальна підготовка – до 10 діб, бойове злагодження – до 20 діб: відділення – до 5 діб, взвод – до 5 діб, рота (батарея) – до 5 діб, батальйон (дивізіон) – до 5 діб);

під час втрати боєздатності до 30% - до 14 діб (індивідуальна підготовка – до 2 діб, бойове злагодження – до 12 діб: відділення – до 4 діб, взвод – до 4 діб, рота (батарея) – до 4 діб).

Під час відновлення боєздатності проводяться:

а) поповнення підрозділів до існуючих штатів особовим складом, ОВТ і запасами МТЗ;

б) індивідуальна підготовка офіцерів, сержантів, солдат;

в) бойові стрільби відділень, злагодження відділень (обслуг, розрахунків);

г) бойові стрільби взводів, злагодження взводів;

д) злагодження роти, проведення ротних тактичних навчань з бойовою стрільбою або двосторонніх РТН з використанням ЛІСУ “LAZERTAG”;

е) проведення тренувань з управління вогнем підрозділами;

ж) обслуговування озброєння і військової техніки.

Безпосередні терміни проведення відновлення боєздатності визначаються рішенням Головнокомандувача Збройних Сил України, командувача Десантно-штурмових військ Збройних Сил України.

8.3. Навчальна матеріально-технічна база та її ешелонування

8.3.1. З метою збереження навчальної матеріально-технічної бази бойової підготовки, виведення з-під можливих ударів противника військових частин і підрозділів, що відновлюють боєздатність здійснюється ешелонування навчальної МТБ.

Ешелонування об'єктів навчальної матеріально-технічної бази (враховуючи відстань від лінії зіткнення та ймовірного характеру дій противника) поділяється на:

перший ешелон – для відновлення боєздатності військових частин (підрозділів) зі складу угруповань, що понесли втрати бойового потенціалу до 30%. До його складу включаються об'єкти (місця, ділянки місцевості), які перебувають у тилівій зоні смуги дій оперативно-стратегічних (оперативних,

оперативно-тактичних) угруповань військ (сил) на відстані не менше 40-60 км від лінії зіткнення;

другий ешелон – для відновлення боєздатності військових частин (підрозділів) зі складу угруповань, що понесли втрати бойового потенціалу від 31% до 50%. До складу ешелону включаються об'єкти (місця, ділянки місцевості) що розташовані на відстані не менш 100 км від лінії зіткнення (в межах прифронтових адміністративно-територіальних одиниць (областей) України);

третій ешелон – для відновлення боєздатності військових частин (підрозділів), які понесли втрати бойового потенціалу понад 50%. До складу ешелону включаються об'єкти (загальновійськові (бригадні) полігони, стрільбища, місця, ділянки місцевості) що розташовані на відстані понад 200 км (в межах тилових адміністративно-територіальних одиниць (областей) України), а також за кордоном на наданих в рамках міжнародної військово-технічної допомоги полігонах і навчальних центрах збройних сил країн-партнерів.

Витрата моторесурсів, ракет і боєприпасів, інших матеріально-технічних засобів на проведення заходів відновлення боєздатності роти здійснюється відповідно встановлених норм та в межах виділеного ліміту.

8.4. Готовність роти до виконання наступних бойових завдань

8.4.1. Готовність роти до виконання наступних бойових завдань визначається таким рівнем укомплектованості особовим складом, ОВТ і запасами МТЗ, навченості командирів і особового складу та злагодження підрозділів, який визначається відповідними керівними документами Генерального штабу Збройних Сил України.

Після закінчення терміну відновлення боєздатності проводиться огляд готовності військової частини (підрозділу) до виконання бойових завдань із складанням відповідного акту готовності.

ОСОБЛИВОСТІ ОФОРМЛЕННЯ ГРАФІЧНИХ БОЙОВИХ ДОКУМЕНТІВ

1. Кожний графічний бойовий документ повинен мати службовий заголовок та підпис із зазначенням посади, військового звання та прізвища особи, що підписала документ; дата розроблення документу.

2. Обстановка наноситься тонкими лініями, із використанням умовних знаків, не забиваючи топографічної основи карти (схеми) та написів на ній. Умовні знаки наносяться лініями шести основних кольорів: червоний, чорний, синій, коричневий, зелений, жовтий.

3. Синім кольором наносяться:

положення, завдання і дії військових частин (підрозділів) Збройних Сил України, Національної гвардії України, Державної спеціальної служби транспорту, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, пункти управління органів охорони державного кордону та морської охорони Державної прикордонної служби України;

розмежувальні лінії;

межі операційних зон (районів);

межі районів введення правового режиму воєнного (надзвичайного) стану;

тилові межі та пункти управління;

зони ураження зенітних ракетних військ;

положення, завдання і дії Військово-Морських Сил, Повітряних Сил, авіації Сухопутних військ, ракетних військ і артилерії, зенітних ракетних військ, берегових ракетно-артилерійських військових частин, командні пункти з'єднань та військових частин зенітних ракетних військ, ракетних військ та артилерії;

положення, завдання та дії радіотехнічних та спеціальних військ (інженерних, хімічного, біологічного, радіологічного та ядерного захисту, зв'язку, радіоелектронної боротьби, топографічних, гідрометеорологічних, військових частин та підрозділів матеріально-технічного забезпечення (трубопровідних, аеродромно-технічного забезпечення; інженерно-ракетного забезпечення; ракетно-технічного забезпечення; інженерно-радіоелектронного забезпечення; артилерійсько-технічного забезпечення; танко-технічного забезпечення; автотехнічного забезпечення; метрологічного забезпечення тощо) та їх пункти управління;

удари своїх військ ракетами у звичайному спорядженні;

вогонь артилерії, рубежі досяжності ракет;

цивільні дорожні організації (дорожньо-будівельні, дорожні ремонтно-будівельні, містобудівельні, дорожньо-експлуатаційні);

заходи безпеки застосування військ (сил) позначаються пунктирною лінією поверх умовних знаків.

4. Чорним кольором наноситься:

усі реквізити, формуляри, заголовки, таблиці та їх зміст своїх військ (сил);

усі пояснювальні підписи, формуляри, таблиці, що стосуються противника.

5. Червоним кольором наносяться:

положення, завдання і дії військ (сил) противника;
ділянки місцевості (район), заражені противником хімічною зброєю і біологічними засобами;
зони пожеж і напрямки їх розповсюдження.

6. Коричневим кольором наносяться:

положення, завдання і дії військ нейтральних країн;
маршрути висування своїх військ (сил) і проходи в гірських хребтах;
сектори огляду та зони виявлення;
стаціонарні лінії зв'язку телекомунікаційних мереж загального користування (спеціального призначення);
зона виявлення засобів радіолокаційної розвідки.

7. Зеленим кольором наносяться:

загородження, руйнування своїх військ та положення, завдання і дії військ дружніх країн.

8. Жовтим кольором підтушовуються:

знак району, де противник застосував хімічну зброю;
об'єкт, який містить небезпечну хімічну речовину.

9. Умовні знаки для відображення положення, завдань та дій військ (сил), вогневих засобів, бойової та іншої техніки наносяться на карту (схему) відповідно до дійсного їх розташування на місцевості та орієнтуються за напрямком дій військ або ведення вогню. Визначальною точкою положення об'єкта на місцевості є центр умовного позначення.

10. Фактичне положення і дії військ, об'єктів наносяться суцільною лінією. Ймовірні та сплановані дії позначаються переривистими (штриховими) лініями.

11. Графічні документи дозволяється оформлювати у чорно-білому (некольоровому) варіанті. Для позначення розмежувальних ліній, рубежів використовуються:

одинарна чорна лінія – свої війська (сили);
подвійна чорна лінія – для позначення противника, або одна чорна лінія по краях якої мати позначку літер “ПТН”.

12. Положення військ (сил) станом на різний час позначається суцільною лінією із додаванням паралельних до неї пунктирних, штрихових, штрих пунктирних ліній, спеціальних позначок та (або) виділенням (підтушовуванням) суцільної лінії різними кольорами. Позначення доцільно включати до формалізованої таблиці “УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ”, *наприклад*:

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

Знак	Зміст знака
	Положення військ (сил) станом на 06.00 23.03 2019
	Положення військ (сил) станом на 09.00 23.03.2019
	Положення військ (сил) станом на 12.00 23.03.2019
	Положення військ (сил) станом на 18.00 23.03.2019

13. Джерело отримання відповідної інформації, час та дата її одержання зазначаються літерами чорного кольору. Використовуються такі скорочення: від вищого командування – ВК; агентурне джерело – Адж; спостереження – С; зізнання полоненого – П; документи противника – ДП; військова розвідка – ВР; гідроакустична розвідка – ГАР; наземна розвідка – НЗР; повітряна розвідка – ПвР; космічна розвідка – КсР; оптико-електронна розвідка – ОЕР; радіорозвідка – РР; радіолокаційна розвідка – РЛР; радіотехнічна розвідка – РТР; радіоелектронна розвідка – РЕР; артилерійська розвідка – АР; гідрометеорологічна розвідка – ГМР; інженерна розвідка – ІР; хімічна, біологічна, радіологічна та ядерна розвідка – ХБРЯр; бактеріологічна (біологічна) розвідка – БР; морська розвідка – КР; агентурна розвідка – АгР; свідчення місцевих жителів – МЖ; донесення (інформація) партизан – Пртз; донесення розвідувальної групи спеціального призначення – РГСПП; повітряне фотографування – ПвФ; наземне фотографування – НазФ.

У разі одержання інформації від кількох джерел зазначається скорочена назва кожного із них, відокремлюючи їх один від одного комами. Час зазначається за даними першого джерела.

Якщо спостереження триває протягом певного періоду часу, на карту наноситься час початку та кінця спостереження. Між ними ставиться тире, *наприклад:*

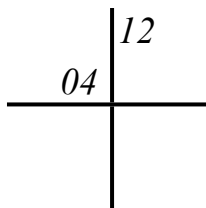
ПвР
11.10 – 14.20 08.10.2020

Інформація, яка потребує перевірки, позначається знаком питання синього кольору.

14. Копії графічних документів можуть бути оформлені на прозорому (калька, плівка) або непрозорому (папір, картон) матеріалі. Крім оперативної обстановки, на них необхідно наносити:

на прозорому матеріалі – не менше трьох пунктів (для подальшого суміщення із картою), які розташовані по кутах внутрішньої рамки аркуша карти

або в місцях перетинання координатної сітки. Пункти позначаються перехресними лініями чорного кольору довжиною два-три сантиметри та відповідним пояснювальним написом, *наприклад*:

на непрозорому матеріалі – координатну сітку із цифрами (оцифровуванням).

Наносити координатну сітку від руки заборонено.

Окрім того, зазначається масштаб, номенклатура та рік видання карти, з якої знято інформацію, *наприклад*:

МАСШТАБ 1 : 100 000

Номенклатура карти: N-37-56, N-37-57, N-37-68, N-37-69

Карта видання 2003 року.

Якщо графічний документ виготовлено у довільному масштабі без координатної сітки, робиться пояснювальний напис “По́за масшта́бом” та стрілкою наноситься напрямок на відповідну сторону світу (північ – південь). Пояснювальний підпис розташовується зліва над нижнім краєм графічного документа, *наприклад*:

ПО́ЗА МА́СШТАБОМ

ОСНОВНІ СКОРОЧЕННЯ, ЩО ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ В БОЙОВИХ ДОКУМЕНТАХ

Повне найменування	Умовне скорочення
Загальновійськові частини і підрозділи	
Десантно-штурмовий батальйон, рота, взвод, відділ	<i>дшб, дшр, дшв, дшвід</i>
Парашутно-десантний батальйон, рота, взвод, відділ	<i>пдб, пдр, пдв, пдвід</i>
Аеромобільно-десантний батальйон рота, взвод, відділення	<i>аемдб, аемдр, аемдв, аемдвід</i>
Механізований батальйон, рота, взвод, відділення	<i>мб, мр, мв, мвід</i>
Танковий батальйон, рота, взвод	<i>тб, тр, тв</i>
Гранатометний взвод, відділення	<i>гв, гвід</i>
Комендантська рота, взвод	<i>кр, кв</i>
Артилерійські частини і підрозділи	
Артилерійський дивізіон, батарея	<i>адн, абатр</i>
Самохідно-артилерійський дивізіон (батарея)	<i>садн, сабатр</i>
Протитанковий батальйон, рота, взвод	<i>птб, птр, птв</i>
Протитанковий взвод, відділення	<i>птв, птвід</i>
Реактивний артилерійський дивізіон, батарея	<i>реадн, реабатр</i>
Рота протитанкових керованих ракет	<i>рПТКР</i>
Мінометна батарея, взвод	<i>мінбатр, мінв</i>
Частини і підрозділи ППО	
Зенітний ракетний дивізіон, батарея, взвод	<i>зрдн, зрбатр, зрв</i>
Зенітний ракетний артилерійський дивізіон, батарея, взвод	<i>зрадн, зрабатр, зрав</i>
Підрозділи спеціальних військ	
Розвідувальний батальйон, рота, взвод, відділення	<i>рб, рр, рв, рвід</i>
Бойовий розвідувальний загін дозор, група	<i>БРЗ, БРД, БРГ</i>
Інженерно-саперний батальйон, рота, взвод, відділення	<i>ісб, іср, ісв, ісвід</i>
Інженерний батальйон, рота загороджень	<i>ібз, ірз</i>
Група інженерного забезпечення	<i>гіз</i>
Рухомий загін загороджень	<i>РЗЗ</i>
Радіоелектронна боротьба	<i>РЕБ</i>
Вузол (польовий вузол) зв'язку	<i>ВЗ, ПВЗ</i>

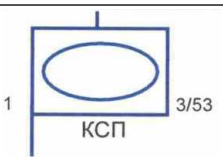
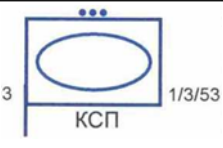
Повне найменування	Умовне скорочення
Підрозділи логістики	
Озброєння та військова техніка	ОВТ
Рота, взвод матеріального забезпечення	<i>рмз, вмз</i>
Автомобільна рота, взвод, відділення	<i>автр, автв, автвід</i>
Ремонтна рота, взвод	<i>ремр, ремв</i>
Господарчий взвод, відділення	<i>госв, госвід</i>
Взвод забезпечення	<i>взаб</i>
Матеріальне забезпечення	<i>МЗ</i>
Батальйонний заправний пункт (пункт боєпостачання, продовольчий пункт)	БЗп (БПБ, БПП)
Медична рота	<i>медр</i>
Медичний пункт батальйону	МПБ
Пункти управління	
Командний (запасний командний) пункт	КП (ЗКП)
Пункт управління	ПУ
Спостережний пункт	СП
Командно-спостережний пункт	КСП
Тиловий пункт управління	ТПУ
Пункт наведення авіації	ПНА
Передовий авіаційний навідник	ПАН
Авіація	ав
Термінологія загального призначення	
Десантно-штурмові війська	ДШВ
Антитерористична операція	АТО
Сухопутні війська	СВ
Протиповітряна оборона	ППО
Транспортна авіація Повітряних сил	ТрА ПС
Інші сили спеціальних операцій	ІССО
Базовий район	БР
Армійська авіація Сухопутних військ	АВ СВ
Комплект змінного бортового обладнання	КЗБО
Біологічна, хімічна зброя (зараження), радіоактивне зараження	БЗ (Бзар), ХЗ (Хзар), Рзар
Бойова броньована машина,	ББМ
Озброєння та військова техніка	ОВТ

Повне найменування	Умовне скорочення
Безпосередньої авіаційної підтримки	БАП
Безпілотний летальний апарат	БпЛА
Бойова машина піхоти	БМП
Бойова машина десантна	БМД
Бойова розвідувальна машина	БРМ
Бойова рухома охорона	БРО
Високоточні боєприпаси	ВТБ
Високоточна зброя	ВТЗ
Бойовий комплект	БК
Бойовий розвідувальний, розвідувальний дозор	БРД, РД
Бокова, головна, тильна похідна застава	БПЗ, ГПЗ, ТПЗ
Ротний опорний пункт	РОП
Вихідний рубіж, пункт	142их.. Р-ж, 142их.. П.
Вогнева підтримка авіацією	ВПАв
Вогнева підтримка	ВП
Вихідний район для десантування	ВРД
Головний дозор	ГД
Група розгородження, розмінування	Грозг, Грозм
Диверсійно-розвідувальна група	ДРГ
Дистанційно встановлене мінне поле	ДВМП
Дозорне відділення, дозорний танк	Двід, ДТ
Загін ліквідації наслідків	ЗЛН
Засоби масового ураження	ЗМУ
Засада (вогнева)	зас (вог)
Зона радіоактивного зараження	ЗРЗ
Інженерний спостережний пост (пост радіаційного, хімічного, біологічного спостереження)	ІСП (ПРХБС)
Командно-штабна машина	КШМ
Координатор авіаційної підтримки	КавП
Контрольно-перепускний пункт	КПП
Медичний пост роти	МПР
Мінно-вибухове загородження	МВЗ
Морський десант	Мдес
Нерухомий (рухомий) загороджувальний вогонь	НЗВ (РЗВ)
Озброєння і військова техніка	ОВТ

Повне найменування	Умовне скорочення
Паливо-мастильні матеріали	ПММ
Переправно-десантні засоби	ПдесЗ
Повітряний десант	ПД
Протипіхотне (протитанкове) мінне поле	ППМП (ПТМП)
Протитанковий резерв	ПТРез
Розвідувальні дозори (інженерний, радіаційний, хімічний, біологічний)	ІРД, РРД, ХРД, БРД
Рубіж розгортання в батальйонні (ротні, взводні) колони	РРБК (РРРК, РРВК)
Пункт (рубіж) регулювання	п. рег. (р-ж рег.)
Пункт спеціальної обробки	ПуСО
Пункт технічного спостереження (допомоги)	ПТС (ПТД)
Радіонапрямок (радіомережа)	р/н (р/м)
Розмежувальна лінія	розмежлінія
Бойова рухома охорона	БРО
Батальйонна група управління вогневої підтримки	БГр-ВП
Закрита вогнева позиція	ЗВгП
Вогнева позиція	ВгП
Зосереджений вогонь	ЗВ
Коректувальник артилерійського вогню	КАВ
Паливо-мастильні матеріали	ПММ
Район хімічного, біологічного зараження	РХЗ, РБЗ
Хімічний, бактеріологічний, радіаційний та ядерний захист	ХБРЯз
Ремонтна (ремонтно-евакуаційна) група	РемГ, (РЕГ)
Сили спеціальних операцій	СспО
Сторожовий загін (застава, пост)	СтЗ (СтЗаст, СтП)
Система дистанційного мінування	СДМ
Тактичний повітряний десант	ТакПД
Час виходу на передній край оборони противника, початку викидання (висадки) десанту, форсування	“Ч”
Штурмовий загін (група)	ШЗ, (ШГ)
Група розгородження	ГРз
Група управління та розвідки	ГутаР

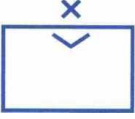
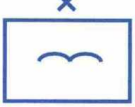
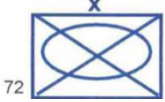
ОСНОВНІ УМОВНІ ЗНАКИ

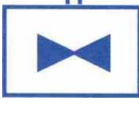
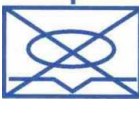
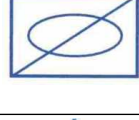
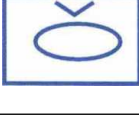
Умовні знаки пунктів управління

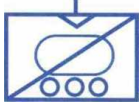
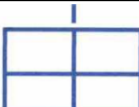
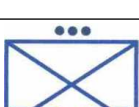
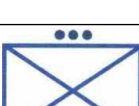
Умовний знак	Назва умовного знаку (пояснення)
	Основний командно-спостережний пункт горно-піхотного батальйону (<i>3 гпб 53 огпбр</i>)
	Командно-спостережний пункт окремого батальйону морської піхоти
	Командно-спостережний пункт танкової роти (<i>1 тр 3 тб 53 омбр</i>)
	Командно-спостережний пункт танкового взводу (<i>3 взв 1 тр 3 тб 53 омбр</i>)
	Спостережний пункт (пост), загальне позначення
	Спостережний пункт командира (начальника)
	Спостережний пост розвідувальний
	Пункт наведення авіації
	Допоміжний пункт наведення авіації (на колісній базі)
	Передовий авіаційний навідник (ПАН)
	Інженерний спостережний пост (із зазначенням номера (2) належності (ОК) літерно-цифровий показчик, який визначає унікальність підрозділу (ВІДІР – відділення інженерної розвідки) та часу з якого виконує завдання (з 19 години 28 березня 2018 року))

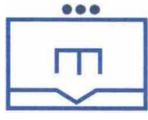
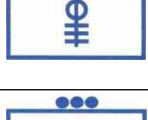
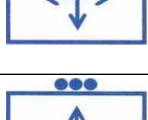
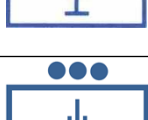
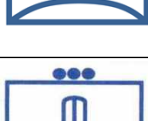
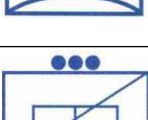
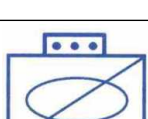
	Пост повітряного спостереження
---	--------------------------------

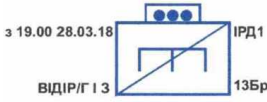
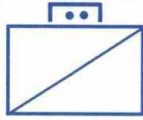
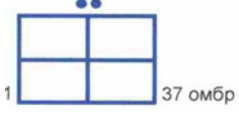
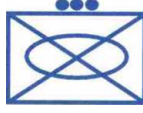
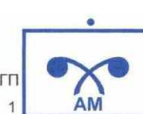
Умовні знаки структурних підрозділів

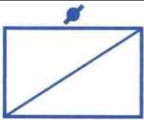
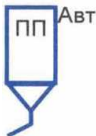
	Окрема десантно-штурмова бригада
	Окрема повітряно-десантна бригада
	Окрема аеромобільна бригада
	Окрема механізована <i>бригада (72 омбр)</i>
	Гірсько-піхотна бригада
	Окремий механізований полк <i>(138 омп 1 корпусу)</i>
	Аеромобільний батальйон без броньованої техніки
	Десантно-штурмовий батальйон без броньованої техніки
	Парашутно-десантний батальйон без броньованої техніки
	Аеромобільний батальйон на колісних броньованих автомобілях
	Десантно-штурмовий батальйон на БТР
	Парашутно-десантний батальйон на БМД (БМП)

	Десантно-штурмовий загін () у складі десантно- штурмового батальйону
	Батальйонна тактична група (БТГр) на БМД (БМП)
	Мотопіхотний батальйон
	Гірсько-штурмовий батальйон
	Гірсько-піхотний батальйон(3 гпб 53 огпбр)
	Танковий батальйон
	Вертолітна ескадрилья (бойова) бригади армійської авіації
	Аеромобільно-десантна рота на гусеничній техніки (МТЛБ)
	Десантно-штурмова рота на БТР
	Парашутно-десантна рота на БМД (БМП)
	Десантно-штурмовий загін () у складі десантно- штурмової роти
	Розвідувальний загін
	Танкова рота десантно- штурмової бригади

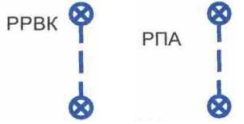
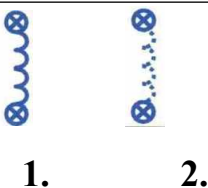
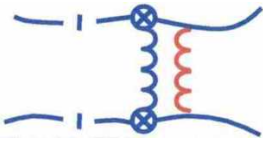
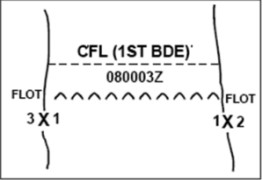
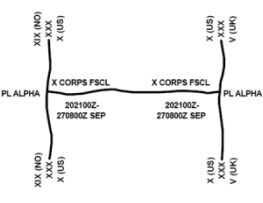
	Танкова рота повітрянодесантної бригади
	Танкова рота (1 тр 3 тб 53 омбр)
	Рота вогневої підтримки
	Аеромобільно-десантна розвідувальна рота
	Десантно-штурмова розвідувальна рота
	Парашутно-десантна розвідувальна рота
	Відділ прикордонної служби
	Медична рота
	Аеромобільно-десантний взвод без броньованої техніки
	Десантно-штурмовий взвод без броньованої техніки
	Парашутно-десантний взвод без броньованої техніки
	Десантно-штурмовий інженерний взвод
	Десантно-штурмова група (ДШГ) у складі десантно-штурмового взводу

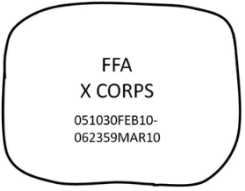
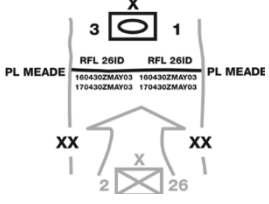
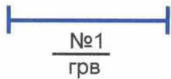
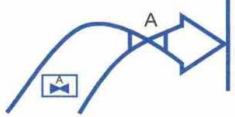
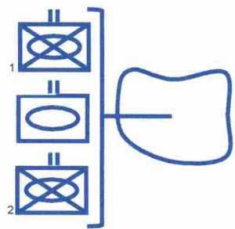
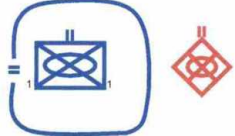
	Парашутно-десантний інженерний взвод
	Аеромобільний інженерний взвод
	Механізований взвод
	Механізований взвод на БТР
	Взвод снайперів
	Гранатометний взвод
	Взвод управління
	Кулеметний взвод
	Зенітний артилерійський взвод (ЗУ-23)
	Зенітний ракетний взвод (ПЗРК 9К38 «Ігла», ПЗРК 9К310 «Ігла-1»)
	Підрозділ інженерної розвідки (взвод інженерної розвідки)
	1-й вогнететний взвод 2-ї вогнететної роти 5-го вогнететного батальйону 704 полку РХБ захисту
	Розвідувальний дозор

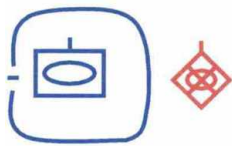
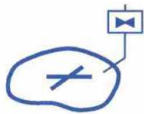
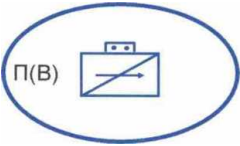
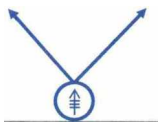
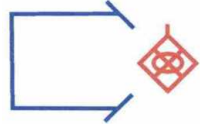
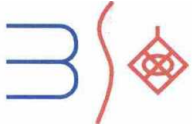
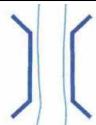
	Інженерний розвідувальний дозор із зазначенням номера (1) та підпорядкованості (тактичної або оперативної) (13 Бр), літерно-цифровий показник, який визначає унікальність підрозділу та належність (ВІДІР-відділення інженерної розвідки, ПЗ групи інженерного забезпечення) та часу з якого виконує завдання (з 19.00 <u>28.03.2018</u>)
	Розвідувальна група
	Медичний пункт батальйону (1 – номер батальйону, 37 омбр – номер бригади)
	Механізоване відділення
	Механізоване відділення на БТР
	Протитанкове відділення
	Дозорне відділення
	1 відділення РХБ розвідки 1 взводу РХБ розвідки 2 роти РХБ розвідки 1 батальйону РХБ розвідки 704 полку РХБ захисту
	1 відділення РХБ захисту 1 взводу РХБ захисту 2 роти РХБ захисту 2 батальйону РХБ захисту 704 полку РХБ захисту
	1 відділення дегазації 1 взводу дегазації обмундирування 3 роти РХБ захисту 3 батальйону РХБ захисту 704 полку РХБ захисту
	1 відділення аерозольного маскуваня 1 взводу аерозольного маскуваня 3 роти аерозольного маскуваня 4 батальйону аерозольного маскуваня 704 полку РХБ захисту

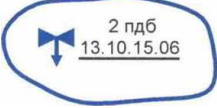
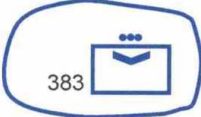
	Піші дозорні
	Міждержавний пункт пропуску: Авт – автомобільний; Зал – залізничний; Пар – паромний; Річк – річковий; Мор – морський

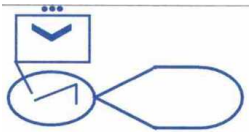
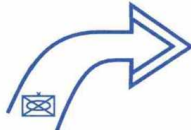
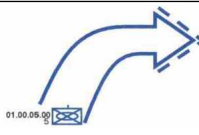
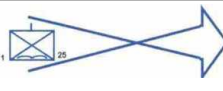
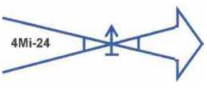
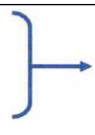
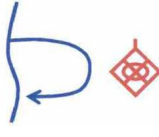
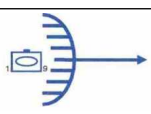
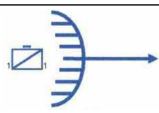
Умовні знаки рубежів, районів, позицій, ділянок, майданчиків, смуг, секторів

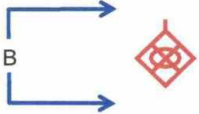
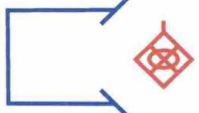
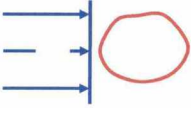
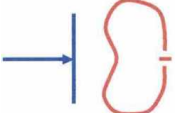
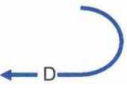
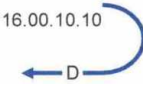
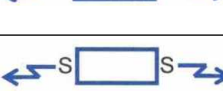
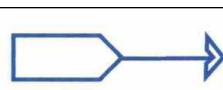
	Вихідний рубіж, вихідний рубіж для форсування, рубіж регулювання
	Рубіж розгортання у батальйонні (РРБК) та ротні (РРРК) колони
	Рубіж розгортання у взводні колони (РРВК). Рубіж переходу в атаку (РПА), введення в бій, розгортання для контратаки
	Рубіж оборони (позиція): 1. Зайнятий військами; 2. Не зайнятий військами
	Рубіж, що займають підрозділи у бою (лінія зіткнення сторін) в межах смуги дій
	Рубіж координованого вогню засобів наземної вогневої підтримки CFL (позначають прямою переривчатою чорною лінією з надписом «CFL» та найменування засновника над рубежем та з дійсними даними щодо часу та місця під рубежем)
	Рубіж координації вогневої підтримки FSCL (позначають суцільною чорною лінією, літерами «FSCL» і найменування засновника над лінією, а дійсні дані щодо часу та місця під лінією)

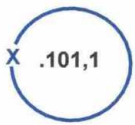
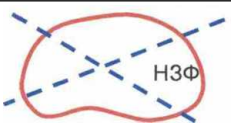
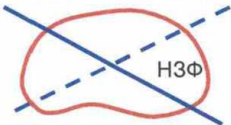
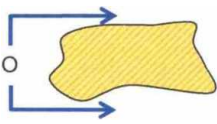
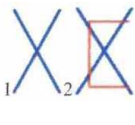
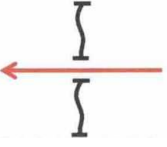
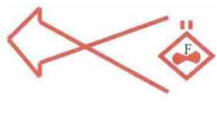
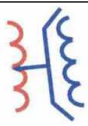
	Район необмеженого ведення вогню FFA (позначається суцільною чорною лінією, що визначає район, літерами «FFA» і найменуванням засновника та дійсними даними щодо дати і часу)
	Район заборони ведення вогню NFA (позначається як район окреслений суцільною чорною лінією з чорними діагональними лініями. Всередині позначається літерами «NFA» разом із найменуванням засновника та дійсними даними щодо дати і часу)
	Район обмеження вогню RFA (позначається суцільною чорною лінією, що визначає кордони району та літерами «RFA» разом із найменуванням засновника обмежень та дійсними даними щодо дати і часу дії обмежень. Обмеження можуть включатись в зображення якщо є достатньо місця, або може міститись посилання на певний наказ чи план)
	Рубіж обмеження вогню RFL (позначається суцільною чорною лінією з літерами «RFL» разом із найменуванням засновника над лінією та дійсними даними щодо дати і часу під нею)
	Рубіж загороджувального вогню гранатометного взводу, із зазначенням його номера (рубіж розгортання № 1 гранатометного взводу)
	Рубіж бойових вертольотів
	Район зосередження, якій зайнятий, з позначенням конкретних підрозділів (не зайнятий район позначають пунктиром)
	Батальйонний район оборони (БРО)

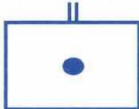
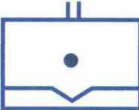
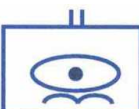
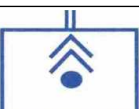
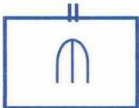
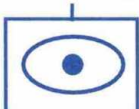
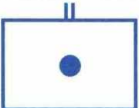
	Ротний опорний пункт (РОП)
	Район базування військової частини (підрозділу) вертольотів
	Район висадки розвідувальної групи СпП із зазначенням складу, часу і дати висадки та способу висадки (<i>способи висадки: парашутний – ПАР, посадковий – П, з вертольоту або літака – (В) або (Л); по штурмовому з вертольоту – Ш; за допомогою фала – Ф</i>)
	Базовий табір бригади
	Залізнична станція
	Комендатура військових сполучень залізничної дільниці та станції
	Позначення основного сектора вогню вогневого засобу (<i>для підрозділу вказують смугу вогню, а в її межах – сектор вогню кожному вогневому засобу</i>)
	Межа додаткового сектору обстрілу
	Смуга прольоту повітряного десанту
	Ділянка прориву
	Ділянка висадки морського десанту (пункт висадки)
	Ділянка форсування

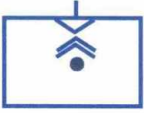
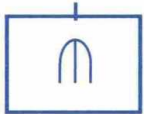
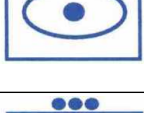
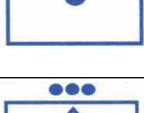
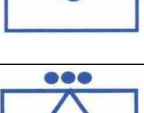
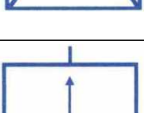
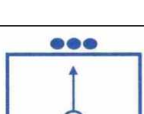
	Осліплення аерозолями (димами) спостережних пунктів, пунктів управління та обслуги (екіпажів) вогневих засобів противника по рубежу
	Район, який маскується аерозолем (димами) в районах розташування своїх військ
	Район висадки тактичного повітряного десанту вертольотами посадковим способом із зазначенням бойового складу, часу і дати висадки
	Район десантування (висадки розвідгруп)
	Район розвантаження
	Район приземлення для евакуації
	Вихідний район десантування (район завантаження)
	Аеродром, загальне позначення
	Посадковий майданчик вертольотів
	Площадка підскоку
	Площадка засідки
	Район розташування підрозділу БпЛА

	Район пуску БпЛА за маршрутом розвідки
	Пункт збору (приймання) військовополонених
	Табір військовополонених ОУВ(с) "Таврія"
Умовні знаки позначення дій	
	Напрямок головного удару з позначенням підрозділу
	Розвідка боєм (позначається підрозділ, якій виконує дію, та час виконання)
	Напрямок дій повітряного десанту своїх військ
	Напрямок атаки вертольотів (з позначенням кількості (4) та типу (Mi-24) вертольотів)
	Положення військової частини, підрозділу у наступальному бою (загальне позначення)
	Підрозділи, які зупинені на рубежі (атака відбита)
	Відхід підрозділу із зайнятого рубежу (уникнення зіткнення, відхід)
	Підрозділ (загін, група) у вогневій засідці
	Підрозділ (загін, група) у розвідці

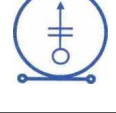
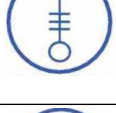
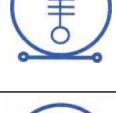
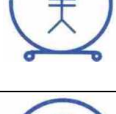
	Рубіж блокування противника (блокування)
	Обхід маневр навколо перешкоди або позицій противника з метою збереження темпу просування
	Втягування противника у вогневий район (мішок), обмеження руху противника у визначеній зоні
	Прочищення
	Сковування противника
	Вклинення
	Затримання (впровадження заходів щодо затримання противника від прибуття у визначений час у визначений район)
	Затримання противника до вказаного час у
	Відхід
	Відхід під натиском
	Захоплення
	Прикриття
	Охорона
	Спостереження
	Просування та заміна підрозділів

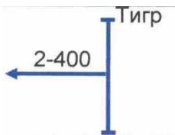
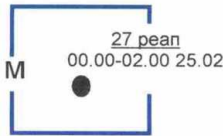
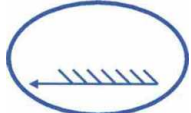
	Просування та підтримка підрозділів
	Ізолювання противника
	Зайняття вигідної висоти, рубежу тощо
	Знищити в районі (за планом)
	Нейтралізувати в районі
	Обхід зон з високою концентрацією отруйних та небезпечних хімічних речовин (високими рівнями потужності дози випромінювання)
	1. Зруйнований об'єкт 2. Зруйнована позиція
	Захист важливих об'єктів промисловості
	Утримання важливих об'єктів комунікації
	Місце порушення державного кордону (зазначається кількість порушників, час та дата порушення кордону)
	Імовірний напрямок удару повітряного противника (зазначається тип, кількість ЛА та висота удару (А – штурмовий, В-бомбардувальний, F – винищувальний, R – розвідувальний, J – РЕБ))
	Розвідка боєм (додатково позначається підрозділ та час проведення розвідки боєм)

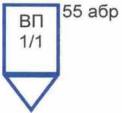
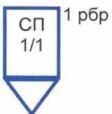
	Місце захоплення полоненого (затримання порушника кордону) <i>(позначається належність, час і дата захоплення полоненого (затримання порушника кордону))</i>
	Місце вилучення документів у вбитого <i>(позначається належність, час і дата вилучення документів)</i>
Умовні знаки для позначення підрозділів, засобів та дій артилерії	
	Гаубичний (гарматний) артилерійський дивізіон
	Гаубичний артилерійський дивізіон окремої аеромобільної бригади <i>(із складу БрАГ окремої аеромобільної бригади)</i>
	Гаубичний самохідний (самохідний) артилерійський дивізіон
	Гаубичний самохідний артилерійський дивізіон окремої повітрянодесантної бригади <i>(із складу БрАГ окремої повітрянодесантної бригади)</i>
	Ракетний артилерійський дивізіон
	Ракетний дивізіон
	Протитанковий артилерійський дивізіон
	Гаубична самохідна (самохідна) артилерійська батарея
	Гаубична (гарматна) артилерійська батарея
	Ракетна артилерійська батарея

	Реактивна артилерійська батарея окремої десантно-штурмової бригади (<i>із складу БрАГ окремої десантно-штурмової бригади</i>)
	Стартова (ракетна) батарея
	Протитанкова рота
	Рота ПТКР (рПТКР)
	Батарея безпілотних літальних апаратів артилерійського підрозділу
	Гаубичний самохідний (самохідний) артилерійський взвод
	Гаубичний (гарматний) артилерійський взвод
	Реактивний артилерійський взвод
	Протитанковий артилерійський взвод
	Взвод ПТКР
	Мінометна батарея, загальне позначення
	Мінометний взвод, загальне позначення

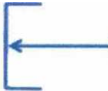
	Взвод БпЛА артилерії (<i>взвод обробки інформації</i>)
	100-мм протитанкова гармата МТ-12, що буксирується
	122-мм гаубиця, що буксирується
	122-мм самохідна гаубиця
	152-мм гаубиця, що буксирується
	152-мм самохідна гаубиця
	120-мм самохідна гармата 2С9
	152-мм самохідна гармата 2С5
	122-мм БМ РСЗВ «Град»
	220-мм БМ РСЗВ «Ураган»
	300-мм БМ РСЗВ «Смерч»
	Пускова установка ТР

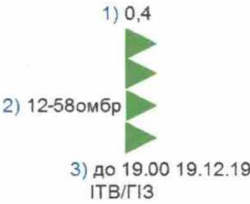
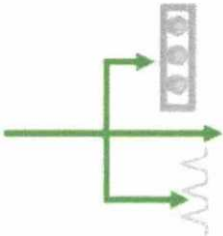
	Міномет, загальне позначення
	Міномет малого калібру (до 60-мм)
	Міномет середнього калібру (до 107-мм)
	82-мм міномет, що буксирується
	Міномет великого калібру (107-мм і більше)
	120-мм міномет, що буксирується
	ПТРК (на колісній базі)
	ПТРК (на гусеничній базі)
	ПТРК (переносний)
   1. 2. 3.	Пускова установка: 1 – легкий ПТРК; 2. – середній ПТРК; 3. – важкий ПТРК
	БпЛА (поля бою, тактичний)
	Безпілотний літальний апарат (Повітряних Сил)
	Пускова установка БпЛА

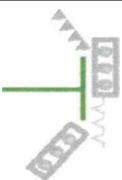
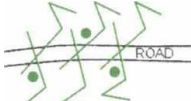
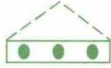
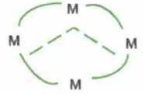
	БПАК на колісній базі
	Вогонь по одиночній цілі із зазначенням номера цілі (ціль 401-а)
	Зосереджений вогонь із зазначенням номера цілі (ціль 301-а)
	Одинарний нерухомий загороджувальний вогонь із зазначенням найменування вогню (рубежу) (НЗВ «Липа»)
	Глибокий нерухомий загороджувальний вогонь із зазначенням найменування вогню та номеру рубежу (ГНЗВ «Липа», перший рубіж – «Липа-1», другий рубіж – «Липа-2»)
	Рухомий загороджувальний вогонь із зазначенням найменування, напрямку перенесення вогню, кількості та відстані рубежів (2 – кількість рубежів, 400 – відстань між рубежами в метрах)
	Подвійний рухомий загороджувальний вогонь із зазначенням найменування, напрямку перенесення вогню, кількості груп рубежів та відстані між рубежами та групами рубежів (2 – кількість груп рубежів, 200 – відстань між рубежами в групі, 400 після знаку дробу – відстань між групами рубежів)
	Район дистанційного мінування місцевості артилерійськими засобами з позначенням його характеристик (М – протитанкове мінне поле; 27 реан – підрозділ, що виконував постановку мінного поля; 00-02.00 25.02 – термін дії мінного поля)
	Район створення пожежі із зазначенням напрямку її розповсюдження
	Район особливої уваги (позначається реальною фігурою (не обов'язково трикутник))
	Основний напрямок стрільби (позначається великими поділками кутами, 15-00)

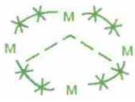
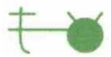
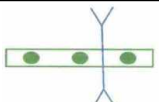
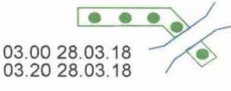
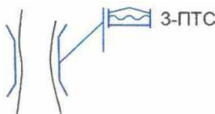
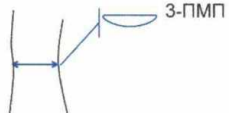
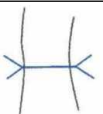
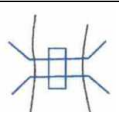
	Вогнева позиція артилерійського підрозділу з позначенням належності (<i>1-а батарея 1-го дивізіону 55-ї артилерійської бригади</i>)
	Стартова позиція ракетного підрозділу з позначенням належності (<i>1 стартової батареї 1 ракетного дивізіону 1 ракетної бригади</i>)
	Район вогневих позицій (<i>позначається реальною фігурою (не обов'язково прямокутник)</i>)
Умовні знаки озброєння, військова та спеціальна техніка	
	Танк
	БМП
	БМД
	БРМ
	Рухомий розвідувальний пункт (<i>ПРП-3, ПРП-4</i>)
	БТР
	Санітарний бронетранспортер
	БРДМ
	Автомобіль
	Санітарний автомобіль
	Броньований автомобіль

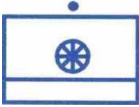
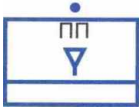
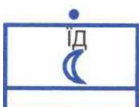
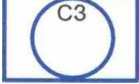
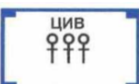
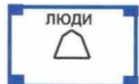
	Паромно-мостова машина ПММ-2М
	Плаваючий транспортер середній ПТС-2
	Військовий повітряний засіб із рухомим крилом (вертоліт)
	Ударний (бойовий) вертоліт
	Транспортний (ТБ – транспортно-бойовий) (С – cargo) вертоліт
	Вертоліт медичної евакуації
	Розвідувальний вертоліт
	Легкий (ручний) кулемет
	Середній (ротний або станковий) кулемет
	Важкий (великокаліберний) кулемет
	Гранатомет
	Легкий гранатомет (підствольний)
	Багатозарядний гранатомет
	Важкий (автоматичний) гранатомет
	Реактивний піхотний вогнемет (<i>мину РПВ-16</i>)
	ПЗРК, загальне позначення (<i>ПЗРК 9К38 «Ігла», ПЗРК 9К310 «Ігла-1»</i>)

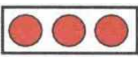
	ПЗРК на автомобілі
	ПЗРК на МТЛБ
	Зенітно ракетний комплекс 9К35 (34)
	Зенітно ракетний комплекс 9К33М3 «Оса»
	Зенітна самохідна установка 2А6 (ЗСУ-23-4 «Шилка»)
	Зенітна установка ЗУ-23-2 на колісній базі (на автомобілі)
1. 2. 3. 	Засіб радіозв'язку: 1. Загальне позначення; 2. Радіостанція бойової мережі; 3. Радіостанція з можливістю передачі даних
	Телефонний апарат
	Телефонний апарат захищений (засекречений)
	Телевізійний приймач
	Лінія провідного зв'язку
	Лінія радіозв'язку
Умовні знаки інженерного забезпечення	
	Одиночний окоп (позиція відділення, групи)
	Окоп для кулемета

	Окоп для танка
	Система траншей
	Перекрита щілина
	Вогнева споруда
	Щілина
	Бліндаж
	Загальний порядок формування знаків загороджень: Основний знак – “Протитанковий рів (ескарп, контрескарп). За необхідності окрім основного знаку загороджень може зазначатися: 1) інформаційна група характеристики загородження (довжина, кількість та типу мін, тощо) (<i>протитанковий рів довжиною 400 метрів</i>); 2) інформаційна група номеру та належності (хто контролює, в чийх інтересах створене загородження) (<i>номер 12 влаштований в інтересах 58 омбр</i>); 3) інформаційна група дати, часу та підрозділу хто влаштував загородження (<i>створений інженерно-технічним взводом групи інженерного забезпечення до 19 години 19 грудня 2019 року</i>).
	Знаки ефекту (необхідний або який очікується) загороджень який слід використовувати коли немає необхідності або неможливо відобразити увесь комплекс загороджень що застосовується на карті або оверлеї. Ефект руйнування спрямований на використання вогню і ефекту загороджень, щоб примусити противника розділити свої формування, порушити бойовий порядок, витратити час, змінити план, поспішно здійснити <u>розмінування та зір вати атаку</u>.
	Ефект повороту спрямовує маневр противника в бажаному напрямку.

	Ефект блокування об'єднує вогонь, що прикриває загородження та загородження з метою зупинки противника вздовж шляхів підходу або перешкоджає його проходженню через зону бойових дій.
	Ефект затримання спрямований на планування вогню і загороджень для затримання атакуючих у певній зоні, зазвичай в зоні бойових дій.
	Зона вільна (очищена) від загороджень
	Смуга загороджень із зазначенням всередині знаку ефекту
	Загородження на дорожньому напрямку
	Мінований завал
	Протитанкове мінне поле
	Протипіхотне мінне поле
	Змішане мінне поле
	Позначення мінного поля на карті малого масштабу, коли не можливо його нанести повністю
	Кероване по проводам протипіхотне мінне поле
	Протипіхотне мінне поле противника (в монохромному зображенні)
	Хибне протитанкове мінне поле
	Хибний район мінування без огорожі

	Хибний район мінування з огорожею
	Ряд протитанкових мін
	Ряд протипіхотних мін
	Мінна встановлена з розтяжкою
	Мінна пастка
	Протипіхотна міна направленої дії
	Протитанкова міна встановлена з елементом не вилучення
	Прохід в протитанковому мінному полі (шириною до 6 метрів)
	Прохід в протитанковому мінному полі (шириною більше 6 метрів) із зазначенням часу відкриття та закриття проходу
	Протитанковий рів посилений протираковими мінами
	Однорядне дротяне загородження
	Дворядне дротяне загородження
	Дротяне загородження на низьких кілках (типу спотикач)
	Дротяне загородження на високих кілках
	Ділянка десантної переправи із зазначенням засобів переправи
	Паромна переправа
	Ділянка переправ
	Наплаваний міст з парку ПМП

Умовні знаки тилового забезпечення	
	Автомобільне відділення
	Автомобільне відділення підвезення пального
	Господарське відділення
	Їдальня
	Продовольчий склад
	Склад стрілецької зброї
	Польова лазня
Умовні знаки об'єктів цивільно-військового співробітництва	
	Районна державна адміністрація
	Сільська, міська рада об'єднаної територіальної громади, адміністративна будівля
	Військово-цивільна адміністрація
	Районний військовий комісаріат
	Знаходження (перебування цивільних людей в зоні бойових дій, біженці, переміщені особи
	Табір внутрішньо перемішених, відселених осіб, біженці

	Район, до якого сплановано відселення (евакуацію) населення, біженців із районів воєнних дій
	Масові заворушення (бунт), акції, демонстрації, мітинги, акти непокори цивільного населення
	Арешт
	Арешт групи людей, масові арешти
	Район зосередження затриманих осіб
	Підпал, пожежа
	Вибух, підрив, терористичний акт
	Особливо небезпечні об'єкти
	Пошта, поштове відділення
	Навчальний заклад (будівля)
	Об'єкти та споруди, які знаходяться під захистом міжнародного права. Культурні цінності
	Загальновійськові полігони (ЗВП) (277-номер ЗВП; "Захід" – підпорядкованість ОК)

ДЛЯ ВНЕСЕННЯ ЗМІН ТА ДОПОВНЕНЬ

ПОРЯДОК ПЕРЕДАЧІ СИГНАЛІВ, КОМАНД І ПОСТАНОВКИ ЗАВДАНЬ ПО РАДІО

б. Передача сигналів, команд і постановка завдань по радіо здійснюється наступним чином:

позивний радіостанції, що викликають – двічі;

слово **“Я”** і позивний своєї радіостанції – один раз;

сигнал (команда) – двічі (за надійного зв’язку передаються – один раз);

слово **“прийом”** – один раз.

Сигнали і команди передаються без попереднього виклику кореспондента і одержання згоди на прийом.

Приклад: **“Яструб-45, Яструб-45, я Сокіл-33, орієнтир перший, протитанкова гармата, знищити, прийом”**. На прийняту команду здійснюється зворотна перевірка шляхом точного повторення команди або підтвердженням прийому словом **“Зрозумів”**. Приклад: **“Я Яструб-45, зрозумів, прийом”**.

с. Сигнали та загальні команди подаються для всіх кореспондентів радіомережі з використанням циркулярного позивного.

У решті випадків використовуються лінійні та індивідуальні позивні. Під час надійності якості зв’язку дозволяється робота скороченими позивними або без позивних.

У процесі циркулярної передачі команда повторюється двічі. Перед цим кореспондент головної радіостанції зобов’язаний переконатися в тому, що радіостанції мережі не працюють між собою.

д. На прийнятий сигнал (команду) негайно здійснюється зворотна перевірка (квитанція) шляхом точного повторення кожного сигналу (команди) або підтвердженням одержання команди передачею слова **“Зрозумів”**.

Квитанцією на прийнятий сигнал (команду) є також передача сигналу (команди) підлеглим, що працюють у радіомережі старшого начальника.

Зворотна перевірка (квитанція) на прийнятий сигнал (команду), що передається циркулярно, дається на вимогу головної радіостанції.

4. Приклад циркулярної передачі сигналу **“Каскад-389”**:

“Альфа-45, Альфа-45, я Сокіл-15, Каскад-389, Каскад-389, прийом”.

Приклад передачі команди одному кореспонденту і видачі від нього квитанції на прийом:

“Яструб-10, я Сокіл-15, збільшити швидкість руху, прийом”, **“Я Яструб-10, зрозумів, збільшити швидкість руху, прийом”**, або **“Я Яструб-10, зрозумів, прийом”**.

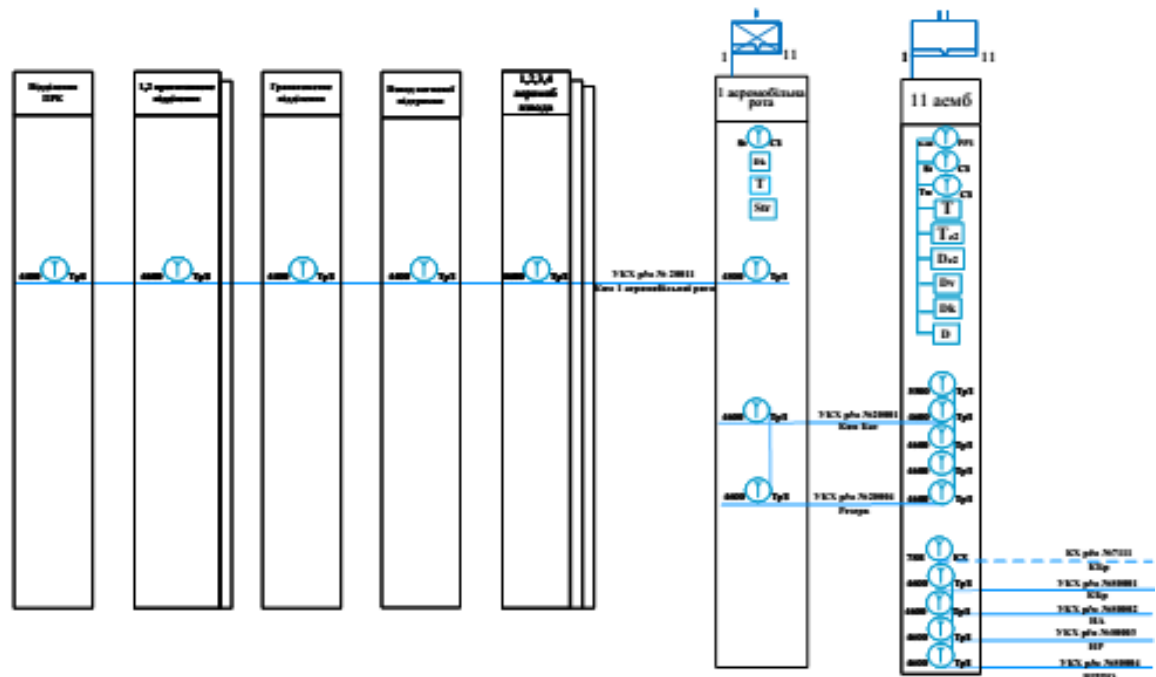
Приклад роботи між двома кореспондентами скороченими позивними: **“10-й, я 15-й, зменшити інтервали, прийом”**, **“Я 10-й, зрозумів, прийом”**.

Приклад роботи між двома кореспондентами без позивних: **“Дозвольте виконувати завдання, прийом”** – **“Дозволю, прийом”**.

5. Приклад постановки завдання одному кореспонденту і видачі на нього квитанції на його прийом:

“Яструб-10, я Сокіл-15, прийміть радіограму, прийом” – “Я Яструб-10, готовий, прийом” – “Я Сокіл-15, атакувати з рубежу ... , знищити противника в ... , оволодіти ... , продовжувати наступ в напрямку ... , артилерія пригнічує ... , Ворон-20 наступає в напрямку ... , готовність ... прийом”. “Я Яструб, зрозумів, прийом” (місцеві пункти, рубежі, напрямки, район вказуються за орієнтирами, кодовою картою або за закодованим найменуванням місцевих предметів, сусіди – за їхнім позивним, час – за таблицею сигналів).

ВИТЯГ ЗІ СХЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗВ'ЯЗКУ В РОТІ (варіант)

Примітка: Схема організації зв'язку розробляється з врахуванням бойового порядку батальйона.

Умовні позначення			
Т	Телефон ЕАТМ	Ⓜ	Радіостанція КХ діапазону
Тз2	Телефон МОСІ	Ⓜ	Станція транзитного зв'язку
D	СЕДО-М	Ⓜ	Станція радіозв'язку
Dz2	Передача даних МОСІ	Ⓜ	Станція супутникового зв'язку
Dv	Вісник-планшет	Ⓜ	Радіорелейна станція зв'язку
Dk	Кабель		
Str	Стрім		

ФОРМА ЕКСТРЕНОГО ВИКЛИКУ ВОГНЮ²
командиром підрозділу ДШВ (підготовленим спостерігачем)
(варіант)

Префікс	Опис / примітки	Зміст повідомлення
	Позивний до кого хто звертається	“_____” Це “_____”
	Сутність звернення	Прошу термінової вогневої підтримки або Прошу коректування вогню БпЛА
A	Розташування цілі	
	<i>Координати або опис цілі, із зазначенням чи вона знаходиться на НЕБЕЗПЕЧНІЙ ДАЛЬНОСТІ</i>	... “НЕБЕЗПЕЧНА ДАЛЬНОСТЬ”
B	Напрямок і відстань цілі	
	<i>Від коректувальника до цілі. Вказується, якщо вимірювання здійснюються від спостережного пункту</i>	Напрямок цілі _____ (тисячних / mills) Відстань (дальність) _____ метрів
C	Опис цілі (характер цілі)	Ціль є ...
	<i>Короткий опис виду, розміру, дій і ступеня захисту цілі з метою підтримки центру управління вогнем (FDC) у визначені необхідні для використання кількості боєприпасів та їх виду</i>	Фронт цілі _____ (за необхідності) Глибина цілі _____ (за необхідності) Напрямок цілі _____ (за необхідності)
D	Необхідний результат (вогневе або тактичне завдання стрільби)	Подавити ... Забезпечити висування ...
	<i>Задимлення, освітлення, нейтралізація, знищення, подавлення, пристрілювання, заборонити, забезпечити тощо</i>	
E	Як довго?	
	<i>Протягом якого часу або для виконання якої тактичної дії свого підрозділу здійснити вплив на противника</i>	
F	Коли?	Негайно ... З 12.00 до 12.15
	<i>НЕГАЙНО або з якого по якій час</i>	

¹⁾ Згідно додатку 3 до Настанови з вогневої підтримки артилерійськими підрозділами (пункти 1.1.5, 3.3.6) ВКДП 7-07(11).01

²⁾ Екстрений виклику вогню (en: Emergency CFF – E-CFF) – Форма виклику вогню від невідготовленого спостерігача і пов’язані з цим процедури

БОЙОВИЙ НАКАЗ КОМАНДИРА РОТИ НА ДЕСАНТНО-ШТУРМОВІ ДІЇ (варіант)

Прим. № 1 з 1
КСП 1 дир
(садові ділянки (68397))
05.11.2022 (UTC+02:00)
№ 01/01

БОЙОВИЙ НАКАЗ КОМАНДИРА 1 дир № 01-

Довідкова інформація:

Схема 1:25 000, видання 1995 року

Часовий пояс – UTC+2:00

Київська година – 13.00 05.11

1. ОБСТАНОВКА

а. Противник

Російсько-окупаційні сили (РОС), силами 247 мсп, ведуть оборонний бій по рубежу вис. 59,0 (7240), вис. 55,8 (7040), вис. 57,4 (6741).

В районах ГРИГОРІВКА, порт Южний зосереджуються резерви противника, силами до РТГр на БМП-3. В районі населеного пункту БІЛЯРИ помічено зосередження до БТГр на БМП-2 та до двох сабатр 2С19.

е. Свої війська

Наші підрозділи після проведення наступу з форсуванням Аджаликського ліману закріпились на рубежі: сх. Окол. НОВА ДОФІНІВКА; МТФ (6441); вис. 57,4 (6741); вис. 55,8 (7040); вис. 59,0 (7240) та проводять перегрупування сил для продовження наступу.

13 одиб – **обхідний загін** – завершує зосередження у вихідному районі з центром ур. Гуляй Балка.

1 дир з засобами посилення у складі батальйону зосередилась у районі з центром кар'єр (6839) та завершує заходи з підготовку до наступу.

В ході виконання завдання вогневу підтримку здійснюють:

пара Су-25 по цілях №1195 (КП 247 мсп), №1295(ТПУ 247 мсп);

під час висування та атаці противника – сабатр, 1/1 садн (АHS Krab);

під час бою в глибині оборони та контратаки противника відББП

“Pholos”, мінбатр, сабатр, 1/1садн час виклику до 15 хв.

Дії підрозділів роти підтримуватимуть підрозділи артилерії за викликом.

с. Сусіди:

праворуч – не має;

ліворуч – не має.

д. Територія та погода

Комінтернівський район на сході Одеської області України.

Адміністративний центр — смт Доброслав. Загальна площа району 150 тис. га.

Продовження додатку 7

Місцевість рівнинна, добре розгалужена у дорожньому відношенні, в основному дороги ґрунтові, рослинність – переважно лісосмуги.

На території району створено ландшафтний заказник місцевого значення «Каїрівський», ландшафтний заказник місцевого значення «Новомиколаївський», ботанічний заказник місцевого значення «Калинівський», орнітологічний заказник місцевого значення Тилігульський пересип, загальнозоологічний заказник загальнодержавного значення Петрівський, орнітологічний заказник загальнодержавного значення Коса Стрілка.

Погода до + 19° вдень та до 12° вночі, суха, можливі опади, вітер – південний до 6-8 м/с у землі.

Е. Цивільний аспекти у райони дій

Місцеве населення на 50% підтримує ЗС України і становляться до наших військ лояльно.

ґ. БОЙОВЕ ЗАВДАННЯ

13 дшб – обхідний загін – має завдання:

найближче – з вихідного району у взаємодії з озСпП “Одеса” НГУ, використовуючи результати вогневого ураження наступати у напрямку ур. ГУЛЯЙ БАЛКА (6639), НОВІ БЕЛЯРИ (6947) та знищити підрозділи противника на зах. Окол. ГВАРДІСЬКЕ (6543);

подальше – стрімким просуванням захопити й утримувати переправи через Аджаликський ліман в районі НОВІ БІЛЯРИ та у взаємодії з озСпП “Одеса” НГУ блокувати залишки бойових підрозділів та підрозділів логістичного забезпечення 20 мсд в районі ГРИГОРІВКА, НОВІ БІЛЯРИ, ЧОРНОМОРСЬКЕ й утримувати рубезь ВОРОНОВКА (4971), ВИЗИРКА (7346).

1 дшр з сабатр, тв, ісв іср, відББП – штурмовий загін – з вихідного району з центром кар’єр (6839) має завдання:

найближче – знищити підрозділи 255 мсп силами до посиленого взводу в районі з центром склади (65424);

у подальшому – перейти до оборони по рубезі перехід (64433), стик доріг (66437), забезпечити подальше просування підрозділів батальйону в напрямку ГВАРДІСЬКЕ, НОВІ БІЛЯРИ.

Після виконання завдання – ЗВРез батальйону.

г. ВИКОНАННЯ

а. Замисел командира штурмового загину.

Основні зусилля зосередити на:

знищенні БМ та розрахунків ПТЗ;

відбитті контратаки противника силами до посиленого танкового взводу;

своєчасному захопленню та організації оборони на рубезі перехід (64433), стик доріг (66437).

Противника знищувати на максимальних відстанях зосередженим вогнем БМ при підтримці вогню артилерії, протитанкових засобів, стрілецької зброї та ручних гранат у ближньому бою.

Під час атаки широко застосовувати дими для прихованого маневру й ведення противника в оману стосовну напрямку дій.

Прикриття підрозділів роти від ударів з повітря здійснюється штатними засобами ППО, вогнем стрілецької зброї у взаємодії з засобами ППО старшого командира.

Бойовий порядок мати:

ШГ №1 – 1 див;

ШГ №2 – 2 див;

ГнтаЗ – 3 див;

Грез – тв;

ГрВП – габатр,;

ГрЗ – ісв іср, взв ВП

б. Бойові завдання

ШГ №1 атакою з ходу в пішому порядку з рубежу ЛЕП (65417), кущі (65415), використовуючи результати вогневого ураження старшого командира, у взаємодії з 3 та 2 дшв знищити БМП-3 в окопі, розрахунок гранатомета в районі розвалин та групу піхоти в складі (65424), в подальшому наступати в напрямку складі (65424), дамба (65432) й до “Ч”+0.45 вийти на рубіж, на якому організувати вогневе подавлення виявленого противника із завданням не допустити підходу противника з сх. Напрямку чим забезпечити вступ в бій головних сил батальйону.

ШГ №2 з розрахунком ББП “Pholos”, ДШК на “баггі”, атакою з ходу в пішому порядку з рубежу вис. 40,3 (64413), вис. 43,4 (64423); використовуючи результати вогневого ураження старшого командира, у взаємодії з 1 дшв знищити БМП-3 в окопі, розрахунок кулемета в районі сарай та групу піхоти в подальшому наступати в напрямку сарай (65425), дамба (65437) й до “Ч”+0.45 вийти на рубіж, на якому організувати вогневе подавлення виявленого противника із завданням не допустити підходу противника з півд.-сх. Напрямку чим забезпечити вступ в бій головних сил батальйону.

ГнтаЗ з розрахунком ББП “Pholos”, ДШК на “баггі” до “Ч”+00.20 зайняти вогневий рубіж дамба (65432), стик доріг (66437), організувати вогневе подавлення виявленого противника та не допустити скритого підходу противника з сх. Напрямку дамба (69735), кут посадки (62358), забезпечити вступ в бій головних сил батальйону.

Грез – до «Ч»-00.15 зайняти вогневий рубіж кут посадки (), 200м на сх.. кут посадки (), вогнем прямою наводкою по знов виявленим цілям забезпечити подолання МВЗ штурмовими групами, у подальшому просуватись у напрямку кут посадки (65425), пагорб (65435). Бути у готовності до вступу в бій з рубежу водонапірна вежа (65415), 250 м на захід (65411).

ГрВП – до «Ч»-0025 зайняти вогневі позиції в районі з центром перехрестя польових доріг (49518). В ході вогневої підготовки атаки нанести ураження: КСП взводу (44411) – ц №201; ДВС (44421) – ц. №202; ДВС (44222 – ц. №203. Вогневе супроводження підрозділів, які наступають здійснити за викликом. Підготувати нерухомий загороджувальний вогонь по рубежу перехрестя доріг (44211), вигин дороги (44223).

Переміщення гармат здійснювати через кожні 4 постріли.

Запасний район вогневих позицій у районі з центром вигин дороги (44516).

ГрЗ – до «Ч»-00.10 проробити проходи у МВЗ на маршрутах висування штурмових груп. У подальшому бути у готовності до влаштування МВЗ на рубежі пагорб (65435), вигин дороги (65548)

Район збору з центром яр (45711) до «Ч»+02.00.

ВВП в ході наступу діяти маневреними вогневими групами за бойовими порядками взводів, використовуючи для маневру складки місцевості та наносячи вогневе ураження за моєю командою.

С. Вогнева підтримка:

дії штурмового загону підтримують *габатр, 1/1 гсадн, мінбатр.*

4. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

а. загальні заходи забезпечення штурмових дій є:

розвідувальне забезпечення, логістичне забезпечення, медичне забезпечення та морально-психологічне забезпечення:

а) з розвідувального забезпечення – порядок спостереження за противником під час рейду та порядок надання (здійснення) доповіді дозорними, отримання інформації від БпЛА в ході рейду;

б) з логістичного забезпечення – порядок технічного, тилового забезпечення, створення додаткових запасів боєприпасів та МТЗ і розміщення їх на штатній ОБТ, тощо;

с) з медичного забезпечення – основні завдання медичного забезпечення: розшук поранених на полі бою надання їм домедичної допомоги та порядок евакуації поранених;

д) з морально-психологічного забезпечення – визначає: засоби з підтримання морально-психологічного стану особового складу під час здійснення рейду та виконання бойового завдання.

б. Витрати боєприпасів

Витрати боєприпасів для виконання бойового завдання:

до стрілецької зброї – 2 б/к;

постріли до РПГ – 2 б/к.

Доповідати про витрату боєприпасів 0.5 та 0.75 б/к.

Використання НЗ з мого дозволу.

С. Час готовності до виконання бойового завдання 06.00 06.11.

5. КОМАНДУВАННЯ, УПРАВЛІННЯ І ЗВ'ЯЗКУ

а. Командування роти – штатні посадови особи.

в. Управління. Управління підрозділами здійснюється з КСП роти. На випадок виходу з ладу командира роти управління ротою покладається на головного сержанта роти.

С. Зв'язок.

Основна та запасна частоти в радіомережі: 0000/0000.

Під час ведення бою за оволодіння об'єктом управління застосовується по радіо засобам відкритим текстом з використанням таблиць позивних посадових осіб, сигналів оповіщення та бойового управління, кодованих найменованих пунктів місцевості.

ПОЗИВНІ ПОСАДОВИХ ОСІБ

Посадова особа	Позивний	
	основний	запасний
Командир <i>Ідир</i>	КАКТУС-60	АЛЬФА-01
Командир ШГ №1	АХІЛЛЕС-10	АЛЬФА-10
Командир <i>ГптаЗ</i>	АХІЛЛЕС-11	АЛЬФА-11
Командир <i>З дшв</i>	АХІЛЛЕС-12	АЛЬФА-12
Командир <i>Грез</i>	АХІЛЛЕС-13	АЛЬФА-13
Командир <i>ввп</i>	ЛІХТАР 17	АЛЬФА-14
Командир <i>ГрВП</i>	ЛІХТАР 18	АЛЬФА-15
Командир <i>ГрЗ</i>	ЛІХТАР 19	АЛЬФА-16
Циркулярний позивний	СПАРТА -50	

СИГНАЛИ ОПОВІЩЕННЯ

№з/п	Найменування сигналу	Голосом	По радіо
1.	Про радіоактивне зараження	«Радіаційна небезпека»	2222
2.	Про ХБРЯ зараження	«Хімічна тривога», по радіо»	5555
3.	Про напад повітряного противника	«Повітря», по радіо».	9999

СИГНАЛИ ВЗАЄМОДІЇ ТА БОЙОВОГО УПРАВЛІННЯ

№ з/П	Зміст наказу, розпорядження, сигналу	Сигнали
1.	Напрямок атаки	СПИС 113
2.	Знаходжусь	БЛИСК 115
3.	Відкриття вогню по повітряних цілях	ЗЕНІТ 116
4.	В районі	СУНДУК 117
5.	На рубежі	ЛАНЦЮГ 118
6.	Спішування	ЗЕМЛЯ 333
7.	Атака противника	ШТОРМ 555
8.	Обійти ліворуч	НАКАТ 111
9.	Обійти праворуч	НАКАТ 222
10.	Оволодів об'єктом атаки	АРГУМЕНТ 404
11.	Удар вертольотів противника	КОМАХА 144
12.	Зосередження в пункті збору	ГЛОБУС 535
13.	Зайняти оборону (організувати засідку)	ШТОПОР 241
14.	Веду бій	БУРЯ 242
15.	Веду спостереження	ШТИЛЬ 243
16.	Продовжую виконувати завдання	ФОРСАЖ 245
17.	Засідка (попав під обстріл)	КОВПАК 250
18.	Прошу підтримки вогнем артилерії	КАСКАД 777
19.	Стій	ЗАМОК 202
20.	Вперед	КРОК 505
21.	Бачу противника	МУРАХІ
22.	БТР	ЯЩИК
23.	БМП	СОВОК
24.	Танк	КУВАЛДА
25.	Цілевказівки: – для гранатометника – для кулеметника	довга черга трасуючих куль в напрямку цілі серія коротких черг трас. Куль в напрямку цілі

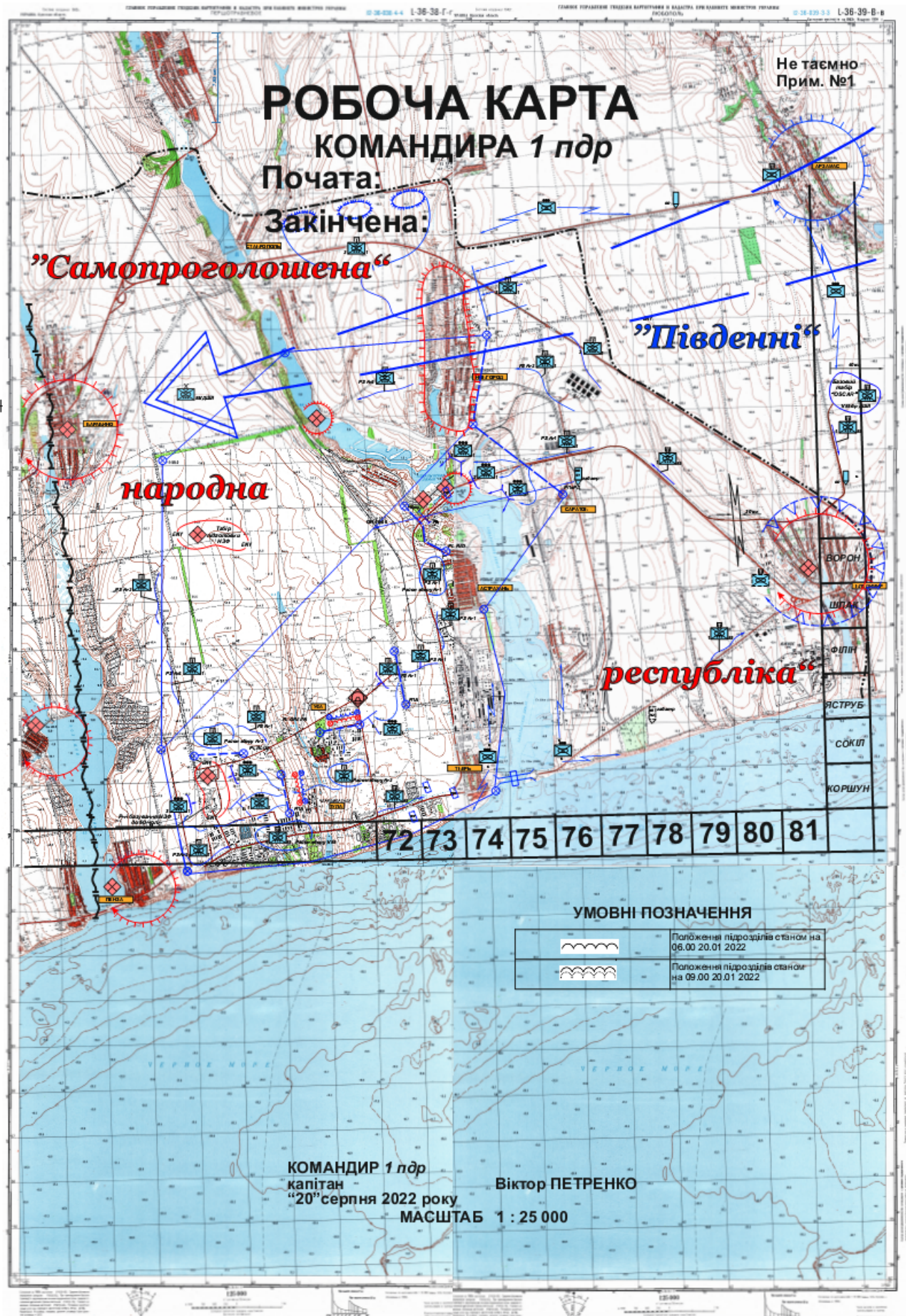
Командир *1 див*
капітан
05.11.2022

Михайло ДОРОШЕНКО

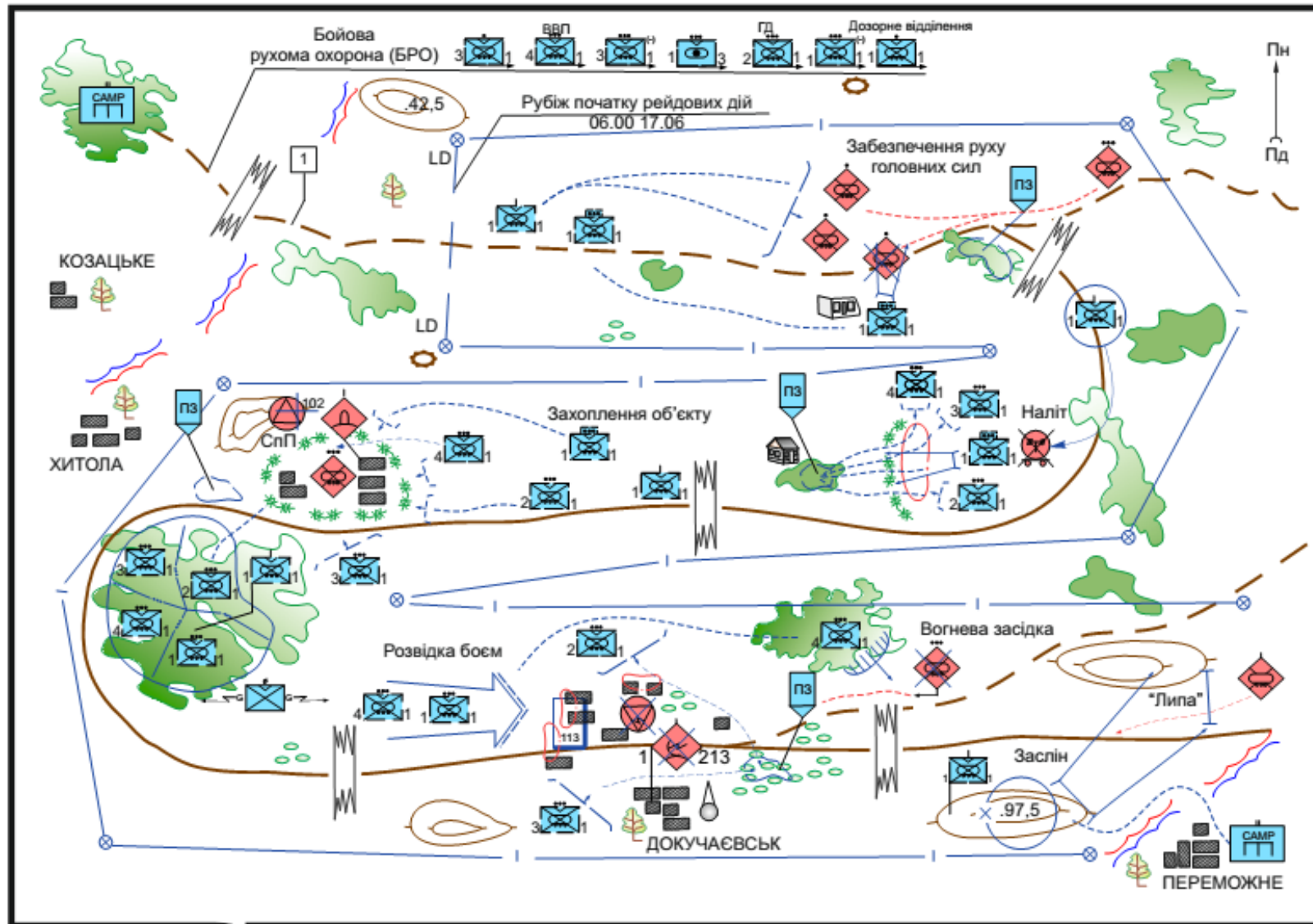
Прийнято до виконання 05.11.2022:

головний сержант роти _____
командир *1 див* _____
командир *2 див* _____
командир *3 див* _____
командир *тв* _____
командир *ісв* _____
командир *сабатр* _____

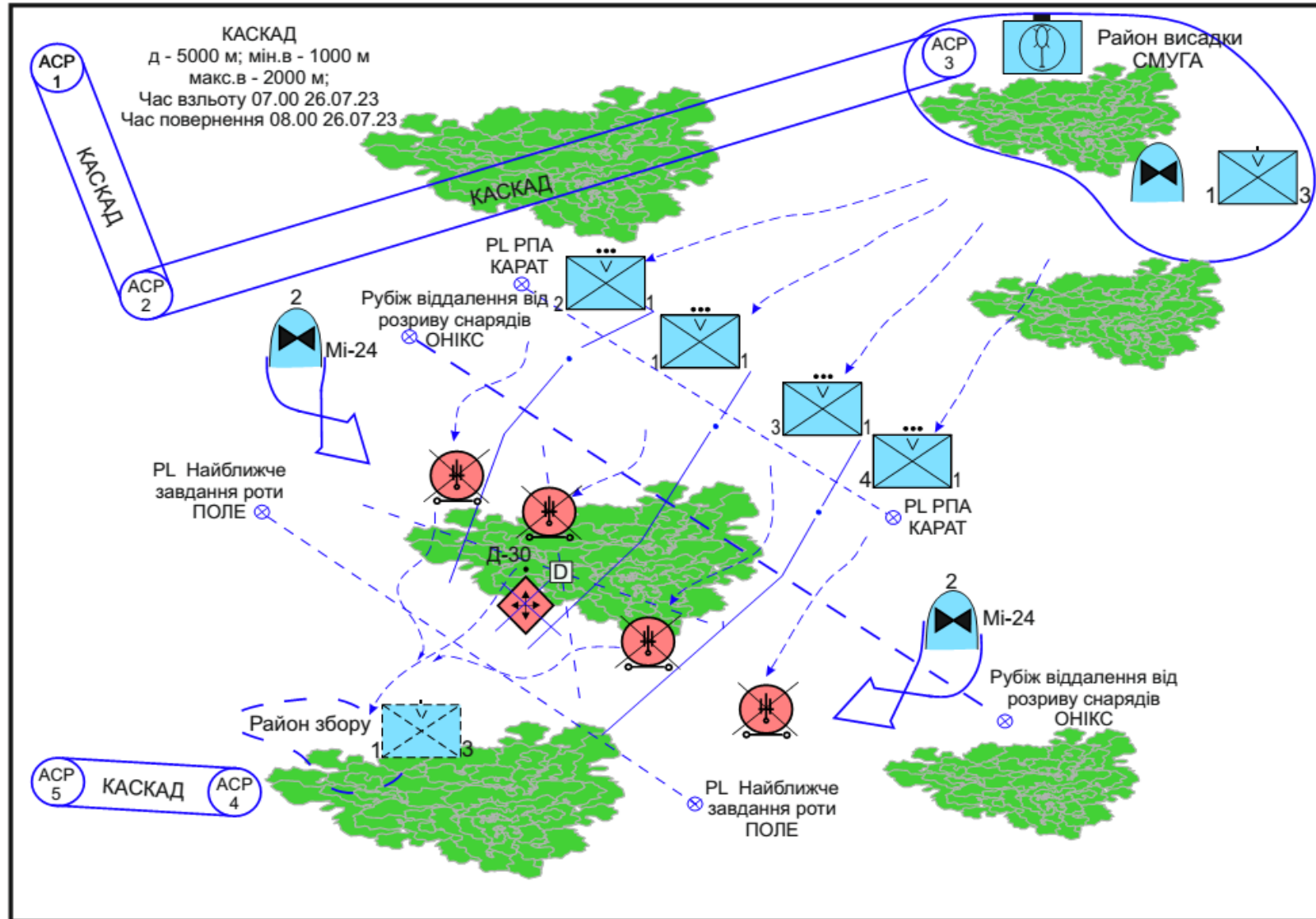
РОБОЧА КАРТА З РІШЕННЯМ КОМАНДИРА РОТИ НА БІЙ (ДІІ) (варіант)

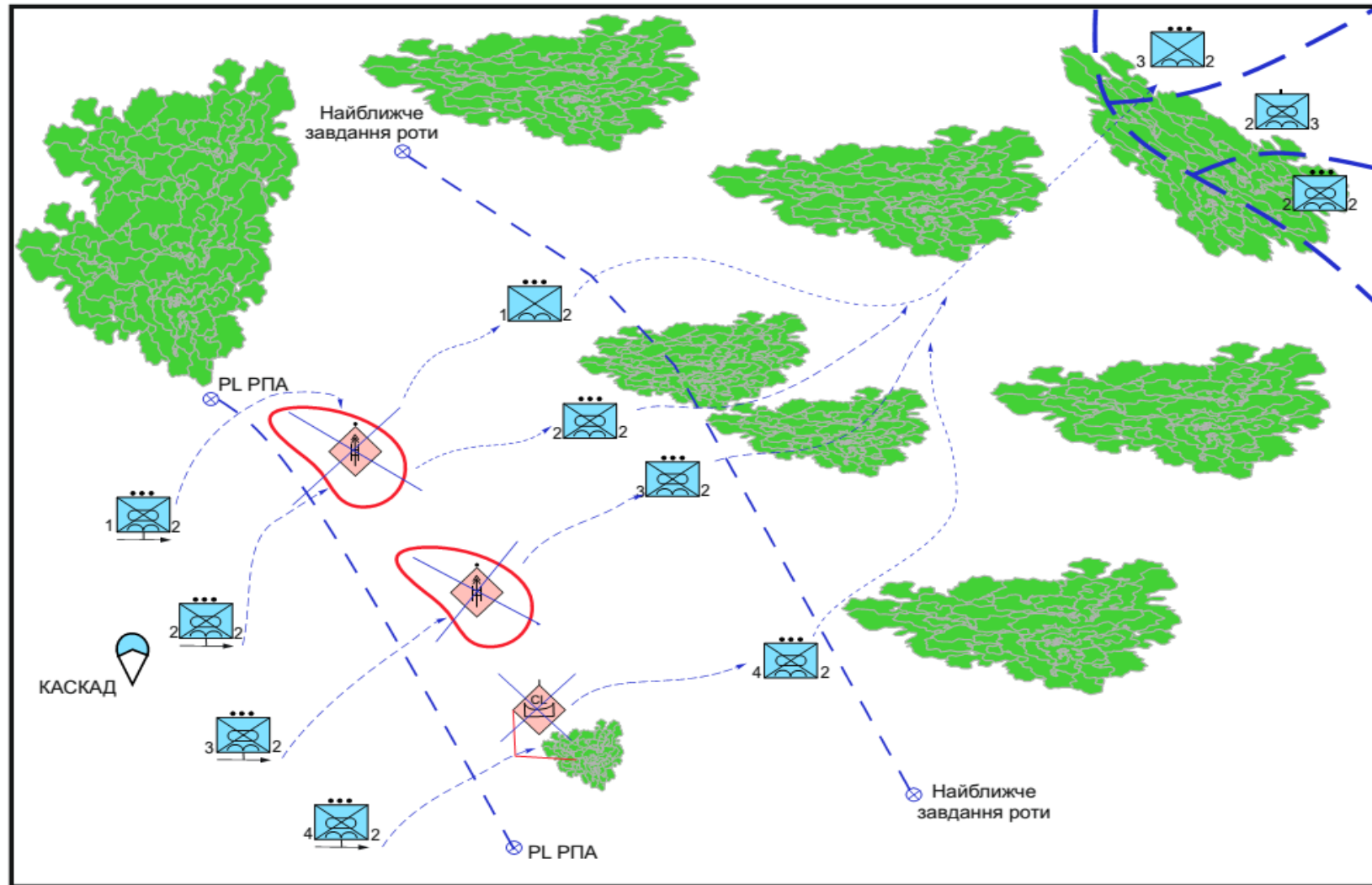
ДЕСАНТНО-ШТУРМОВА РОТА У БОЙОВІЙ РУХОМІЙ ОХОРОНІ ПІД ЧАС РЕЙДОВИХ ДІЙ (варіант)

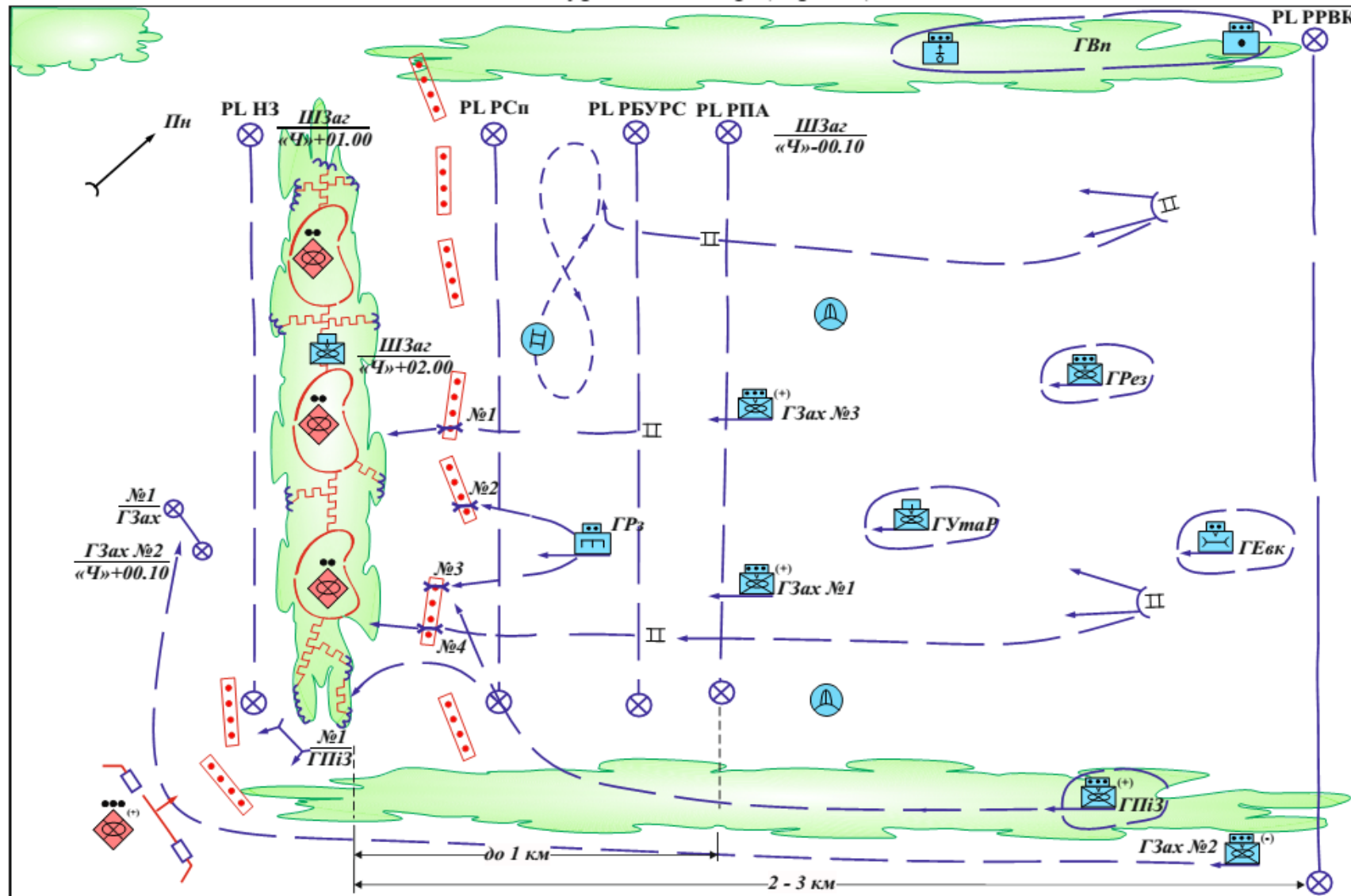
ДІЇ РОТИ ПІД ЧАС ДЕСАНТНО-ШТУРМОВИХ ДІЙ ЗІ ЗНИЩЕННЯ ТА ВИВЕДЕННЯ З ЛАДУ ВОГНЕВИХ ЗАСОБІВ ПРОТИВНИКА (варіант)

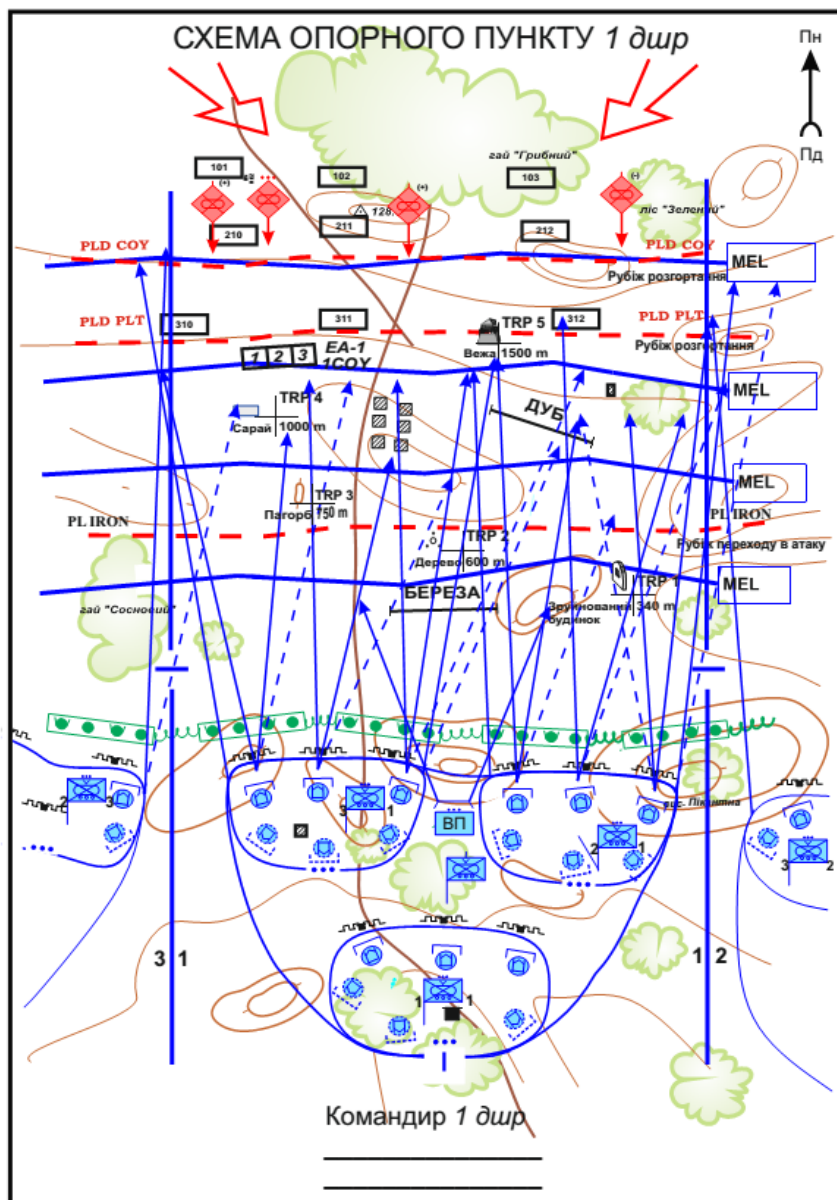

**ДІЇ РОТИ У СКЛАДІ ПОВІТРЯНОГО ДЕСАНТУ ПІД ЧАС ДЕСАНТУВАННЯ НА ОБ'ЄКТ ЗАХОПЛЕННЯ
(варіант)**

ШТУРМОВІ ДІЇ ДЕСАНТНО-ШУРМОВОЇ РОТИ (варіант)

ЖУРНАЛ
СПОСТЕРЕЖЕННЯ № 3
____.____.2023

№ з/п	Де і що саме помічено (виявлено), дальність, азимут	Час виявлення та кому доведено	Спостерігач (хто виявив)
1	<i>Ор.4 праворуч 20 вище 3 біля темного кута кулемет, азимут 46 –55, дальність 870 м.</i>	<i>07годин. 35хв., 23.07.2023 доведено до командира роти</i>	<i>Спостерігач В. ТКАЧ</i>
2	<i>Ор.5 ліворуч 15 нижче 5 замаскований танк в окопі, азимут 54-45, дальність 1100 м.</i>	<i>08 годин. 15хв. 23.07.2023 доведено, до командира роти</i>	<i>Спостерігач В. ТКАЧ</i>

ІНЖЕНЕРНІ ЗАХОДИ З МАСКУВАННЯ ВІЙСЬКОВИХ ОБ'ЄКТІВ, НОРМАТИВНІ ТЕРМІНИ ОБЛАДНАННЯ ФОРТИФІКАЦІЙНИХ ЕЛЕМЕНТІВ ТА ВИТРАТА НЕОБХІДНИХ МАТЕРІАЛІВ

Інженерні заходи по маскуванню військ та об'єктів проводяться військами самостійно за будь-яких обставин без додаткових вказівок, їх виконання організує командир підрозділу. Здійснення інженерних заходів по маскуванню має мету:

спотворення (змінення) видових та інших властивостей озброєння, військової техніки (ОВТ) та військових об'єктів (ВО), місцевості, надання їм маскувальних властивостей або нехарактерного для них виду;

покращення (змінення) маскувальних властивостей місцевості у районах розташування та дій військ та об'єктів;

усунення видових та інших демаскуючих ознак ОВТ.

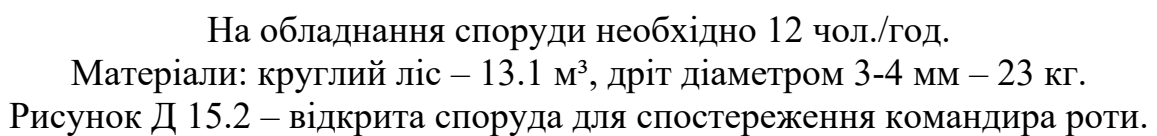
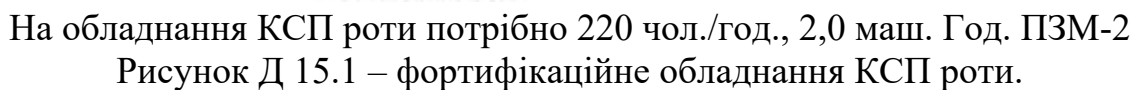
У взводних, ротних опорних пунктах маскуванню підлягає: особовий склад, техніка та озброєння підрозділів як в окопах (сховищах), так і за їх межами, фортифікаційні споруди, пункти управління та загородження, що використовуються.

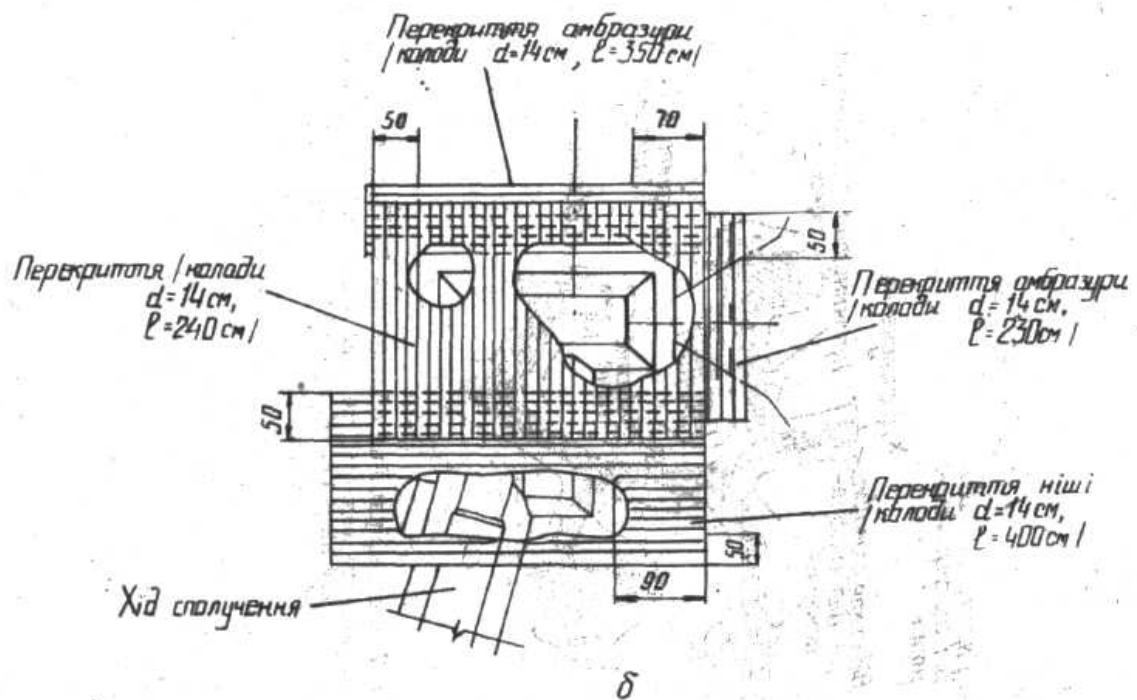
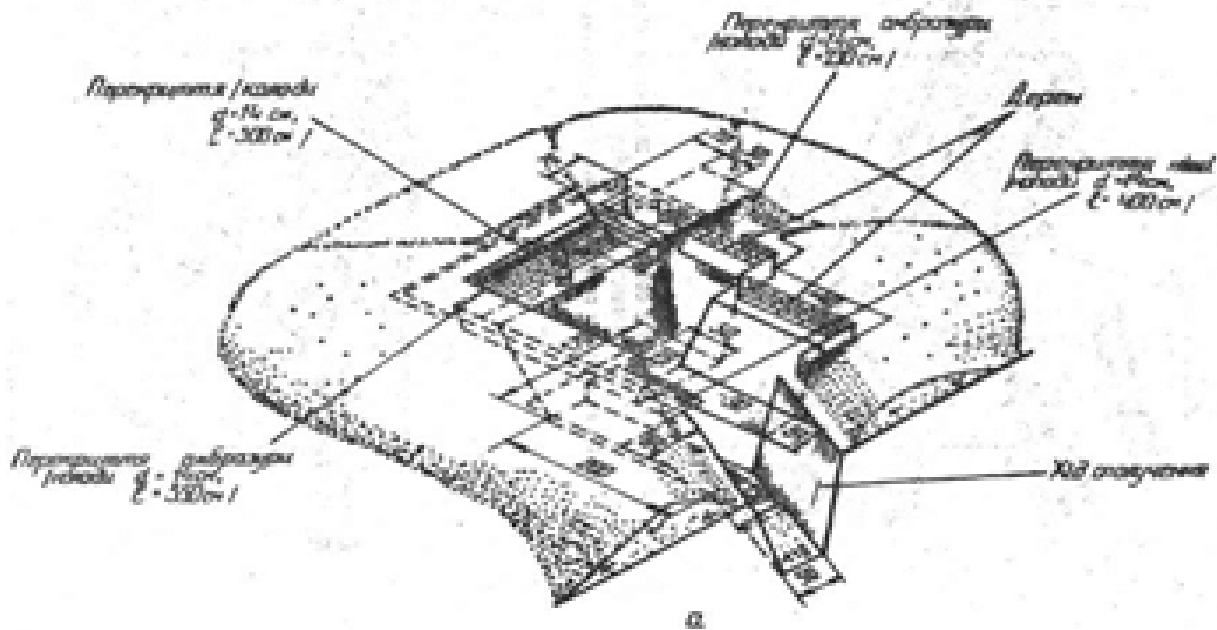
Для проведення інженерних заходів по маскуванню в першу чергу використовуються табельні засоби маскування, а також місцеві та разового витрачення матеріали. Маскувальні комплекти можуть бути витрачені цілими або по частинах, а під час створення масок великої площі – по кілька комплектів одноразово. Потреба в маскувальних комплектах для приховання ОВТ наведені в таблиці 15.1. В таблиці 15.1. також показано нормативні терміни обладнання 10 фортифікаційних елементів та витрата необхідних матеріалів.

Таблиця 15.1

Потреба в маскувальних комплектах для захисту техніки та озброєння

Техніка та озброєння	Потреба в маскувальних комплектах, (к-т)
Танк, САУ	1
БТР, БМП, БМД	0,5
Бойова машина реактивної артилерії	2
Гармати (гаубиці) калібру до 122-мм	1
Гармати (гаубиці) калібру до 152-мм	2
Міномети калібру до 120-мм	0,5
Автомобілі з одновісним причепом	0,75
Автомобілі з двовісним причепом	1

а- загальний вигляд; б- план розкладки елементів покриття і амбразур.

На обладнання споруди потрібно 30 чол./год.

Матеріали: круглий ліс – 2,5 м³.; дрiт діаметром 3-4 мм – 4 кг.

Рисунок Д 15.3 – споруда для спостереження з протиосколковим покриттям:

За наявності табельних маскувальних покривів останні розвертаються та укладаються вздовж рову траншеї по укладених жердинах (рис. Д 15.4) або дротяному каркасу.

Примкнуті окопчики для стрільців, площадки для протитанкових засобів та кулеметів, маскуються під фон брустверу траншеї. Маску-перекриття виготовляють з місцевих матеріалів під фон брустверу траншеї.

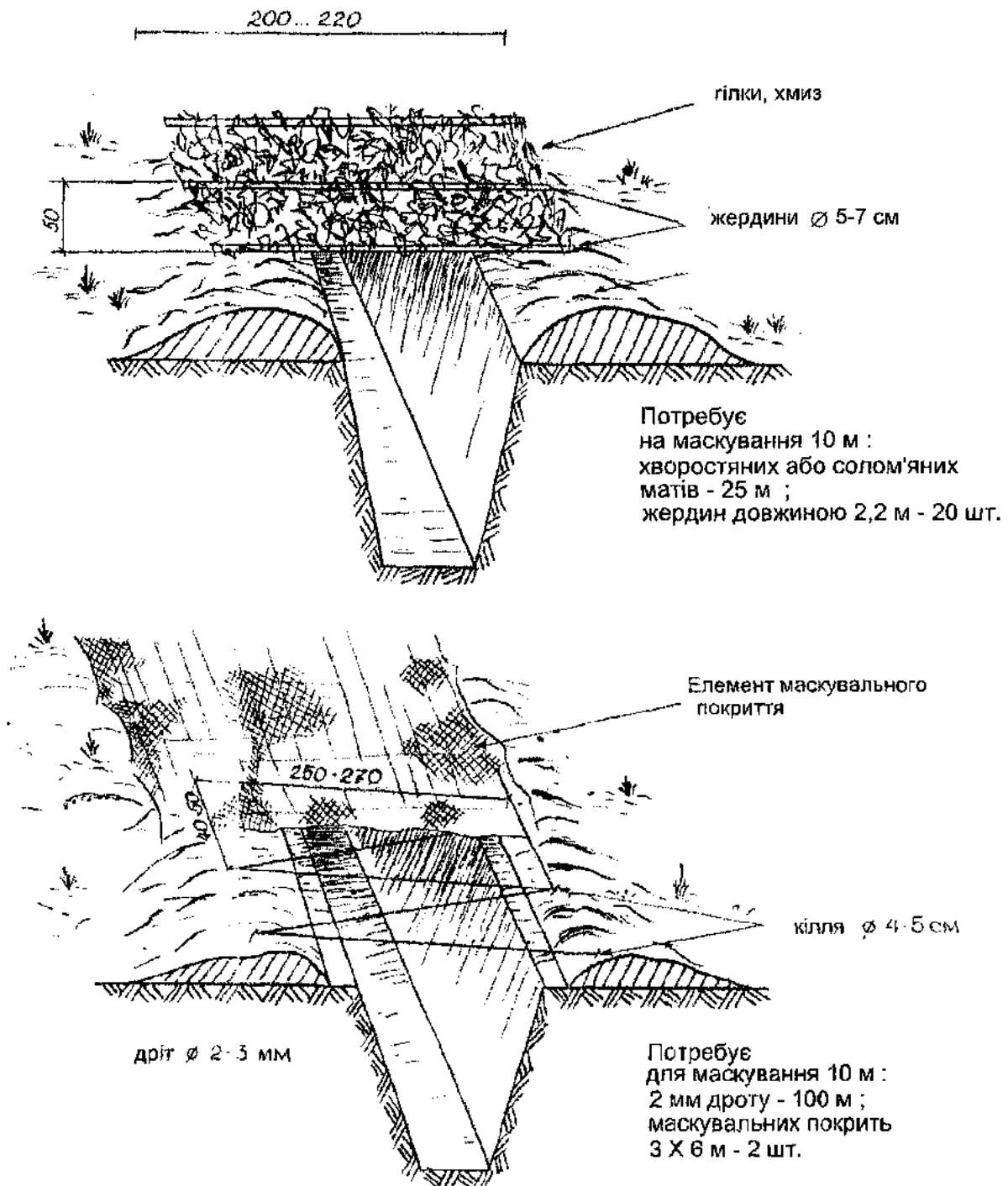

Рисунок Д 15.4 – маскування траншей та ходів сполучення

Винесені окопчики, а також споруди для спостереження відкритого типу захищаються масками-перекриттями під фон місцевості, що розташована за межами бруствера траншеї або ходу сполучення (рис. Д 15.5).

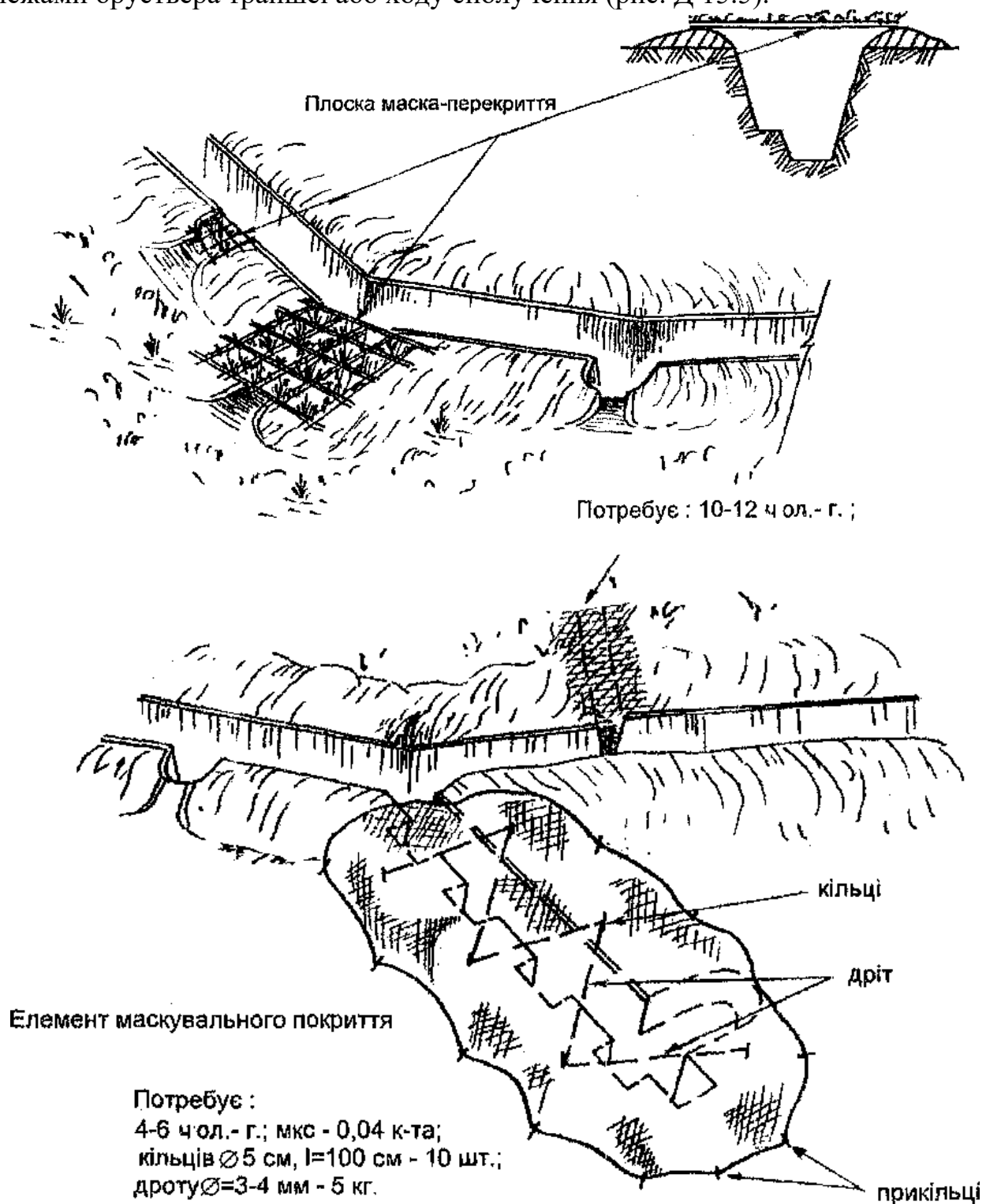

Рисунок Д 15.5 – маскування КСП і винесених окопів місцевими матеріалами та засобами маскування

Якщо споруда для спостереження розташована поза траншеєю та не має прихованого ходу сполучення, то така споруда може демаскувати окремі сліди та стежки, що ведуть до нього.

Щоб уникнути цього необхідно:

суворо обмежити рух до споруди;

утворені сліди негайно приховувати, а стежки продовжувати до якої-небудь природньої маски або до існуючої дороги з таким розрахунком, щоб у спостережному пункті не утворився тупик.

Маскування споруд для захисту особового складу (бліндажів, сховищ) здійснюється тими ж способами та засобами, які використовуються для приховування споруд для спостереження, траншей та ходів сполучення.

Окопи для танків, бойових машин піхоти та бронетранспортерів повинні розташовуватись на позиціях з використанням маскувальних властивостей місцевості.

Для маскування ОВТ в окопах (сховищах) улаштовуються маски-перекриття з табельних маскувальних комплектів, що розтягуються над окопами (сховищами) та закріплюються по контуру кілками в ґрунт. Маскувальні покриття знизу підпираються стойками на висоту, що забезпечує вільне переміщення вогневих засобів під утвореною маскою.

У всіх випадках маскування необхідно приховувати сліди руху техніки до окопів. Це досягається шляхом присипки слідів ґрунтом та снігом, накидкою на них зрізаної рослинності, розчищенням ґрунту.

Головним способом використання маскувальних властивостей місцевості з метою забезпечення скритності переміщення військ є підготовка маршрутів руху з урахуванням природних масок та полів невидимості, утворених складками місцевості або місцевими предметами. Перед початком руху техніка може обладнуватись тепловідбивними екранами та деформуючими елементами з місцевих матеріалів. Для маскування техніки на маршрутах руху встановлюються придорожні маски.

Під час організації та здійсненні маскувальних-заходів командир підрозділу зобов'язаний вміло, з використанням маскувальних властивостей місцевості, вказати місця обладнання позицій та об'єктів, вимагати дотримання особовим складом правил та вимог маскувальної дисципліни, проводити заходи по маскуванню у будь-яких обставинах, постійно, виключати шаблон під час організації та виконанні маскувальних робіт.

ПОСИЛАННЯ НА ВІЙСЬКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ

Позначка військової публікації	Повне найменування військової публікації
ВКП 3-00(03).01	а. Доктрина з вогневого ураження Збройних Сил України, затверджена начальником Генерального штабу ЗС України 29.12.2020
ВД 3-(00)11.01	б. Тимчасова доктрина Сухопутних операцій, затверджена начальником Генерального штабу ЗС України 14.09.2020
ДДП 1-0(189)	в. Порядок оформлення військових публікацій у Збройних Силах України, затверджений наказом Головнокомандувача ЗС України від 19.02.2022 № 60
БП 3-(03)17(58).01	г. Бойовий статут Десантно-штурмових військ “Десантно-штурмові війська в операціях Збройних Сил України”, затверджений наказом командувача ДШВ ЗС України від 30.06.2021 № 176дск
STANAG 2014 top (edition 9)	д. Formats for orders and designation of timings, locations and boundaries, October 2000 (Формати наказів та позначення строків, місць розташування і меж, видання жовтень 2000)
STANAG 2484 (AartyP-5)	е. “NATO fire support doctrine”, November 2015 (Доктрина НАТО з питань вогневої підтримки, видання листопад 2015)
FM 3-99	ж. “Airborne and Air Assault Operations”, March 2015 (Повітрянодесантні та десантно-штурмові операції, видання серпень 2020)
FM 6-0, C2	з. “Commander and Staff Organization and Operations”, April 2016 (Командир та штаб, Організація та діяльність, видання квітень 2016)
АТР 3-21.10	и. (Army Techniques Publication) Infantry rota 28 December 2017 (Військова публікація ЗС США «Піхотна рота»)

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

Скорочення та умовні позначення	Повне словосполучення та поняття, що скорочуються
АВ СВ	Авіація Сухопутних військ
БМД, БМП	Бойова машина десанту, бойова машина піхоти
ББМ	Бойова броньована машина
БП	Блокпост
БпЛА	Безпілотний літальний апарат
БПЗ	Бокова похідна застава
БТР	Бронетранспортер
ВУП	Вогневе ураження противника
ВОЦ	Вогонь по окремій цілі
ВТЗ	Високоточна зброя
ГУ	Група управління
Гзах	Група захоплення
ГВп	Група підтримки
ГРз	Група розгородження
ДПС	Державна прикордонна служба
ДШВ	Десантні-штурмові війська
ДШД	Десантно-штурмові дії
ЗВ	Зосереджений вогонь
ЗМУ	Зброя масового ураження
ЗС	Збройні Сили
ІВФ	Інші військові формування
КАВ	Коректувальник артилерійського вогню
МПЗ	Морально-психологічне забезпечення
МТЗ	Матеріально-технічне забезпечення
НГУ	Національна гвардія України
НЗВ	Нерухомий загороджувальний вогонь
НС	Надзвичайна ситуація
ОВТ	Озброєння і військова техніка
УР	Укріплений район
ПАН	Передовий авіаційний навідник
ПММ	Пально-мастильні матеріали
ПОБ(Д)П	Процедури організації дою (дій) підрозділу
ППО	Протиповітряна оборона
ПрО	Правоохоронні органи
ПТКР	Протитанкова керована ракета
ПТРК	Протитанковий ракетний комплекс
РД	Розвідувальний дозор
РейдЗ (РейдГр)	Рейдовий загін (Рейдова група)
РЗВ	Рухомий загороджувальний вогонь

Скорочення та умовні позначення	Повне словосполучення та поняття, що скорочуються
ХБРЯз	Хімічний, біологічний, радіологічний та ядерний захист
СБУ	Служба безпеки України
СВ	Сухопутні війська
СпО	Спеціальна операція
сП	Спостережний пост
ССпО	Сили спеціальних операцій
ТакПД	Тактичний повітряний десант
УБпЛА	Ударний безпілотний літальний апарат
ШЗ (ШГ)	Штурмовий загін (Штурмова група)
АА	Assemble area (Район зосередження)
АРОD	Airport of debarkation (аеродром висадки)
АРОЕ	Airport of embarkation (аеродром завантаження)
ААР	After Action Review (Аналіз проведених дій)
АО	Area of operations (Район операції (бойового завдання))
AREA	Area (Район дій)
BP	Battle position (Бойові позиції)
COA	Course of action (Варіант дій)
CC	Civil considerations (Цивільні міркування)
CCIC	Commander's critical information categories (командиром визначені категорії критичної інформації)
CLF	Commander landing force (Командувач десантних сил)
EA	Engagement area (Район ведення вогню)
E-ENEMY	Enemy (Противник, сили і засоби противника)
FAC	Aviation support coordinator (Координатор авіаційної підтримки)
FSC	Fire support coordinator (Координатор вогневої підтримки)
FSCM	Fire support coordinating measures (Заходи координації вогневої підтримки)
FSO	Fire support officer (Офіцер вогневої підтримки)
FSCL	Fire support coordination line (Рубіж координації вогневої підтримки)
FFA	Free-fire area (Район вільного ведення вогню)
IPB	Intelligence preparation of the battlefield (Розвідувальна підготовка поля бою)
LD	Line of departure (Вихідний рубіж)
LC	Line of contact (Рубіж переходу в атаку з положення безпосереднього зіткнення з противником)
LC	Line of contact (Лінія зіткнення)

Скорочення та умовні позначення	Повне словосполучення та поняття, що скорочуються
MDMP	Military decision-making (Процес прийняття воєнного рішення)
M	Mission (Бойове завдання)
NFA	No-fire area (Район заборони ведення вогню)
OBJ	Objective (Воєнні цілі (об'єкт наступу))
OPORD	Operation order (Бойовий наказ)
OP	Observation post (Пост спостереження)
PL	Phase line (Рубіж регулювання (рубіж етапу))
RECON	Reconnaissance (Розвідка)
RFA	Restrictive fire area (Район обмеження вогню)
RFL	Restrictive fire line (Рубіж обмеження вогню)
SOP	Standard operating procedures (Стандартні операційні процедури)
TLP	Troop leading procedures (Процедури управління підрозділами)
T-TERRAIN	Terrain and weather (Місцевість і погода)
T-TROOPS	Troops and support available (Свої підрозділи, сили і засоби власних, приданих та підтримуючих підрозділів)
WARNO	Warning order (Попереднє бойове розпорядження)
DZ	Drop Zone (Район десантування)

ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ

Основні терміни та визначення надаються у тексті цього Бойового статуту за змістом

ДЛЯ ЗАМІТОК

